Ion DRĂGUȘANUL

Breaza, satul primei iubiri a lui Iraclie Porumbescu

Ion DRĂGUŞANUL

Breaza, satul primei iubiri a lui Iraclie Porumbescu

Editura „Muşatinii”
Colecţia „Mircea Streinul”
Anul „Ştefan Piersic”

Tabla de materii

Despre numele cel vechi și despre hotarele, geografia și bogăţiile comunei Breaza

Într-o carte de judecată şi hotarnică din 7 august 1696, se spunea, printre altele: „Cine să va afla să treacă fără vreme şi la ce judeţ să va prileji, fără nici un cuvănt să aibă a da gloabă care să chiamă **hultalmo judeţului** = 30 ughi şi 12 **oi negre breză** cu 12 **mei negri breji**”[1]. Deci, pe la anul 1696, adjectivul „breaz/brează” se referea la animalele negre, ţintate cu pete albe, aşa cum o probează şi frazeologismul „cunoscut ca un cal breaz”. Cum pe valea superioară a râului Moldova se află şi alte toponime cu sugestii pastorale (Botuş, Braniştea), se poate presupune că şi toponimul Breaza, pe care-l întâlnim şi la Iacobeni, şi la Ciocăneşti, şi la Valea Putnei[2], ţine de această cultură străveche, adică de păstorit, chiar dacă ştim că, în limba română, funcţionează, dintotdeauna, o surprinzătoare flexibilitate, caracteristică doar limbilor moderne ale omenirii, care beneficiază de o îndelungată istorie.

Prima menţionare a toponimului „Breaza”, care să ne îndreptăţească la o „calendaristică” semantică, datează din 3 ianuarie 1663, când s-a făcut hotarnica plaiului Măgura, dăruit

1 T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 16
2 TEODOR BALAN, *Noui documente câmpulungene*, Cernăuţi, 1929

mănăstirii Homor, în 20 aprilie 1555, de Alexandru Lăpuşneau, Măgura fiind hotărnicită pârâul Neagra, de locul „unde **Neagra** se varsă în Moldova, **apa Moldovei în sus** până la **gura pârâului Breaza**, tot cu **pârâul Breaza** în sus”[3].

Pârâul Neagra are o vale îngustă şi râpoasă, înnegurată, odinioară, de rămurişul greu al codrilor seculari, în vreme ce pârâul Breaza e străjuit de poieni largi şi luminoase, alternanţa de locuri întunecoase şi luminate, în parcursul zglobiu şi proaspăt al undelor, determinând, odinioară, folosirea adjectivului, oarecum complementar, Breaza, în clară complementaritate cu Neagra. Pentru că, în româna veche, adjectivul „breaz/breaza” avea o arie largă de acoperire, fiind, ulterior, abandonat, în favoarea adjectivului „tărcat/tărcată”. Sugestia etimologică a toponimului, care ar deriva din „beareaza” (mesteacăn, în slavă), cică impus de migraţiile huţule târzii, este forţată şi contrazisă de documentele câmpulungene, la fel de falsă fiind şi afirmaţia că Bentejii ar avea o rădăcină etimologică, la fel de târzie, în termenul slav „bânteajiti” (a jupui), toponimul acesta, uşor modificat în vremurile noastre, fiind folosit încă din 13 martie 1490, atunci când se vorbea despre „Runcul lui Berchez”, Berchez-Bentej fiind unul dintre protopărinţii vetrei de sat Breaza, „moşul locului” sau „stâlpul” neamurilor, cum se formulează în scrierile vechi, alături de Duma Benea şi de Timotei.

Parte integrantă a „republicii Câmpulungului”, care cuprindea „15 sate, toate cu obiceiurile şi judecăţile lor proprii”[4], teritoriul Breaza, deşi nu exista ca sat distinct, în 13 martie 1490, aparţinea câmpulungenilor, inclusiv celor din satele lor mai noi, Pojorâta, Fundu Moldovei şi Sadova, hotarul tuturor satelor câmpulungene fiind unul comun, care trecea

---

[3] TEODOR BALAN, *Documente bucovinene*, vol. I / 1507-1653, Cernăuţi 1933, p. 58, 59

[4] CANTEMIR, DIMITRIE, Descrierea Moldovei, Bucureşti, 1967, pag. 202

înspre Nord, de la „Pogonişte, apoi la **casa lui Benea**, şi apoi iarăşi pe obcină la Arsuri şi, pe obcină, la **Dealul lui Timotei** şi, pe obcină, la **Runcul lui Berchez**, şi iarăşi pe obcină la obârşia Veţei şi la obârşia Maleasei”[5], un hotar păstrat peste veacuri, în baza uricelor, şi reiterat ca atare, dar cu un surplus de amănunte, în 14 iulie 1783, când s-a făcut „Hotarnica Domeniului Câmpulung şi a satelor şi munţilor din ocolul Câmpulungului moldovenesc, făcută de comisiunea imperială instituită în acest scop”.

Noua hotarnică, făcută „în zilele de la 14-26 Iulie şi 1 August 1783”, cuprinde, începând cu Opcina din care izvorăşte Neagra, repere importante ale localităţii Breaza:

„Aici părăseşte Domeniul Câmpulungului Braniştea Moldoviţei şi, mergând alături cu Măgura Humorului, ce se află în mijlocul ocolului Câmpulungului moldovenesc, trece spre stânga, la vale, până pe Opcina Runcu, unde s-a rădicat o movilă hotarnică între Domeniul Câmpulungului şi Măgura Humorului, şi de aici, tot înainte pe această Opcină, se coboară până unde această Opcină se coboară în pârâul Neagra, de unde apoi acest pârâu formează hotarul între Domeniul Câmpulungului şi Măgura Humorului, până se revarsă în apa Moldovei.

De aici, merge muntele Măgura Humorului alăturea cu apa Moldovei, care formează, acum, hotarul între Câmpulung şi Măgura Humorului, până acolo unde se revarsă pârâul Breaza în apa Moldovei. Aici se află o movilă, făcută din pietre, şi de aici merge hotarul Domeniului Câmpulung alături cu Măgura Humorului, pe lângă pârâul Breaza, până la obârşia acestui pârâu şi, de aici, în linie dreaptă, până la fântâna numită Feredeu, unde se întâlnesc trei hotare, adică al Câmpulungului

[5] ACADEMIA DE ŞTIINŢE SOCIALE ŞI POLITICE, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, p. 141, 142

moldovenesc, Măgura Humorului şi Braniştea Moldoviţei, unde s-a ridicat o movilă, 25 de paşi deasupra numitei fântâni.

Aici se sfârşeşte Măgura Humorului, şi Domeniul Câmpulungului merge iar alături cu Braniştea Moldoviţei, pe Opcină, la deal, până pe vârful muntelui Feredeu, apoi tot pe Opcină, până pe alt vârf, Veja, unde iarăşi s-a ridicat o movilă. De aici, cârmeşte hotarul Domeniului Câmpulung, alături de cel al Moldoviţei, la vale, spre pădure, dar tot pe opcină, aşa că pâraiele ce se scurg în apa Moldoviţei se ţin de hotarul Moldoviţei, iar cele ce se scurg, la stânga, în apa Moldovei, adică pârâul Benea, se ţin de hotarul Câmpulungului, până la o movilă, făcută lângă un brad însemnat cu o cruce.

De aici, merge hotarul Câmpulungului, alături cu cel al Moldoviţei, mai departe, tot pe Opcină, până pe un vârf de munte, numit Veja, unde se întâlnesc trei hotare, al Câmpulungului, al Moldoviţei şi Braniştea Putnei, şi, unde a fost ridicată movila, izvorăsc două pâraie, unul, Benea, pe hotarul Câmpulungului, şi altul, Brodina, pe Braniştea Putnei. Cel dintâi se revarsă în apa Moldovei, al doilea, în apa Sucevei.

La această movilă, hotarul Domeniului Câmpulungului părăseşte Braniştea Moldoviţei şi merge, alături de Braniştea Putnei, între obârşiile pâraielor Benea şi Brodina, la vale şi pe partea cealaltă, iar la deal, până la o înălţime numită şi ea Veja, pe care a fost ridicată o movilă de pietre, între hotarul Domeniului Câmpulung şi Braniştea Putnei. Movila aceasta a fost numită Movila căpitanului Pitzelli.

De aici, merge hotarul, între Câmpulung şi Braniştea Putnei, pe o opcină, la vale, până la o movilă, care se află pe aşa numita Hrobina, de unde hotarul Câmpulungului merge, alături de Braniştea Putnei, la dreapta părăului Suliţa, care rămâne pe partea Braniştei Putna şi care are mulţime de cascade, şi ajunge la o movilă, care-i ridicată pe coasta muntelui. De aici, merge hotarul, în linie dreaptă, până în apa Moldovei şi, de acolo, peste apa Moldovei, pe opcina care desparte Câmpulungul de

Braniştea Putnei, la deal, până pe vârful muntelui Găina, unde se înalţă două stânci. De la stânca din dreapta, hotarul Câmpulungului merge la vale, alături de Braniştea Putnei, până la o Movilă. Lângă această movilă, hotarul formează un colţ şi merge, spre stânga şi peste un deluţ, pe opcină, la o movilă ridicată în jurul unui molid, şi, de aici, tot pe opcină, înainte, pe lângă nişte stânci, până în vârful ascuţit al muntelui Tătarca, unde s-a ridicat iarăşi o movilă”[6].

Termenul „obcina”, folosit pentru a defini subunitatea distinctă a Carpaţilor Orientali, Obcinile Bucovinei, deși de etimologie slavonă, nu desemnează, precum în această etimologie, o culme aflată între două înălţimi, ci, conform unei străvechi datini păstoreşti, sâmbra oilor, locul în care se păşteau oile, timp de o săptămână, înainte de a se face măsurişul laptelui, în condiţiile în care „stăpânirea de odinioară în comun a oilor a transmis în zilele noastre o rămăşiţă folclorică, aşa-numita „sâmbră a oilor”. Oile se aduc la un loc numit „obcină” şi se mulg în comun”[7]. În vremurile acelui „odinioară”, mărturisesc legendele că, prin provincia numită, şi astăzi, Bucovina, „puteai merge, cu săptămânile, oriîncotro ai fi voit, că nu mai dai de nici un oraş sau sat, ci numai, unde şi unde, câte-un păstor, care-şi păştea turma sa prin cele preluci şi poieni. Şi tuturor păstorilor, câţi erau, le mergea foarte bine, căci aveau cele trebuincioase, atât pentru dânşii, cât şi pentru turmele lor”[8]. Iar pe valea râului Moldova, care reprezintă însăşi inima Obcinilor Bucovinei, păstoritul, cu ansamblul de datini, obiceiuri şi credinţe, şi-a găsit, întotdeauna, locul ideal.

---

[6] T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 142, 143

[7] P. P. PANAITESCU, Obştea ţărănească în Ţara Românească şi Moldova / Orânduirea feudală, Bucureşti 1964, pag. 32

[8] SIMION FLOREA MARIAN, Tradiţii poporane române din Bucovina, Bucureşti 1895, pag. 9

Ca subunitate a Carpaţilor Orientali, şirul de munţi cu culmi paralele, numit Obcina Mestecănişului, din dreapta Moldovei, cu înălţimi medii de 1.400 m, şi cel din stânga apei, numit Obcina Feredeului, cu înălţimi medii de 1300-1200 m, fac parte, în secvenţa paralelei 47.62 şi a longitudinii 25.33 (după alte surse, paralela: 47.37, coordonată care vizează hotarul de jos al comunei, care cuprinde un teritoriu de 2.200 kmp; tot aşa, şi în privinţa logitudinii: 25.20, conform altor surse), din geografia comunei Breaza.

Obcina Mestecănişului, componentă a zonei cristalino-mezoice sedimentare şi magmatice a Carpaţilor Orientali, formează, pe teritoriul comunei Breaza, datorită suprapunerii peste şisturile cristaline, deci peste rocile carbonate şi silicioase a dolomitelor şi calcarelor, reliefuri spectaculoase, precum Cheile Brezei.

Obcina Feredeului, cuprinzând uriaşe depozite de fliş, de roci dure sau cuarţoase, are un pitoresc aparte, descifrat pentru prima dată, aşa cum se va vedea în alt capitol, de Iraclie Porumbescu, la începutul toamnei anului 1843.

Pornind, însă, de la hotarnicele menţionate, putem descifra lesne geografia locurilor, apelând şi la primele lucrări de specialitate apărute în Bucovina[9] sau în România Mare[10].

Aşezată pe apa Moldovei, deci între şirurile de munţi numite Obcina Mestecănişului şi Obcina Feredeului, care fac parte din „catena principală a Carpaţilor Moldoveneşti (care) este formată din fliş”[11], Breaza beneficiază şi de clima specific montană:

---

[9] VLAD BĂNĂŢEANU, E. KNITTEL, Ghidul turistic şi balnear al Ţinutului Suceava, Cernăuţi, 1939

[10] ION SIMIONESCU, *Ţara noastră*, Fundaţia „Regele Carol” 1938

[11] ION SIMIONESCU, *Ţara noastră*, Fundaţia „Regele Carol” 1938, p. 74

„În munţii înalţi, este atât de rece şi frigul durează atâta timp, încât nu se poate cultiva aproape nimic, nici măcar ovăzul, adesea, nu poate ajunge la maturitate… Altfel, este o ţară sănătoasă şi are un aer curat, ceea ce se poate dovedi prin faptul că, aici, poţi întâlni, în mod repetat, oameni de 70, 80, până la 90, ba chiar 100 de ani, care mai arătă vioi”[12];

„Ţinutul este aşezat în zona temperată a emisferei boreale, se bucură de o climă continentală destul de aspră, cu o iarnă lungă (5 luni), primăvară scurtă, succedată de o vară caldă; toamna, în general, e lungă şi frumoasă.

Asprimea iernii şi a primăverii se datorează poziţiei nestrăjuite dinspre Nord şi Nord-Est a acestui colţ de ţară; astfel, vânturile, care bat dinspre câmpiile podolice şi sarmatice, nu întâmpină nici un obstacol în calea lor. Vânturile calde, ce bat dinspre Sud, fiind silite să urce lanţurile de munţi, ce le întâlnesc în cale, pierd o mare parte din căldura lor.

Diferenţa între climatul regiunii muntoase, a Estului Ţinutului Suceava şi a celui din părţile deluroase este destul de mare. În partea de Vest, aerul este aspru şi curat; temperatura medie anuală e de 5,5 grade Celsius, supusă la schimbări foarte mici; în schimb, precipitaţiile sunt abundente.

Climatul părţii deluroase diferă, fiind aproape ca acel al Rusiei de Vest, cu schimbări bruşte de temperatură, a cărei medie anuală ajunge la 8 grade Celsius; precipitaţii, în general mai puţine.

Temperatura medie anuală a Ţinutului Suceava oscilează, după cum am văzut, între 5,5 grade Celsius şi 8 grade Celsius. Variaţiunile zilnice şi anuale sunt destul de însemnate, maximele ridicându-se, câteodată, la 40 grade Celsius, vara, şi la minus 35 grade Celsius, iarna.

---

12 GABRIEL SPLENY VON MIHALDY, Descrierea districtului Bucovina, în „Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice şi demografice”, Bucureşti 1998, pp. 43-45

Cantitatea anuală de precipitaţii este, în medie, de 683 mm. Regiunea cu precipitaţii mai abundente e cea muntoasă, valea Ceremuşului, a Bistriţei Aurii şi regiunea Pojorâtei (818-876 mm). Sărace în precipitaţii sunt văile Nistrului şi a Prutului, cu cele mai puţine ploi în regiunea Cozmenilor (551 mm).

Clima Ţinutului este aspră, totuşi, însă poate fi considerată sănătoasă, având o influenţă cât mai prielnică asupra organismului şi a vegetaţiei. Vara e caldă şi bogată în ploi, iar toamna lungă favorizează cultura cerealelor, mai ales în regiunea deluroasă"[13]).

Pe teritoriul comunei Breaza, se află mai multe lanţuri de munţi: partea sudică a „**lanţului Lucina** (18 km), cu un coborâş foarte repede înspre valea Cârlibaba şi Moldova. La poalele vârfului care domină acest lanţ, Lucina (1590 m), se găsesc izvoarele Sucevii, înspre Nord, şi ale Moldovei, înspre Sud. Între culmile Cocoş şi Găina, străbate valea îngustă a pârâului Lucava, care este ca un fel de portal stâncos înspre fâneţele Lucinei, una din priveliştile cele mai frumoase ale Ţinutului Suceava"; partea estică a „**lanţului Mestecănişului** (20 km) se întinde de la Botuş, până la Obcina Mică, având povârnişuri mult mai puţin înclinate. Culmea Botuş (1.477 m) este cea mai însemnată. Peste acest lanţ, duce un drum, care face mai multe serpentine, unind valea Moldovei cu cea a Bistriţei Aurii"; „**Lanţul Băieşescu** (6 km), având o înălţime de 1.284 m, partea care ţine de „**Obcina Feredeului**, care se desprinde din Masivul Lucinei şi e cuprinsă între văile Moldovei şi Moldoviţei. Vârfurile cele mai însemnate sunt: Feredeul (1.460 m), Paşcan

[13] VLAD BĂNĂŢEANU, E. KNITTEL, Ghidul turistic şi balnear al Ţinutului Suceava, Cernăuţi, 1939, pp. 21, 22

(1.483 m), Măgura (1.359 m), Tomnaticul (1.297 m) și Muncelul (1.286 m)”[14].

Bogaţi în minereuri, inclusiv de argint (exploatate în vremurile voievodale), în calcare („Calcarele se găsesc în lungul apei Moldovei până la Câmpulungul bucovinean”[15]), petrol („Începând din Bucovina – Valea Moldovei, la Breaza, Slătioara –, și până la valea Teleajenului, s-au stabilit zone petroliere exploatate puţin”[16]; „în zona internă a flişului sunt puncte petrolifere din Bucovina – Breaza, Valea Moldovei –, prin Ghimeş, Zăbala – Trei-Scaune – şi până la Teiu, lângă Braşov”[17]), dar și în păduri, pajiști și fâneţe, munţii Brezei având și bogăţii noncovenţionale și cu atât mai valoroase, precum „strugurele ursului”, merișorul, afinul, mesteacănul pitic, floarea de colţ, „căldăruşa”, „crinul de pădure”, „curechiul de munte” sau „strugurele ursului”, dar și cocosul de mesteacăn, cerbul carpatin, râsul, jderul, ierunca sau păstrăvul și lipanul.

---

14 VLAD BĂNĂŢEANU, E. KNITTEL, Ghidul turistic și balnear al Ţinutului Suceava, Cernăuţi, 1939, pp. 21-26

15 ION SIMIONESCU, *Ţara noastră*, Fundaţia „Regele Carol” 1938, p. 74

16 ION SIMIONESCU, *Ţara noastră*, Fundaţia „Regele Carol” 1938, p. 76

17 ION SIMIONESCU, *Ţara noastră*, Fundaţia „Regele Carol” 1938, p. 386

Despre istoricul locuirii vetrei celei vechi

Deşi necercetate de arheologi, plaiurile Brezei scot, uneori, la iveală relicve străvechi (cuţite, topoare, vârfuri de lance, toate din cremene – am văzut astfel de mărturii, descoperite, în spatele casei părinteşti, de Vasile Ursachi, istoric de profesie şi scriitor), care probează locuiri ancestrale, datorate, după cum cu bun simţ motivează Ursachi, resurselor de sare din zonă şi, mai ales, slatinelor şi izvoarelor sărate. Dar locuirea străveche nu obligă la o continuitate şi, mai ales, la o anume filiaţie, pe care să şi-o poată atârna cineva, cu trufie, ca pe o medalie sovietică, pe piept.

Mai aproape de zilele noastre, adică în vremurile statalităţii feudale moldoveneşti, pe plaiurile Brezei locuiau, statornic sau doar în perioada de vară, familii de câmpulungeni, care şi-au înveşnicit numele în toponime, dar şi de boieri moldoveni, implicaţi în exploatarea zăcămintelor de argint din zonă, precum boierul Duma Benea, tatăl Ilincăi, menţionată, într-un document din 13 ianuarie 1487, drept stăpână peste o treime din satul Belzenii, „partea din gios”, pe valea Lipovului, în ţinutul Vaslui[18]. Duma Benea avea casă prin partea locului, în aproximativa megieşie a caselor vechi ale lui Berchez şi Timotei, care, datorită statorniciei în timp, aveau să

[18] ACADEMIA DE ŞTIINŢE SOCIALE ŞI POLITICE, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, p. 5, 6

împrumute numele lor unui runc (munte despădurit) şi unui deal, toţi trei menţionaţi în hotarnica braniştii mănăstirii Putna din 13 martie 1490, din care vom cita doar paragrafele care se referă la tema noastră:

„În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Troiţă sfântă, de o fiinţă şi nedespărţită.

Iată, eu, robul stăpânului meu Iisus Hristos, Io Ştefan voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Ţării Moldovei, facem cunoscut, cu această carte a noastră tuturor celor care o vor vedea sau o vor auzi citindu-se că a binevoit domnia mea, cu bunăvoinţa noastră şi cu inimă curată şi luminată, și cu toată bunăvoia noastră şi cu ajutorul lui Dumnezeu, ca să întărim şi să împuternicim sfânta noastră mănăstire de la Putna, unde este hramul Adormirea preasfintei, curatei şi preabinecuvântatei stăpânei noastre născătoare de Dumnezeu şi pururi fecioară Maria, şi unde este egumen rugătorul nostru, arhimandritul chir popa Paisie, și iarăși am făcut pentru pomenirea sfânträposaţilor înaintaşi şi părinţi ai noştri, şi pentru sănătatea şi mântuirea noastră şi pentru sănătatea şi mântuirea copiilor noştri, şi am dat şi am întărit acestei sfinte mănăstiri a noastre de la Putna… braniştea din jurul mănăstirii: Suceava cu toate izvoarele ei, începând hotarul acelei branişti de la obârşia Laurei, pe obcină până la Falcău, şi pe Falcău în sus, până la cărarea unde e groapa lui Alexa, la Şipot, de acolo, pe obcină până la obârşia Sadăului, şi, pe obcină, până la obârşia Ruscăi şi la obârşia Seleatinei, iar de acolo la Suceava, la Şipot, de acolo la Pogonişte, apoi la **casa lui Benea**, şi apoi iarăşi pe obcină la Arsuri şi, pe obcină, la **Dealul lui Timotei** şi, pe obcină, la **Runcul lui Berchez**, şi iarăşi pe obcină la obârşia Veţei şi la obârşia Maleasei, de acolo la gura Putnei, unde se varsă în Suceava…

A scris Teodor diac, la Suceava, în anul 6998 (1490) martie 13”[19].

O hotarnică ulterioară, întărită de Ştefan Rareş, în 9 august 1551, menţionează „braniştea Benia şi obcina până la poiana lui Ivan, la Făgeţăi”, dar poiana de pe Făgeţel nu se referă la Făgeţelul Brezei, ci la cel al Candrenilor, spre care se ducea graniţa braniştii mănăstirii Putna.

În hotarnica braniştei mănăstirii Putna, întărită de Vasile Lupul, în 15 august 1647, sunt menţionate vecinătăţile cu Breaza, respectiv „vârful muntelui **Tatarca Mare** şi, tot cu Opcina, peste **vârful Găinei**, la **Molda**, drept la vârf, prin făget, la **Petrişul**, la **Sălaşul Mare**, la alt sălaş, la **râul Benea**, drept la **Arsură**, la **Oglinda** şi la **Poiana Crucii**”[20].

Al doilea eveniment care se referă la vechea vatră a Brezei, dar şi la un alt neam boieresc, proprietar pe aceste meleaguri, datează din 20 aprilie 1555, atunci când Alexandru Lăpuşneanu dăruia „mănăstirii Homor, unde este hramul adormirii preacuratei născătoare de Dumnezeu şi unde este egumen rugătorul nostru Kir Eftimie”, printre altele, „şi aşijdere un plaiu, care se cheamă **Măgura**, cu toate poienile şi izvoarele care sunt de la Cârstăneia, care acel mai sus zis plai a fost a noastră dreaptă domnească ocină”[21]. Deci, partea de pe malul stâng al Moldovei, cuprinsă între pâraiele Neagra şi Breaza, care, ca şi celelalte părţi ale domeniului Câmpulungului, fusese moşie domnească, dar dăruită de Alexandru Lăpuşneanu, printr-un dublu abuz (domeniul

[19] ACADEMIA DE ŞTIINŢE SOCIALE ŞI POLITICE, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, p. 141, 142

[20] BALAN, TEODOR, Documente bucovinene, vol. II / 1519-1662, Cernăuţi 1933, pag. 129

[21] TEODOR BALAN, *Documente bucovinene*, vol. I / 1507-1653, Cernăuţi 1933, p. 57

domnesc era inalienabil şi de neconfundat cu domeniul personal al domnitorului), mai întâi rudei sale, văduva lui Cârste, apoi mănăstirii Humorului.

Odată cu donaţia sau imediat după aceea, s-a făcut, desigur, şi hotarnica, pe care o putem cunoaşte dintr-o reconfirmare de hotar a lui Dabija Vodă, săvârşită în 3 ianuarie 1662, în care precizează că hotarul plaiului Măgura „începe la **opcina uscată**, unde se întâlnesc hotarele Câmpulungului, Măgura Homorului şi braniştea Moldoviţei, de aici până unde cade opcina în pârâul **Neagra**; de aici, până unde **Neagra** se varsă în Moldova, **apa Moldovei în sus** până la **gura pârâului Breaza**, tot cu **pârâul Breaza până la obârşie** la care **izvorul Feredeului**, Braniştea Moldoviţei, la **izvorul Secul**, la **prislopul Ieculeni**, apoi la **obcina uscată**”[22].

Datorită proprietăţii mănăstireşti, câmpulungenii, inclusiv prin descendenţii lor din Sadova, Pojorâta şi Fundu Moldovei, îşi vor construi case sau bordeie, de-a lungul timpului, fie pe malul stâng al pârâului Neagra, folosind, cu plata adetului cerut de mănăstire, şi păşuni de pe Măgura, sau dincolo de Măgura, înspre Porşecul. Alţi câmpulungeni stăpâneau moşioare pe valea Făgeţelului şi, mai sus, pe valea Pinetului, ba chiar şi pe culmile Plai şi Mănăila (Ursu Mănăilă din Câmpulung pe Mănăila avea o casă, construită „din brad verde”).

Despre prezenţa câmpulungenilor Şuiu şi Ţămpău („doă neamuri bătrâne”), Lehaci, Făşcu, Şuiul, Cojoc, Lateş, Floce, Holuţă, Leuştean etc., de-a lungul vremilor, în părţile Brezei mărturiseşte o învoială din 21 mai 1737:

„Ermonah Teofan, egumen ot Homor, ermonah Nil, proegumen, ermonah Calistru, monah Dionisi, monah Macarie, făcut-am adevărată scrisoare noastră la măna lui Vasile Lehaci

---

22 TEODOR BALAN, *Documente bucovinene*, vol. I / 1507-1653, Cernăuţi 1933, p. 58, 59

şi a feciorilor lui, şi la mâna lui Ştefan Făşcu, Ursul Şuiul şi altor oameni care sunt lăcuitori mai sus de Strajă pe Moldova, precum am avut noi, călugării de Homor, cu aceşti oameni multă gâlceavă şi multă pricină pentru o bucată de loc, căt ţine din părăul Negri în jos pe Moldova, până spre Dealul negru, zicănd noi că ar hi fost a mănăstire ace parte de loc, dar nici de cum nu s-a putut dovedi să hie a mănăstirii, c-au dat samă Dionisie şi Lazor, fratele lui, fiind ei nepoţi lui Calistru, arhimandritul de Homor, aşea au mărturisit aceşti doi călugări bătrâni, ca de 70 de ani, cum că nu ştiu, nici n-au auzit să ţie mănăstire acea bucată de loc, şi Toader Belica din Humor, fiind om bătrân, iarăşi aşea au mărturisit, şi oameni bătrâni din Cămpulung, anume Vasile Cojoc şi Toader brat ego, şi Istratie Lateş de pe Sadova, şi Coceştii tij de acolo, aşe-u mărturisit c-au ţinut cu adeat acel munte al mănăstirii, anume Măgura, cât ţine din eazer pănă în Feredeu şi din Feredeu în Prislopul Secului şi opcina cea mare în gios, pănă la făntănă şi la alt ezer, şi pe piciorul lui Păliean pănă la prag, şi din prag, dealul alăture cu Neagra, pănă în gura Negrei, pănă în Moldova, şi Moldova în sus pănă în gura Breazi şi Breaza pănă la ezer.

Aşea au mărturisit aceşti oameni că, mai mult, ei, în zilele călugărilor celor bătrâni, ei n-au ţinut, deci noi, pe mărturiile călugărilor noştri celor bătrâni şi pe mărturiile a oameni străini şi bătrâni, dat-am această scrisoare la măna oamenilor ce mai sus s-au însămnat să-ş ţie moşie cu pace, precum au ţinut cei bătrâni şi părinţii lor, nime dintre noi sau din fraţii noştri, pe carele v-ar alege Dzău să rămăie în urma noastră, să n-aibă a să mai scula a să mai pără cu aceşti oameni, că am aflat că iaste lucru şi cu păcat, şi pentru credinţă şi peceatea mănăstirii am pus.

Şi noi toţi ne-am iscălit. / vleat 7245 mţ Mai 21 dni / ermonah Teofan egumen / ot Homor / ermonah Nil ot Homor / proegumen”[23].

Există, desigur, şi documente care vizează tranzacţii de moşioare între stăpânii câmpulungeni ai locurilor, cel mai vechi dintre cele păstrate, datând din 2 februarie 1723, când soţii Istrate şi Ioana Floce, care cumpăraseră un loc în Breaza de la un oarecare Nechifor, îşi înzestra fata, Todosia, la „tocmala logodnei” cu Miron Checheriţă:

„Adică eu, Istrate Floce, şi soţul meu, Ioana, făcut-am scrisoare noastră la măna lui Miron Checheriţă şi a fetei mele, Todosii, precum să se ştie că am dat la tocmala logodnei, i-am făcut parte de moşie, jumătate de Valea sacă şi jumătate la munte, pe Muncei, şi jumătate să fie alui Ion, ficiorul meu, şi **în Breaza, un loc care l-am cumpărat de la Nechifor** (nelegibil) **şi 2 grădini** în (nelegibil), şi aceste moşii le-am dat fetei mele, Todosie, ca să-i fie moşie ei în veci, fiind că altă moşie nu e-am dat, nici altă zestri, fără numai un costruş şi un blid de cositoriu, şi alţi fraţi sau surori să nu aibă treabă, că le-am făcut parte tuturor deosăbi, iar de s-ar scula vre unul din fraţi sau surori, ori la ce judecată să fie de re ruşine.

Şi acest zapis s-au făcut în casa me, alui Istrati, înainte a mulţi oameni care s-au pus, şi anume.

eu Irimie Floce
eu Simion Străjer
eu Gavril Corlaţan
eu Vasile Lehaci
Dumitraşco Floce
eu Petre

[23] T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 36, 37

eu Adam Arman
eu Ion Negură
Eu, Acsănte, am scris acest zapis cu zisa lui Istrate.
velet 7231 Feb. 2”[24].

În 14 martie 1787, o altă moşioară, de pe Făgeţăl şi Pinet, cu hotarnica bine şi amănunţit precizată, este tranzacţionată între doi câmpulungeni:

„Adică eu, Ioniţă Holuţă, înpreună cu ficiorul mieu, Lupul, i înpreună cu fetele mele, dat-am adivărat zapisul miieu la măna lui Vasile Leuştan i la măna lui Ioniţă sin Leuştan, precum să să ştie că li-am văndut o direaptă **moşie a mea în Breaza, anumi Pchinăt**, care moşie să hotăreşte adică, **din gura Făgeţălului în sus**, pănă din sus de râpă, de la râpă tot în susu, pe supt coastă, în sus, alături cu şăsu, pănă în părăul Păltinişului, părău Păltinişului, la dial, printre petre, la dial, pănă în făntănă, şi din făntănă, curmeziş prin păduri, pi supt piatră, di suptu piatră în obărşia părăului Făgeţălului, adică **di la făntăna părăului Făgeţălului în vale, pănă în apa Moldovii**, şi aice să încheie hotarul, şi pe această moşie mi-au dat 80 lei, adică optzăci de lei şi, întraceşti optuzăci de lei amu luat şi doi boi în triizăci şi cinci lei, la cari amu întrebat pi tot niamul mieu, ca să cumperi ace moşie şi nimine din niamul mieu nu s-au aflat ca s-o cumpere ace moşie, şi eu avăndu mari nivoi, am văndut-o acestor mai sus arătaţi ca să le fie driaptă moşii în veci, lor şi copiilor lor şi nepoţilor, iar cari din niamul mieu să va scula ca să scoată pi aceşti mai sus numiţi di pi această moşie să fiii blăstămat de domnul şi de precurata sa maică.
let 1787 Mart. 14.

[24] T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 27, 28

şi la acest zapis s-au tămplat mulţi oamini buni, cari s-au pus pi anumi.

Ioniţă Lehaci, vornic de la Fundul-Moldovii.

Grigori Andronicescul

Ioniţă sin Miftodi Lehaci

Toader brat

Toader Ursachi

Stefăn Liţul

Chirilă Grămadă

erei Ghiorghi Hasnăș

Şi de scris au dat un leu şi de buutu de un zlotu, şi amu scris eu, Grigori Popovici cu zisa numiţilor mai sus"[25].

În 1 iulie 1789, moşiile Şendrenilor (familia Şandru), de lângă apa Moldovei, până în gura Beniei, sunt delimitate, dinspre cea a lui Ioniţă Şandru, până la cea a lui Toader Şandru, locul, de 6 fălci şi jumătate, revenind preotului Nicolai Şandru. Hotarnici, trimişi ai Scaunului Câmpulung Moldovenesc, au fost juratul Gheorghe Piticar, juratul Lupu Corlăţanu şi măsurătorul Gherasim Grămadă. Aceeaşi echipă de hotarnici a continuat, în ziua respectivă, cu împărţitul fâneţelor „ce au Şendrenii **la apa Beniei** şi **pe lângă apa Moldovei**, revenind la cei trei fraţi câte 13 fălci de fiecare. Preotul Vasile Şandru a primit partea din Fundu Beniei, până la piua lui Nichita lui Sîrghie"[26].

În 22 august 1791, câmpulungenii Ioniţă, Toader Crăciunescu şi Nistor Ierhan adevereau că Ioniţă Tudurian, Gheorghe Piticariul şi Simion Budăi, „în numele satului Câmplung, au trimis o jalbă la Judecătoria Suceava, în care

[25] T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 170, 171

[26] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 492

arată că **muntele Cocoşul, de pe apa Tătărcii, până în piatra Dărmogzii este a satului**”[27].

Munţii Cocoşul, Găina, Porşescul şi Botăşul fusese dăruiţi Mariei, văduva jitnicerului George Cananău, de Grigore Calimah Vodă, dar mătuşa domnitorului cu rădăcini câmpulungene (descendenţii lui Toader Călmaşul) a dat cei opt munţi din zona Câmpulungului, inclusiv cei patru din vecinătatea Brezei, mănăstirii Solca, primind la schimb nişte sate în Moldova. Dintr-un „izvodu de munţi, cum am luat în anul trecut”, din 10 martie 1775, se poate afla că mătuşa Calimahilor luase, ca preţ al arendei, 50 lei turceşti „şi una ocă cafe şi 2 ocă cafe, **muntele Găina** lui Andrieş Armanu, care iaste zapisul… la Andrieş Armanu Căprăi”, alţi 30 lei turceşti primind Maria Cananău pentru o parte din „**muntele Cocoşul**, ce am fost văndut unor Ruşi”, deci unor huţani. Alţi 30 lei turceşti a luat jitnicereasa pentru „**muntele Porşescu**, ce am fost văndut lui Vasile Hurghiş” din Sadova[28].

Într-o declaraţie a ţăranilor câmpulungeni despre obiceiurile şi privilegiile lor, semnată, în 19 iulie 1783, de vornicul câmpulungean Ioniţă Todirean, de Simion Budăi şi de Toader Sabie, din partea satelor Dornei, nou înfiinţate, semnând vornicul Filip Iuga, Vasile Iuga, Ioniţă Cîrnul, Iliaş Chiruţă, Nistor Candre şi Grigori Pardău, se spunea, printre altele, că „**de ocolul Câmpulungului moldovenesc se ţin… muntele Porşescu, unde sunt câteva case răzleţe**”[29].

În 23 martie 1792, Ioniţă Şandru, împreună cu feciorii lui, Gavril şi Ştefan, vindeau lui Gligore şi lui Timofte Sârghie din Benia „**o parte din moşia Benia**, pe care o au moştenire de la

[27] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 494
[28] TEODOR BALAN, *Noui documente câmpulungene*, Cernăuţi 1929, p. 39
[29] TEODOR BALAN, *Din istoricul Cîmpulungului Moldovenesc*, Bucureşti 1960, p. 309

tatăl lor, popa Petre, cu 220 lei. De asemenea, a mai vândut o bucăţică de loc de cosit. Martori: Toader Mercăş vornic, Ioniţă Tudurian vornic, Alexandru paroh, Simion Budăi. A scris Toader diac"[30]. Ioniţă Şandru avea să zălogească, în 15 mai 1802, aceluiaşi Gligori Sârghie, pe timp de zece ani, pentru 122 lei, şi o altă moşie din Benia, cea care se mărginea „cu apa Moldovei și moșia lui Nicolae (Şandru), preot din Sadova"[31].

Păşunea „**Dărmocsa**, aflată pe hotarul Câmpulungului", revendicată, pe de o parte, de fraţii Gavril, Chirilă, Grigore şi Ion Ursachi, iar pe de altă parte de Teodor Sabie, Petre Mercheş şi Simion Budăi din Câmpulung, avea să revină, prin hotărârea Judecătoriei districtuale Suceava, din 25 iulie 1792, fraţilor Ursachi[32].

O altă moşie câmpulungeană de pe plaiurile brezene, moştenită „de pe doă neamuri bătrâne", împărţită „pe trii neamuri bătrâne", prin bună-înţelegere, în 28 mai 1807, confirmă statutul grăniceresc al primelor neamuri vechi româneşti de prin părţile Brezei:

„Mai gios iscăliţii răzăşi şi moşinaşi, ce săntem de pe doă neamuri bătrâne, dăm adevărat şi încredinţat zapisul nostru la măna Şuienilor şi neamurilor sale, răzăşilor noştri, precum să să ştie că fiind numitul munte (numele muntelui e ras cu cuţitul) dinprejur cu hotarele lui a să împărţi pe trii neamuri bătrâne, s-au întâmplat de multe ori hotărări şi vorbă destulă între numiţii răzăşi, care s-au tras, pănă acum, la anul 1807, deci dar acmu ne-am adunat cu toţii la un loc, şi ne-am socotit şi ne-am învoit, di bună voea noastră, şi am hotărât ca să rămăe între noi şi între fii noştri, cum şi între nepoţii şi strănepoţii

30 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, p. 496
31 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, p. 518
32 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, p. 496

noştri, vecinică hotărăre din neam în neam, adică după hotărăre ce s-au arătat mai gios, parte Şuienilor au rămas şi s-au hotărăt din pregiur, despre părţile noastre, care hotar începe din Valea Stănii, din gura Sunătoriului celui mare şi apucă Sunătoriul, la deal, şi esă pănă într-o peatră ce s-au pus hotar cu Rusanul, şi din peatră iasă, peste vărvul muntelui, într-o făntănă, în dosul muntelui despre **Tătarca** şi apucă Tătarca pănă sub Opcioară (**Opcioara Mănăilii**) şi, de acolo, apucă on părău, la deal, pi la capul Opcioarei, şi iasă pin (nedescifrabil) şi trece alături cu Opcioara în dosul **Mănăilei**, pe-n pădure, şi esă într-o bătcuţă, unde se hotărăşti cu **Ţimpăii**, şi din bătcuţă apucă spre răsărit coasta şi trage, peste cărare, în capul piciorului ce se coboară în Valea-Stănii, dreptu pe-ntr-o stăncă de peatră mare, în capul piciorului de la vale, şi coboară în Valea Stănii şi apucă Valea Stănii, în gios, pănă în gura Sunătoriului celui mare, de unde s-au început. Care parte de moşie, cu hotarăle ei, au rămas a numiţilor răzăşi vecinică moşie, după cum scrie mai sus, din neam în neam, pentru care, dintru răzeşii noştri, de aice înainte, să nu mai aibă voe nici putere a-i supăra şi a-i sminti de pe parte ce li-au venitu, şi cine s-ar scula dintre noi sau dintre răzeşii noştri a-i supăra sau cu nebăgare de samă a le sta înpotrivă, să fie de streafu şi de cercetare or înainte ce judecată, pentru care poftim şi pre cinstit scaunul Cămpulungului ca să pue la protocol, şi spre mai mare credinţa să să întărească cu pecete înpărătească, şi să să ştie şi aceasta, că mai multu, de aice înainte, nice unul din răzăşi n-avem vue nici putere a duce vitele noastre pe părţile răzăşilor noştri, fără fiişte carele pe părţile noastre; şi pentru credinţa ne-am iscălit şi am pus degitili noastre.

Cămpulungu moldovenescu, la 28 Mai 1807

eu Petrea Ursului răzăş

eu Damaschin Ungurean răzăş

eu Iacob Şelvar răzăş

eu Ioaniţ Şelvar răzăş

eu Gheorghe Şelvar răzăş
eu Petre sin Toader Şelvar răzăş
eu Gligori brat răzăş
eu Grigore Hasnăş răzăş
eu Iftimie Făşcu răzăş
eu Ioniţă Hasnăş răzăş
eu Damaschin Făşcu răzăş
eu Simion Făşcu răzăş
eu Ioniţă Leuştean răzăş
eu Iacobu Leuştean răzăş
eu… (şters) Grigore sin (rupt) zet Ioniţă Făşcu”[33].

Huţanii din Putila se revarsă asupra braniştii mănăstirii Putna, cu acceptul arhimandritului, începând cu primăvara anului 1762, o parte dintre copiii lor răzbind, ulterior, şi spre Breaza:

„Varftolomei arhimandrit sfintei mănăstiri Putnii şi cu fraţii dat-am încredinţată scrisoare noastră oamenilor Ruşi de la Putila, anume lui Simion Gorban şi lui Ivan săn lui, şi lui Grigorie brat lui Simeon Gorban, lui Istrati Zaeţi şi lui Igna brat lui, Tomii Torac şi feciorilor Becii, lui Precop şi lui Anton brat lui, lui Ostafie Ilciuc şi lui Ivan Uţă, ce l-au priimit Ostafii Ilciuc, lui Velicico Chisăliţă şi lui Ştefan Jonaciu, şi lui Fteodor Zubeni, şi lui Precop Ivanchii, precum ne-am tocmit cu dănşii şi le-am dat să stăpânească ei optu munţii ai sfintei mănăstirei Putni, anume muntele Cobislitu, pre care munte să-l stăpânească Simeon Gorban şi cu Ivan săn lui, şi cu Grigorie brat lui Simeon Gorban, muntele Iaroviţa, pre care munte să stăpânească Istrati Zaeţi şi cu fratele său Ignat, muntele Tomnatecul, pre care munte să stăpânească Toma Torac şi ficioarii Becii, muntele

[33] T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 333, 334

Ţapul, pre care munte să-l stăpânească Precop cu fratele său Anton Creciuneştii şi cu Vasile Bobenca şi Istrati, muntele Bobeica, pre care munte să-l stăpânească Velicico Chisăliţă şi cu Ştefan Jonaciu, şi cu Fedor Zuben, muntele Moldova, pre care să-l stăpânească Ivan Ihuţă şi cu Neculai Haleţ, muntele Pogonişte, pre care munte să-l stăpânească Simeon Gladici şi cu Precop Ivanchi.

Aceşti oapt munţi, cari anume i-am scris mai sus, să-i stăpânească fieşte carile, neintrănd unul în parte altue, ce să-i ţăe tocma după cum i-au hotărât părinţiii cei vechi ai acestei sfinte mănăstiri şi după tocmală ce am avut cu dănşii, să dei adetiul sfintei mănăstiri, în tot anul, de fieşte care munte căte noaosprezece oai mieşoare bune, care o plăce trimeşilor mănăstirei, cum şi primăvăratecul, în fieşte care an, după vechiul obiceiu, şi acest dat să-l dei, în fieşte care anu, în luna lui Iulie, după vechiul obiceiu; aşijdire, la care dat, să dei toată stăna căte un vecicari şi căte un caş mare, mai mult nimică, aşijdire sănt dator numiţii Ruşi, după tocmala ce am făcut cu dănşii, oameni străini să nu priimască între dănşii, mai ales oameni răi, tălhari, încăt, de s-ar întămpla să vie la dănşii de aiure oameni răi sau tălhari, îndată să facă ştire la mănăstire şi în tot chipul să silească ca să ferească mănăstire de oameni răi.

Drept aceea, de acum, înainte, numiţii Ruşi, dăndu pe tot anul adetiul sfintei mănăstirii de plin, cum scrie mai sus, să stăpănească numiţi munţi cu pace, altu nimeni fără de voe lor să nu între întru acei munţi; şi pentru credinţa li s-au dat aceasta încredinţată scrisoare, cu pecete sfintei mănăstirii şi de noi iscălită, aşijdire şi noi am luat de la dănşii zapis asemine acestii scrisori.

Anul de la Hristos Măntuitoriului nostru o miie şapte sute şasăzăci şi doai, Mai în doaozăci de zile (20 mai 1762).

Arhimandrit Varftolomei, Anton proedichiu, Calistru egumen a Putni, Simeon eromonah, eromonah Antoni, Anastasie ierodiacon, Gherasim ierodiacon, Gherasim monah.

Şi am scris eu, ierodiacon Ghenadi, pisar ot sfănta mănăstire Putna”

Dar primii huţani care s-au stabilit în Breaza, cu mult înainte de aducerea unor „rusneaci” din Câmpulug Rusesc, sunt fraţii Timoftie și Grigori Sirghie (Sârghie, cum mai este grafiat în același zapis, deci urmașii unui anonim Serghei/Sergei), care cumpăra, în 1808, cu doar 334 florini vienezi, muntele Veja Mare. În „zapisul pietori”, adică vânzare pe vecie, pe care-l reproduce Stefanelli, este menţionată „comuna Breaza”, dar în notiţa explicativă, nu și în cuprinsul zapisului menţionat:

„1808, August 17

Toader Șandru din Fundul Moldovii cu soţia și fiii săi vinde muntele Veja mare în fundul Benei, comuna Breaza, lui Timofti și lui Grigori Sirghie cu 334 de lei bani nemţești în banco.

Zapis peitori

Adecă noi, care mai gios am pusu degetele, dat-am încredinţat şi adevărat zapisul nostru la măna Dumilorsale lui Timoftie Sârghie şi la măna lui Grigori Sirghie, vărului său, precum ca să să ştie că de nimene siliţi, nice asupriţi, ce de a noastră bună voe, am vândut lor o bucăţică de loc de păscut, anume la fundul Beniei, care iaste rămas de la părinţii miei, să înpărţindu-să cu ceilalţi fraţi, aceasta au rămas dreaptă partea me, care să numeşte Veja ce mare, în fundul Beniei, şi să hotărăşte, din Benia, la dial, căt iaste între părăi, pănă în Prisloape la Hrebeneţu, unde se hotărăşte cu moşia Putnei, şi să sue pe Hrebeneţu pănă la movilă şi, de acolo, căt iaste Veja ce mare toată, de care moşie mi-au dat numiţii mai sus 334 de lei, adică trii sute triizăci şi patru de lei, bani nemţăşti în banco, şi

luănd banii toţi deplin în mănele noastre, am dat acestu zapis la măna numiţilor mai sus ca să stăpânească cu pace ei, copii lor, nepoţi, strănepoţi, în vecinica vreme, nerăscumpărată de noi sau de cătră alte neamuri a noastre, iar făcându-le cineva supărare, să nu li să ţie în samă ori la ce giudecată să v-ar întămpla, și pentru mai mare credinţă mi-am pus numele şi degetul.

în 17 Avgust 1808.
eu Toader Şandru din Fundul-Moldovii vănzători
eu Maria soţ tij iar cu fii noştri tij
Marturi.
Chifor Cazac
Grigori Chiruţ
Ioniţă Gliga giurat
Andrii Hurghiş ot Cămpulung
ai acest zapis s-au făcut înainte me şi am pus şi pecete satului
Pecetea satului Fundul Moldovei / Grigori Cocărţă vornic
şi am scris cu zisa numiţilor mai sus alui Toader Şandru.
Grigori Hasnăş”[34].

În 25 februarie 1813, Andrei Mândrilă şi soţia sa, Ioana, vindeau lui Mihai Pânte (Pântiul) din Benia „o grădină în Benia, cu 200 lei”, martori fiind vornicul câmpulungean Vasile Dima şi juratul Ioniţă Lehaci[35].

În 1816, când Breaza este colonizată cu „78 de familii de rusneaci”, care-şi fac primele case, pe malul stâng al Moldovei, cam de pe la confluenţa cu Făgeţelul, în sus, pe teritoriul

---

[34] T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 339, 340
[35] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 548

comunei Breaza existau 120 stâni-gospodărie[36], risipite prin munţi, primele cătune ale românilor, care acceptaseră parţial ideea de sat-vatră, fiind Porşescul („Porşescu cu câteva case împrăştiate”, cum precizează Stefanelli, dar şi cu o bisericuţă, ridicată, între anii 1763-1770, la îndemnul preotului Vasile Comarniţchi, tatăl lui Alexe Comarniţchi), Cucoşul, Benia, Dealul Glodului, Măgura, Runcul, Făgetul (Făgetăl) şi Răchitiş. „Rusneacilor” din Câmpulung Rusesc aveau să li se alăture, în anii următori, şi câteva neamuri galiţiene, menţionate de Condica parohială a comunei Breaza cu localitatea de reşedinţă anterioară, galiţiană sau bucovineană. Familia Satriuc venea din Sricica-Galiţia, familiile Ciornei şi Beruceac – din Potoc-Cernăuţi, familiile Rebenciuc şi Slusariec – din Şipotul Sucevei, familiile Goraş şi Senciuc – din Cosmeci-Galiţia, familia Ducec – din Bolosih-Galiţia, familia Cobiliţă – din Câmpulung Rusesc. Dintre huţanii Cârlibabei, s-au mutat la Breaza, cam tot pe atunci, familiile Polochan şi Tironiac, iar din Moldova Suliţa au venit neamurile Poleanschi şi Haleţa.

„Stâlpii” comunei, cum se spunea odinioară moşii, deci „bătrânii” din jurul anului 1800, din care se trag brezenii de astăzi, au fost, conform Condicii parohiale, întemeiată ca document de preotul **Alexe COMARNIŢCHI** şi desăvârşită de toţi slujitorii altarului de după el, **Ştefan BIRĂU** (fiul emigrantului transilvănean din Câmpulung „Ion, birău”, menţionat în 1772), **Ioan BOBERSCHI, George şi Gavril BODNAR** (descendent al grecului câmpulungean, fde la 1772, „Ianachi, butnar”; în 7 august 1826, Gavril Bodnar era vataman), **George BUHALEAC** (menţionat într-o mărturie din 2 martie 1824), **Toader BURDUHOS**, fiul lui „Ion sin Nicolai BURDUHOS”, şi el câmpulungean, la 1772, mutat, apoi, la Fundu Moldovii, **Iacob CECIULEAC, Tihon CECIULEAC, Filip CECIULEAC, Eustachi CECIULEAC, Teodosia şi Miron**

[36] RAIMUND FR. KAINDL, *Ansiedlungswessn in der Bukovina*, p. 328

CHECHERIŢĂ (proprietari în Breaza, din 2 februarie 1723), **George CIORNEI, Vasile COSINSCHI**, **Anastasia COSTELIUC, Ieremie COSTELIUC, Vasile COSTELIUC, Andrei CURCEŢCHI, Parascheva CRUŞELNIŢCHI, Ioan DRONIUC, Toader DRONIUC, Nichita DRONIUC, Vasile DRONIUC, Precob DRONIUC, Simeon DUCEC, Ştefan FĂŞCU** (proprietar în Breaza, în muntele de pe malul stâng al pârâului Neagra, în 21 mai 1737), **Ioana şi Istrate FLOCE** (proprietari în Breaza, până în 2 februarie 1723), **Petrea GRĂMADĂ** (care cumpără, în 1833, o moşie „cu dieată clironomisită din anul 1819, Iulie în 24"), **Grigore HAJDEAC** (primul primar al Brezei, confirmat documentar în 2 martie 1824), **Miron HALEŢA, Ioniţă şi Lup HOLUŢ** (proprietar în Breaza, până în 14 martie 1787), **Ioan HRENIUC, Atanasiu ILIEVICI, Grigore LAZĂR, Mihai LAZĂR, Gavril LAZĂR, Ilie LAZOR, Vasile LEHACI** (proprietar în Breaza, în muntele de pe malul stâng al pârâului Neagra, în 21 mai 1737), **Simeon LESENCIUC, Gavril LESENCIUC, Mihail LESENCIUC** (din care aveau să se tragă trei primari, Petru Lesenciuc, între anii 1890-1895, apoi, după 1900, fiul lui, Ștefan Lesenciuc, și actualul primar, Gheorghe Lesenciuc), **Vasile LEUŞTEAN** (proprietar în Breaza, din 14 martie 1787) și fiul său, **Iacob LEUŞTEAN** (în 1611, exista, la Câmpulung, un Ştefan Leuştean, iar un Constantin Leuştean este menţionat, tot la Câmpulung, în 20 iulie 1761, dar în Breaza avea o moşie, pe Pinet şi Făgeţăl, în 14 martie 1787,Vasile Leuştean şi feciorul lui, Ioniţă)**, Grigori LISCA, Gavril MACOVEI, Nichita MACOVEI, Timofti MACOVEI, Vasile MACOVEI, Iacob MACOVEI, Precob MACOVEI, Frăsina MACOVEI, Iosif MACOVEI, Atanasie MACOVEI, Ignat MACOVEI** (în 7 august 1826, Mihalachi Macovei era vornic, iar Teodor Macovei, fruntaş şi martor) **Toader MOISA, Andrei MOISA, Ion ONOFRIICIUC, Petru PENTIUC, Dumitru PENTIUC, Teodor POLIEC, Gheorghe POLOCHAN, Ioan POPESCU, Ioan PROCOPIUC, Gheorghe REBENCIUC, Ştefan REBENCIUC,**

Daniil ROTAR, Ioan SAVUŢA, Constantin SAVUŢA, Grigore SAVUŢA, Ilie SERGHIE, Ignat SERGHIE, Dumitru SERGHIE (Timoftie Sârghie şi Grigori Sirghie, vărului său, sunt confirmaţi ca proprietari în 17 august 1808)**, Filip ŞANDRU** (Toader Şandru era stăpân vechi de moşie brezeană, în 17 august 1808), **Ştefan şi Vasile TĂRĂBUŢĂ** (care vând o moşie, cu „zapis din anul 1833, Ienuar în 27"), **Ioan TCACIUC, Vasile TIRONIAC, Ioachim TURENSCHI, Iacob ŢĂRAN, Iftimie ŢÂMPĂU, Vasile ŢÂMPĂU** (în 22 martie 1686, existau, la Câmpulung, Ionaşco Ţimpău, Iliaş Ţimpău, iar în 28 mai 1807, Ţimpăii sunt confirmaţi ca vechi proprietari de moşii în Breaza)**, Ioan ŢURCAN, Larion UNGUREAN, Gheorghe UNGUREANU, Ion UNGUREANU** (urmaşii lui Pintilei şi Ştefan Ungurean din Berghia, stabiliţi, iniţial, în 1744, la Iacobeni şi, respectiv, Câmpulung; în 7 august 1826, Ion Ungureanu era giurat)**,** fraţii **Gavril, Chirilă, Grigore şi Ion URSACHI** (Toader Ursachi se afla la Breaza în 14 martie 1787, Ursăchenii fiind vechi proprietrari, în Breaza, moşiile lor fiind confirmate şi în 23 martie 1792), **Grigore URSESCU, Gheorghe VALACH, Maxim VALACH, Nicolaiu VAŞNEI, Ana VOLOŞENIUC** şi **Toader VOLOŞENIUC**.

Familiile româneşti din Breaza îşi pot afla rădăcinile în recensămintele făcute, în 1772-1773, de generalul rus Rumeanţev, la Câmpulung, Fundu Moldovei, Pojorâta şi Sadova, Breaza fiind, pe atunci, aşa cum o probează documentele câmpulungene, o moşie a satului Fundu Moldovei.

Recensământul lui Rumeanţev[37], din 1772-1773, înregistrează în Fundu Moldovii „88 – toată suma caselor", însemnând 1 popă, 1 panţir, 3 femei sărace şi 83 birnici, şi anume: Dumitru, ungurian (UNGUREAN), Grigori, şălvar (ŞALVARI), Ion sin lui (Grigori ŞALVARI), Toader, ungurian,

[37] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 251

Petrea sin ungurian, Gavril sin şălvar, Petrea sin şălvar, Iacob sin şălvar, Ion sin Nicolai ŞUIUL, Constantin ŞUIUL, Georgii ŞUIUL, Ion ŞUIUL, Ştefan sin Ion STURZA, Gavril RUSANUL, Grigori ŞUIUL, Grigori TONIGAR, Ştefan HAGHIA, Vasile HAGHIA, Simion, dornian (DORNIAN), Grigori CHECHERIŢĂ, Grigori sin Ion CHECHERIŢĂ, Nichita CLIM, Petrea ŢIMPĂU, Simion ŢIMPĂU, Petria ŢIMPĂU, Simion zet Petrea ŢIMPĂU, Ion sin Dumitraş ŢIMPĂU, Vasile ŢIMPĂU, Iacob GEORGIESCU, Toader LEHACI, Ion LEHACI, vornicel, Ion CAZAC, Vasile MEDRIHAN, Grigori LEHACI, Toader CAZAC, Ion URSACHE, Ion ANDRONICESCU, Grigori ANDRONICESCU, Nichita ANDRONICESCU, Nistor GAVRILEI, Toader FÂŞCU, Ion FÂŞCU, Gavril zet FÂŞCU, Nichita LIŢUL, Ion, ungurian, Simion, ungurian, Toader CAZAC, Gavril CAZAC, Ilie GLIGA, Petrea GEORGIESCU, Gavril, ungurian, Vasile, ungurian, Ştefan LIŢUL, Miftodi LEHACI, Grigori URSACHI, Ion GLIGA, Petrea GLIGA, Vasile GLIGA; Petrea POENARU, Pintelei POENARU, Ion sin NICHITEI, Grigori HOLUŢĂ, Pintelei, ungurian, Ion STURZA, Grigori ŢĂRAN, Ion DOROFTEI, Gavril HOLUŢĂ, Roman HOLUŢĂ, Ion sin popii, Petrea HOLUŢĂ, Andronic DOROFTEI, Ion MIŞINĂ ot Pojorâta, Simion PÂŢUL ot tam, Toadir MEDRIHAN ot tam, Nicolai BOGATU ot tam, Simion sin TĂPŞOAII, Vasile MÂNDRILĂ ot tam, Ion ŞUIUL, Nistor URĂTAR ot Sadova, Toader ŞUIUL ot tam, Petrea CRAINIC ot Vatră (Câmpulung) şi Lupul TONIGAR.

Rufeturile erau: popa Georgiţă HASNĂŞ, Ion ŞĂLVAR, panţir ot Vatră (Câmpulung), Porfira, săracă, Lupa, fată săracă, Măricuţa, săracă.

La Sadova, recensământul[38] din 1772-1773 înregista „90 – toată suma caselor", însemnând 1 popă, 1 panţir, 1 dascăl la biserică, 3 femei sărace şi 84 birnici, aceştia fiind: Ştefan HĂUL,

---

[38] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 249 urm.

Toader SAVA, Ion sin Ştefan HĂUL, Chiruţă sin LATIŞ, David zet AVRAM, jidov, Moise brat AVRAM, jidov, DUCA, ungurean, Toadir SĂVUŢUL, Toadir CHECHERIŢĂ, Ion sin Toadir CHECHERIŢĂ, Ion HĂUL, Ion sin SĂVOAI, Petrea LATIŞ, Nicolai sin ERHAN, Toader ERHAN, Gavril sin DIACONIŢEI, Iacob sin DIACONIŢEI, Chiruţă ERHAN, Irimia sin ERHAN, Nichita FARAON, Gavril brat lui (FARAON), Ion sin Cârstinii LEHĂCIOAI, Ilie BĂLAN, Georgii BĂLAN, Petrea sin LEHĂCIOAI, Ioana LEHĂCIOAI cu Gavril, holtei, Ioana FARAONIASA cu Ion, holtei, Vasile BĂLAN, Alexa MOROŞAN, Dumitru LEHACI, Toadir sin CHIRIAC, Ion DORNIANU, Georgii CUCULESCU, Acsinte ROPCIAN, Grigori MĂJAR, Costandin sin CHIRICESII, Acsinte CUCULESCU, Iftinca CUCULIASA cu Grigori, holtei, Ion MOROŞAN, Acsinte CRĂCIUNAŞ, Toader CRĂCIUNAŞ, Toader COCA, Petrea COCA, Vasile COCA, Acsinte COCA, Nistor sin ZBRANCĂI, Chiriţă ZBRANCA, Vasile ZBRANCA, Toader ZBRANCA, Ştefan sin ZBRANCULESII, Anton, rus (RUSU), Ion CHIFUL, Toader sin TUDUREI, Grigori CÂRSTEI, Ion ZBRANCA, Ştefan brat lui (ZBRANCA), Vasile sin ANDRIEŞOAI, Petrea, rus (RUSU), Filip, butnar (BUTNARU), Georgii, şălvar (ŞĂLVAR), Dochiţa cu Simion, holtei, Andrieş sin Iacob LATIŞ, Chiruţă LATIŞ, Nicolai, rus, Nicolai LATIŞ, Toadir PIZDELE, Georgi sin lui (PIZDELE), Luchian, rus, Ion sin ZBRANCA, Toadir ZBRANCA, Georgii ERHAN, Simion sin Anton, rus, Gavril, homorian (HUMOREAN), Ion LATIŞ, Simion, rus ot (din) Pojorâta, Costea LEUŞTEAN, ot tam (tot de acolo, adică din Pojorâta), Toadir sin Ion HĂU ot tam, Toader LEUŞTEAN ot Fundu Moldovii, Istrate LEUŞTEAN ot tam, Vasile LEUŞTEAN ot tam, Pintelei ZBRÂNCUŢĂ ot Bou (Rus pe Boul), Lupul CHECHEŢI ade la Vatra (Câmpulungului), Simion sin lui ot tam, şi Nichita, rus ot tam, deci la Câmpulung.

Rufeturile erau: Popa Nicolai, Iftodi dascăl la biserică, Ichim, rus, panţir, Cârstina, soră lui Ştefan HĂU, săracă, Ioana,

fata lui SIMIONIŢEI, ungurean, săracă, şi Cârstina, sora ei, săracă.

În Câmpulung Moldovenesc, temelie a tuturor satelor din zonă, recensământul lui Rumeanţev[39] înregistra, în vatra târgului, „396 – toată suma caselor”, însemnând 6 popi, 4 dascăli la 4 biserici, 6 panţiri, 3 scutelnici vorniceşti, 4 argaţi la 4 popi, 12 femei sărace şi 359 birnici, „anume birnicii”: Ion PĂESCU, Nichifor HORGA, Georgii GRĂMADĂ, Georgii SABIE, Gavril GRĂMADĂ, Nistor SABIE, Iacob BUDĂI, Chirilă MÂNDRILĂ, Ion, birău (BIRĂU), Simion CRĂCIUNESCU, Petria BĂLTAGA, Vasile LUCAN, Nicolai CIOTÂRCĂ, Simion SABIE, Crăciun GÂNSCĂ, Toadir BĂLAN, Grigori PITECAR, Andrei NISEOI, Ştefan NISEOI, Vasile HURGHIŞ, Petria sin RUCSANDEI, Georgiţă ZMUNCILĂ, Georgiţă sin Georgiţă ZMUNCILĂ, Grigorii sin lui (Georgiţă Zmuncilă), Georgii HURGHIŞ, Lupul STURZA, Ion TUDURAN, Gavril LIŢUL, Chirilă STENŢA, Toader SABII, vornicel, Crăciun PITICAR, Toadir VASILAŞCO, Chirilă VASILAŞCO, Toadir sin Nistor SABII, Petria sin Nistor SABII, Simion, lacatuş (LĂCĂTÎŞ), Ion GHIDION, Vasile SABII, Gavril sin Ion SABII, Ştefan GRĂMADĂ, Petria sin Ion GRĂMADĂ, Mihai PERŢUL, Ion PERŢUL, Lupul, rus (RUSU), Deminte BEZERĂU, Crăciun BEZERĂU, Grigori HASNEŞU, Vasile sin GHEORGHII, Grigori MOSCUL, Dumitru SABII, Vasile GERONDI, Ion PITICAR, bătrân, Petria zet Ioanei MERICEI, Vasile sin Nechita BUDĂI, Ion SAMOILĂ, Toadir ŢIMPĂU, Ion sin Grigori MÂNDRILĂ, Gavril CORLĂŢAN, Gavril sin Nicolai PITICAR, Nicolai PITICAR, Ion sin Nicolai PITICAR, Simion sin Chirilă MAZIRE, Vasile CRĂCIUNESCU, Ion CRĂCIUNESCU, Nichita PITICAR, Simion zet CIUPERCĂ, Vasile sin Dumitru, cojocar, Toadir VASILAŞCO cel bătrân, Petria sin Chirilă PITICAR, Vasile NEGURĂ, Ion BĂRDAN, Ion sin Toadir PITICAR, Macovei

[39] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 245 urm.

GÂNSCĂ, Petria RUSOAEI, Vasile URĂTAR, Chirilă CRĂCIUNESCU, Ştefan STURZA, Iacob ERHAN, Gavril URSACHI, Ion MÂNDRILĂ, Toadir, olar (OLARU), Vasile RUSAN, Nistor ERHAN, vornicel, Grigori ERHAN, Vasile ALBII cu mă-sa Iliana, Vasile ULIAN, Ion LOGHIN, Petria GRĂMADĂ, Toadir SABII, Toadir TILO, Ion BUZAN, Lupul COCA, Grigori DODUL, Ion, blănar (BLANARU), Toadir DOROFTEI, Sandul CHIRUŢĂ, Ion TIŢĂ, Ştefan, cojocar (COJOCARU), Costandin, cojocar, Ion ŞALĂU, Georgii BALAHORA, Lupul CORLĂŢAN, Ion, grosar (GROSARU), Dumitru, grec (GRECU), Ion CORLĂŢAN, Mihai LIŢUL, Constandin LEHACI, Grigori ŞANDRU, Toadir ACSINTE, Andrei MÂNDRILĂ, Ilieş MÂNDRILĂ, Toadir CORLĂŢAN, Ion sin Petrii, diac (DEAC), Vasile GÂNSCĂ, Chirilă MIRĂUŢOI, Ştefan BĂLAN, Grigori GÂNSCĂ, Ion LEHACI, Nichita ANDRONICIOI, Vasile LEHACI, Pintilii MIDRIHAN, Gavril URSACHI, Vasile MIDRIHAN, Toadir PAIUL, Gavril brat lui (fratele lui Toadir Paiul), Nistor RĂLE, Grigori URSACHE, Pintelei LINŢUL, Ion sin Toadir URSACHI, Toadir sin Iacob a TOFANII, Petrea LEHACI, Vasile, olar, Ion TIMUL, Ion PEI, Toadir MOSCUL, Gavril sin Vasile CIMBRU, Toadir COZMA, FÂŢUL, Vasile DONISAN, Ion sin MIRCĂŞOAEI, Ştefan NEMŢAN, Toadir DONISAN, Nichita sin NĂSTĂSOEI, Simion GURĂU, Vasile NEMŢAN, Ion DONISANUL, Iacob MERILĂ, Ştefan, ungurian (UNGUREAN), Ion sin Nichitei DONISAN, Samson BOMPA, Lupul PEI, bătrân, Ion BRANDABUR, Ion CATANĂ, Ion BOMBA, Nichita PIRCUL, Ion DONISAN, Vasile PEI, Toadir TODIRIAN, Lupul FORMINTI, Georgii sin Vasile ERHAN, Grigori, morar (MORAR), Ion BĂRDAN, Pintelii BĂRDAN, Ion PARPALE, Petria EŢCU, Grigori STURZA, Vasile GRĂMADĂ, Toadir PARPALE, Mihai PRUNDIAN, Grigori PRUNDIAN, Dumitru HOPINCU, Chirilă GÂNSCĂ, Ion sin Vasile ERHAN, Dumitru BIZĂRĂU, Iftimi HORGA, Vasile MÂNDRILĂ, Vasile sin Simion PRUNDIAN, Toader MIRCĂŞ, Măriuţa DROBOAIA cu Hiloti holtei, Vasile sin PRUNDIANCEI, Simion BUDĂI, vornicel, Gavril

MÂNDRILĂ, Toader sin Ilieş MÂNDRILĂ, Nistor PARPALE, Lupul zet rusului (RUSU), Georgii zet ROBULUI, Vasile sin IONILĂ, Gavril CIOCAN, Grigori TĂRÂŢĂ, Georgii FRUNTEŞ, Costandin DURCA, Simion sin PRUNDINCEI, Nichita COZMA, Toadir, morar la Grămadă, Floria, morar la Lupu, rus, Ion URSACHE, Irimia URSACHE, Toadir LUCAN, Petruş MIRCĂŞ, Ion MIRCĂŞ, vornicel, Ştefan MIRCĂŞ, Ianachi, butnar (BUTNARU), Toadir STURZA, Georgii ŞANDRU, Gavril, morar la Vasile Şandru, Grigori sin Moisa BÂRCIOG, Dumitraşcu SIMIONESCU, Vasile SANSON, Ion sin popei BUDĂI, Dima, ciobotar, Irina ERHĂNIASA cu holtei, Ion, zugrav (ZUGRAVU), Petria MÂNDRILĂ, Gavril ŞANDRU cu mamă, Georgii STURZA, Ştefan sin diaconiţii (DIACONIŢA), Simion IVAN, grosar, Grigori sin popa ION, Vasile ŞALGĂU, Toadir BĂRDAN, Vasile CIMBRU, Grigori brat lui (frate lui Vasile Cimbru), Grigori COCORAN, Gavril CIMBRU, Ion HOLUŢĂ, Petria sin a preutesii (APREUTESI), Vasile brat lui (frate lui Petrea APREUTESI), Damaschin brat lor (APREUTESI), Toadir PERŢUL, Chirilă URSACHI, Vasile sin CIOCĂNIŢII, Ştefan sin Nicolai CIOCAN, Ştefan sin Pricopi CIOCAN, Gavril BURDUHOS, Lupul sin PEIOAEI, Ion sin Nicolai BURDUHOS, Nicolai, lacatuş (LACATÎŞ), Ion, lacatuş, Ion sin Dumitru BURDUHOS, Ion MIDRIHAN, Dumitru, brat lui (MIDRIHAN), Chirilă, brat lor, Toadir PLATON, Ştefan MERILĂ, Nistor MERILĂ, Vasile FUIOR, Toader PLATON, bătrân, Chirilă sin Nichitei DONISAN, Ion sin Chirilă, bejenar (BEJENAR), Ion ARINUL, Vasile sin Dumitru BURDUHOS, Dumitru sin Ilieş MÂNDRILĂ, Simion sin Grigori ŞANDRU, Toadir a PALAGHIEI, Ion sin lui, Petria, olar, Simion CIUPERCĂ, Miron BRATU cu mamă, Ion sin Petrii GRĂMADĂ, Pintelei sin Petria GRĂMADĂ, Toadir sin Petrii LEŞAN cu mamă, Toader, olar (OLARU), holtei cu casă, Chirilă CRĂCIUNESCU, Georgii PITECAR, Vasile brat Georgii PITECAR, Gavril mă-sa Mărica, Gavril sin Dumitru COJOC, Solomon brat lui (COJOC), Toader sin Chirilă VASILAŞCO, Vasile brat lui

(VASILAŞCO), Vasile nepot GAVRILIANULUI (GAVRILEAN), Măriuţa PERIOAIA cu holtei, Ion cu mă-sa Rucsanda, Cârstina STURZOAIA cu holtei, Gavril MÂNDRILĂ, Georgii sin Ion ERHAN, Ştefan brat lui (ERHAN), Gavril PERJUL, Grigore URSACHI, Ion brat lui (URSACHI), Toader sin CHIRUŢEI, Vasile sin IACOB cu mă-sa Tudosia, Petria CIOCAN, Ion CIOCAN, Dumitru TĂUTU, Ion zet sacrieriolui (SĂCRIERU), Georgie DOROFTEI, Ion, ungurian, mesărciu, Precopi BURDUHOS, Toader, rus, Grigori zet BEJENAR, Georgii cumnat lui (BEJENAR), Dumşe COCÂRŢĂ, Ion, ungurian zet PRUNDIAN, Chiriiacu RĂESCU, Măriuţa DOROFTIASA cu holtei, Chiril POTLOG ot Sadova,

Grigori HUŢESCU, Toader OJICĂ, Ion LUPESCU, Nistor sin lui POSTOLACHI, toţi cu casă în Câmpulung, dar şi cu gospodării în Pojorâta, pe Grigore CIOCAN, Ion POSTOLACHI, ambii din Pecişte, pe Ion GRIGORIAN, Vasile MÂNDRILĂ, Chirilă GRĂMADĂ, Simion, rus (RUSU), Ion sin Irinei din Fundu Moldovei, Ion CIOCAN, Ion ŢIGANIA, Duminte CIOCAN, Maria ŢIGANOAIA cu holtei, Ştefan CIOCAN, Ion MOROŞAN, Alecsa, rus (RUSU), Mihai, rus, toţi din Ciocăneşti, Nicolai ULIAN Izvorul Alb, Manolache FLOCEA ot Valea Casei, Gavril TĂUTU, Simion cu fratele lui holtei, Gavril MAZIRE, Vasile sin Ion MAZIRE, Andrei MAZIRE, Vasile sin Toader MAZIRE, Ion sin Dumitru MAZIRE, toţi din Slătioara, Georgiţă sin popa Chirilă ot Ostra, Petria, morar ot Şipot, Chirilă COJOC ot Ştilbicani, Ivan, ungurian ot Gura Plutoniţei, Georgii BĂLAN, Ion sin lui (BĂLAN), Iacob LEHACI, Petria ŞANDRU, Toadir BĂLAN, Lupul BĂLAN, Gavril sin popa MIRCHEŞ, toţi din „Doroftei", adică din Doroteea, Vasile VENIN ot Bucşoaia, Ştefan BURDUHOS din Frumosu, Petria GAVRILIAN, Vasile sin lui (GAVRILIAN), amândoi din Gura Homorului, Ion sin Toadir, olar, Irimia, ungurian, amândoi jitari în Borghineşti, Ivan, rus, jitar la Mihăeşti, Petria CRĂCIUNESCU, Toadir CRĂCIUNESCU şi Chirilă zet CRĂCIUNESCU, jitari la Săscior, Ion GÂNSCĂ, Ştefan brat lui

(GÂNSCĂ) şi Nistor ROMAGA, jitari la Suliţaşi, Simion zet TIMOAEI, LAZOR, jidov, LEIBA, jidov, staroste, ISAK, jidov a LEIBUŞOAEI, ISAK sin SAMOILĂ jidov, ISAK sin IANKULUI jidov, AVRAM, jidov la Straja, BOROF fratele lui, tot la Straja, JOLMAN PRPICA, tot din Straja, MOISA or Sniatin jidov şi AVRAM, velnicer, deci fabricant de alcool.

Rufeturile: popa Petrea HASNĂŞ, popa Ştefan MÂNDRILĂ, popa Ion BUDĂI, popa Petrea BUDĂI, diaconul Nicolai ULIAN, Ştefan sin Georgiţă, dascăl la Biserica Domnească, Vasile sin popei ŞANDRU, dascăl la Biserica „Naşterea lui Hristos", Ion LACATĂŞ, dascăl la Biserica Sfântului Nicolai, Ion sin popa BUDĂI, dascăl la Biserica Adormirea Precistei", Ilieş GÂNSCĂ, panţir, Simion, pâslar, panţir, Grigori BOGUŞ, panţir, Costandin ANDRONICIAN, panţir, Vasile sin ULIENIŢII, panţir, Ion ŞALĂU, lemnar la vornicei, Ion ROATĂ, grosar, tij, Ion TRIŞCAR, pescar vornicesc, Grigori sin BĂLĂNESII, posluşnic la săhăstrioară, Vasile PĂTRĂROI, tij, Ion BOMBA, scultelnic la popa Ion BUDĂI, Crăciun STURZA, scutelnic la popa Petrea HASNĂŞ, Ion CIMBRU, scutelnic la popa Petrea BUDĂI, Vasile RĂUSANUL, scutelnic la popa Grigori GRĂMADĂ, Vasile sin Ion STRĂJĂR, scutelnic la Straja Moldovinească, Ioana, ursuleasa, săracă, Paraschiva RUCSANDROAIA, săracă, Cârstina VASILAŞCEASĂ, săracă, Cârstina ULIENESE, săracă, Tudora, blănăriţă, săracă, Pelina, babă săracă, Măriuţa TOPOROAE, săracă, Tofana GÂNSCULEASA, săracă, Nastasia, croitoriţă, săracă, Tudoriniţa, săracă, Tudosia ŞĂNDROAE, prescurnieşa, şi Dochiţa FITIŢOAIA, săracă.

La Pojorâta[40], în 1772-1773, era „82 – toată suma caselor", însemnând 1 popă, 1 panţir, 6 femei sărace şi 74 birnici, aceştia fiind: Chirilă sin Costandin FLOCEA, Constandin FLOCEA, Gavril sin Constandin FLOCEA, Toader FLOCEA, Nistor VLĂGEA,

[40] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 250

Georgii VLĂGEA, Nistor sin Vasile STRĂJAR, Grigori ANUŢAN, Irimia ANUŢAN, Costandin sin Lupul FLOCEA, Petrea brat lui (FLOCEA), Toadir sin Lupul FLOCEA, Ion sin Irimia ANUŢAN, Ion sin Lupul FLOCEA, Vasile brat lui (FLOCEA), Ion FLOCEA, bătrân, Simion sin lui (Ion FLOCEA), Toader brat lui (fratele lui Simion FLOCEA), Georgii FLOCEA, Ştefan BEDRILĂ, vornicel, Ion sin Irimia STRĂJAR, Ion BĂRGĂOAN, Grigori STUPU, Maftei MOROŞAN, Ştefan PĂCURĂROI, Pavel OJICĂ, Ion MAROŞAN, Georgii cu soru-sa, Gavril MOROŞAN, staroste, Simion MOROŞAN, Ion CORLĂŢAN, Simion CÂRLOANŢĂ, Ifrim CÂRLOANŢĂ, Ion sin Toader CÂRLOANŢĂ, Gavril MĂGURIAN, Andrieş sin lui, Nichita brat lui, Simion SPĂTAR, Toader ROATĂ, Nistor ANDRIAN, Precopi PRUNDIAN, Ion sin Dumitru CÂRLOANŢĂ, Vasile MÂNDRILĂ, Gavril sin Vasile FLOCEA, Ion MOROŞAN, Ioana RĂOAI cu Nicolai, holtei, Acsinte MĂGURIAN, Ion PRUNDIAN, Chiriţă GRIGORIAN, Măria sin lui Ştefan ROIA cu Ansinte, holtei, Iacob, rus, Toader LAZOR, Cârstea, ungurean, Todosia, salahoriţă cu Toader, holtei, Petrea LAZOR, Ion LAZOR, Lupul LAZOR, Vasile FUIOR, Iacob LUPESCU, Constandin OJICĂ, Vasile MOROŞAN, Ilie, ungurean, Cârstina FUIOROAE cu Ion, holtei, Simion TELEŞCA ot Vatra (Câmpulungului), Petrea MĂGURIAN ot tam, Lupul MĂGURIAN ot tam, Simion OANĂ ot Sadova, Nistor ANUŢOII ot tam, Nistor sin SIMIONŢII ot tam, Măriuţa, prescuroaia cu Dumitru, holtei ot tam, Măriuţa BRANDABUROAE cu holtei ot tam, Ilie, ungurean ot Fundu Moldovii, Gavril MOROŞAN ot tam şi Vasile ŢIMPĂU ot tam.

Rufeturile erau: Popa Nicolai, Ion, sas ot Vatra (Câmpulungului), panţir, Paraschiva BEDRULOAIA, săracă, Nastasia CÂRLĂNŢOAIA, săracă, Măriuţa a ORBULUI, săracă, Irina ROTOAIA, săracă, Parasca, fată bătrână a lui Iacob, şi Dochiţa BEDRILOAE, săracă.

În privinţa populaţiei slave, huţăneşti şi ucraine, date importante se pot afla din recensământul[41] făcut la „Ruşii ot Moldoviţa”, care nu trebuie confundaţi cu cei din Argel, ei fiind coloniştii din Vatra Moldoviţei, din acelaşi trup etnic slav ca şi cei din Breaza, unde era „123 – toată suma caselor”, însemnând 1 panţir, 7 femei sărace şi 115 birnici, aceştia fiind: Ivan ALECSANDRIUC, Mihai nepot lui, Ivan PARIJNIC, Ivan BILOBEREZCHII, Ivan MESLIC, Nicolai MESLIC, Mihai, pânzar, Timofti, pânzar, zet lui, Mihai ROBANIUC, Nistor ROBANIUC, Simion ROBANIUC, Iosip ROBANIUC, Mihailo ANICI, Hrihori PIDACIC, Ivan, brănişter, Tonii BUTRAPIUC, Tănasă POŞTOVNIC, Marco sin ANICIU, Simion DRIOTCĂ, Andrei sin lui, Ştefan CHIRUŢĂ zet lui, Simion RIZAC, Vasile sin lui, Dumitru sin lui, Irimia, butnar, Vasile OBLIZNIUC, Gavril brat lui, Ştefan brat lui, Chiril OBLIZNIUC, bătrân, Dumitru PERVIŞNIC, staroste, Marco, staroste, Dumitru sin lui, Alecsa PONIPAL, Ivan CLAPIŞA, Pintelei sin lui, Vasile sin lui, Ivan SINIUC, Irina cu Vasile holtei, Ivan BUŞITAR, Petrea sin lui, Macsin sin lui, Iurie sin lui, Ştefan MESJI, Gavril ZGUIUC, Nicolai LUPENIUC, Petrea HAIDAMAC, Vasile BURSUC, Mihailo REBEIUC, Drin MALOŞ, Nichita MALOŞ, Mihailo HAUCA, Timofte LECSEI, Nicolai PRINDEI vornicel, Alecsa PRINDEI, Iacob PRINDEI, Ivan brat panţirului, Ivan HLUŞCO, Mihai MESLIK, Vasile KUŢUL, Fodor HOJDA, Pricop SPIVAK, Ştefan sin MELIZNIUK, Ignat BURDUH, Dumitru MIDAK, Matei HARA, Ivan MIDACIUK, Fodor MESDIK, Matei SCHIRKA, Vasile ŞINCAR, Ivan PRILIPKO, Cocerhai KIVER, Simion TRUFAN, Dumitru sin lui, Ştefan zet lui, Alecsa KIRUŢA, Fodor MALOŞ, Tănasă DRANICI zet lui, Precop KIVER, Hrihori SKUNGIA, Andrei sin lui, Fodor HARIA, Vasile CIOROLE, Mihai brat lui, Ivan IURLIUK, Ivan MASIUK, Dănilă FĂRCĂLIUK, Iacob IVANIUK, Fodor KIRAŞ,

[41] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 255

Timofte KIRAŞ, Iure KIRAŞ, Ivan HONDRIA, Ivan SICIUK, Mihailo LUPAŞCIUK, Pavel LUPAŞCIUK, Vasile DRUMKĂ, Dumitru sin lui, Dănilă SMOLIAK, Ion BALAHORA, Hrihor CIUVERKA, Ignat VEREZAKU, Ştefan POPILIUK, Gligore HABURNIA, Iacob DRUMKĂ, Ivan sin lui, Ostafi CHIRIŢĂ, Petrea HARAGIUK, Alecsa ŞINKAR ot Frasin, Petrea, slovac, argat la MISLIK, Ivan, slovac, argat la ALECSANDRIUK, Tonia PLEVUŢĂ, tij, argat lui, MIHAILIUC, slugă la MISLIK, Iacob FARCALIUK, pescar, Irimia BOICIUK şi Mihailo RALIUK.

Rufeturile erau: Andrei, rusul, panţir, Aniţa, babă săracă, Mariuţa ALECSĂNDROAE, Irina, văduvă, cu fata ei, Catrina, săracă, Zloiha, săracă, şi Aniţa, văduvă, cu fata lui HURDUH.

Liuzii mănăstirii Moldoviţa, toţi scutelnici, dar datori să presteze munci în folosul călugărilor, erau: Grigoraş BODRUNĂ, Lupul BODRUNĂ, Lupul NEGURĂ, Chirilă, rus, Ion, cojocar, Ion CANDRIA, Dumitru, rus, Costandin sin CHIRILĂ, Dănilă, rus, Ion BUTNARESCU, Grigori ANDRIIAN, Ion MOSCUL, Savin COCA, Grigori, morar, Ştefan ŞTOLOBAN, Ştefan, ungurian, Măria cu holtei, Ion, crâşmar, Lupul BUTNĂRESCU, baba Floarea cu holtei, Andrieş sin PARASCHIŢII, Precop COMORĂŢAN, Grigore COMORĂŢAN, Iftimi COMORĂŢAN, Vasile COMORĂŢAN, Simion, ungurian, Petrea COZMIUC, Fodor, butnar, Macovei BĂISĂ, Ion BĂISA, Ion, ungurian şi Dumitru sin ION, ungurian.

Foarte multe familii s-au tot mutat dintr-un sat în altul, pe parcursul vremii, fiind regăsite, în timpuri ale unor anumite generaţii, ba la Breaza, ba în satele din vecinătate, inclusiv în cele de pe Moldova în sus.

Alte neamuri vechi româneşti încă mai locuiau la Câmpulung, mutându-se la Breaza prin 1820-1830, odată cu extinderea şi sistematizarea, conform concepţiei austriece, a vetrei satului, un document ilustrator în acest sens fiind Cartea de învoială din 15 martie 1824, între Nastasia Hojda şi fraţii tatălui copiilor ei, Ion şi Ghiorghi Ursachi:

„Adică eu, mai gios iscălita, dat-am adivărată scrisoare me la măna lui Ion sin Gavril Ursachi şi la măna lui Ghiorghi Ursachi precum să să ştie că făcănd eu di gios iscălita 2 copii cu Nistor Ursachi şi întămplăndu-să di au murit Nistor Ursachi, iar eu mai gios iscălita am tras pi sus numiţii la învoială ca să-m de ceva pentru ţănere copiilor acelor făcuţi cu Nistor Ursachi, iar mai sus numiţăi mi-au dat o vacă cu viţăl, şi 2 merţă di păpuşoiu, şi o părechi di poclăzi, şi on cojoc, şi on cheptar, cari aceste numite toate le-am primit în măna me dila dumnelor sus numiţăi, şi eu încă le-am dat această scrisoare dumnilorsale ca să nu mă mai scol eu di amu înainte nici cu on păr asupra dumilorsale în veci, nici eu nici copii mei, cari pentru mai adevărată credinţa am iscălit cu punire degetului meu pi sămnu sfinti cruci înaintea marturilor poftiţi.

Cămpulung Mold. În 15 Marti v.c. 1824.
eu Nastasie sin Hojda Vasile am dat această scrisoare.
Ioniţă Mircăş, martur.
Nicolai Batog martur.
Vasăle Dima vornic am întărit cu pecete.
Am scris Stefan Buzan”[42].

Neamul Ursachi, deşi proprietari de moşii în Dârmoxa încă din 23 martie 1792, pătrunde definitiv în Breaza după 21 mai 1825, atunci când Ioan Ursachi, menţionat şi în documentul anerior, a răscumpărat toate moşiile zălogite ale tatălui său, Gavril Ursachi, şi a dăruit surorii sale, Parachiva, şi cumnatului său, Gavriil Porcuţan, moşia de pe Tătarca Mare, pe care Gavril Ursachi o cumpărase de la Ioniţă Tudureanu, respectiv „şesă fălci şi jumătate locu de cosit, şi cu hotar dintăi de la deal de moşia lui Vasili Ursachi, pe brazda trasă în vale, pănă în părău

[42] T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 383, 384

Cocoşului, şi Cocoşol, în gios, pănă unde dă în Tătarca, şi Tătarca în sus, pănă la on hat pus cu măna, şi de la hat dreptu la deal, pănă la altu hat, iar pus cu măna, şi dela hat tot dreptu la deal pănă în cărare, iar în hat, şi tot cărare, la deal, păn la hotarul dintăi dela moşie lui Vasile Ursachi"[43]. Gavriil Porcuţan şi Paraschiva Ursachi aveau să se stabilească, în curând, în cătunul Cocoşul.

Povestea aceasta avea să se repete, peste vreo optzeci de ani, în cadrul aceleiaşi familii, atunci când un alt Ioniţă Ursachi, născut în 1886, fiul lui Vasile Ursachi, născut în 1856, şi al Elisavetei Andronicescul, născută în 1864, avea să-şi răscumpere, de la cei 11 fraţi şi surori, părţile de moşie care i se cuveneau, dar de care, la o supărare, tatăl său îl dezmoştenise, câştigând banii răscumpărării din vânătoare, acest Ioniţă Ursachi fiind meşter mare în capturarea animalelor cu blănuri scumpe şi, desigur, în prelucrarea primară a acelor blănuri.

Exisă şi documente, emise de primăriile altor sate, care vehiculează, cu ocazia unor tranzacţii, nume de brezeni. Astfel, în 16 ianuarie 1830, vornicia Sadovei mijlocea tranzacţia dintre Ştefan Adăscăliţei şi nevasta lui, Anastasia, cu huţanul Gavril Cepeliuc din Breaza, pentru o moşioară din Breaza, la Răchitiş, hotărnicită de apa Moldovei, „pe o scursură de râu", pe brazda inginerească Bâtcă, în Bahnă, şi până la moşia lui Dumitru Floce, o moşioară de 2 fălci şi 36 prăjini, vândută huţanului pentru 36 florini bani de argint[44]. Pe 19 ianuarie 1831, tot la Sadova, Petre Lehaci şi nevasta lui, Varvara, vindeau aceluiaşi Gavril Cepeliuc din Breaza o moşioară de 5 fălci şi 29 prăjini, tot la Răchitiş, pentru 350 florini[45].

---

[43] T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 3863, 387

[44] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 593

[45] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 593

În 20 martie / 1 aprilie 1833, Constantin, Fiul lui Ion al lui Gavril Ursachi, cu soţia sa, Nastasia, vindeau lui Ioniţă, fiul lui Gavril Ursachi, o moşioară „de veci piitoare” în muntele Tătarca, pentru 50 lei, bani de argint, hotare fiind apa Tatarcei şi Cărarea Muntelui[46].

În 8 mai / 20 iunie 1833, la vornicia din Câmpulung, Petre Grigorean, nevasta lui, Ioana, şi copiii lor, Grigore şi Ioniţă, vindeau, pentru 320 lei de argint, lui Fodor Macovei din Breaza o bucată de moşie de 7 fălci şi 67 prăjini, pe apa Brezei, deci pe pârâu, moşie cumpărată de Grigorean de la Ioan Palaghiei. Martori au fost vornicul Brezei, Mihalachi Macovei, şi vornicul Câmpulungului, Vasile Dima, actul tranzacţiei fiind scris de Petre Grămadă[47].

În 6 iulie 1835, supusul cameral din Breaza, Vasile Mândrilă, se plângea administraţiei cezaro-crăieşti împotriva fratelui său şi a mamei sale, care voiau să împartă o bucată de pământ, pe care el o răscumpărase, cu patru ani în urmă, de la familia Pentiuc, familie care stăpânise timp de 24 ani, în contul unei datorii a tatălui său, de 30 florini, 4 fălci de pământ şi livadă. Martor era vornicul Brezei din acel an, Gheorghe Birău[48].

În 28 decembrie 1836, supusul cameral din Breaza, Constantin Vavane, se adresa administratorului imperial din Câmpulung cu o cerere, vizată de vornicul brezean Nechita Macovei, pentru un loc de casă, iar cererea i-a fost avizată favorabil[49].

Vasile Androniuc din Breaza, cumpăra, în 27 septembrie 1837, de la Iftinca Grămadă, fata lui Toader Sturza, şi de la soţul ei, Vasile Grămadă, din Câmpulung Moldovenesc, „o moşie la

[46] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 595
[47] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 595
[48] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 599
[49] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 602

Obcina Ursului, cu 60 de lei, bani de argint. Martori: Toader Pomohaci răzeş, Nichita Macovei vornic din Breaza, Gheorghe Gheorghiu vornic de Câmpulung Moldovenesc"[50].

În 15 ianuarie 1839, ginerele vornicului brezean Gheorghe Birău, Ştefan Hrebenciuc, cumpăra, cu 80 florini vienezi, de la soţii Ioniţă şi Aniţa Cimbru, „o moşioară în Porşăcul, în hotarul Brezei" (2 fălci și 30 prăjini), hotărnicită de pârâul Porşăscul şi de „Muntele Împărătesc"[51], cum i se zicea, deja Măgurii Humorului.

Huţanul „Neculai, fiul lui Vasile Droniuc din Breaza", menţionat, în alte documente ca fiind şi „din Benia", cumpăra, în 29 august 1839, cu 64 lei, bani de argint, de la soţii Gavril şi Axinia Butnaru şi de la feciorii şi fetele acestora, „o bucată de moşie, ce se află în Benea, peste deal, lângă apa Moldovei, de 2 fălci și 40 prăjini"[52]. Niculai Droniuc avea să mai cumpere, cu 200 lei, bani de argint, în 3 noiembrie 1840, și o moșioară de 3 fălci şi 17 prăjini, „la Râpa Roşie, lângă muntele Porşescul", de la soţii Nicolai şi Nastasia Mândrilă[53]. În 9 iulie 1846, Nicolai Droniuc, acum „răzeş din Benea", avea să cumpere, de la Simion Şandru, din Fundu Moldovei, şi „moşia din Veja Mică, de pe părăul Veja, ce se mărgineşte cu moşia lui Vasile Droniuc şi Dănilă Droniuc, în suprafaţă de 8 fălci, cu suma de 196 lei şi 40 creiţari de argint. Hotare: Pârâul Vejei, Pârâul cel Mare. Martori: Gavril Butnaru, Grigore Şandru, Dumitru Liţu"[54]. În 19 aprilie 1848, acelaşi Neculaiu Droniuc din Benea cumpăra, cu 64 lei argint, de la Grigori Sandru, din Fundu Moldovei, „o moşie în faţa Beniei, care se hotărăşte cu Iuruga, Ignat Sârghie,

50 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 603
51 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 605
52 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 605
53 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 607
54 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 622

Simion Şandru şi Grigore Şandru, în suprafaţă de trei fălci şi 40 prăjini”[55].

Gheorghe Bірău, fost primar al Brezei, feciorul lui Toader Birău, cumpăra, în 13 decembrie 1839, cu 125 lei, bani de argint, de la Elinca Tărăbuţă, născută Mândrilă, şi de la sora ei, Parasca Piticari, amândouă din Câmpulung Moldovenesc, o „privatnică moşioară, ce o au clironomisită” de la tatăl lor, Ştefan Mândrilă, moşioară de 14 fălci, la Răchitiş, lângă „Tătărcuţa cea Mică, sub Bobeicile Pinătului”[56].

Vasile Florea, din Ilişeşti, nepot, prin mamă (Nastasia), al preotului sadovean Vasile Şandru, a vândut lui Gheorghe Sărghe din Breaza, în 1 mai 1840, un vad de moară „la starea locului, unde se numeşte pe părăul Benei”, pentru 64 lei. Printre martori, alături de vornicul Mihalachi Macovei, se afla şi dascălul sătesc al anului 1840, Ion Corlăţan[57].

În 18 noiembrie 1845, la Breaza, Chifor Grigoreanu, din Fundu Moldovei, vindea lui Vasile Macovei, fiul lui Fădor Macovei din Breaza, „o moşie în Plaiul lui Moşchişi, la părăul Tâmpii, cu 250 lei, bani de argint, câte 3 sorcoveţi de leu”, autorul zapisului fiind viitorul ginere al vornicului Mihalachi Macovei şi, implicit, viitor primar al Brezei, Vasile Cosinschi[58].

Dar dincolo de curgerea monotonă a evenimentelor de acest tip, care sunt, în fond, repere ale unei istorii obşteşti, s-au petrecut şi întâmplări care ţin de istoria comunei Breaza, înfiinţată oficial în 1816, iar faptic, în 1818.

---

55 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 627
56 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 606
57 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 606
58 DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 619

Despre istoricul comunei Breaza

„**Satul Breaza a fost urzit pe la 1818**, pentru a popula acest loc de pe malul stâng al râului Moldova, aproape de obârşia acestui râu, care era nepopulată. Satul a fost populat, în cea mai mare parte, cu Ruteni aduşi despre Galiţia, anume din aşa zisul Cămpulung-rusesc, dar s-au stabilit şi români în sat, precum arată iscăliturile”[59].

Câmpulungul Rusesc, baştina străbunilor brezenilor, are o istorie simplă şi concisă, care este, de fapt, a unor înşiruiri de grupuri de case munteneşti, unele transformate, ulterior, în localităţi distincte, precum Stebnici Moldovenesc, Maranici, Iabloniţa, Coniatin, Stimnic, Dihteniţe sau Falcău.

În 13 decembrie 1433, când a fost convenit, pentru prima dată, hotarul dintre Polonia şi Moldova, negociatorul moldovean, Tăutul logofăt, originar din Vijniţa, a primit de la Regele Vladislav al Poloniei satele, până atunci polone, Câmpul Lung rusesc, Putila, Răstoaceli, Vijniţa, Ispasul, Milie, Vilavce, Carapciul, Zamostie, Vascăuţii şi Voloca. Printre stăpânii ulteriori ai localităţii, se numără „popa Diiac”, soţul Avrămiei Tăutul (4 decembrie 1618), Mihai Tăutul, pârcălab de Hotin (1623, jumătate de sat „la munţii ce să numeşte Opolocanie”), Lupul Popăscul (până în 4 noiembrie 1696, când este moştenit de fata lui, Antimia, jupâneasa lui) Lodovic Grohovschi,

59 T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc* – notele care însoţesc documentul din 7 august 1826, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 330

Gheorghi Goian (4 noiembrie 1696, ginerele lui Andrei Groholschie), Miron Cucoranul (14 noiembrie 1691), Andrei Grohovschi, Andrei Goian (1698), Constantin Turcul (1719), Miron Dari sărdar şi Toader Goian (1719), Petre Giurgiuvan (ginerele lui Iuon Tăutul, din 1724), Ştefan Vlad (până în 1 mai 1741, când vinde lui Sandul Pelin), Sandul Sturza şi Toader Palade (5 februarie 1740), Ştefan Tăutul (care vindea nepotului său, Andrieş Potlog, doi vecini, Anton Laluşca şi Gligori Biuaci, în 1752).

În vremea în care huţanii satelor Câmpulung Rusesc migrează, pe valea Moldovei, în jos, slabilindu-se şi la Breaza, stăpânii moşiilor baştinei câmpulungene erau Ion şi Dumitru Sturza, care stăpâneau jumătate din Câmpulung Rusesc, Mihalachi Giurgiuvan, care moştenea partea socrului său, Iuoniţă Potlog, Sandul Mălai şi mătuşa lui, Aniţa Tăutuleasa, care moşteneau partea lui Pătrăşcan Tăutul.

Întemeierea vetrei de sat cu colonişti huţuli, pe malul stâng al râului Moldova, moşie care aparţinuse mănăstirii Homor şi fusese integrată în Fondul Bisericesc, a condus şi la ocuparea abuzivă, inclusiv prin complicitatea autorităţilor austriece, a unor moşii ale românilor câmpulungeni. „La 10 septembrie 1819, ţăranul Iacob Dornean, din Fundu Moldovei, s-a plâns Comisariatului din Suceava că i s-au confiscat 70 fălci de pământ, lăzuite de el, şi s-au dat coloniştilor străini de la Breaza. I s-a oferit, în schimb, alt teren, de 36 fălci, pe muntele Porşescul şi pe Runcul Vacilor. Dornean nu l-a acceptat, fiind prea mic. Şeful Domeniului, Horvath, căruia i s-a cerut un raport, n-a negat confiscarea, dar a susţinut că petiţionarul a fost despăgubit în mod suficient. Cererea lui nu-i decât „încercarea neputincioasă a unui instigator, jalbar şi clevetitor”. Lucru ciudat: unui om i se confiscă un teren de 70 fălci şi i se

dă, în schimb, altul mai mic. Când păgubaşul reclamă cazul, e calificat instigator, clevetitor şi jalbar de profesie”[60].

După înfiinţarea efectivă a comunei Breaza, cu stabilirea funcţiilor administrative, unii dintre funcţionarii comunali, subordonaţi vornicului (primarului), inclusiv „supuşii camerali”, precum Vovanc şi Mândrilă, deja menţionaţi şi care erau un fel de secretari, de scriitori de documente ai cancelariei primarului, sunt menţionate şi numele primilor primari ai comunei. Judecând după documentele care s-au păstrat, primul vornic al comunei a fost **Grigore HADGEAC**, cel care, în 2 martie 1824, împreună cu martorii Ioan Cepeliuc şi Ghiorghi Buhaleac, confirmau că Dronina Serghie și Iosif Mazureac au avut o prisacă în Breaza[61].

Al doilea primar al comunei Breaza a fost **Mihalache MACOVEI**, menţionat drept vornic în 7 august 1826, dar şi 8 mai 1833, dar şi în septembrie 1843, când Iraclie Porumbescu vizita Breaza, la sugestia unchiului său, cu casă pe pârâul Făghiţel, Ioan Golembiovschi, fin al lui Mihalachi Macovei, fraţii Ioan şi Tanase Golembiovschi visând să-l însoare pe junele Iraclie cu Măriuţa, fata vornicului brezean.

Mihalachi Macovei avea să-i dea mărturie primului „jandarm” al Brezei, moldoveanul Toader Conta, despre bunele servicii prestate în slujba noii comune bucovinene, printre semnatari aflându-se şi al doilea paroh al Brezei, Alexe Comarniţchi (fiul lui Vasile Comarniţchi, de la biserica din Porşescul), pe care îl va întâlni şi Iraclie Porumbescu, în septembrie 1843, preot care a făcut parte din delegaţia care a adus, din Polonia, moaştele Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava şi care, în 7 august 1826, semna mărturia pe care el o

---

[60] TEODOR BALAN, *Din istoricul Cîmpulungului Moldovenesc*, Bucureşti 1960, p. 174

[61] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, p. 577

scrisese „Coram me / Alexius Komurnitzki / administ”, dovadă că şi el avea origine huţănească:

„Noi, iscăliţii, dăm mărtorie acestui om, anume Toader Conta, fiind (că) au slujit în Bucovina, în **satul nou Breaza**, în K. K. Felvalterii Cămpolungu moldovenesc.

Acest om mai sus numit au slujit opt ani de zile cu dreptate şi orăndueală bună şi cuviincioasă, cum să cade.

Şi mai bună credinţare, poftim pe toţi deregatoarii satului său pentru ca să nu fie supărat; la această să ne iscălim.

Breaza la 7 Avgust 1826
Mihalachi Macovei, vornic
Ion Ungureanu, giurat
Gavril Bodnaru, vataman
Teodor Macovei, fruntaş şi martor

Coram me
Alexius Komurnitzki
administ”.

Al treilea vornic al comunei Breaza, într-un interimat al lui Mihalachi Macovei, a fost **Gheorghe BIRĂU** (fiul lui Toader Birău, nepotul câmpulungeanului „Ion, birău”, de la 1772, socrul lui Ştefan Hrebenciuc, din cătunul Porşescu), care semnează, ca martor, plângerea supusului cameral Vasile Mândrilă, din 6 iulie 1835, apoi a fost primar, tot pentru o scurtă perioadă, **Nechita MACOVEI**, după cum rezultă din mărturia din 28 decembrie 1836, în folosul supusului cameral Constantin Vavane (Vovanc). După o nouă revenire în fruntea obştii, pe termen lung, a lui Mihalachi Macovei, Breaza are un nou primar, pe **Vasile VOLOŞENIUC**, cel care, în 30 noiembrie 1845, aproba, prin înscris oficial, plecarea lui Vasile Rotariuc la Colomeea, prin Cernăuţi, pentru a-şi vizita fiul, care slujea

Austria în cadrul Companiei a XIV-a a Regimentului de Infanterie „Prinţul Luca”.

În mod surprinzător, niciunul dintre primii cinci primari ai Brezei, **Grigore HADGEAC, Mihalachi MACOVEI, Gheorghe BIRĂU, Nechita MACOVEI** şi **Vasile VOLOŞENIUC**, nu figurează în Condica parohială a comunei Breaza, iar explicaţia e simplă: trei dintre ei (cei doi fraţi Macovei şi Birău) proveneau din neamuri vechi româneşti, stabilite cu mult înainte de întemeierea comunei pe vale superioară a Moldovei, fiind înscrişi în parohiile din Fundu Moldovei sau din Câmpulung Moldovenesc, iar ceilalţi doi, huţanii Hadgeac şi Voloşeniuc, erau, în fond, „dregători” neoficiali ai „Regelui Huţanilor” Dariciuc şi figurau, împreună cu acesta, iniţial în parohia Câmpulungului Rusesc, apoi în cea din Şipotele Sucevei.

Ca şi primarii români, românii brezeni încă mai locuiau, în primele cinci decenii de istorie a comunei, la Fundu Moldovei sau la Câmpulung, unde şi înregistrau tranzacţiile cu moşii din Breaza, aşa cum s-a întâmplat, de exemplu, în 27 martie 1834:

„Adică noi, mai gios iscăliţii, dat-am şi încredinţat zapisul nostru la mâna dumisale Petre Grămadă, precum să să ştie că având noi, di gios iscăliţi, o moşie di la părinţi, cu dieată clironomisită din anul 1819, Iulie în 24, şi altă moşie de cumpărătură di la Ştefan şi Vasile Tărăbuţă, cu zapis din anul 1833, Ienuar în 27, cari această moşie la un loc să uneşti cu a noastră şi cu a susnumitului cumpărători, adică la **Răchitiş**, undi să numeşti **la Moisăeni**, supt poalele munteluі **Porşescul**, această moşie făcându-o vânzătoari şi întrebându-mi niamurile ca să o cumpire, nu s-au găsit nice uni, ci numai s-au găsit sus numitul Petre Grămadă, cu care am făcut şi tocmală cu 140 lei, adică o sută patruzăci lei în argint, şi i-am vândut-o piitoari, în veci di veci să o stăpânească după plăceri el şi copii, nepoţi şi strănepoţi Dumisali, ni mai răscumpărată di noi sau di alt niam

al nostru, şi pentru că şi bani i-am luat toţi deplin în mâna noastră, la facire acestui zapis (urmează descrierea hotarului) şi aceasta încă să să ştie, că şi bordeiul, gardurile, heiurile ci să află pi numita moşie încă sânt cuprinsă întru această vânzare, şi pentru mai bună credinţă am iscălit cu mâna me înaintea cuviincioşilor marturi.

Câmpulungul mol. în 27 Mart. 1834.

Ilie Piticar, vănzătoru
eu Paraschiva, soţu, vănzătoare

Ghiorghi Ghiorghiu am scris cu zisa numiţilor mai sus.

eu Simion Nisăoi m-am tămplat faţă şi martur.
Andrei Burduhos, martor.
Ioniţă Cimbru, martor.
Simeon Bălan, martur.
Petre Palaghioi, giurat şi martur.

Petre Piticar, vornic, am întărit acest zapis cu pecetea târgului"[62].

O altă mărturie, în sprijinul afirmaţiei că românii câmpulungeni aveau moşii şi bordeie prin munţii Brezei, dar locuiau la Câmpulung sau la Fundu Moldovei, o reprezintă tranzacţia din 1 mai 1840, prin care Vasile Florea din Ilişeşti, nepotul emigrantului transilvan din Orhei, Costan Florea, vindea huţanului Costan Sărghe, din Breaza, un loc de moară, „la starea locului, unde se numeşte părăul Benea", pentru 64 lei, teren pe care Florea îl moştenea de la mama sa, Nastasia, fata popii Vasile Şandru din Câmpulung.

---

[62] T. V. STEFANELLI, *Documente din vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc*, Ediţiunea Academiei Române, Bucureşti 1915, p. 403, 404

Un gen aparte de mărturii îl reprezintă toponimele, cele brezene vehiculând şi înveşnicind, în decursul vremii, nume de localnici, precum Paşcan, Porcu sau Porşescul (un Pavel Porşescul este menţionat, la Câmpulung, în 17 ianuarie 1729), Iacob, Leuştean, Ştefan Mândrilă, Chirilă, Blahur (Balahura sau Balahora, cum se caligrafia în 1772), Manoilă, Moisa sau străvechiul Berchez (Bentesz, Bentegi, Benteşti, Benteji).

Un istoric şi al toponimiei brezene, datorat cărturarului bucovinean Nicolai Grămadă, şi el cu rădăcini câmpulungene (Grămădenii, inclusiv Eroul Bucovinei, Ion Grămadă, descind din emigrantul transilvan Gavril GRĂMADĂ din Sals, stabilit la Câmpulung în 1744), începe cu o parte din harta cadastrală a satului Fundul Moldovei, din 1758, şi continuă cu alte mărturii cadastrale tot atât de interesante:

„*Părţi de hotar*: Breaza, Cocoş, Glodul, Obcioara „Manuili”, Porcescul, Poraica, Runcul, Tâmpa.

Alte numiri: Dealul „La Stine Ursine”, Dealul Peatra Dermota, Dealul Poraica, Hrebeneţul, Leuştean din Fundul Moldovei, Muntele lui Iacob, Muntele lui Ştefan Mândrilă, popă din Câmpulung, Muntele Porcescul, Piatra Detunată (Piatra di Tonnata), Pârâul Benia, Bâtcei (Petczi), Pârâul Chirilii (Kirie Bach), Pârâul Cârlibaba, Pârâul Cocoşul, Pârâul Porcescul, Pârâul Tatarca, Pârâul Tătărcuţa, Vejul Mare, Vejul Mic”.

Cadastrul Tribunalului Câmpulung, secolul al XIX-lea:

„Cătunul **Benea**, Cătunul „**Bentesz**”, Cătunul **Groapa**, Cătunul **Poraicu**, Cătunul **Porcescul**,

Dealul **Diaconului**,

Fânaţul **Blahur**, Fânaţul **Cocoşul**, Fânaţul „**Czitacze**” (Cetate), Fânaţul **Măgura**, Fânaţul **Măgura Humorului**, Fânaţul **Pietriş**, Fânaţul „**Rowa**”, Fânaţul **Sub Feredeu**,

Muntele **Găina**, Opcina **Feredeu**,

Pădurea **Chicera**, Pădurea **Dosul**, Pădurea **Feredeu**, Pădurea **Hrebeneţu**, Pădurea **La Piatra Detunată**, Pădurea **Paşcan**, Pădurea **Porcescul**, Pădurea **Vejul Mare**, Pădurea **Vejul Mic**,

Pârâul **Benia**, Pârâul **Breaza**, Pârâul „**Czitacze**” , Pârâul **Făgeţel**, Pârâul **Măgura**, Pârâul **Neagra**, Pârâul **Pinetului**, Pârâul **Poraica**, Pârâul **Porcescul**, Pârâul **Tatarca**, Pârâul „**Terra Moxa**” (Dârmoxa),

Poiana, Poiana **Runcul**, Vârful **Hreben**”.

Prefectura judeţului Câmpulung, 1939:

„1. *Cătune*: Benia, Cocoşul, Dealul Glodului, Făgeţelul, Măgura, Neagra, Pârâul Brezei, Răchitiş, Runcul.

2. *Părţile satului*: Bentegi, Făgeţel, Măgura, Neagra, Runcu, Tâmpa.

3. *Pâraie*: Arşiţa, Botoşel, Gropi, Măgura, Neagra, Pârâul Brezei, Plaiul Moştici, Porcescu, Răchitişul Mare, Răchitişul Mic.

4. *Munţi şi dealuri*: Bentegi, Botoşel, Cajvana, Dadu, Dosul, Feredeu, Glodul, Hurghişca, Manoila, Măgura, Paşcanu, Pietriş, Plai Moştici, Răchitişul Mare, Răchitişul Mic, Runcu, Sâhla, Tatarca, Tâmpa.

5. *Păduri*: Hrebini (celelalte păduri poartă numele munţilor), Petriş.

6. *Văi*: Feredeu, Gropchi, Neagra, Poiana, Porcescu, Prislop, Tatarca Mică, Valea Moldovei.

7. *Râpi*: Dosul, Paşcanul, Piatra Tunetului”[63].

O primă descriere a comunei Breaza, la doar 23 ani de la înfiinţare, a fost lăsată de Iraclie Porumbescu, care venise, în

[63] NICOLAI GRĂMADĂ, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I, Editura Anima 1996, p. 182-184

septembrie 1843, în vizită la unchiul său, Ioan Golembiovschi, cel care tocmai îşi durase casă nouă pe Făghiţel, încrustând pe grinda casei, aşa cum avea să facă, mai târziu, şi copilul Ciprian Porumbescu la Stupca (dovadă că îşi vizitase rubedeniile din Breaza şi că-i plăcuse mărturia de pe grindă): „Făcut această casă cinstită gospodari Icon Golembiovschi cu soţia sa Maria / 1843, luna august".

Ioan Golembiovschi, fratele mai mic al lui Tănase (tatăl lui Iraclie Porumbescu), venise la Breaza din Suceviţa, după 13 ianuarie 1808 (probabil prin 1835), când se număra printre „giuraţii" comunei, care dădeau mărturii despre o tranzacţie imobiliară. Se însurase în Breaza şi fusese cununat de vornicul Mihalachi Macovei.

Ioan şi Maria Golembiovsci au avut două fete, pe Teodorina, în 1843, şi, la bătrâneţe, pe Parasca, în 1883, fetele acestea răspândind şi prin Breaza sângele clocotitor al Porumbeştilor.

Teodorina GOLEMBIOSCHI s-a măritat cu **Alexa ŢICALEAC**, născut în 1837, cu care a avut un fecior, în 1860, pe care l-a numit, cu referire directă la verişorul ei de la Suceviţa, **Iraclie**. Iraclie ŢICALEAC avea să se însoare cu **Irina Hojda**, născută în 1866, care i-a dăruit 7 copii: Petru ŢICALEAC, în 1886, însurat cu Maria Lesenciuc, născută în 1891, cu care le-a avut pe Parascheva, în 1910, Ana, în 1911, Eufrosina, în 1912, şi Rachila, în 1914; Maria ŢICALEAC, în 1890; Ioan ŢICALEAC, în 1893; George ŢICALEAC, în 1895, însurat cu Alexia Proscurneac, născută în 1902, cu care a avut un fecior, Ioan, în 1934; Elena ŢICALEAC, în 1897; Ioana ŢICALEAC, în 1902; Teodosia ŢICALEAC, în 1904, care a avut 2 copii din flori, pe Vasilina Ţicaleac, în 1922, şi pe Pentelei Ţicaleac, în 1927.

Parasca GOLEMBIOSCHI avea să se mărite cu **George DRONIUC**, născut în 1878, cu care a avut doi feciori, care poartă în vene sângele Porumbeştilor: Vasile DRONIUC, născut în 1906, însurat cu Varvara Harasemiuc, născută în 1908, care

l-au avut pe Constantin, în 1932; Ioan DRONIUC, născut în 1908.

Undeva, printre descendenţii de astăzi şi de mâine ai acestor Ţicaleac şi Droniuc, probabil că supravieţuieşte gena geniului lui Ciprian şi a lui Iraclie Porumbescu, care poate fi conştientizată sau ignorată, ceea ce ar fi în beneficiul sau în paguba întregului neam românesc.

Măriuţa Macovei, fosta dragoste a lui Iraclie Porumbescu, avea să se căsătorească, în 1 martie 1846, cu Vasile Cosinschi (Cojinschi, în unele documente), viitor vornic al Brezei, iar zestrea miresei consta din întreaga gospodărie a vornicului Mihalachi, din 50 fălci de fâneaţă, 6 boi de tracţiune, 10 vaci, 2 cai şi 100 oi. Martori ai înzestrării au fost Mihail Tăutul, Carl Fischoller, George Cosinschi şi primarul Tanasi (Aftanasi) Voloşeniuc[64].

Înzestrarea din partea socrului câmpulungean, preotul George Cosinschi, s-a făcut în ziua următoare, 2 martie 1846, noua familie primind casa socrului din Câmpulung, cu o falcie de grădină în jurul casei, 5 prăjini de fâneaţă în Priluca, 5 boi, 3 vaci, un cal şi 30 oi[65].

Casa din Breaza a lui Mihalachi Macovei, dăruită fetei sale şi ginerelui, avea „nr. 94".

Vasile şi Măriuţa Cosinschi, deşi putrezi de bogaţi, nu au fost dăruiţi de soartă şi cu copii, iar Măriuţa, fosta dragoste a lui Iraclie Porumbescu, avea să moară de tânără, Vasile Cosinschi însurându-se, pentru a doua oară, cu Parascheva, născută tot în 1843, dar cu nume neprecizat. Cum nici Parascheva Cosinschi nu a născut copii, primarul Brezei s-a văzut nevoit să înfieze un băiat al surorii lui, Maria, căsătorită cu câmpulungeanul Ion Grămadă, pe Artemie Grămadă, născut în 1867, care, la rândul lui, avea să ajungă primar al Brezei, sfârşind tragic, în 12 iunie

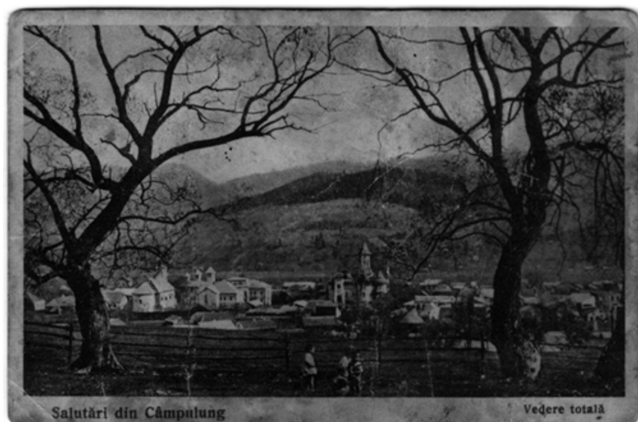
[64] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 620
[65] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 621

1916, „pe trupul Tâmpa”, unde a fost decapitat de ostaşii ruşi. De aceiaşi onoare de a fi primar al comunei Breaza avea să se bucure, peste vremuri, şi nepotul lui Artemie, Ştefan Grămadă.

Vasile Cosinschi a înfiat şi o fată, Ana Badale, născută în 1875, cu care avea să se însoare Artemie Grămadă.

Breaza şi Câmpulung, pe la 1890 (col. Florin Balahura şi Vasile Ursachi).

Despre Breaza, în septembrie 1843

Iraclie Porumbescu, primul mărturisitor al comunei Breaza, pe care o vizitase, pentru prima dată, în septembrie 1843, a publicat „un episod ca zece, din anul 1843", despre tentativa părintelui său, Tănase Golembiovschi, de a-l însura cu fata lui „Mihalachi în B…", chiar dacă buna lui mamă, Varvara, se îndoia că își „va da bogătoiul acela unica sa fată după ficiorul" lor. Povestirea integrală „**Încă însurat nu fusesem**" [66] cuprinde relatări largi, care includ localităţile Suceviţa şi Solca, itinerariul Suceviţa-Breaza, ba şi un mic, dar pitoresc şi interesant crâmpei din Suceava, deci o vom reproduce integral, și din perspectiva mărturiei despre largul areal al brezenilor, care cuprindea și moșii „la ţară":

„I.

După închisoarea-mi fără de nici o vină, la Lemberg, întors, numai Dumnezeu ştie cum, în patria mea, Bucovina, mersei la mănăstirea Putnei, unde-mi petrecusem copilăria, la bunul Arhimandrit Ghenadie. Călugării – căci arhimandritul, binefăcătorul meu, murise şi era un egumen nou – mă primiră bucuroşi, căci ştiau că eu citesc şi cânt bisericeşte şi le-oi fi de ajutor, cum le-am mai fost, ca băiat mic. Eu, adică, aveam de gând ca anul şcolar de prima filozofie, ce-l pierdui prin

[66] IRACLIE PORUMBESCU, Încă însurat nu fusesem, în „Scrierile lui Iraclie Porumbescu", Cernăuţi 1898, pp. 145-147

închisoare, de răul emisarului polon, să-l încep, cumva, din nou, la toamna viitoare, şi poate că şi să-mi sfârşesc studiile.

Într-o după amiază-zi, având eu a merge cu un călugăr la prins păstrăvi, pe râuraşul Putnişoara, vine un om din sat, la mine, şi-mi zice: „Domnişorule, te pofteşte vornicul până la poartă, afară, că i-a venit o scrisoare nemţească de la Rădăuţi, de la stăpânire, şi n-are cine i-o ceti”.

Eram ca de mers la pescuit, desculţ şi numai în albimi. Mă dusei; dară numai ieşit pe poarta mănăstirii, afară, deodată mă văd apucat de un flăcău tuns de o mână şi de altul de altă mână; un om mai bătrân, al treilea, scoate din traistă un lanţ şi mi-l puse pe o mână şi pe un picior… „Ha!”, zice unul din cei doi flăcăi, „te-am prins presentirule!”, adică dezertorule, fugarule.

Eu, la Lemberg, slobozit din închisoare, după ce mi se dovedise deplina-mi nevinovăţie de a fi fost complice cu „contele R., emisarul din Polonia”, prădat de toate ale mele, apoi, orişicum compromis în lumea exterioară, fiind şi anul şcolar început, deja de mai o lună, fără un ban în pungă, amărât şi necăjit până la suflet, mersei, din acest arest, drept la comandantul de artilerie şi mă insinuai ca voluntar la acea oaste. Mă căutară medicii şi mă aflară de „bun”, dar, neavând încă anii receruţi spre a intra, fără învoirea părintească, ca voluntar în miliţie, zisei comandantului că acea învoire părintească aş căpăta-o, în câteva zile, dacă m-aş putea numai susţine, cumva, în acele zile, căci n-am nici o para. Bunul comandant îmi oferi şederea în cazarmă, pe spesele sale, ceea ce eu şi primii. Mergeam cu ceilalţi „camarazi” şi dormeam într-un cravat (pat) cu un bomac.

Trecu o săptămână, trecură două şi învoirea părintească nu venea. Ca să nu şed, poate, degeaba, de nu-mi va da tatăl meu învoirea, ca să nu şed, zic, pe cheltuiala comandantului în cazarmă, apoi mai dând de mine şi doi amici ai mei şi colegi de şcoală, care mă sfătuiră, cu tot adinsul, să nu intru la oaste, ci să mă întorc în ţară-mi şi, la toamna viitoare, să vin iarăşi la

Lemberg, să-mi reîncep şi continuu studiile, că ei vor griji de „lecţiuni” pentru mine, mersei la comandant şi-i spusei că eu aş merge singur la părinţi, după „învoire”, voi aduce-o şi rămân la artilerie.

Bunul comandant, care era maior, făcu din cap că da şi eu, cu paralele căpătate de la cei doi colegi şi amici ai mei, lăsai „învoirea părintească” deoparte şi mersei, cum zisei mai sus, la mănăstirea Putnei. Dezertor, deci, nu mă socoteam a fi. Însă, totuşi, îmi veni în gând că, poate după plecarea mea din Lemberg, a venit la comanda artileriei învoirea părintească şi, acum, comanda mă curentează ca pe un recrut. Mă rugam, deci, numai să nu mă pună-n lanţ, că eu voi merge, şi aşa, încotro ei, adică cei trei, m-or duce. „Marş înainte, presentirule!”, fu răspunsul la rugările mele şi un „tuns”, înaintea mea, şi cei doi, după mine, merserăm, astfel, până la crâşmă, în sat, unde cei trei se îmbătară bine cu rachiu, mai luându-şi cu ei, pe drum, încă şi-ntr-un şip, mai ca de o ocă.

Eu, acolo, în crâşmă, rugai pe crâşmar să-mi dea puţină hârtie şi negreală ori cenuşă; dânsul îmi dete şi eu scrisei vreo câteva cuvinte la călugărul de la mănăstire, la care mă aflam în cvartir, să fie aşa de bun şi să-mi dea câţiva creiţari şi hainele mele, spunându-i ce mi s-a întâmplat. Rugai, apoi, pe cel mai bătrân din escorta mea să meargă, cu ţidula aceea, la mănăstire, la cutare şi cutare părinte, şi să-mi aducă hainele şi pită, şi ceva parale. Unul dintre cei doi tunşi nu lăsă pe cel mai bătrân să meargă, ci se duse el. Cam după o jumătate de oră, se-ntoarse şi nu-mi aduse nimic, zicând că călugărul nu-i la chilie.

Trecurăm, apoi, satul, de-a curmezişul, şi, de-acolo, pe o cărare, spre pădure, la deal… Pietrişul ascuţit, pe suiş de munte, eu desculţ, îmi încrunta picioarele; lanţul greu, pe mine, îmi făcea urcarea la deal aproape imposibilă!

Mă rugai de zbirii mei să ia măcar lanţul de pe mine, că eu n-oi fugi. În zadar, deşi cel mai bătrân se ruga el însuşi la cei tunşi să-mi ia lanţul. „Înainte, hunţute!”, strigă unul dintre cei

doi tunşi, ameţiţi de holercă, „că aşa ne duse şi pe noi tatăl tău, când era vornic, la asentare, de astăzi suntem cătane!”.

Acum pricepui că zbirii mei sunt din locul meu natal şi-s trimişi după mine.

Plaiul acesta, pe care mergeam, îmi era ştiut că duce, de la Putna, prin codru şi peste munţi, la locul meu natal, Suceviţa.

Înnoptase; eu, strivit de necaz, de durere la picioare şi de oboseală, căzui, de mai multe ori, jos; tunşii mă ridicară şi unul mă împingea de spate, iar altul, cel ce-mi zise cuvintele de mai sus, îmi ajuta cu… ghionturi brutale. „Daţi-i pace, măi!”, le zise cel mai bătrân, „nu-l mai chinuiţi, că-ţi da seamă!”. Nici această admonestare nu folosi nimic. Curgeau sudorile de pe mine, eram pierdut cu totul, când ajunserăm în vârful muntelui, într-o poiană, numită Poiana Secării. „Stăi!”, îmi strigă tunsul cel mai brutal; se puse pe un butuc, îşi şterse, cu mâneca, obrazul şi-mi zise răstit:

– Tatăl tău n-a ştiut că unde bate şi unde-i răspunde: la bună dimineaţa lui, îi răspundem, acum, noi.

Scoase, apoi, şipul cu holercă, din taşcă, îl destupă şi închină la cel mai bătrân, dete, apoi, şipul acestuia. Ieşise luna de după un nor şi eu văzui cum omul mai bătrân, după ce luă în mână şipul de la tunsul, îl întrebă, prin semne, de poate să închine la mine ori ba. Tunsul nu dete nici un răspuns, căuta ba-n pământ, ba la mine, ce stam tremurând de slăbire.

Omul închină la mine, eu luai şipul de la el, nu aşa, ca să beau, ci ca să le fac pe voie; adusei şipul la gură, dar, atunci, se repezi tunsul, de pe butuc, la mine şi mă izbi cu pumnul în faţă, de sări şipul din mâna mea cât-acolo şi pe mine mă umplu sângele. Atunci, nu ştiu cum veni, nu ştiu ce se făcu cu mine; toţi nervii mi se părură criţă şi eu, din cap până în picioare, foc şi pară… Apucai lanţul cu mâna dreaptă şi-l smuncii cu aşa putere, de ieşi veriga de pe cealaltă mână, dar ieşi şi o bucată de carne şi piele (şi astăzi e semnul la încheietura mâinii mele) şi, cu veriga drept îmblăciu, tocai pe brutalul în cap de se

prăvăli, pe spate, peste butuc şi, prăvălindu-se, strigă: „Vai-lio, m-a ucis!”.

Mă repezii, apoi, la celălalt tuns, el, deodată, stete ca îndârjit; însă, văzându-mi furia şi mâna ridicată, cu veriga atârnând de lanţ, gata să-l toc şi pe el, stânga-mprejur şi fuga în pădure; cel mai bătrân, după el…

Ce mai făcui nu ştiu; destul că, la anumită vreme, după aceea, mai venit în fire, mă văzui singur într-o poiană, ce se cheamă Poiana Meselor, aproape de Suceviţa. În lumina lunii, mă uitai la mine, mă văzui plin de sânge, pe dinainte şi pe piciorul stâng, lângă care atârna mâna-mi rănită. Mâna dreaptă îmi era încleştată pe lanţ, că nu o puteam desface. O desfăcui cu greu şi luai în ea pe cea rănită, care, de multul sânge curs din ea, era amorţită; dădui pielea cu carne la loc şi, strângând-o şi ţinând-o aşa, lăsai lanţul să se târâie după mine.

Slăbit de tot, ajunsei, pe la zori, acasă, la părinţi. Aici, văzându-mă cum eram, mă întâmpină un strigăt de spaimă, mai cu seamă din partea maicii mele… Lămurirea întregului acestui lucru va urma acuşi.

Tatăl meu, necăjit şi revoltat peste fire de cele ce se făcură cu mine, aduse, curând, o căruţă năimită şi, aşa cum eram, mă luă cu sine şi hai la stăpânire, la Solca!

Intrarăm drept la şeful oficiolatului în cancelarie. Acesta, care era administratorul politic al ţinutului, cu numele Coch, întorcându-şi faţa spre noi şi văzându-mă aşa dezbrăcat, plin de sânge şi cu lanţul de picior, sări ca muşcat de şarpe şi strigă speriat:

– Ce este, pentru Dumnezeu!

Eu îi povestii totul, dar, nesfârşind eu încă păţania mea, el, şi speriat, şi înfuriat, deschise repede uşa şi strigă din toată puterea „Rosignon!”, care era numele unui adjunct al său. Acesta, speriat şi el de strigătul neobişnuit al şefului său, alergă dintr-o cancelarie de peste tindă; şeful, arătând la mine, strigă: „Ce-i asta!?”.

Iată ce a fost: Eram, vara trecută, chemat prima oară la asentare ordinară; neaflându-mă, însă, acasă şi nici în ţară, mă chemară, acum, la asentare postumă, cum e regula. Adiuntul trimisese citaţia la satul meu natal, Suceviţa; vornicul (primarul) de acolo, auzind că eu mă aflu la Putna, abuză de puterea lui de vornic şi trimise pe acei trei zbiri după mine, într-un ţinut politic străin, şi încă cu poruncă, de m-or găsi şi nu m-aş supune, să mă aducă în lanţ. Tunşii, concedieri militari şi de viţă nu Români, ci boici din Galiţia, mai având ei şi pizmă pe tatăl meu, căci sub vornicia lui îi luară la cătane, abuzară şi ei, la rândul lor, de ordinul vornicului şi sfârşitul e cunoscut.

Şeful oficiolatului, făcându-i-se milă de mine pentru cele ce păţisem, mă ospătă pe mine şi pe tatăl meu, pe care-l ştia şi-i era bun, de când încă fu el, mai mulţi ani, vornic; îmi dete vesminte de ale sale şi mă trimise, cu însuşi adjunctul său, Rosignon, într-o căruţă, la Suceava, unde se afla comisiunea de asentare postumă. Acolo, scăpai, cum îmi ziseră comisarii, pe şase săptămâni, până ce, adică, se va vedea ce se va alege cu mâna mea rănită.

Întors, a treia zi, la Solca, găsii, acolo, pe vornicul din Suceviţa, deja depus din slujbă, pe cei trei zbiri arestaţi, iar pe cel tocat de mine în cap îl găsii sub căutare medicală.

Hainele mi le lăsă bunul şef al stăpânirii în dar.

Dar ce să mai descoperi? Călugărul din Putna, care mă primise la sine şi la care-mi erau hainele, în urma scrisorii ce i-o trimisei, mi le extrădase prin tunsul trimis de mine şi-mi trimisese încă patru sorcoveţi. Tunsul, crezând, cum se vede, că eu într-adevăr sunt dezertor, dacă vornicul din Suceviţa trimite după mine o patrulă atât de mare şi le dete, încă, şi lanţ, prin urmare, crezând el că n-oi mai vedea Putna şi pe călugăr, în calea de la mănăstire şi până la crâşmă, vându hainele mele la un şvab, mie zicându-mi că pe călugăr nu l-a găsit. Se înţelege că răsplata pentru aceasta şi-a luat-o, cum, după aceea, auzii eu, „de patru ori p-en stroi”.

II.

După ce biata mea maică, în cele două zile din urmă, mă aşteptase mai toată ziua la poarta ţarinei, ca să vadă dacă vin eu de la asentare (recrutare – n.n.) sau ba, în cele din urmă, reîntorcându-mă, de la Suceava, acasă, mă culcai pe laviţă, de-a picioarele cu tatăl meu, iar maică-mea, în pat. Pe la cântător, trezindu-mă durerea mânii cu rana, auzii pe tatăl meu, zicând pe încetul:

– Varvară! – așa o chema pe maică-mea – dormi, tu?

– Nu dorm, da' ce-i?

– Ce-am gândit eu…

– Ce-ai gândit?

– Să-l însurăm pe fiul nostru, Iraclie (adică pe mine), că, de l-om însura, şi încă cum gândesc eu, ar scăpa de toate aceste năcazuri şi primejdii, ce le duce şi-n străini, şi pe aici.

– Ce vorbeşti tu! – îi răspunse mama, aşijdere pe-ncet, ca să nu mă trezească – da' unde s-a însura el, abia de optsprezece ani, şi-apoi şi-a lăsa încă şi şcoala… Şi unde, la cine gândești tu că l-ai însura?

– Ştii tu… la Mihalachi în Breaza…

– Ei, au zis-o şi tu; da' unde va da bogătoiul acela unica sa fată după ficiorul nostru, care, de-i şi cărturar, tot n-are nici un căpătâi, iar noi nici o avere.

– Unde va da!... Mai ştii? Eu mă cunosc cu dânsul bine şi el ştie că avem un fecior la şcoală, şi încă la şcoală mare; odată, la o cinste, îi şi zisem în şagă: Bade Mihalachi, poate vom fi şi cuscri! Şi el râse şi zise: La Dumnezeu toate sunt cu putinţă. Ştii tu, Varvară, ce? Ia-n scoală şi gată ceva de merinde: vom cerca ca şi cei care sapă bani: găsi-vom – bine! Nu? – alt bine; cercarea şi-ntrebarea n-au păcat; cumpăra, nu cumpăra, negoţa se poate.

„D-apoi asta ce oare o să mai fie?”, gândeam eu în mine, care auzeam aceste vorbe. „Acolo, la L. (Lemberg, deci Liov –

n.n.), închis, ici – cu mâna chilăjită şi cu asentarea, după şase săptămâni în spate: ah, încă însurat n-am fost! Însurat? hm! asta mai ştii? Poate măcar asta ar fi mai „cu buchi” decât toate celelalte de până acum”.

Aşa gândeam eu la vorbele tatii şi nu ştiu, parcă încetase mai şi mâna a mă durea.

Maică-mea, biata, mai zicând nişte îndoieli tatii, întru adevăr, se sculă şi făcu foc, ca să împlinească dorinţa tatii. Dedei şi eu, atunci „Bună dimineaţa!” la părinţi şi rugai pe mama să-mi dea apă, să-mi înmoi legătura mâinii, că s-a uscat, ş-apoi s-o desprind şi să fac alta.

– Ştii tu ce, dragul meu, zise, atunci, tata către mine, haidem, astăzi, la Breaza şi să vedem ce mai face frate-meu Ioan, tu-l ştii.

Aha!, gândesc eu, tata-i diplomat: la unchiul zice şi la Mihalachi gândeşte…

– Haidem, tată, dacă vrei!

Şi eu gândeam, nu la unchiul, ci la Mihalachi, ba nici la el, ci la ce odor oare de fată va fi având „bogătoiul”.

Tatăl meu îmi aduse hainele frăţâne-meu, mai mare cu doi ani decât mine şi încă holtei (şi eu, mai mic cu doi ani, să mă însor!). „Bun, gândesc, haid ne-om însura!”.

Tatăl meu, apoi, îmi zise să nu iau flendrele nemţeşti, ci acele frumoase, ale lui Georgi, că cu acele nemţeşti nu-i bine a se arăta acolo, printre oamenii ceia, unde-i unchiul meu (iar unchiul, nu Mihalachi cu fiica sa).

Satul Breaza era departe de locul meu natal, în crierii munţilor Carpaţi, la izvoarele apei Moldovei; trebuia de mers bine de-a dreptul peste munţi, ca să ajungi în două zile.

Mă uitai în oglindă – bun! cămaşa de in cu mâneci largi, pieptarul nou cu primuri de jderi, brâu în ciubuce, sumanul negru de miţe pe umeri, pălăria cu flori, cu păuni şi cu gherdane-n cap, iar în picioare ciubote cu turetci lungi, încreţite la încheietură. Zău, bine le zise tata la celelalte straie

nemţeşti, „flendre”. Numai mâna-mi bolea tare, aceasta, însă, era, în apariţiunea mea, ca picioarele la păun. Mama, biata, se uita la mine cu drag şi cu bucurie, şi, cuprinzându-mă şi sărutându-mă, zise înduioşată:

– Ia, acum eşti feciorul meu!

După ceva gustare de dimineaţă, plecarăm şi, la „Rămas bun!” de la mama, ea, mai privind la mine, zise ca-n şagă:

– De te vede, drăguţul mamei, fata bogătoiului Mihalachi aşa cum eşti, să ştii că şi eu mă văd cu noră!

– Haidem cu Dumnezeu!, zise tata şi plecarăm.

Treceam prin sat, oamenii pe care îi întâlneam ne dădeau „Bună dimineaţa!” şi se uitau lung la noi, că cine merge cu tatăl meu aşa împodobit şi străin, căci pe mine nu mă cunoşteau, nefiind eu mulţi ani pe acasă. Ieşirăm din sat şi urcarăm pe un plai, la munte, pe acela-l trecurăm, coborârăm, ne suirăm pe altul şi, tot aşa, până la un sătişor de munte (Ciumârna – n.n.). Acolo, poposirăm la o babă, ce era, cum zise tatăl meu, o vrăjitoare vestită.

– Ia-n spune-ne ceva, mătuşă!, zise, către ea, tatăl meu. Scoate-ţi cărţile ori bobii şi zi-ne din ele!

Hârca se uita la mine şi-apoi la tatăl meu, scoase, din ladă, o gămuiaţă de cărţi şi, mai uitându-se la mine, zise către tata:

– Ţi-i ficior mândrulicul ista?

– Ficior, mătuşă.

– Aveţi drum?

– Am avea.

Baba mă puse să tai cărţile, după ce făcuse ea, cu palma, cruce peste ele.

– Apoi numai cu bine şi cu noroc să vă fie!, zise „mătuşa”, după ce cărţile unse şi vechi le înşirase în patru rânduri şi se uitase la ele cu ochelarii, legaţi cu o aţă. Iată-o mândruţă lângă tine, fătul meu, lângă tine să şi rămâie!

Să nu fi fost eu vorba tatii către mama, că adică pentru ce mergeam la Breaza, poate că aş fi întrebat pe veaşca de

baboarnă, ori în adins, ori cu un râs, că de ce fel de „mândruţă” vorbeşte ea că-i lângă mine; dar aşa, ştiind eu ce drum e acesta ce-l facem, nu zic, ca şi cu ceva gând la necunoscută mândruţă – tăcui, făcându-mă numai că nu bag de seamă ce zice pârhăiţa de babă.

Tatăl meu îi puse în mână ceva cinste şi, apoi, cam vesel, zicând „Mulţămim și rămas bun!”, ne duserăm. Ajunşi, de la bordeiul babei, pe drum, îmi zise tatăl meu:

– Acum, dragul meu, să-ţi spun la ce mergem noi la Breaza…

Începu, apoi, a spune cum, acolo, e un vornic, îmbătrânit în vornicie și plin de bogăţii de tot felul, încât, peste zece sate împrejur, n-are seamăn cu dânsul şi că are numai un unic copil, o fată, a căreia are să fie întreagă acea avere ca de boier, şi-apoi adăugă:

– De am avea noroc să-ţi dea el fata, nu ţi-ar trebui să fii nici protopop!

Tăcui şi acum, că nu mă surprinse ce spuse tata, deoarece auzii, azi, dimineaţă, ce vorbi el cu mama. Numai după câţiva paşi zisei:

– D-apoi, dacă-i aşa de bogată, ca un boier, încă nu s-a găsit cine să-i ieie fata?

– O, găsitu-s-au destui, dar, cum îmi spuse unchiul tău, care este fin de cununie lui Mihalachi, nu i-a plăcut fetei niciunul şi tatăl său nu vrea să o mărite împotriva voinţei ei.

„Hm! dar oare eu?”, gândii în mine, dar îmi adusei aminte de vorba babei: „Iată mândruţa lângă tine, lângă tine să şi rămâie!”, şi, de-acolo-ncolo, nu ştiu ce mai gândii.

Ajunserăm, după-amiazăzi, la un alt sat (Vatra Moldoviţei – n.n.), în care se afla o mănăstire, însă fără călugări, zidită încă de Vodă Alexandru cel Bun. Întâlnirăm pe un preot, călare, care îl cunoştea pe tatăl meu şi care, după „Bună ziua!” şi „Mulţumim!”, auzind de la tatăl meu că eu îs feciorul său, cel de

la şcoală, mă angajă să vin la el şi să-i învăţ copiii, ceea ce eu, însă, se înţelege, cu oareşicare scuze îi refuzai.

Trecurăm şi acest sat muntean şi, pe la asfinţite, ajunserăm la alt sat micuţ (Rus pe Boul – n.n.), unde şi maserăm de noapte; la cine maserăm, la bietul popă de acolo, ce şedea într-o casă mai că mai maseră decât toate celelalte, ale sătenilor, ce le văzui. Maserăm cum maserăm, numai că părintele avea un copil mic de leagăn, iar leagănu-i era o covată de molid şi, în partea dedesubt, nu prea rotundă, lucru ce, în sfârşit, nu mi-ar fi păsat prea mult, dar preoteasa aşeză covata cu odoru-i de copil pe laviţă, la capul meu, şi, de câte ori plângea burduhul, noaptea, o babă tot îl legăna, ceea ce, ştiind mai cu seamă cum era covata, nu mă „înliulea" şi pe mine ca pe puiul popii.

Ne sculărăm eu şi tata, încă pe-ntunerec, dormind toţi cei din casă, şi plecarăm în drumul nostru. Când răsărea soarele, ne aflam urcând pe un munte înalt. Pe lângă plai zburau, de printre molizi, ici ierunci, dincolo păturnichi, iar mai dincolo câte un cocoş de munte ori femeiuşca cu puii. După multe cotituri, ajunşi în vârful muntelui, merserăm pe creasta lui, mai până spre amiazi, când, apoi, coborârăm pe un povârniş lung, la a cărui talpă deterăm de o fântâniţă, unde ne oprirăm, ne spălarăm şi dejunarăm din merindea noastră de-acasă. Ne suirăm, apoi, pe alt munte. Acela se chema Ionul, cesta Feredeul.

Pe culmea Feredeului, măcar că era în luna lui septembrie, găsirăm o visolă cu omăt şi un frig, de gândeam că nu mai ajung să văd „mândruţa" babii, era zău, căci acest munte aşa e de înalt, încât, uitându-ne, de pe sprânceana lui, în jos, vârfurile molizilor seculari şi uriaşi se vedeau numai abia, colo, adânc, departe, sub noi!

În fine, însă, văzându-ne coborâţi de pe munte, spre apus, rămase furtuna cu omătul ca un tavan deasupra noastră; era, aici, parcă altă lume, şi-apoi ce privelişte, ce panoramă măreaţă şi încântătoare se înfăţişa acum ochilor noştri! Soarele era spre

asfinţit şi privea, încă, cu întreaga-i lucire şi mândreţă la lume, căreia, în curând, avea să-i zică „Noapte bună!”. Contururile giganticului Ineu, acolo, departe, spre Ardeal, păreau garnisite în foc şi mărgăritare, iar aici, în faţa noastră, o stână de oi umplea colinele, păscând; oile dinspre soare, parcă cu miţe de aur, iar ciobanii sunau în duiosul bucium, de ţi se părea că toată lumea se legăna în dulceaţa versurilor. Pe când soarele-şi arăta încă existenţa sa prin lungi raze viorii, răsfirate maiestuos de frumoasa boltă a ceriului, ajunserăm pe colnic, de pe care, pe malul râului Moldova, se vedea întins satul Breaza, cu încă necunoscuta mea… mireasă.

– Vezi, colo – zise tatăl meu către mine –, vezi, acolo, peste apă, casa cea albă, cu şură lungă, acolo şede unchiul tău, Ioan. Uită-te, apoi, acolo-n stânga, casa cea care cu cerdac, cu ogradă largă şi cu multe heiuri împrejurul ei, acolo şede vornicul Mihalachi.

Ba de dor, ba de sfială, eu începui a tresări la cuvintele aceste, ale tatălui meu, şi căutai lung, nu la casa unchiului Ioan, ci la cea mare, cu cerdac şi cu multe heiuri împrejurul ei…

Unchiul şi soţia lui ne primiră, se înţelege, surprinşi de multă bucurie, şi unchiul meu, uitându-se la mine, zise:

– Hai ghidi, ce fecior se mai făcu din tine, nepoate! De te-a vedea Măriuţa, nu ştiu, zău…

Cât ai bate din palme, mătuşa găti cina şi, după vorbe, ba despre una, ba despre alta, unchiul zise:

– Haide, nepoate, la nanaşul Mihalachi!

Că-i târziu, că nu se potriveşte, cum ziceam eu, nu folosi nimic; mă mai grijii ceva şi merserăm. Tatăl meu, prea ostenit de lunga şi greaua cale, rămase.

Peste o punte mare, trecurăm apa Moldovei şi, dincolo de drumul satului, prin o poartă înaltă şi acoperită cu şindrilă, intrarăm în ograda vornicului Mihalachi. Mai mulţi dulăi în lanţuri, văzându-ne intrând, începură a bate. Ieşi cineva afară şi se întoarse, iarăşi, îndărăt. Noi intrarăm, prin cerdac, într-o

tindă mare şi, din ea, la mâna stângă, într-o odaie largă. Rogu-vă să nu mă întrebaţi de ce mi-au dat ochii, după ce am intrat în casă, fie-vă destul cu aceea că voi spune că îmi venea să mă fac că n-am nimerit uşa, ba chiar nici casa, şi, de aceea, îmi venea s-o apuc de unde am venit... Şese ori şepte fătoaie stau pe împregiurul unei covăţi mari şi lungi şi desfăceau păpuşoi, una mai bocană şi mai hâdă decât alta. Tot greul drumului, făcut de acasă, până aici, apoi noaptea, petrecută acolo, la popa, cu pruncu-i la capu-mi, şi frigul de pe Feredeu le simţii din nou.

„Mulţam, gândii eu, de aşa însurătoare, că nu mi-a trebui să fiu nici protopop!”...

Fătoaiele, văzându-mă, ori văzându-mă ori văzându-ne, apucară, una după alta, pe uşă, „cea de acasă” o apucă înainte şi celelalte, după ea. Rămaserăm singuri, numai eu şi unchiul meu, şi, uitându-mă rău la dânsul, cu o căutătură ce era menită să-i mulţumească şi lui „de te-a vedea Măriuţa” etc. Intră o stachie de babă în casă, căreia, după „Bună vremea!” ce o zise cu un glas ca din ceea lume, unchiul meu sări de pe laviţă şi-i pupă mâna, zicându-i „nănaşă”! Ce eram să fac? Îi pupai şi eu, păcatele mele!...

– Nepotul meu!, zise unchiul.

– Aşa-a!, răspunse baba, uitându-se la mine şi punând mâna, drept streaşină, la ochi; zâmbi şi arătă un ţăpoi de dinte în gură, că nu-ţi venea să crezi alta decât că haşca asta de babă şi-a lăsat „casa” în tindă! Brrrm, şi încă asta să-mi fie soacră!?

Baba se aşeză lângă unchiul meu şi, spre necazul meu, se uita cu ochii săi, cei ca două vizunii, tot la mine, întrebă pe unchiul când am venit, cu cine şi altele, ba una, ba alta. Într-aceste, se deschise uşa şi o femeie cam de vârstă şi îmbrăcată curat, cu tulpan pe cap, intră în casă şi, dând şi ea „Bună vremea!”, unchiul meu sări, iar, şi-i pupă mâna, zicând, îndreptat spre mine:

– Nănaşa, gospodina nănaşului.

Şi, apoi, întorcându-se spre ea, zise:

– Nepotul meu, cel de la şcoală!

Îi pupai şi eu mâna, şi ea semăna a nu prea vrea să mi-o dea să i-o pup, zicând:

– Lasă, mulţumesc!

Mă pricepu unchiul meu că-s în nedumerire despre cealaltă nănaşă şi zise:

Dumiaei – arătând la cloanţa de babă – e maştiha nănaşului.

Iară, după câteva vorbe despre mine şi despre altele, schimbate între unchiul meu şi între nănaşă-sa cea mai tinerică, se auzi, în cerdac, un glas de o gamă ca de bute; naşa mai tânără zise:

– Vine gospodarul nostru.

Largă era uşa, dar abia încăpu prin ea vornicul Mihalachi; el dete, tot cu acel glas din cerdac, „Bună vremea!”. Unchiul meu, sărutându-i mâna şi vrând să fac şi eu asemenea, el întrebă:

– Cine-i dumnealui?

Unchiul meu răspunse:

– Nepotul meu, nănaşule, de care-ţi spusesem că-i la şcoli, tocmai la Cernăuţi.

Ah, mă bucur!, îmi strânse mâna, dar nu mă lăsă să i-o sărut. Poftim, şedeţi; dar badea Tanase (tatăl meu) ce face, sănătos e?

– Este aici, zisei eu. A venit încoace şi m-am luat şi eu după dânsul, ca să-mi văd pe unchiul şi pe mătuşa, pe care nu i-am văzut cam hăt, de mult.

Bine ai făcut, zise Mihalachi, se vede că învăţătura este ce este: ea ridică şi pe neamul sărac în inima învăţatului. Iată, finule, zise Mihalachi, apoi, către unchiul meu, şi în ce fundoae de munţi te-a găsit nepotul, dacă-i cu învăţătură.

„Vorbeşti frumos”, gândii eu, „dar de-aşi scăpa de aici mai curând, să nu mai dau ochii cu ea, din cele şese ori şepte de pe

lângă covata cu păpuşoiul, şi şi să nu mai văd şi pe scorbura de băboaie, cred că ar fi mai bine”.

Mă întrebă, apoi, Mihalachi, de unele, de altele „de prin lume”, în care vreme veniră mai mulţi oameni, ca la vornicul, la o treabă ori la alta, şi o, povestind despre ce mă întreba Mihalachi (om deja cărunt), ascultară toţi în tăcere. Soţia lui Mihalachi aduse un şip de „cinste”, pâine şi urdă, şi le puse pe masă; bătrânul luă şipul şi păharul, îl umplu şi închină la mine. Dar când luai păharul, de la el, în mână, era să-l scap jos!...

Pe uşă intră o copilă, vai, ce copilă! Frumoasă ca o zână! Păr mănos, blond, împletit în două cosiţe şi date peste piept, de pe care sclipea o salbă de mai multe şiraguri şi fel de fel de monete, albe şi galbine, mari şi mici. O cămeşă cu altiţe, de pe care fluturii sclipicioşi îţi luau ochii, nu alta! Catrinţa, în colori oacheşe şi cu dungi de chir (peltea), şi brâneţe de asemenea la fel, ba şi mai sclipicioase decât chirul cu care erau întreţesute. Faţa ei, ochii ei, întreaga apariţiune a acestei fiinţe, ce intra, acum, în casă, nu ştiu cum vor fi fost ori vor mai fi şi aflându-se, undeva, zâne şi Ilene Cosânzene, dar, după cum am cetit şi auzit despre acele idealuri de frumuseţe încântătoare, copila aceasta… şi mai!

– Bună vremea!, se auzi un glas ca de argint.

– Copila noastră, zise Mihalachi…

Eu chiar închinasem la soţia lui, dar, dându-mi ochii de copila venită în casă, păharul îmi tremura în mână, că era, cum zisei, cât pe-aici să-l scap jos. Copila se puse pe vatră, răzimă braţu-i de privazul hornului şi se uită ba în focul din cuptor, ba, cum luai seama, pe sub braţu-i, la mine.

Ha, ha, ha; unde-mi era acum greul drumului! Uitai de toate şi – ce să mai zic! – rugai, în gând, de iertare şi pe hârbul de vrăjitoare, şi pe sora-i de cruce, maştiha lui Mihalachi, şi, apoi, să vedeţi cum alegeam cuvintele ce le vorbeam, istorisind „din lume”! Stară toţi în gura mea şi ascultau cu gurile căscate; Mihalachi, plecat, aproape, spre mine, parcă voia să-mi soarbă

tot cuvântul ce-l spuneam. Luă, la o vreme apoi, păharul de pe masă şi zise către oamenii ce şedeau, rând, pe laviţe:

– Ia, vedeţi, domniavoastră, ce-i învăţătura, ce-i şcoala! De când vă îndemn să facem şcoală! Pe tatăl dumisale îl ştiţi: e ţăran ca şi noi, dar auziţi-i ficiorul cum vorbeşte şi câte ştie! Iată de ce eu pe copila mea, măcar că nu-i băiat, am dat-o la şcoală şi încă în sat străin… Să trăieşti!, zise, apoi, închinând păharul la mine şi, dându-mi-l, zise:

– Poate-i închina la Măriuţa noastră.

„Lesne ţi-i a zice”, gândii eu, „dar oare putea-voi să nu o paţ cumva?”. Măriuţa ridică, o clipită, „viorelele-i” de sub sprâncene la mine, dar le şi coborî iute, luând păharul din mâna mea, şi-l închină ruşinoasă la unchiul meu. Aduse lelea Aniţa – aşa se chema soţia lui Mihalachi – cina, după care, la un târziu, ne luarăm, eu şi unchiul meu, „Noapte bună!” şi, fără a fi putut vorbi cu Măriuţa măcar un cuvânt, ne duserăm acasă. Nu dormii mai toată noaptea…

A doua zi, era Ziua Crucii (Înălţarea Sfintei Cruci, deci 14 septembrie 1843 – n.n.), mersei, cu tatăl meu, la biserică; Măriuţa, şi mai împodobită ca aseară, ceti „Apostolul”, o! şi cât de frumos îl ceti! Eu cântai „Cheruvicul” şi „Axionul”. Nu ştiu cum, că toată biserica se uita la mine; Mihalachi, aşijderea, iar Măriuţa sta îndosită după el.

După „Liturghie”, ne pofti Mihalachi pe mine, pe tatăl meu şi pe unchiul meu la sine, lăudându-mi „frumoasa cântare, precum care numai la Galaţi a mai auzit”. Acum, pe drum mergând, rămăsei de cei bătrâni ceva îndărăt, mă apropiai de Măriuţa şi vorbii cu ea, se înţelege că lăudând-o, cu cuvintele cele mai alese, cât de frumos a cetit „Apostolul”. Apoi, şi ea-mi lăudă cântarea mea şi, aşa, vorbind împreună, veneam pe drum, mai uitându-ne, din când în când, unul la altul. Mihalachi mergea înainte, cu preotul (Alexe Comarniţchi – n.n.), care era un octogenar bătrân (eroare, preotul avea doar 57 ani, după cum rezultă din informaţia din aliniatul următor; e posibil ca

Iraclie Porumbescu să fi făcut o confuzie, în privinţa vârstei, între Vasile, tatăl, şi Alexe, fiul, Comarniţchi, dacă bătrânul preot din Porşescul mai trăia în 1843; şi s-ar părea că mai trăia, murind în 1844 – n.n.) şi slab, tatăl meu cu alţi gospodari veneau după noi. Vorbeau şi ceia nu-ş'ce, vorbeau şi aceştia, ba mai în glas, ba mai pe taină, parcă mi se părea că şi de noi, de amândoi, care mergeam alături unul de altul.

Ajunşi la casa vornicului, până ce se puse masa, bătrânul preot – care-mi spunea că dânsul, ca diacon de 14 ani, luă parte la convoiul ce, în 1786, aduse la Suceava moaştele Sfântului Ioan cel Nou, de la oraşul Julcva (Zolkiew – n.n.), în Galiţia – mă întrebă de ştiu scrie şi ceti nemţeşte; i-am răspuns că ştiu şi, după cum văzui, el tare se bucură de aceasta şi, uitându-se la mine cu o faţă cam glumeaţă, îmi zise că ce bine ar fi dacă s-ar împlini pentru ceea ce am venit, că ar avea şi el folos de mine, i-aş tălmăci, adică, şi i-aş scrie în protocol multele circulare nemţeşti, ce vin la parochiat.

Masa fu veselă, în decursul căreia bătrânul preot, nici una, nici două, luă paharul în mână şi, adresându-se către Mihalachi, zise:

– Mihalachi, parcă pricep la ce-a venit tânărul acesta încoace. Cum văd, el e un tânăr cum ţi-ar trebui ţie, dragul meu, de ginere. Ai avut mulţi peţitori la fiica ta, i-aţi depărtat pe toţi, pe acesta nu-l depărtaţi, că-mi place mie; tu ştii, Mihalachi, că nu-i rău…

Mihalachi zâmbi, se uită la mine şi zise râzând:

– Aşa-i că părintele, bătrân cum e, ştie şăgui?, la ceea ce tatăl meu răspunse:

– Ba nu, bade Mihalachi, domnul părinte a nimerit-o, că, pe lângă una şi alta, la ce adică mai cu samă am venit încoace? Io-s om sărac, cum mă ştii, dar băetul vedeţi cum e; de vi s-ar potrivi, laţi-l, vi-l dau!

Eu aceste vorbe le ascultai cu faţa plecată. Mihalachi mă luă de mână şi, fără a zice ceva, mă sărută în cap şi eu îi sărutai

mâna. El primi, nu declină ca aseară. Ieşii, apoi, repede pe uşă, una pentru că mă ruşinam să aud vorbe despre însurătoarea mea, şi alta pentru ca să dau undeva de Măriuţa, care nu era acasă. O căutai în cealaltă odaie, peste tindă, dar nu era; ies în cerdac, mă uit încoace, mă uit încolo, nu-i! şed pe laviţă, cutrierat în creieri cu un cârd de gânduri despre cele ce se vorbiră în casă, când iată, aud paşi mărunţei în tindă… era Măriuţa, care venea, cu ochii plecaţi şi, cum mi se păru, cu tot sângele în faţă. Se apropie de mine, care mă sculasem şi voiam să merg spre ea. Ea îmi întinse mâna, tremurând de sfială, și-mi oferi un struţişor de garoafe şi măiorean. Eu, cu o mână, iau florile, cu alta-i cuprind talia şi o trag, cu gingăşie, către mine. Atunci aud uşa casei deschizându-se şi pe tatăl meu strigându-mă pe nume, să vin înăuntru…

Sunt aproape de ani ai vârstei mele şi mai o jumătate de secol e de când s-au întâmplat acestea. Mi-aduc şi astăzi aminte de cele momente ale peţitoriei mele, dar mi-e imposibil a le descrie. Atâta ştiu şi pot spune că Mihalachi, după cuvintele preotului şi ale tatălui meu şi după ce-i sărutai eu mâna, chemă pe soţia sa în casă, îi spuse ce vorbiră preotul şi tatăl meu şi o întrebă ce socoate ea la această peţire a fiicei lor. Soţia sa răspunse:

– Domniata eşti cap, fă cum ştii şi eu n-oi zice altfel.

Mihalachi îşi cuprinse soţia, o sărută pe faţă şi chemă, apoi, pe Măriuţa… Nu ştiu ce mai urmă acum! La repeţitele întrebări ale lui Mihalachi, însă ce le făcea el Măriuţei, de vrea ea, din bună voie, să-mi fie soţie ori ba, auzii, de la o vreme, zicând cu smerenie:

– Dacă vrea tătuţa şi mămuţa, şi eu vreau!, şi, zicând aceste vorbe, Măriuţa fugi, pe uşă, afară.

Eu, în nespusa-mi fericire de a fi auzit de la Măriuţa cuvântul „vreau”, nu mai făcui alta decât mă repezii şi eu după ea. O căutai în odaia de peste tindă – nu era; mă uitai prin ogradă, prin grădină – nu-i; în fine, îmi făcu o servitoare semn

cu mâna, arătând spre o uşă… intrai, Măriuţa şedea pe o ladă mare, cu faţa în ambele mâini, şi plângea şi suspina. Eu mă pusei lângă dânsa şi zisei:

– Ce plângi, Măriuţă; poate cuvântul ce l-ai spus răspicat, că mă vrei, nu ţi-i în inimă, nu-i al dumitale, ci numai al părinţilor, care ţi-au spus să-l zici aşa?

– O, nu: al meu a fost!, răspunse ea, ridicându-şi ochii înmuiaţi în lacrimi, apoi plecându-i iarăşi în jos, continuă: al meu a fost, din toată inima şi este, dar plâng, nu ştiu, de norocită ce-s că oi fi a dumitale.

Căpătai, aşadar, „cuvântul” şi de la copilă, şi de la părinţii ei, şi, a doua zi, şi un uric de la Mihalachi, că eu am să fiu clironomul averii sale, constătătoare din mai trei sute de fălci de munţi şi fânaţe, sute de oi, zeci de vaci şi boi, herghelie de cai şi, pe râul Moldovei, o moară cu trei pietre! Nunta se hotărâse pe Câşlegile de iarnă, iar eu şi tatăl meu, mai rămânând vreo trei-patru zile la Breaza, ne întoarserăm acasă. Acasă sosit, mi se apropia vremea să merg la Suceava, la asentă (recrutare – n.n.), cu care încă nu sfârşisem. Mai demult, nu-mi era mai că nici o frică şi grijă de ea, dar acuma, gândind la Măriuţa, eram prăpădit de frică să nu mă ieie. În această frică, mă pusei şi scrisei lui Mihalachi că, nu ştiu cum, mă cheamă la asentă, la Suceava. Scrisesei, se înţelege, şi Măriuţei. Omul anume trimis cu răvaşele mele la Breaza îmi aduse, de la Mihalachi, răspuns să-i spun numaidecât pe care zi am să fiu la această asentă, la Suceava, ca să vie şi el, pe atunci, într-acolo, şi că, fără a-l găsi pe dânsul acolo, la Suceava, în hanul lui Pruncu, la comisia de asentare singur nici într-un fel să nu mă duc. Măriuţa încă îmi scrise o epistolă disperată.

Făcui aşa cum zise Mihalachi şi, aşişi, a doua zi, mai trimisei un om cu scrisoare la dânsul, că pentru asentă am să fiu în cutare şi cutare zi în Suceava. Adaug aici că rana de la mână, despre care spusesem Măriuţei că m-am tăiat cu cuţitul, era aproape tămăduită deplin şi puteam mişca cu degetele cum

se cade. Mă dusei, pe ziua hotărâtă, la Suceava, călare pe cal voinic, ce mi-l dăduse Mihalachi din herghelia sa, şi, sosit în oraş, de departe încă văzui pe Mihalachi, şezând pe o bancă de dinaintea hanului lui Pruncu. Comandă să mi se deie calul la grajd şi, singur, încins cu un chimir alb şi ghiftuit cu ceva, ce se cunoaşte de dinafară că-s nişte lucruri rotunjoare, zicându-mi să aştept puţin, se duse încotrova. Veni ca după o jumătate de oră şi, cum mi se păru, cu chimirul, acum, fără acele semne rotunjoare, şi-mi zise:

– Haidem!

Vai, câte defecte îmi mai găsi comisiunea de asentare, deşi la Lemberg nu se găsi niciuna!

– Ai scăpat?, zise Mihalachi, ce mă aştepta afară, ţinându-mi hainele.

– Da!

– Mergi, acum, iute la Roşia (Seliştea lui Mihalachi de lângă Bosanci, aproape de Suceava), că, acolo, te aşteaptă Măriuţa!

Mă dusei, într-o fugă a calului, de era tot apă şi spume, când ajunsei la Roşia...

De Crăciun, marele omăt şi viscolele din munţi mă opriră să merg, de-acasă, de la părinţi, la mireasa mea. Era seară târziu, şedeam culcat în pat şi ceteam. Părinţii mei erau duşi la peţit pentru fratele meu cel mai mare la un gospodar din sat. Aud la uşă, în ceardac, cântând „Naşterea ta Christoase"; mă uit – erau colindători cu steaua. Colindară şi eu îi omenii. Erau doi flăcăi străini.

– Suntem tare obosiţi, zise unul din ei. N-aţi face bine să ne primiţi la mas?

– Poftim!

Le aşternui pe-o laviţă, ei se culcară, mulţumind de a cina ceva. Eu stinsei lumânarea. La un târziu de noapte, aud zicând cel culcat din preajmătul meu:

– Domnişorule, domnişorule, dormi?

– Ce este?, zisei eu.

– Te rog, continuă flăcăul tot pe încetul, te rog, tare te rog să nu bănuieşti! Dumneata ai să fii ginerele lui Mihalachi din Breaza?

– Da, eu!

– Tare te rog să nu bănuieşti! Te-am văzut prin Câmpulung, călare pe calul lui Mihalachi, după dumneata cu doi feciori, aşijderea călări, care erau slugi de ale lui Mihalachi. Auzeam vorbind lumea ce te vedea: „Ai, ce fecior, ce fecior, şi-apoi, cum s-aude, şi învăţat mare!”. Te-am văzut, zic şi eu, care nu-s cărturar mare: ia cetesc şi eu din ceaslov şi psaltire, mi-am gândit, văzându-te şi auzind cine eşti… o, dar, încă-odată, te rog să nu bănuieşti! Nu mi-i crede, ştiu eu, ce ţi-oi spune, şi chiar şi eu zic să nu mă crezi: dară află, întâi, de-i aşa cum şi ce ţi-oi spune, şi-apoi să faci cu mine ce-i vrea! Eu nu-s de pe-aici, de pe-aproape, continuă flăcăul, că-s de departe de aici, dar aproape de Breaza, şi nu ştiu ce nu-mi da pace în inima mea, parcă tot mă împingea să vin anume la dumneata şi să-ţi spun ceva. De aceea şi anume m-am luat cu Steaua şi am venit încoace, că, de te-oi găsi, să-ţi spun ce am să-ţi spun, fie apoi ce-a fi, dar să n-am păcat, că nu ţi-am spus şi nu te-am ferit…

Se-nţelege că mă mâniară, ba chiar mă revoltară vorbele aceste ale străinului, ce veni cine ştie de unde şi din ce motiv propriu ori trimis de altul, poate de un rival al meu, care să-mi spună nişte obrăznicii, şi-i zisei ca să doarmă şi să tacă. El, însă, se sculă, bătu trei mătănii la icoane şi, apropiindu-se de patul meu, zise tainic, dar maşcat şi ca sărbătoreşte:

– Domnişorule, aceste mătănii ce le-am bătut acum să mă bată pe mine, cu urgia lui Dumnezeu, de nu-ţi spun adevărul, şi nu din altă pricină, cum poate socoteşti dumneata, ci numai din datoria creştinească şi milă pentru dumneata, care eşti om învăţat: Nu te însura acolo, că eşti nenorocit şi poate şi pierdut1

Sculă, apoi, iute pe tovarăşul său şi se duseră. Flăcăul, care mă cotropise cu vorbele sale, se mai oprise, o dată, la pragul uşii, şi-mi zise:

– Află, domnişorule, că seara aceea, după ce căpătaşi cuvântul de la părinţi şi de la fată, tatăl ei alungă un flăcău de la casa sa, pe carele îl ţinuse, de mai mulţi ani, parte ca slugă şi parte ca copil de suflet.

Zise şi se duse. Cine şi-ar putea închipui starea mea din acele momente! Necăjit şi sdrumecat până în fundul sufletului meu, poate o oră întreagă nu ştiam ce-i cu mine, inima în mine mi se părea că-şi rupe baierele şi vrea să-mi zboare din piept!

După câtva timp, mă sculai, umblai prin casă, în sus şi în jos, aprinsei lumina, dar pentru ce? Nu ştiam! O stinsei iarăşi, apoi, fără a cugeta şi a şti ce fac; ieşii afară, mereu pe nevrute, în grajd, luai calul, ce necheza când intrai în grajd, şi aşa, în puterea nopţii, pe frig şi pe ninsoare, mă suii călare şi plecai la drum, spre Breaza… Nu poposii nicăiri şi nici nu mâncai, toată ziua, nimic. Mersei tot înainte, încungiurând munţii Ionel şi Feredeul, şi, pe la miezul nopţii, ajunsei, abia viu, la Breaza.

Unchiul şi mătuşa, la care trăsesem, mă primiră şi ei, iarăşi, cam zăpăciţi, poate că presupuneau ceva rău, văzându-mă venind noaptea, aşa de necăjit şi nedumerit. Nu grăiau niciunul cu mine, parcă se temeau a începe vorba.

– Unchiule!, zisei, în fine, cu glas aspru şi răstit. Unchiule, ce aţi făcut cu mine?!

Mătuşa, speriată, sare pe cuptor, iar unchiul, zăpăcit şi el de felul vorbirii mele, zise în ton rugător:

– N-am ştiut, zău, n-am ştiut nici noi, până mai deunăzi!...

Sfâşiat şi turmentat în întreagă fiinţa mea, lăsând calul la unchiul, ca să-l dea nefericitului lui proprietar, eu, încă în aceeaşi noapte, pe la cântători, părăsii comuna Breaza, cu blăstămuri şi cu amarul cel mai greu şi mai cumplit în inima mea, fără ca aşa, pe întuneric, măcar să-mi întorc vreodată faţa spre casa nefericitei Măriuţe. Toate şi mai multe ca toate le aflai

din gura unchiului şi a mătuşei mele ca adeverite, câte mi le spusese bravul flăcău, pe care eu îl ţinui de satan trimis de infern ca să-mi arunce inima în flăcări chinuitoare.

Viitorul dovedi că eu, într-adevăr, am scăpat de o nenorocire şi, poate, de pieire".

Despre Măriuţa Macovei, fata celui de-al doilea primar brezean, fată care a murit la nici patruzeci de ani, Iraclie Porumbescu a mai pomenit, în treacăt, şi în alte rememorări[67], semn că i-a rămas inima, pe vecie, prin locurile acelea, în care tinereţea i se aprinsese în faţa frumuseţii unei „copile", mărturia primului mare prozator al Bucovinei despre Breaza anului 1843 (şirul de case frumoase din lungul drumului comunal, casele de pe valea Făghiţelului, puntea de peste Moldova, biserica de pe deal, de lângă cimitir, aducă din Fundu Moldovei) şi despre costumul popular femeiesc al tinerelor din sat („Pe uşă intră o copilă, vai, ce copilă! Frumoasă ca o zână! Păr mănos, blond, împletit în două cosiţe şi date peste piept, de pe care sclipea o salbă de mai multe şiraguri şi fel de fel de monete, albe şi galbine, mari şi mici. O cămeşă cu altiţe, de pe care fluturii sclipicioşi îţi luau ochii, nu alta! Catrinţa, în colori oacheşe şi cu dungi de chir (peltea), şi brâneţe de asemenea la fel, ba şi mai sclipicioase decât chirul cu care erau întreţesute. Faţa ei, ochii ei, întreaga apariţiune a acestei fiinţe, ce intra, acum, în casă, nu ştiu cum vor fi fost ori vor mai fi şi aflându-se, undeva, zâne şi Ilene Cosânzene, dar, după cum am cetit şi auzit despre acele idealuri de frumuseţe încântătoare, copila aceasta… şi mai!") fiind extrem de importante.

Breaza are dreptul şi obligaţia de a revendica, printre spiritele sale luminoase, şi pe Iraclie Porumbescu, şi pe fiul lui, Ciprian, cel care avea să încrusteze pe grinda căsuţei de la Stupca o propoziţie asemănătoare celei de pe grinda casei lui

[67] IRACLIE PORUMBESCU, *O răzbunare* minunată, op. cit., p. 163

Ioan Golembiovschi din Breaza, şi, aşa cum se va vedea, pe Vasile Bumbac, „poetul Sucevei”, pe istoricul şi politicianul George Popovici, care-și semna opera poetică T. Robeanu (deci printr-un calambur: „Te robea, nu?”) şi care era bun amic, pe la anul 1900, cu preotul brezean George Prelici, dar şi cu celebrul artist Silvestru Lungoci, care se îndrăgostise, fără împlinire, de o brezeancă din neamul Ungurenilor. Breaza are acest drept, ba chiar obligaţie, pentru că paginile mărturisitoare despre oameni, locuri şi vremuri nu ne-au rămas din partea fiilor ei, ci din partea celor care, cunoscând-o, datorită vreunei frumuseţi băştinaşe, au trăit-o și încredinţat-o viitorimii, în superba ei simplitate.

Ciprian şi Iraclie Porumbescu

Despre Breaza, în scrierile lui Vasile Bumbac

Vasile Bumbac, poet laborios al Sucevei, care, după modelul lui George Coşbuc („Prahova”), versifica pe seama miturilor cu referinţe toponimice din localităţile bucovinene pe care le vizita, a sosit la Beaza în vara anului 1890, deci cu şase ani înainte de a se începe construcţia drumului care există şi astăzi, poposind în casa parohială, la invitaţia preotului George Prelici, casă care era deja plină de studenţi, aflaţi în pelerinaj prin munţii Bucovinei. Călătorind de-a lungul Moldovei, spre izvoare, Vasile Bumbac a lăsat mărturie despre un peisaj de o tulburătoare frumuseţe. George Prelici, luminatul paroh al comunei Breaza, se născuse în 1832, şi avea preoteasă pe Eufrosina, născută în 1839, cu care a avut 6 copii, pe Ilarion**,** născut în 1872, viitor preot în Breaza, pe Nicolaiu**,** născut în 1873, pe Eusebie**,** născut în 1875, pe George**,** născut în 1877, pe Teofila**,** născută în 1889, şi pe Epaminonda**,** născută în 1893. Cum toţi copiii preotului brezean urmau studii gimnaziale şi universitare (toţi au fost preoţi sau învăţători), afluxul de tineri gimnazişti şi studenţi la Breaza, în vara anului 1890, este cât se poate de logic, iar încântarea cu care unul dintre profesorii de la Crnăuţi şi, apoi, de la Suceava, Vasile Bumbac, descoperă aceste locuri, pe care s-au născut foştii lui elevi de gimnaziu, beneficiază şi de un subiectivism lesne de înţeles:

„Comuna Fundu-Moldovei începe îndată ce treci podul amintit mai sus (care despărţea colonia germană Luisental de Fundul Moldovei – n.n.). Ea formează, mai întâi, o vatră între râul Moldova, cătră amiazăzi, între muntele Dealul-Negru, spre nord-vest, şi-ntre muntele Răchitişul, spre nord-est. Mai departe, se-ntinde comuna aceasta spre nord-vest, pe râul Moldova, în sus, printr-o vale îngustă, de ambe părţile râului, atât de departe, încât trebuie să călătoreşti cum se cade, până ce ajungi în capătul de sus al său. Totuşi, măsuri lungimea comunei cu plăcere şi fără a o simţi, deoarece te vezi petrecut, de o parte şi de alta, cu deosebire, însă, în partea stângă a râului, de culmi de munţi impozanţi, atât prin nălţimea, cât şi prin variele lor forme. Acele culmi şi piscuri sunt parte coperite de codri, până la picioarele lor, parte având coaste fără pădure, ci coperite numai de iarbă, de flori admirabile şi de stânci de feliurite mărimi şi chipuri.

Fundul Moldovei are două biserici române, din cari cea din jos e de piatră, o şcoală cu un învăţător şi o învăţătoare…

Comerţul cu lemne, trecute prin ferestee, seamănă să fie şi aice foarte însemnat, fiindcă se aflã în mişcare o mulţime de ferestee, dintre care îl amintim pe acela al fruntaşului român Mercheş.

În Fundul Moldovei se aflã, mai de mult, în lucrare băi de aramă şi de fier, cari lăsară multe semne în urma lor. Cercetat-am, cu părintele Avram, unele ştoluri (galerii de mine), cari fug adânc în coasta muntelui. Movile şi jirezi colosale de zgură şi de feliurite pietre metalice zdrobite şi încă netopite stau lângă găurile minelor.

În comuna aceasta, sunt mulţi români cu averi însemnate, ce constau, mai cu samă, din moşii de sute de fălci…

Breaza, o comună locuită de Huţani, e situată pe un loc deschis; din cauza aceasta, e satul mai mult concentrat decât Fundul Moldovei.

Breaza se hotărăşte, spre răsărit, cu muntele Runcul Brezei, despre sud şi sud-vest, cu râul Moldova, care, de-a dreapta sa nemijlocit spală temelia muntelui Dealul Crucii; despre nord, cu muntele Măgura Brezei; despre apus, cu muntele Răchitişul Brezei…

Trecând prin Breaza, staţiunea o avurăm la prea venerabilul părinte paroch Preliciu, un adevărat părinte faţă cu poporenii săi. Făcând o plimbare cu Sfinţia sa către un izvor, ce ieşea de sub piciorul muntelui Musticiu, ni descoperi părintele Preliciu că acel izvor te face vesel şi purure bine dispus, ba te întinereşte chiar, gustând, prin timp mai îndelungat, apă din el. Voind a căpăta şi noi ceva din acea sănătate perfectă a Sfinţei sale, scurs-am câte vreo şese păhară din izvorul proaspăt, rece şi viu.

Casa părintelui Preliciu era plină de tineri ce călătoreau prin munţi şi staţionau la Sfinţia sa în decursul feriilor

Cu cât te depărtezi de Breaza, cu atât culmile munţilor se depărtează şi ele mai mult de calea ce duce spre Moldova, aşa că, în urmă, te trezeşti într-un platou larg de toate părţile. Pe calea aceasta întâmpini, mai întâi, muntele Răchitişul Brezei, apoi muntele Porcescul, iar în fine, un munte lung şi nalt, cu numele Corhana; toţi munţii aceştia se întind în mâna dreaptă, paralel cu drumul. În stânga, se înşiră, de asemenea linie, Dealul Glodului, Cocoşul, Găina şi Ştirbul, în depărtări însemnate de drum.

Între comunele Breaza şi Moldova se află cătunele Beniea, Cocoşul şi Porceştii.

În decursul călătoriei acesteia, făcurăm, de la un punct, spre stânga şi ne repezirăm la cătunul Cocoşul, care se află între Dealul Glodului şi între munţii Dărmoxa-Dărmozul şi Cocoşul. Toate regiunile de pe acolo sunt de o grandiozitate rară. De către muntele Cocoşul, curge prin cătunul acela râuleţul Cocoşul, spre râul Moldova, iar dintre Dealul Glodului şi dintre Dărmoxa, un pârâu mai mare decât Cocoşul, cu

numele Tătarcă, ce, de-mpreună cu Cocoşul, se varsă în Moldova...

Platoul în mijlocul căruia se află comuna Moldova, de-mpreună cu cătunele amintite, formează, cu numeroasele sale fâneţe, printre care se rădică ice un muncel, acolo o dâlmă, dincolo o movilă făcută ca cu mâna, un măreţ paradis, ale cărui frumuseţi varii greu s-ar putea descrie cu de-amăruntul. Amintesc însă numai atâta, că, precum predomnesc, de la Fundul Moldovei, până la Breaza, mai mult sau mai puţin codrii, aşa predomnesc, pe platoul din sus de Breaza, fânaţele, cu ierbării împodobite de milioane de flori. Pâlcurile de arbori sunt numai sporadice până la munţii cei nalţi, cu cari se hotărăşte platoul"[68].

Benia era, şi în 1890, ca întotdeauna, doar un cătun al comunei Breaza, aşa cum o demonstrează şi istoricul ei, pe care îl vom reproduce succint:

Dincolo de începuturile comune ale marii obşti câmpulungene, marcate de prezenţa atestată a casei lui Duma Benea, tatăl Ilincăi, amintită, în 15 martie 1490, pe hotarul braniștii mănăstirii Putna („apoi la casa lui Benea, și apoi iarăşi pe obcină la Arsuri şi, pe obcină, la Dealul lui Timotei şi, pe obcină, la Runcul lui Berchez"), cătunul Benea a fost, până după anul 1800, o risipire de case ale câmpulungenilor pe coamele munţilor.

În colecţia de documente câmpulungene, Benia este menţionată abia în 23 martie 1792, atunci când Gligorie şi Timofte Sărghie din Benia cumpără, cu 220 lei, „o parte din moşia Benia, pe care o au moştenire... Ştefan şi Gavril", fiii lui Ioniţă Şandru, de la bunicul lor, popa Gavril din Câmpulung Moldovenesc.

---

[68] VASILE BUMBAC, Schiţe de excursiuni feriale. Anul 1889, în „Revista Politică", Anul V, nr. 17 / 1 septemvre 1890, p. 5-7

Ioniţă Şandru trăia la Câmpulung, deşi îşi înzestrase copiii, şi păstra şi alte moşii pentru sine, dovadă fiind tranzacţia din 15 mai 1802, prin care el zălogeşte, pe timp de 10 ani, pentru un împrumut de 122 lei, moşia lui din Benia, care se mărginea „cu apa Moldovei şi cu moşia lui Nicolae, popa din Sadova", aceluiaşi Gligorie (Grigorie, în acest document) Sărghe. După câţiva ani, în 1 ianuarie 1807, Ioniţă Şandru va vinde moşia zălogită creditorului Grigorie Sărghe din Benia, în document Benia fiind considerată ca parte a comunei Fundu Moldovei.

În 26 februarie 1813, alţi câmpulungeni, Andrei şi Ioana Mândrilă, vindeau lui Mihai Pîntiul (Pinte, Pintea) din Benia o grădină în Benia, pentru 200 lei.

Colonizarea masivă cu huţani, începută de mănăstirea Putna, în 20 mai 1762, cu „nişte ruşi din Putila" şi continuată, sub stăpânire austriacă, până în 1821, când se înfiinţează comuna Breaza, amestecă neamurile şi la Benia. Astfel, în 1 noiembrie 1838, surorile Ileana Porcuţan şi Marian Andronic vând tatălui lor, Grigori Droniuc din Benia, 2 fălci şi 16 prăjini de moşie, primite zestre, pentru „8 lei bani de argint, 5 lâni întregi, 3 lei, 20 heleri, 2 miţe, 24 heleri, care, legându-se în bani, fac 11 florini şi 44 heleri", plus o juncă pentru Ileana şi 12b florini şi 48 heleri, bani de argint, pentru Maria[69].

În 1839, Gavril şi Axinia Butnaru vând huţanului Neculai a Vasile Droniuc din Breaza o bucată de moşie în Benia, „peste deal, lângă apa Moldovii", în suprafaţă de 2 fălci şi 40 prăjini, pentru 64 lei, bani de argint.

În 1 mai 1840, Gheorghe Sărghie din Breaza cumpără „un vad de moară, la starea locului, unde se numeşte părăul Benei", de la Vasile Florea, din… Ilişeşti, vad moştenit de Florea de la tatăl său, preotul Vasile Şandru din Fundu Moldovei.

În 3 noiembrie 1840, câmpulungenii Nicolai şi Nastasia Mândrilă vând huţanului Niculai a lui Vasile Droniuc (din

[69] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, p. 603

Benia, cum e menţionat de această dată), o moşie de 3 fălci şi 17 prăjini, în Benia, la Răpa Roşie, lângă muntele Porşescul, pentru 200 lei, bani de argint.

Nicolae Droniuc va continua achiziţionarea de moşii în Benia, în 9 iulie 1846 cumpărând, de la Simion Şandru din Fundu Moldovei, cu 196 lei şi 40 creiţari, o moşie de 9 fălci, mărginită de pământurile lui Vasile şi Dănilă Droniuc, iar în 19 aprilie 1848, de la Grigore Şandru din Fundu Moldovei, o moşie de 3 fălci şi 40 prăjini, cu 64 lei, învecinată cu pământurile lui Iuruga, Ignat, Sărghie, Simion Şandru şi Grigorie Şandru.

Acest trecut comun al aceloraşi străbuni români sau huţani din Breaza şi din cătunul Benia avea să fie frânt abia prin noile legi de organizare administrativă ale epocii comuniste.

În 1886, „în ziua de Ispas (când se pomenesc morţii la Breaza)”, unsprezece tâlhari din Berchişeşti, Negrileasa şi Stulpicani, conduşi de Costan Flocea din Berchişeşti, „au purces la Breaza, pe muntele Benea, şi, negrindu-şi feţele cu cărbuni, au intrat la huţanul Ivan Droniuc, l-au torturat pe dânsul şi soţia sa, pân'ce au arătat aceştia toţi banii ce-i aveau, adică suma de 450 florini, pe care i-au luat hoţii, împreună cu alte obiecte din casă, cu care s-au împărţit, apoi, după săvârşirea prădăciunii. Scurt timp după aceasta, huţanul Ivan Droniuc a murit, în urma torturilor primite de la hoţi”[70]. Prinşi, arestaţi şi judecaţi, la Suceava, în 1887, cei unsprezece hoţi au fost condamnaţi, prin sentinţa din 21 mai 1887, pronunţată după „ora 1 după miezul nopţii” la pedepse cuprinse între 6 şi 20 ani de închisoare, cea mai mare pedeapsă fiindu-i aplicată şefului bandei de tâlhari, Costan Flocea din Berchişeşti.

Dincolo de fapta abominabilă, relatarea vorbeşte despre prosperitatea demnă de invidiat a unor gospodari brezeni. Ivan Droniuc, menţionat în Cronica parohială Breaza drept Ioan Droniuc, a avut doi feciori, pe Alexa, născut în 1861, însurat cu

[70] REVISTA POLITICĂ, Anul II, nr. 2, iunie 1887, p. 3

o fată dintr-un neam la fel de bogat, Eudochia Serghie, născută în 1866, cu care a avut 4 copii, şi pe Dumitru, născut în 1863, şi el însurat cu o fată bogată, Elena Rebenciuc, născută în 1873, cu care a avut 8 copii.

Vasile Bumbac

Veche casă huţănească (col. Petrea Lisca)

Alegerea primarului Brezei, în 15 august 1896, şi alte alegeri

O poveste ineresantă din trecutul Brezei, este cea a alegerii „antistelui comunal", deci a primarului, în 15 august 1896, funcţia fiind deţinută, anterior, de **Petru Lesenciuc** (între anii 1891-1896; dovadă a onorabilităţii lui Petru Lesenciuc este şi faptul că fiul său, Ştefan Lesenciuc, născut în 1892, avea să fie ales primar în 1928, deţinând funcţia până în 29 decembrie 1933 – n.n.). Scrisă de „mai mulţi gospodari din Breaza", în 3/15 august 1896, scrisoarea, adresată gazetei „Deşteptarea" de anturajul fiului preotului din sat, seminaristul Ilarion Prelici, este tipologică pentru dihonia introdusă de fanaticii ortodoxiei între neamurile bucovinene ale vremii, dar fără efect, în cursul istoriei sale, şi asupra comunei Breaza, în care a tot domnit o multiculturalitate desăvârşită. Textele din presa vremii înseamnă, ca şi pentru vrednicul primar Ioniţă Merchiş din Fundu Moldovii, doar nişte calomnii, menite să propulseze candidatul preotului, în defavoarea vrednicului primar Petru Lesenciuc, dar le reproduc din covingerea că mărturia, dincolo de subiectivismul ei, zugrăveşte, de fapt, epoca în care a fost depusă:

„Săptămâna aceasta, a trecut un an de când a fost ales, în comuna Breaza, un nou comitet comunal. După alegere, s-a aflat un om care a făcut recurs în contra alegerii acesteia. Acest

bărbat a făcut aceasta nu poate pentru binele sătenilor, ci numai ca să fie ales şi el ca deputat (deputat comunal, deci consilier local – n.n.). Dară rău s-a înşelat dumnialui, căci recursul a fost respins de guvernul ţării.

Dară, dacă s-ar fi şi primit recursul, apoi domniasa totuşi n-ar fi încăput deputat, căci nouă nu ni trebuie ca deputaţi astfel de oameni, cari trag cărbuni numai la oala lor! Comunei, însă, a căşunat el, prin aceasta, numai pagubă, căci din pricina recursului a vornicit fostul antiste (vornic, primar), **Petru Lesenciuc**, un an mai mult.

Acesta, însă, a fost ales vornic înainte de 4 ani, cu ajutorul jidovilor şi, din pricina aceasta, ţinea cu dânşii la toate trebile. Jidovul doară ştie prea bine că la carul care merge cam greu trebuie unse roţile şi, apoi, n-ai habar. La carul acesta, însă, era lucrul cel mai uşor a unge roţile!

Ca să nu trecem, însă, cu vederea prea uşor pre dl Petru Lesenciuc, să înşirăm aice numai cât unele merite ce şi-a câştigat domniasa în vremea vorniciei sale. Aşa, cu ajutorul dlui Lesenciuc, şi-a lărgit **Wolf Kinsbruner** dugheana sa, ca să aibă oamenii destul loc, căci şi aici se află fel de fel de băuturi şi anume prin şipuri pecetluite! În Duminici şi în zile de sărbătoare, a fost crâşma, în vremea acestor 4 ani, totdeauna deschisă până la miezul nopţii! Nu-i de mirare, căci foarte adesea îl vedeai şi pe dl antiste, singur, şezând în cârşmă până târziu, noaptea. Străjile, în loc să vestească poporenilor, în timp de iarnă, sosirea ceasului al 8-lea, iar în timp de vară, ceasul al 9-lea, ca sătenii să meargă pe acasă, iar cârşmarului să-i porunciască ca să închidă cârşma, ei păzeau pe dl antiste în cârşmă, ca să nu fie acesta de cineva batjocurit sau chiar bătut, şi, la urmă, să-l ducă acasă. Dară şi străjerilor li se ura, câteodată, de-a sta degeaba. Deci, se luau şi ei la băut, aşa că, la urma urmei, îi vedeai aşa de beţi, dimpreună cu dl antiste, încât de-abie se puteau ţine pe picioare.

Livada, dimpreună cu casa, ce a fost în posesiunea repăusatului cantor bisericesc Grigorovici, a venit, prin mijlocirea dlui Lesenciuc, în mânile lui Wolf Kinsbruner, măcar că au voit s-o cumpere mulţi alţi gospodari. Noi credem, însă, că afacerea aceasta nu se va lăsa aşa, ci dl Lesenciuc va trebui să-şi dee sama, odată, despre aceasta, căci livada îi a fondului religionar.

Tot cu ajutorul dlui Lesenciuc a cumpărat jidovul **Feibel Mordler**, care e venit din Câmpulung, de la văduvoiul **Teodor Costeliuc**, casa acestuia. Astfel, a rămas Costeliuc cu copiii săi în drum.

Dl Lesenciuc a dat, astă iarnă, dlui învăţător de aice, care are o purtare de tot necuviincioasă şi dă sătenilor numai pildă cât de rea, o mărturie de purtare de tot bună. Fiind, însă, întrebat dl Lesenciuc, de mai mulţi gospodari, la un prilej, la care, fiind faţă şi două persoane de stare însemnată, cum de s-a îndurat el a da aşa unui domn cinstit ca învăţătorul nostru o mărturie bună, răspunse el:

– Eu nu ştiu nemica, eu n-am dat nici o mărturie!

Dacă-i aşa, apoi poate doamna vornicească va fi dat pecetea, căci altfel nu ne putem închipui, presupunând că dl Lesenciuc, fiind întrebat, a mărturisit adevărul.

Făcând, astă iarnă, dl învăţător, care-i un prieten al dlui Stocki şi Pihuleak (importanţi lideri politici ai „Partidului Ruşilor Tineri” din Bucovina, partid ucrainean ultranaţionalist – n.n.), un raport către consiliul districtual, cum că n-ar fi de trebuinţă ca în şcoală să se înveţe şi limba românească, dl Lesenciuc a întărit raportul acela şi din partea antistiei, puind pecetea comunală pe acel raport. Dl Lesenciuc, însă, nu s-a gândit la aceea că, el făcând aceasta, calcă hotărârea întrebului comitet (consiliul local – n.n.). Comitetul adică a hotărât unanim, anul trecut, ca în şcoală să se introducă şi limba română!

Ce e drept, premergătorii învăţătorului acestuia învăţau copiii şi româneşte, dară şi învăţătorii înşişi erau cu multă tragere de inimă pentru românii noştri. Astfel, a rămas hotărârea aceasta, a comitetului, baltă, până azi, din pricina dlui Lesenciuc, deşi ea a fost înaintată consiliului districtual. Credem, însă, că antista comunală de acum va aduce hotărârea aceasta la îndeplinire.

Tot aşa, fiind, astă iarnă, Lesenciuc, cu alţi doi gospodari, într-o afacere comunală, la Cernăuţi, au vizitat ei, la îndemnul învăţătorului nostru, şi pe dl Stocki şi au fost la redacţiunea gazetei ruseşti „Bucovena”, căci, dragă-Doamne, aici vor primi poveţe în afacerea aceasta. Poate că vor fi primit, acolo, poveţe răzvrătitoare în contra bisericii şi preotului nostru.

Merite de acest fel şi-a câştigat dl Lesenciuc, în vremea vorniciei sale. Astfel păţeşte omul, dacă nu ascultă de sfaturile binevoitorilor şi prietenilor săi adevăraţi, ci de cele ale făţarnicilor,

Din acestea, se poate vedea cu ce nerăbdare am aşteptat noi, Brezenii, ziua alegerii antistiei comunale, ca doară să ni putem alege, la cârma comunală, bărbaţi mai vrednici şi, mai cu samă, un antiste care va griji mai mult de binele comunei şi nu numai de punga sa proprie şi a jidanilor.

Ziua aceasta, cu ajutorul Domnului, am şi ajuns-o! Sâmbătă, în 15 August 1896, sosi dl comisar Nedelco, ca să fie de faţă la alegerea antistiei comunale. Alegerea s-a şi făcut, în liniştea cea mai mare, căci oamenii noştri îs, de altcum, blânzi. Cu drept putem zice că deputaţii au glăsuit, de astădată, cu cea mai curată conştiinţă, căci ca **antiste comunal a fost ales** cinstitul gospodar, dl **Vasile Cosinschi**, căpătând 12 glasuri (voturi – n.n.), pe când celelalte 6 glasuri le-a căpătat dl **Niţucă Ursachi**, iarăşi gospodar de frunte şi cinstit. Ca **adjuncţi** sau, cum se zice la noi, juraţi, au fost aleşi unanim, adică căpătând toate 18 glasuri, următorii trei gospodari: **Niţucă Ursachi, Georgie Ungurean** şi **Iacob Voiciuc**. Dl Cosinschi şi Georgie

Ungurean ştiu chiar ceti şi scrie. Cu alegerea aceasta sunt toţi poporenii mulţumiţi.

Dară, şi de astădată, ca şi anul trecut, adică la alegerea comitetului comunal, suntem cu banat pe dl comisar Nedelco, că avem în comitet pe jupânul **Wolf Kinsbruner**, căci fără stăruinţa domniei sale ar fi rămas comitetul curat. De astă dată, nu ştim de ce pricină a dat dumnealui afară pe toţi gospodarii, cari au venit la cancelaria comunală, ca să vadă cum se face alegerea antistiei comunale. Asta, însă, nu ni s-a întâmplat încă niciodată. El a poruncit chiar ca să se închidă uşa cancelariei. Noi ştim atâta, că dl comisar n-are alt drept decât să caute ca alegerea să meargă după cum prescrie legea! Cu ce drept, însă, vine domniasa a da chiar pe gospodarii cei mai de frunte afară, aceasta nu ni o putem tălmăci.

În sfârşit, mult ne mirăm cum de vine dl comisar să jure pe cei aleşi în limba rusească, fiind aceştia trei Români şi numai unul Rus, adică Iacob Voiciuc, dară şi acesta ştie româneşte foarte bine. Noi credem că cei ce jură trebuie să priceapă formula de jurământ, căci, altfel, judecând bine, jurământul n-are nici o valoare, Cei juraţi, însă, mărturisesc singuri că n-au priceput mai nicidecum formula de jurământ ce li s-a cetit. Ba chiar şi Iacob Voiciuc, care-i rus, n-a priceput aceasta. Întâmplându-se aceste, putem zice cu tot dreptul că dl comisar ţine jurământul de un lucru de prisos şi nu pune nici un preţ pe el.

Multe am suferit sub vornicia dlui Petru Lesenciuc, dară acum nădăjduim că **nou alesul vornic, dl Vasile Cosinschi**, care-i fecior de preot din Câmpulung şi-i bărbat în vârstă de peste 60 de ani (se născuse în 1822, deci avea, în 1896, 74 ani – n.n.), va griji numai de binele comunei şi nu de punga jidanilor ş.i că, de acum, va fi în comuna noastră rânduiala cea mai bună. Mai ales suntem încredinţaţi că dl Cosinschi, sprijinit de adjuncţii săi, va mai stârpi beţia, care, de vreo câteva luni, întrece toate măsurile. Cârşmele, de bună seamă, vor fi la oara

hotărâtă închise. Trăiască, deci, nou alesul Vornic, dl Vasile Cosinschi, mulţi şi fericiţi ani!”[71].

Despre Vasile Cosinschi, cel căsătorit, prima dată, cu Măriuța, fata vornicului Mihalachi Macovei, de care se îndrăgostise Iraclie Porumbescu, deja am povestit. Petru Lesenciuc, cel atât de blamat de tabăra preotului din Breaza, se născuse în 1851. Însurat cu Maria Valach, născută în 1860, Petru Lesenciuc a avut 7 copii: pe George, în 1880, pe Ilie, în 1882, pe Vasilca, în 1889, pe Ştefan, în 1892, pe Pentelei (bunicul actualului primar, Gheorghe Lesenciuc), în 1894, pe Ecaterina, în 1897, şi pe Parascheva, în 1899.

Nu peste multă vreme, dar, de data asta, semnând „Brezanul”, Ilarion Prelici trimite gazetei „Deşteptarea” o filipică şi mai şi, în care este menţionată şi „crucea tresviei”, ornamentată cu fruze de viţă de vie şi cu struguri cioopliţi în piatră, cruce care încă mai exsistă în cimitirul din Breaza:

„Nu de mult, le-am spus celor ce citesc „Deşteptarea” ce bucurie avem şi noi, cei din Breaza, că avem vornic nou, vornic bun, vornic pe care-l laudă toţi. Şi dacă s-ar mai încerca cineva să arate cât de tare se îngrijeşte iubitul nostru vornic, **Vasilică Cosinschi**, de binele satului, n-ar avea alta de spus decât numai cuvinte de laudă. Deie-i Dumnezeu numai ani mulţi, mulţi şi tot vornic să fie! Atunci se va ridica şi va înflori, de bună samă, iar sătişorul nostru, atunci s-or îndrepta iar toate câte le-a stricat acela ce-l puteai cumpăra chiar şi numai cu un păhărel de cinste…

Înainte de vreo doi ani, s-au lăsat oamenii noştri de beţie şi, ca să le ajute Dumnezeu să se tot ferească de afurisita de băutură, **au fost sfinţit şi o cruce**, pe un deal, în capul satului. Dară ce folos, dacă cel ce trebuia să le fie tuturora de pildă sta,

[71] DEŞTEPTAREA, Nr. 16 din 15/27 August 1896, p. 126, 127

singur, într-un rând cu fliuşcarii şi tot aştepta să mai închine cineva şi la cinstita faţă a dumisale! Învăţăturile preuţeşti erau pentru el mazere aruncată de părete.

De altă parte, au văzut de mult oamenii noştri cât de tare le trebuie limba română; de aceea, acum care de care se miră de ce nu voieşte învăţătorul să li înveţe copiii şi româneşte, cum făceau cei de mai înaintea lui. A şi hotărât, mai an, comitetul comunal să se facă jalbă ca să înveţe copiii în şcoală, pe lângă liba rusască şi nemţască, şi cea românească. Jalba s-a şi făcut, dară, când a venit, de la domnii din Câmpulung, întrebarea ori de-i de trebuinţă să înveţe româneşte chiar şi la Breaza, atunci a răspuns învăţătorul că, la noi, nu-i mai trebuie nimărui nici o românească. Toate se puteau, pe atunci, că doară vorniceasa da pecetea!

Pe lângă acestea, mai vin pe capul nostru şi oameni cari ni sug şi măduva din oase. Așa a împărţit un **Uscher Sand**, din Fundu Moldovei, pe la oamenii noştri, 1.500 florini, prin **Ioniţă Gelber**, cel botezat. El a dat banii aceştia anume ca să capete, la primăvară, 300 de oi cu miei, adică a cumpărat oaia cu miel gata cu 5 florini; dară care om nu va putea da oaia cu miel are să deie, înapoi, 7 florini bani gata, cu alte cuvinte să deie, de acum, până la primăvară, 7 florini, în loc de 5 florini, adică de la 5 florini, 2 florini camătă pe jumătate de an. Dacă am răfui pe un an întreg, ar veni 4 florimi camătă pentru 5 florini pe an, iar de la 100 florini s-ar veni 80 florini camătă pe an, vrea să zică dacă împrumuţi de la Uscher Sand, pe un an de zile, 100 florini, dai înapoi tocmai 180 florini.

Altă belea îi vestitul **Menase Schachter**, el se ţine de satul nostru ca scaiul de oaie. Mai înainte, s-a fost dus, nu ştiu cum, de pe capul nostru şi cu toţii ne făceam cruce şi-i mulţămiam lui Dumnezeu s-am scăpat de dânsul. Dară iacă, de la o vreme, numai ce ne trezim iar cu dânsul. **Ianco Malerciuc** e acela ce l-a primit în gazdă. Şi, de-acuma, dă, Doamne, bine! Cum a venit, jupânul Menase i-a şi împrumutat lui **Alexandru Dvorschi** 4

florini până la Sf. George. El i-a împrumutat banii iştea pe la Sf. Paraschiva şi ce credeţi că are să-i plătească badea Alexandru, până la Sf. George, adică pe o jumătate de an? Iacă nu mai mult, nici mai puţin decât 2 florini camătă...

Afară de aceea că Menase ie camătă din cale-afară de mare, zice-se că mai ştie face şi alte comedii. Anume zice să şi-a fost asigurat, într-o vreme, un hârb de casă şi, apoi, să-i fi dat foc, ca să capete de la societatea de asigurare bani. Dar cu treaba asta zice că a dat de dracul, căci a şezut, câtăva vreme, la răcoare. Cu aceea a păţit-o, dară cu noi îşi face de cap.

Cum l-a scos din minte şi pe **Toader Şalvar**, de la care a luat cu hapca un munte întreg, am mai scris noi şi acum am mai adăuga cum a făcut cămătarul ista batjocură şi de **Toader Bolocan**, încât a trebuit bietul om să-i plătească o datorie de trei ori.

Toader Bolocan îi era dătoriu un leu şi n-a putut scăpa, până ce n-a plătit leul acela o dată lui Menase, a doua oară femeii lui şi a treia oară frăţâne-său.

Aşa ne sug oamenii fără de inimă şi oare ce se va alege din satul nostru cu cămătăria asta blestemată, în vreo douăzeci de ani, numai Dumnezeu sfântul ştie"[72].

Pe acelaşi ton ultraortodox avea să apară o relatare despre Breaza, în „Deşteptarea", şi în martie 1897, sub semnătura anonimă („Drumeţul") a unui redactor al gazetei cernăuţene:

„Mai zilele trecute, am călătorit, prin Breaza, spre Rădăuţ, şi am făcut cunoştinţă cu domnul antiste Vasile Cucinschi, un bărbat de vreo 74-75 de ani. Domnia lui se vede să fie român bun şi căruia nu-i mai plac cârşmele; căci pe Domnia lui încă nu l-a văzut nime bat.

---

[72] DEŞTEPTAREA, Nr. 22 din 15/27 Noiembrie 1896, p. 183, 184

Aşa un bărbat se poate zice că-i fala şi norocul poporului, ca antiste, pentru că-i pururi curat la minte, ziua şi noaptea, în zi de sărbătoare şi în zi lucrătoare. Dumnialui se zice că-i fecior de preot; dar asta nu-i atâta, căci şi dl Mercheş, antistele din Fundul Moldovei, încă-i fecior de preot, şi apoi ce folos!

M-am abătut şi pe la cârşma din Breaza şi am văzut că jidovul ţine de vândut şi alte mărunţişuri în cârşmă, cu toate că, după lege, nu-i iertat. Am întrebat, deci, pe domnii deputaţi din Breaza că la ce sufăr aşa-ceva, iar ei mi-au spus că au făcut arătare la căpitanat (prefectura din Câmpulung – n.n.), de mai multe ori, şi tot degeaba.

Jidovul nu voieşte nici să încuie cârşma la oara hotărâtă.

Apoi, fiindcă am văzut că ruşii de acolo beu rachiu ca mai demult, am întrebat, iar, cum de au început a be, pentru că ei au rădicat doară o sfântă cruce în amintirea şi numele trezviei şi, acuma, s-au lepădat de făgăduiala de dinainte? Şi ce mi-au spus ei? Ei mi-au spus că, pe acolo, au fost, în astă iarnă, boală de grumaz, de au murit foarte mulţi şi că a venit un doftor de la Câmpulung, mai de multe ori, şi că le-a zis oamenilor să beie rachiu, pentru că-i bun de grumaz. Ce doftor a fost acela nu ştiu, dară oamenii vorbesc că ar fi fost un doftor jidovesc.

În urmă, altul, mai de dincolo, şi anume un român răspunde şi zice că pesemne nici doftorii nu-s toţi de-o samă, fiindcă vreo cîţiva bolnavi din Breaza, ducându-se la doftorul de la spital, dl Ştefanovici, acela li-a zis să nu mai beie nici un fel de băutură…

În Breaza este şi un cabinet de lectură, format cu stăruinţa dlui teolog Ilarion Prelici şi aud că dl teolog a lucrat cu toată dragostea pentru binele şi luminarea Brezenilor”[73].

O altă relatare din 1897, datorată studentului în teologie Ilarion Prelici, iniţiatorul cabinetului de lectură din comună,

[73] DEŞTEPTAREA, Nr. 5 din 1/13 Martie 1897, p. 50

deci ctitorul primei biblioteci comunale, aduce în prim-plan şi „evrei buni… detreabă şi cu tragere de inimă pentru neamul nostru", precum **Josef Rothkogel** din Câmpulung, care îi sprijină îndeplinirea năzuinţelor vag înfierbântate, dar şi o stare de lucruri tipologică pentru acel sfârşit de veac:

„Vornicul – slavă Domnului! – îi om de omenie şi cu tragere de inimă pentru sat. Cu preutul merge el mână în mână şi lucră pentru binele satului. Să fie toţi vornicii aşa ca Vasilică Cosinschi al nostru, atunci n-ar mai face jidanu' minuni, cum a făcut Şatner la Suceveni! De aceea-l laudă toţi, chiar şi drumeţul ce a trecut, nu tocmai de mult, şi pe la noi.

Dar încă ceva! La noi, în sat, sunt şi oameni cari înţeleg tare bine cât de mare folos aduce şi un cabinet de lectură pentru sat. Aşa-i gospodarul nostru **George alui Dumitru Macovei**. Dumnealui – da-i-ar Dumnezeu sănătate şi noroc! – dase, încă de anul trecut, casa sa pentru „cabinet", numai ca să meargă toate bine şi frumos, iar amu a mai dat-o pe un an, dar tot fără plată, ca doară s-ar mai lumina şi oamenii noştri de lumina „**Steluţei**".

Cât îi de frumoasă şi cinstită fapta asta şi cât de bine şi frumos ar fi pentru satul nostru dacă-ar fi, la noi, cât mai mulţi gospodari cu socoteală şi chibzuială ca George Macovei! El îşi caută de gospodărie şi de aceea-i tare cinstit şi-i băgat în samă de toţi. Nu ştiu de l-a văzut cineva, vreodată, prin cârşme. Cinstea lui cea mai mare, să facă fapte bune. Şi pentr,u asta trebuie orişicine să-l cinstească şi să-l laude.

Mai zilele trecute, s-a întâlnit el cu nişte cunoscuţi de ai săi, toţi oameni detreabă şi cu tragere de inimă pentru neamul nostru, şi li-a spus, la prilejul ista, ce folos mare ni aduce „Steluţa" nouă, rugându-i, totodată, ca să o sprijinească.

Atunci, cu dragă inimă, au dăruit **pentru cabinetul nostru de lectură** următorii domni: **Josef Rothkogel**, din Câmpulung, 50 creiăţari, **Nicolai Todorovici** şi **Ioana alui Nicolai**

Todorovici 2 florini, **Grigore Zbranca** 50 creiţari, **Gavriil Dornian** 50 creiţari, **Ştefan alui Miron Tonigariu** 50 creiţari şi **Chifor alui Nicolai Gliga** 30 creiţari, toţi din Fundul Moldovei; apoi **Gavril alui Nistor Coca** din Sadova 50 creiţari şi **Ilie alui Vasile Zbranca** din Sadova încă 50 creiţari…

Din banii iştea, s-a pus o parte în casa societătăţii, iară cu o altă parte s-a cumpărat o tablă frumoasă pentru cabinet şi aşa poate vedea, acuma, oricine unde-i „Steluţa" din Breaza; iar Duminicile şi Sărbătorile ţi-i mai mare dragul când intri în lăuntru şi-l auzi pe dascălul **Ghebiuc** şi pe gospodarul **Vasile Ţimpău**, cum îi citesc celor de faţă „Deşteptarea" şi alte gazete.

Pe bună cale s-au pornit, dară, şi Brezenii şi, de-or merge tot aşa, de bună samă, că li-a fi bine şi bn-or mai fi ispitiţi să păcătuiască"[74].

Antisemitismul bisericesc, pururi de conjunctură în întreaga Europă, atinge apogeul, la Breaza, cu ocazia alegerilor pentru dieta vieneză, din toamna anului 1898, când „Breazanul" Ilarion Prelici, partizan înfocat al lui George Popovici (poetul T. Robeanu), candidatul Partidului Naţional Român, format numai din boieri şi preoţi, nu şi din învăţători, încă ignoraţi, dar folosiţi în vreme, tuna şi fulgera:

„Fraţilor Brezeni! Alegerile îs iar sub uşa noastră, şi căutaţi, fruntaşilor Brezeni, să nu faceţi iar cum aţi făcut la alegerile trecute, când v-aţi lăsat 2.000 de suflete călcaţi în picioare, cu drepturile voastre, numai de 3 familii jidoveşti. Ascultaţi de cuvintele preoţilor voştri şi ale binevoitorilor voştri, dară nu vă lăsaţi purtaţi de nas ca chiorii de duşmanii voştri, cu **Wolf Kinsbruner** în frunte. Faceţi mai bine cum a făcut, înainte cu 2 ani, un om necăjit de la noi, pe care-l numesc Împăratul şoarecilor, care n-a ascultat de vorbele cele

[74] DEŞTEPTAREA, Nr. 11 din 1/13 Iuniu 1897, p. 90

înşelătoare ale jidovilor, măcar că se hrăneşte numai cu lucrul pe la ei, şi n-a dat glasul său la nici un jidan.

Cei din cl. I (corpul electoral I – n.n.) să nu faceţi cum aţi făcut atunci, când aţi ascultat, după cum spuneaţi atunci, de sfaturile comisariului, că adică tgrebuie să se aleagă şi un jidan în comitet, şi l-aţi ales pe Wolf Kinsbruner în mijlocul vostru!

Ţineţi la un loc ca fraţii, cum fac duşmanii voştri. Pe Wolf voi l-aţi ales, dar oare ţine el amu partea voastră?! De bună samă că nu. Na-vă şi o dovadă!

Pe toloaca noastră mână el vitele cu cireada. Asta însă nu-i destul. Nu de mult, a mai venit la noi un jidan cotranţos, cu o casă de copii, şi, fără să întrebe mult, a slobozit şi el, pe toloaca noastră, vaca, calul şi un cârd de gâşte. Când au început oamenii a striga cum de vine şi veneticul ista să aibă parte la toloaca noastră, atunci îndată s-a rădicat jupânul Wolf Kinsbruner şi a zis că el a cumpărat vaca şi calul de la veneticul acela, ba că şi veneticul singur îi o slugă a lui. Ce noroc a avut bietul **Moses Schachter** de Kinsbruner, că îndată l-a luat sub aripa sa.

Dar, pe lângă toate, şi-a mai făcut încă şi un român, fruntaş de la Fundul Moldovei, milă de veneticul cela. Pesemne l-a durut inima, când a văzut că jidanul are atâţa copii şi i s-a făcut milă de dânşii, că iată ce a făcut bietul moşu' **Cocârţă**, fruntaş de la Fundul Moldovii. Din locul din vatra satului, în Breaza, şi-a făcut pomană moşu' Cocârţă cu copiii lui Moses Schachter şi i-a vândut 10 prăjini. Aferim, moş Cocârţă, că frumos şi plăcut lucru ai mai făcut! Se vede că n-ai prea citit în „Deşteptarea" cui să vinzi moşia, dacă te-ai hrănit de dânsa. Mare pomană ţi-ai mai făcut!

La urmă, l-am mai ruga pe vornicul nostru, Vasile Cosinschi, care a făcut atâta bine pentru sat, să facă cumva rânduială şi cu şcoala noastră. Poate s-a putea, cumva, face poftire la dl president să ni trimată un învăţător bun şi de treabă, nu cum am avut parte, pân' acuma, şi, pe lângă toate, să

mai facă, încă o dată, jalbă la înaltul consiliu şcolar al ţării, ca să ni dee voie să de înveţe, la noi, şi româneşte, pe lângă limba rusască și nemţască!”[75].

Miri – 1876 (col. Vasile Ursachi)

[75] DEŞTEPTAREA, Nr. 17 din 1/13 Septemvre 1898, p. 145

Despre etniile Brezei

Pe lângă românii câmpulungeni şi slavii, huţani, poloni şi ucraineni, veniţi din Galiţia, comuna Breaza a avut, din 1805, şi germani, aduşi din comitatul slovac Grundler, de Karl Manz, Cavaler al Mariensee, pentru a exploata resursele de argint şi cupru din vecinătate, în documentele germane din acea vreme Breaza fiind grafiată „Braass". Exploatarea minereului, prin imediata apropiere a Brezei, n-a durat, însă, mult, ţipterii mutându-se în alte colonii germane, înfiinţate în imediata vecinătate a minelor rentabile şi ca resurse, dar şi ca posibilităţi de acces. Dintre acei ţipteri ai anului 1805, par să fi rămas în Breaza doar două familii, Meier şi Nasso, care, ulterior, au trecut la ortodoxie, integrându-se perfect în comunitatea locală, astfel că în Condica parohială a comunei Breaza întâlnim şi pe un Vasile Meier, născut în 1872, care s-a însurat cu Dolfina Nasso, născută în 1883, cu care a avut 4 copii, pe Eufrosina, în 1903, pe George, în 1905, care a murit curând după naştere şi, în baza obiceiului local, un alt fiu, născut în 1907, se va numi tot George, şi Victor, născut în 1909. Ulterior, prin istoria comunitară a Brezei aveau să treacă şi alţi nemţi, precum maiştrii lăcătuşi Gaiţ şi Emil Hennel sau fierarii Scheffel şi Zavilla.

Evreii, menţionaţi în Breaza încă din ziua de 1 martie 1846, când printre martorii înzestrării Măriuţei, fata vornicului Mihalachi Macovei, se afla şi Carl Fischoller, capătă stabilitate obştească în Breaza începând cu Abraham Schloim Gelba, cel

care, în 9 noiembrie 1846, plătea arenda de 97 florini şi 49 kreutzer, pentru terenuri din Breaza, Oficiului cameral din Câmpulung[76], urmaşii lui, trecuţi în Condica parohială Gelber, trecând la ortodoxie, purtând costume populare româneşti şi căsătorindu-se cu descendenţi ai românilor şi ai huţanilor.

Primul evreu însurat cu o româncă a fost Ioan Gelber, născut în 1846, care și-a găsit mireasă în românca Irina Cojocar, născută în 1864, cu care a avut trei fete, pe Maria, în 1884 (măritată cu Ioan Cosmeci, născut în 1875, dar care a avut o fată din flori, Elisaveta, născută în 1917, măritată cu Ioan Ungurean, născut în 1912), pe Elena, născută în 1893, şi pe Ana, născută în 1900.

O fată din neamul evreiesc Gelber, Elisaveta, născută în 1917, s-a măritat cu Ioan a lui Gheorghe a lui Petrea Ungureanu, născut în 1912, cu care a avut 5 copii, pe Ştefan, în 1936, pe Gheorghe, în 1938, pe Ana, în 1941, pe Victoria, în 1943, şi pe Ştefania, în 1944.

De-a lungul timpului, întâlnim şi alte nume de evrei, implicaţi în viaţa economică a Brezei, precum, în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, comercianţii Wolf Kinsbruner, Feibel Mordler, Menase Schachter şi câmpulungeanul Josef Rothkogel sau, în secolul următor, medicul brezean Berr Meddler, comercianţii Mendel Reichmann, Aron Ivaner, Avram Lauffer, Rachela Chimzbruner, Şlioma Gelber, Ţiuca şi Solomon Poppel, Mendel Faul, Leizer Medler sau învăţătorul Weisstein şi industriaşul Adolf Gelber.

Huţulii sau huţanii, care formau, la Breaza, două cincimi din populaţie, ca şi românii, reprezintă populaţia enigmatică a Europei. De altfel, primele mărturii despre ei, cea a unui cronicar anonim din 1527 şi „Chorografia Moldovei", Ediţia I. Singrenius din 1541, tipărită la Viena, îi menţionează drept „locuitorii munţilor Carpaţi", popor distinct faţă de ruteni,

[76] DGAS SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, p. 623

moldoveni şi poloni. Rutenii, de pildă, erau aşezaţi, în 1527, „între moldoveni, poloni, tătari şi **locuitorii munţilor Carpaţi**”[77], aceiaşi informaţie fiind preluată şi de Singrenius, în 1541, Iancu Nistor sintetizând, în 1934, informaţiile de până la el, toate stabilind că „patria veche a huţanilor a fost în Pocuţia şi în regiunea muntoasă a Rusiei subcarpatice”[78]. Cum în Breaza contemporană există un mare interes, dus până la afectivitate, faţă de istoria huţulilor, voi reveni asupra temei, cu texte vechi, pe care le voi supune dezbaterii. „Satul era mai mult pustiu, căci huţanii, cu a lor vite, duc şi acuma, ca şi atunci, o viaţă am putea zice ca oamenii cei sălbatici, departe, prin păduri cu păşune şi prin poieni cu ierburi grase.

Huţanul e huţan, om de munte, om liber, el nu-şi bate capul cu negustorie, lui îi place să cutreiere munţii şi codrii şi să se aşeze, cu vitele sale, acolo unde poate afla păşune bună şi ieftină. Vaca şi oaia sunt la el vietăţi scumpe şi sfinte, el cu ele şi pentru ele trăieşte şi pentru ele se sbuciumă, pentru că ele-l hrănesc şi-l încălzesc. Huţanului nu-i place a munci din greu, dar şi-n zădar să şadă încă nu-l vezi. Cu toporaşul subsuoară, prin pădure, şi furca în mână, la fân, cu vacile şi oile, la lăptărit şi băciuit, cu buciumul şi fluierul se ocupă neîncetat. Nu-i place aerul şi zgomotul din sat, el se trage la zefir de munte şi la pat de flori, în pădurea cea de brazi, iar satul îl lasă, ca şi prin alte comuni, ca să se aşeze gheşeftarii…

Huţanului îi place să petreacă prin pustiuri depărtate, sub ceriul liber sau în colibe de scoarţă de molid”[79].

La Breaza, în ciuda seminţelor de vrăjmăşie aruncate de unii preoţi, mai curând din motive de „turmă” încredinţată, care trebuia sporită cu orice preţ, a funcţionat, funcţionează şi

---

77 ACADEMIA ROMÂNĂ, *Călători străini despre ţările române*, vol. I, p. 197

78 ION I. NISTOR, *Problema ucraineană în lumina istoriei*, în „Codrul Cosminului”, 1933-1934, p. 67

79 DEŞTEPTAREA, Nr. 10 din 15/27 Maiu 1897, p. 83

va funcţiona mereu o armonie interetnică desăvârşită, în care nu originea etnică (atât de complexă, pe întreaga vale a Moldovei), ci valoarea fiecărui om în parte se află la mare preţuire.

Atacurile „naţionaliste” brezene, găzduite de presa bucovineană a vremii, dincolo de faptul că reprezentau o „modă” penibilă de lozincarism patriotard, cum erau prilejuite de diverse probleme obşteşti, consemnează astfel de probleme, constituindu-se, în fond, în preţioase mărturii documentare. Astfel, în anii 1896-1897, când se construia drumul de la Pojorâta la Breaza, început de antreprenorul evreu Gottesmann (evreul bun, „un om de cuvânt și rânduială. Lucrătorii erau plătiţi bine, trataţi omenește. Nimeni nu s-a plâns de Gottesmann”) și finalizat de antreprenorul Iacob Storfer (evreul rău), așa cum se menţiona într-o scrisoare din 4 august 1897, „de acum, toate sunt schimbate. Lucrătorii sunt rău plătiţi și tratarea lor lasă mult de dorit. Lucrul stagnează adeseori, din aceste pricini, şi Dumnezeu ştie cum va ieși gata. / Săptămâna trecută, au lucrat vreo 50 de lucrători, sub privegherea unui lipovan. După sfârşirea lucrului, lipovanul a dispărut, iar antreprenorul nici nu vrea să ştie ceva de lucrători. Bieţii oameni au mers la casele lor, rămânându-le paralele neplătite. Unul a rămas în pagubă de 2 florini, iară alţii au pierdut câte 3 florini”[80].

În acelaşi an 1897, datorită unor inundaţii, care au distrus niște mori, rupându-le iazurile şi roţile, cea a lui Nicolae Rarion și cea a unui proprietar evreu, preotul Ilarion Prelici înfiera o aparentă nedreptate: „Imediat, a venit o poruncă de la căpitănat (prefectură) ca proprietarii morilor să nu facă iazurile, până nu va veni comisia. Dar ovreii n-au mai aşteptat. Ei au tocmit iazul, până la o săptămână, și moara lor tot îmblă, acu, zi şi noaptea. / Dar Nicolae Rarion? S-a dus bietul creştin la

[80] Patria, Anul I, Nr. 11, Vineri 25 Iulie / 6 August 1897, pag. 2

căpitanat, să-şi ceară învoire ca să-şi facă iazul. N-a primit concesiunea dorită. Ce lucru ciudat! Ovreilor le sunt toate iertate. Frumos şi bine. Dar de ce e Românul la toate împiedicat şi strâmtorat? Birul e mare, cheltuielile, aşijderea, şi venit – ca în palmă. Nu-i de mirare că alţii se îmbogăţesc, iar Românii sărăcesc, pe zi ce merge, că de starea bietului Român nu grijeşte nime, la toate dă de piedici”[81].

Cam tot pe atunci, brezenii învăţaseră să se descurce şi pe cont propriu, românii şi huţanii, înfiinţând, încă din 1896, un cabinet de lectură, această primă bibliotecă din sat numindu-se „Steluţa” şi funcţionând în casa lui George D. Macovei. Cabinetul avea 67 membri, 83 de cărţi, 3 abonamente la gazete şi o avere de 13 florini şi 74 creiţari. Preşedinte al Cabinetului era preotul George Agapi, unchiul actorului Florin Piersic, vicepreşedinte era primarul Vasile Cosinschi, iar secretar, dascălul Ioan Ghebiuc.

Însoţirea raiffesiană de credit, înfiinţată în 1902, funcţiona, ca şi Cabinetul „Steluţa”, în casa lui George D. Macovei, sub direcţiunea preotului George Prelici, în consiliul director activând şi preotul Geoge Agapi, şi gospodarul Ioan Burduhos, care deţinea calitatea de vistiernic.

La Breaza s-au vorbit, pe întreg parcursul istoriei comunitare a comunei, două limbi, româna şi ucraineana, ordinea fiind dată de… ultimul interlocutor (dacă ultimul om cu care a vorbit un brezean a convorbit cu el în ucraineană, apoi primului om pe care îl întâlneşte acesta i se va adresa în ucraineană şi invers), dar e supărare mare dacă îi spui unui brezean că el ar aparţine unei etnii sau alta, el preferând statutul dumnezeiesc de om, de om al munţilor.

[81] Patria, Anul I, Nr. 18, Duminecă 10/22 August 1897, pag. 2

Huţulii, „o enigmă a etnologiei”

Despre huţuli sau huţai, cum li se mai zice, au scris, cu entuziasm, dar şi cu dorinţa secretă de a-i revendica drept mlădiţă a unui neam sau altul, mulţi, mulţi istorici. Kochkov, de pildă, îi considera, iniţial, „traci sau sciţi românizaţi, apoi slavizaţi”, apoi, revenind asupra temei, îi cataloga drept goţi, cumani sau mongoli românizaţi şi apoi slavizaţi (la fel credea şi Mihai Eminescu). Fischer și Kozak opinau că huţanii ar reprezenta resturi cumanice (opinie preluată, cum se va vedea, şi de Em. Grigorovitza), Diefenbach îi vedea drept malo-ruși, V. Suchiewici întrezărea o „mlădiţă a poporului rutean”, în vreme ce Wolkow le căuta rădăcinile prin munţii Caucaz. E. Pol considera că huţanii formează „tipul slav nealterat”, iar praghezul Lubor Niederle descifra în ei „o enigmă a etnologiei slave”. I. Szuski le găsea huţulilor o rădăcină lechită și românească, Kaluzneacki, în excelentul lui studiu, argumenta că huţanii ar fi uzi (cumani), iar Vladimir Kubijovici, mai vag, îi considera „amestec slav cu populaţia sud-estică”, opinie oarecum preluată şi de Iancu Nistor, care vedea în huţuli o „populaţie slavă cu suport etnic românesc”.

O eroare înseamnă, din punctul de vedere al lui Lucian Blaga, să judecăm trecutul „din perspectivele epocii noastre”, ignorând faptul că, în vechime, nu existau popoare, în înţelesul de astăzi al cuvântului, ci populaţii, deci nişte obşti mai curând ocupaţionale, decât naţionale. Prin munţii în care îi vom regăsi, mai târziu, pe „locuitorii munţilor Carpaţi”, deci pe huţuli, au

trăit, în vechime, carpii, aliaţi ai goţilor în incursiunile balcanice, deci numele de guţan-guţul (cu „g” pronunţat „h” în ucraineană, deci huţan-huţul) ar putea denumi acest statut de aliaţi ai goţilor, pe care l-au avut carpii, în vechime, un alt argument în favoarea presupusei descendenţe carpice reprezentându-l numele de Carp, Karpiuk, Karpov, atât de des întâlnit printre huţuli.

Din punctul meu de vedere, huţulii reprezintă „o enigmă a etnologiei” doar în măsura în care oazele de preistorie nealterate înseamnă ele însele enigme, „locuitorii munţilor Carpaţi” conservând, de-a lungul timpului, o anume matrice stilistică, numită, cândva, civilizaţie boreală, oamenii munţilor, indiferent de graiurile pe care le-au deprins de-a lungul veacurilor, din nevoia lor de a face negoţ, reprezentând o identitate statornică şi distinctă, cea care „supravieţuieşte pe înălţimi”, cum se spune în toate cărţile sfinte ale omenirii.

În istoriografia românească, despre originea presupusă şi istoria recentă a huţulilor s-au emis trei direcţii tematice, pe care le voi reproduce fără alte comentarii:

1.

„Huţanii (pag. 49, studiul lui Kaluzniacki): La coloniile româneşti de odinioară din Galiţia se numără şi Huţanii. Aceasta arată mai mult decât orice chiar numele **huţul**, ce şi-l dau ei înşişi, a cărui gormă şi sunet sunt curat româneşti, apoi şi faptul că şi celelalte nume, ce le dau huţanii munţilor, pădurilor, părăielor, văilor locuite de dânşii etc. sunt de origine românească.

Aşa aflăm, în munţii locuiţi de ei, următoarele nume româneşti: Măgura, Cliva, Sihla, Hruni, Negrova (a lui Negrea), Ripna, Cirpa, Argeluşna, Leurda, Gorgan, Rakita, Foreşcinca, Lunga, Rotundul, Capul, Puncela, Argeluşa, Strişora, Cucul,

Secatura, Păcura, Cărătura, Ledescul, Vascul, Radul, Brebenescul, Brescul, Şesul, Pietros, Pietrosul şi multe altele.

Cum că Huţanii sunt de origine Română arată şi numele ce poartă satele lor din Galiţia, precum: Acrişori, Brusturi, Runguri, Şesori, Strâmba, Rosulna etc., apoi şi din Bucovina: Rus-pe-boul, Gropa, Breaza, Putila, Lăpuşna etc.

Şi îmbrăcămintea Huţanilor arată origina lor cea românească (afară de pantaloni şi pălărie, care sunt împrumutate de la alte popoare), şi chiar numele straielor sunt româneşti, precum gugla, zgarda, canca, chiptariu ş.a.

Originea Huţanilor arată și predilecţia lor pentru viaţa păstorească și chipul cum prepărează brânză etc., apoi o mulţime de numiri din viaţa păstorească, precum berbeniţa, bovhar, bovharka, vatah; urda, hurda şi vurda, kliaga, kliagate, zakliagate, harmasariu, vacariu, marga, rânza, brânza, jenteţa şi aşa mai departe.

După toate acestea, este lucru sigur că străbunii Huţanilor de azi au fost un popor care vorbea româneşte şi se pare că el a venit din Ungaria, în părţile unde locuiesc astăzi.

Aşa sună studiul lui Kaluzniacki.

Nouă ni se pare că pălăria Huţanilor este adusă din Ungaria.

Ar fi interesant să cunoaştem şi obiceiurile, poveştile şi cântecele Huţanilor.

Ni se pare că multe familii huţăneşti poartă chiar nume româneşti. Aşa este profesorul de la gimnaziul din Suceavă, dl Bujor, de origine Huţan. Sătenii domniei sale pronunţă numele, la fine, cu un a, deci Bujora.

Kaluzniacki publică, la pag. 11 etc., o mulţime de cuvinte româneşti, întrebuinţate de Huţani, încă până azi. Între aceste cuvinte, aflăm cuvinte cu un a la fine, precum: floiara, româneşte fluier; kapestra, româneşte căpăstru.

Cam tot aşa s-a făcut, în Bucovina, din Mitoc, Homor etc. Mitoca şi Homora etc., prin influinţă slavă. Ar fi de mare interes

dacă ar cerceta şi publica cineva numele româneşti ale familiilor huţăneşti, mai ales ale celor din Galiţia. Aceasta ar fi un sprijin mare pentru cercetările lui Miklosich şi Kaluzniacki”[82].

2.

„Cine a vizitat, vreodată, Carpaţii Bucovinei a fost, desigur, uimit, văzând că, de la Vatra Moldoviţei, în sus, elementul românesc dispare subit, în regiunea muntoasă, şi face loc unei populaţiuni stranii de tot. Românii îi numesc pe aceşti vecini „Huţani”, aceştia singuri, însă, îşi dau numele de „Huţuli”.

Înzestraţi cu un fizic extraordinar de viguros, deşi de statură mai mult mică, locuitorii de munte despre cari mi-am propus să mă ocup, astăzi, puţin, nu par a prezenta, la prima înfăţişare, în trăsăturile lor ceva tocmai deosebit faţă de tipul munteanului român, căci se potriveşte cu el în multe. Ba, adeseori, fruntea înaltă, nasul drept, apoi ochii, părul şi întreaga expresiune fizionomică ne fac să credem, mai ales când se întâmplă că şi statura Huţanilor să fie mai înaltă ca deobicei, că avem înaintea noastră viţă română curată. Asta a şi făcut pe mulţi să susţie, din capul locului, că Huţanii nici nu pot să fie altceva decât Români ce şi-au schimbat, cine ştie cum, portul şi vorba.

Priviţi mai cu băgare de seamă, ei trădează, cu toate acestea, în amănuntele exteriorului, ceva care ne aduce aminte, oarecum, tipul mongolic sau, antropologiceşte vorbind, rasa turco-tătară.

Portul bărbaţilor, ca şi al femeilor, deşi nu diferă mult de cel românesc, excelează, însă, prin colori extrem de vii, între cari variaţiile roşului găsesc multă preferinţă. Astfel, bernevecii

[82] REVISTA BUCOVINEI, Anul III, nr. 14 / 1 August 1888, p. 2, 3

(pantalonii), la bărbaţi, ciorapii şi broboadele la femei, apoi toate obiectele de găteală ale ambelor sexe, ţărţamurile, ciucurii şi găitanele la haine, ghiordanele şi panglicele la gât şi pălărie, cozile, la împletitura părului etc. sunt aproape exclusiv în culoare roşie închisă.

Temperamentul Huţanului prezintă, la rândul său, pentru cine în cunoaşte, ceva din cale-afară viu, uneori chiar feroce, un amestec curios de veselie zburdalnică şi sălbatică-impetuoasă, care, pe cât e de interesant ca apariţie, ca trăsătură de rasă şi calitate naturală, însă pare, totuşi, că e ceva fatal pentru aceşti munteni interesantă…

Ce-i mai interesant, pentru noi, Românii, este că aceşti Huţani, deşi vorbesc, aproape exclusiv, idiomul malorus, aşa-numita limbă ruteană sau, mai bine zis, subdialectul ei podolic-huţulic, au în limbajul lor o mulţime de termini vechi şi curat româneşti, cari se raportă mai ales la obiectele de primă necesitate, la felul traiului, la obiceiuri şi la numirile geografice din regiunea locuită de ei. Acest lucru, precum şi alte momente caracteristice, au făcut ca învăţaţi, cum, de exemplu, Miklosich, să se ocupe îndeaproape cu acest interesant popor şi să-şi dea seamă de raporturile sale cu elementul românesc, lucru care e pentru noi prea important, din punct de vedere etnologic. Astfel, găsim, în scrierea numitului filolog, „Ueber die Wanderunhen der Rumunen” (Viena, 1879), date foarte interesante, relativ la această chestie. Aceste date devin, însă, şi mai preţioase, prin întregirile ce le-a făcut, la acest studiu, un alt învăţat mai nou, profesorul Kaluzniacki, slavist şi, totodată, cunoscător al limbei şi al ţării noastre. El scoate în relief şi examinează, cu de-amănuntul, materialul întreg de elemente române din limbagiul Huţanilor şi stabileşte, cu ajutorul concluziilor făcute, pe baza raportului intim al marelui număr de termeni româneşti cu momentele istorice şi etnografice din viaţa acestui popor, ca un ce cert, să străbunii Huţanilor din

Carpaţi au fost, fără îndoială, un popor ce a vorbit, odată şi odată, numai limba românească.

Dacă aceşti Huţani din Carpaţi sunt chiar Români, de acelaşi neam cu noi, sau n-avem a face decât cu un popor de altă viţă, care a fost romanizat – cum zice Miklosich – prin faptul expansiunii puternice, spre nord-est, a elementului valah, ce s-a manifestat în decursul secolilor XII şi XIII – asupra acestui punct a rămas încă a se discuta.

Părerea cea mai acceptabilă pentru acest moment e că Huţanii prezintă resturi de Cumani, cari, pe lângă numele cel mai vechi, de Pecenegi, port, în unele cronici, încă şi denumirea de Uţi sau, cum ne spune istoricul nostru, domnul dr. Dimitrie Onciul, cea mai naţionalizată de „Guţi", numire care, sub influenţa slavă, a dat, apoi, naştere la numele de Huţ, întregit, în urmă, prin terminaţiunea turcă „ul", în Huţul.

Aceste vlăstare pribege, de rasă turanică, rămase pe urma invaziunilor din secolele XI, XII şi XIII, în regiunile adăpostoase ale Carpaţilor de nor-vest, ar fi dat, după toată aparenţa, stratul originar, din care a ieşit şi se trage populaţia interesantă huţănească, şi lucrul câştigă cu atât mai mult confirmare, deoarece ştim că Cumanii au avut, şi ca element politic, timp destul de îndelungat, contact intim şi multiplu cu Românii. Toc Cumani erau, de altmintrelea, şi Polovţii, vecinii de la nord-vest ai Moldovei născânde. Acest lucru ni-l dovedesc, mai presus de toate, multele numiri Cumani, Comăneni, Comăneşti etc., ce le găsim atât în Moldova, cât şi în Muntenia.

În aşanumita „Cumania Nigra", elementul românesc pare a fi fost chiar covârşitor, încât nu e deloc lucru de mirare dacă, în epoca de întemeiare a principatului moldovenesc, rămăşiţele de Cumani, să zicem Uţii, au sucombat repede influenţei etnice a Românilor şi s-au fuzionat, ca fracţie minoră, complet cu poporul românesc, pierzând, în scurt timp, limba şi, cu încetul, caracterul neamului din care se coborau.

Deşi Slavii mărginaşi n-au întârziat a cotropi, în urma multiplelor cauze ce-i împinsese a da, necontenit, năvală asupra regiunii carpatine de nord, această populaţie aflătoare, ca să zicem aşa, în deplină transformaţiune, slavizând-o, în decursul veacurilor ce s-au succedat, aproape cu desăvârşire, urmele epocii de romanizare au rămas.

Huţanii, cari, precum am zis la început, vorbesc exclusiv idiomul malorus amintit, au foarte multe vorbe româneşti, ce persistă a se menţine în limbagiul lor cu o adevărată îndărătnicie, cari nu vor dispărea aşa lesne, prin faptul că-şi au punctul de plecare şi tot razămul lor oarecum legitim în denumirile orografice și hidrografice ale solului locuit de dânşii. Căci, dacă luăm, de pildă, pe rând, cursurile celor patru ape, între care se întind regiunile locuite de Huţani, şi anume Bistriţa românească (afluentul Siretului), în partea ei superioară, ce se coboară, din teritoriul Ungariei, prin Bucovina, apoi cursul superior al Prutului, cu afluenţii săi, Ceremuşul alb şi Ceremuşul negru, şi, în fine, Bistriţa galiţiană (Bestretza, până la revărsarea ei în Nistru) sau dacă luăm şirele de munţi ce închid şi separă văile formate de aceste râuri, dăm numaidecât peste numiri ca: Negrova (Neagra), Ripna (Râpa), Kripa (Cârpa), Ardzelanka (Argeleanca), Leurda, Gorgan, Rekita (Răchita), Lunga, Rotundul, Kapul, Ardzelusza, Stryszora, Kukul, Sekatura, Pekura, Ledeskul, Waskul, Radul, Brebeneskul, Breskul, Szesul (Şesul), Pietros, Baltagul şi aşa mai departe. Găsim, apoi, nume de sate huţăneşti ca: Akryszore (Acrişoare), Brustury, Runkury, Szezory (Şesuri), Strymba, Ruspeboul, Gropa, Breaza, Lapuszna, Feresculia, Baia, Mikulikzy, Tekaczy (Tecucii), Dora şi altele.

Domnul Kaluzniacki, însuşi slav, precum arată numele, a depus o râvnă deosebită să demonstreze, ca nimene până acum, în toată convingerea şi cu toate mijloacele posibile, epoca de romanitate desăvârşită prin care a trecut Huţănimea Carpaţilor, cu regiunea geografică locuită de ea. În acest scop,

dânsul a urmărit cu atenţie materialul de termini româneşti, constatat de Miklosich în limba malorusă, relevând şi întregind mai ales elemente din subdialectul vechi, vorbit de Huţani. Voi reproduce, aici, numai cuvintele româneşti, de caracter absolut indiscutabil, pe cari le indică domnul Kaluzniacki ca apărţiitoare în special Huţanilor şi vecinilor lor Ruteni:

arawona (arvună), balmus, balta, buntowaty (a bântui), barba, basaman (basma), berbenyca (berbinţă), beteha sau betega (beteşug), beteznyj (beteag), blynda (blânda), bowar (bouar), bowharka (bouarie), bryndza, bukata, buteja (potaia), bysyha sau bysyga (beşica), cara (ţara, adecă poporul), caryna (ţarina, în înţeles de femeie murdară), cundrawyj (de la „cu ţarţamuri”, uzitată de muntenii transilvăneni), coprahy (cioprazuri), cardak, ciokan (ciocan), cubuk (ciubuc), dora (nafura, însă și pasca sfinţită), dzigeraj (jigăraia), fakarnyj (făţarnic), ferdil (de la ferdeală, fedeleaş, cuvinte ce s-au format în limba noastră de la germanul „Viertel”), ferfelity (a fâlfâi), fijin (fin, adică copilul ţinut la botez), flekew (flecău), flojara (fluer), foja (foaia, în înţeles de frunză, crenguţă, cetină), folos și folosyty, furtuna, fota, frembija (frânghia), gerdan (ghiordan), glegul (de la un cuvânt vechiu românesc, care va fi însemnând atât cât potecă), grun (de la cuvântul românesc grui, adică dâmb, colină, dâmb, înălţime), gluga, hazduga (de la expresiunea, asemenea veche românească, hagiugă, cu care se denumeşte un brad tânăr), hanca (de la cuvântul românesc, aproape dispărut, hanţă, adică gloabă, mârţoagă), harmasar, hergew (hârdău), kamanak (comanac), kapestra, karuca (căruţa), kiltuwaty (a cheltui), kiptar (pieptar), kiaga (cheag), klana (claia), kucma (cuşma), kurman (curmei), lew (leu), lywada, lok, maj (particula de comparaţie „mai” şi, pe lângă asta, şi în înţelesul de încă), malaj (malai, în înţeles de turtă de făină de păpuşoi sau mămăligă), mamaliga, marfa, marha (margă, adică vită), merenda (merinde), nanas și nanaszko

(naş), nena (neanea, în înţeles, însă, de mamă), parl (parte), pizma, plaj, plesa (plisa), prejda şi prejdowaty (prada), pomana, purna (putina), putera şi puternyj (putere şi puternic), retez, rynza, rypa, salas, samanaty (a sămăna cu cineva), saraka, sehelba (aceiaş expresiune veche există la Români, pentru a indica un loc gol sau o poiană mică în munte), sokotety (a socoti, în înţeles, în înţeles de a băga de samă), spuza, stemperaty sa (a se astâmpăra), strunga (strungă), syhla (sihlă), skam (scamă), sura (şură), tjar (chiar), tokma şi tokmyty sa, tryfoj, trymbita, tursuk (târş), wakar, ware (particula interogativă românească „oare”), watah (vataf), watra, venit, warda (urda), zgarda.

La aceste cuvinte interesante, mai vin, apoi, ca serie suplimentară: batalew (bătălău), butuky (butuci), falca (falce), kausz (căuș), sapaty, szwara, precum şi nume de localităţi şi de câţiva munţi, pe cari le-am întâlnit mai sus.

Adaog, din parte-mi, următorii termini, constataţi de mine, cu ocazia escursiunii ce am făcut-o în regiunea huţănească, în vara anului trecut: arkan, un termin despre care domnul Kaluzniacki ne spune că l-a auzit numai la Poloni, care, totuși, există în limbagiul Huţanilor din regiunea Dolhopole-Dichteniţ-Putila; besahe (de la desage); falety sa (a se făli); gaura (în înţelesul de gură de peşteră), gerla (identic cu „gârla”, cum se înţelege în Moldova, adică râpă); indemnaty (a îndemna); kuracaty (a curăţa, vorbind, mai ales, de dezghiocarea de fructe); makar (măcar, adică barem); mardzina (marginea); mankaria (mâncarea, în în înţeles de pâne zilnică); nimika (cu caracter exclusiv substantival, zicând, de exemplu, la aplicarea unei amenzi băneşti, când inculpatul a doborât câţiva arbori sau a comis altă stricăciune în pădure, după ideea lui, „Jak to, platety za taku nimiku?”, adică: „Cum, să plătesc pentru o astfel de nimică?”); pilda (exemplu, pildă); ploa; pekla (pâcla, adică negura); potta semenca (sămânţă); uretno (urât, însă numai în

înţelesul aplicat la vreme; de exemplu, „nadwori duze uretno” sau „uretnyj witer”, vânt urât); în fine, cuvântul „klaka”, cu acelaşi înţeles ca şi în limba noastră, pe care cuvânt, însă, domnul Kaluzniacki l-a constatat numai la Ruteni.

Cu tot numărul acesta bogat de elemente româneşti, conservată cu atâta persistenţă de poporul huţănesc şi, în ciuda deducţiunilor ce era permis a face, pe baza acestui fapt, slavizarea Huţănimii a trebuit să urmeze relativ foarte repede şi s-a efectuat, pe cât mi se pare, în mod nesilit, mai mult, aşadară, prin contact căutat de ei înşişi.

Înverigaţi fiind, din trei părţi, de populaţie slavă, ca origine, şi, în acelaşi timp, aflători sub o administraţie politică asemenea slavă (ruteano-polonă), procesul slavizării a decurs în perfectă linişte, fapt care ne dă mult de gândit, când considerăm că şi elementul românesc din Bucovina de sus e împins, de o vreme, pe acelaş lunecuş primejdios de slavizare quasi involuntară. Căci se naşte întrebarea: dacă această populaţiune huţănească, despre care avem îndestule şi prea temeinice dovezi că a fost, odată, românească, conservă, cu tot slavismul aparent, cu atâta îndârjeală o sumă destul de mare de elemente limbistice româneşti, a putut să-şi transforme limba sa uzuală aşa de uşor, păstrând, în acelaşi timp, un anume stoc de vorbe din limba vorbită cu secole înainte, în ce se rezumă, dar, pe de o parte uşuriuţa părăsire a graiului vechiu şi cum se explică, pe de altă parte, tăria de conservare în păstrarea acestor vorbe româneşti vechi?

Dacă-mi este permis a mă pronunţa în această chestie extrem de dificilă şi delicată, eu aş opina că tocmai din dilema înaintea căreia ne găsim aici rezultă, cu certitudine, că aceşti Huţani nu pot fi de origine românească, dar nu au fost nici Slavi, precum vor să probeze nişte alţi scriitori.

Huţanii sunt, precum am zis-o deja, de viţă mongolică şi, fiindcă erau nomazi, au primit, la stabilirea lor forţată sau benevolă în Carpaţi, forma de traiu care le convenea mai mult

şi părea cea mai apropiată de obiceiurile lor vitale, adică cea a ciobanilor români. Şi aceştia, tocmai din pricina nomazilor invadatori (a Pecenegilor-Cumanilor) nomadizau şi ei, cu turmele lor, şi se întindeau, tot mai tare, spre locurile mai păzite, de la nord, până, în fine, au ajuns a se constitui, cu încetul, în mase compacte, în cari s-au topit şi elemente de populaţie fugară străină.

Ce puteau şi trebuiau să conserve, dar, acei Cumani, Polovţi sau Uţi, în contactul lor cu Românii, mai înainte de toate, dacă nu termini de numire pentru toate acele obiecte necunoscute, ale traiului nou, cu care erau forţaţi să se deprindă? Aceşti termini sunt, însă, precum am văzut, nume de unelte, haine, noţiuni de trebuinţă casnică şi denumiri geografice, fixate demult.

Stratul romanizator a rămas, încolo, prea slab ca să reziste celui slav, ce s-a suprapus în curând. Fond slav, însă, nu putea să fi fost în acest popor romanizat, căci, atunci, era să reiasă şi bagajul de obiceiuri, deprinderi şi numiri originale slave, presupuse, uitate, pierdute. Aceste, însă, nu au existat în formă slavă, ci erau numai cât adopţiuni româneşti şi au rămas româneşti, în ciuda întregii slavizări a Huţanilor”[83].

3.

„Valea Ceremuşului este populată de o seminţie slavă aparte, Huţulii sau Huţanii.

Asupra originii Huţanilor s-au lansat mai multe păreri. Kaluzniacki a încercat să derive numele Huţul de la Uzi, un trib cumanic, care ar fi pătruns în Carpaţi şi s-ar fi slavizat, acolo, cu vremea. Originea aceasta, inspirată mai mult din asemănarea

---

83 EM. GRIGOROVITZA, *Huţanii Carpaţilor*, în „Deşteptarea”, Anul X, nr. 69 / Joi, 5/18 Septembrie 1902, p. 3, nr. 70 / Duminică, 8/21 Septemvre 1902, pg. 3, *Huţanii Carpaţilor*

numelui Huţul cu Uzi, pare puţin probabilă, întrucât triburile cumanice, ca populaţiune de stepă, cu greu se vor fi putut deprinde cu viaţa de munte. În favorul acestei ipoteze ar vorbi cultul Huţanului pentru cal, singurul şi indispensabilul mijloc de locomoţie al locuitorilor de stepă. În această ordine de idei, a încercat Korzeniowski, pe la 1845, să deducă numele Huţul de la „koculi”, derivat din „kociovati” a nomadiza.

Huţanii înşişi sau Huţulii consideră numele acesta ca o injurie la adresa lor, susţinând că acest nume se aplică numai cailor huţăneşti.

Este adevărat că Huţulii se supără când li se zice pe nume. Ei înşişi îşi zic „**ruski liude**” (**oameni ruşi**), „**chrestiani**” (**creştini**), „**hirski**” (**munteni**) sau „**verhovenci**” (**locuitorii piscurilor de munte**).

Kaindl susţinea, într-o vreme, că Huţanii sunt Sciţi slavizaţi. Mai apoi, istoricul german reveni el însuşi asupra acestei ipoteze şi propuse derivarea numelui Huţul de la românescul „hoţ”.

Noi, Românii, îi numim Huţani, de unde derivă şi numele de familie Huţan.

Într-un studiu apărut de curând asupra relaţiilor lingvistice ruteano-române, Janow susţine că „particularităţile ideomelor huţule arată că Huţulii reprezintă un amestec al vechii populaţii româneşti cu acele resturi de populaţie lehitică, care, sub presiunea popoarelor din răsărit, s-au desprins din trunchiul populaţiei lehitice, ce tindea spre apus, şi se abătu în Carpaţi. În acest amestec româno-lehit începu să se reverse, cu vremea, populaţia ruteană, care, sub presiunea hoardelor nomade, năvălitoare din răsărit, erau aruncate în Carpaţi şi care izbuti să imprime acestui amestec etnic caracterul etnic rutean.

Substratul român din acest conglomerat etnic s-a păstrat în limba huţănească şi în toponimia munţilor din valea Ceremuşului.

Elemente lingvistice româneşti sunt: glugă, cheptar, zgardă, barbânţă, boar, vataf, fiu, flecău, bucată, arcan, bârfeală, colibă, urdă, chiag, armăsar, brânză, jintiţă şi altele, tot noţiuni împrumutate din îndeletnicirile păcurăreşti ale Huţanilor, ca şi ale Românilor.

Vechea toponimie românească s-a păstrat în numele de munţi ca: Măgura, Sihla, Neagra, Ardeluşa, Lunga, Rotundul, Ţapul, Edul, Fluturică, Stânişoare, Cucul, Secătura, Cusatura, Ledescul, Văscul, Rodul, Brebănescul, Brescul, Şesul, Pietrosul etc.

Patria străveche a Huţanilor a fost în Pocuţia şi în regiunea muntoasă a Rusiei subcarpatice. De acolo, Huţanii au trecut, pe la începutul veacului al 17-lea, apa Ceremuşului, spre a se aşeza în Carpaţii moldoveneşti, şi anume, mai întâi, la **Câmpulung Rusesc** şi la **Răstoace pe Ceremuş**. De acolo, ei au ajuns la **Berhomete** şi **Şipotele Siretului**. Înaintând pe Putila, în sus, ei au sălăşluit, la **Putila, Dichteneţ, Sârghieni** şi **Plosca**, de unde au trecut în valea Suvcevei, la **Seletin** şi **Şipotele Sucevei**, iar de acolo s-au scoborât, cu o bifurcaţie, la **Cârlibaba**, iar cu alta, pe Moldova, în jos, la **Breaza**, şi pe afluenţii Moldovei, Moldoviţa şi Suha, ocupând satele **Argel, Ruşii-Moldoviţei, Ruşii-pe-Boul, Ostra** şi **Gemenea**.

Răspândirea Huţanilor, în munţii Bucovinei, s-a făcut în aşa fel că cei sosiţi mai devreme vindeau locurile lăzuite sau despădurite de ei celor ce veneau în urma lor, iar ei pătrundeau mai adânc în munţi, unde lăzuiau alte locuri, în luptele necontenite cu posesorii braniştilor boiereşti, mănăstireşti sau chiar domneşti.

La aşezarea lor în Moldova, Huţanii găsiră, acolo, o străveche, dar foarte rară populaţie românească, pe care ei izbutiră să o asimileze, cu concursul etnic pe care îl primeau necontenit din Pocuţia.

Naturalistul Haquet îi găsi în munţii Bucovinei, la 1788, şi află din gura primarului din Putila că strămoşii lor fuseseră, pe

vremuri, hoţi şi ucigaşi, şi că numai urmaşii lor s-au deprins, mai târziu, la muncă cinstită şi stăruitoare. Munţii le serveau de adăpost când erau urmăriţi; dar, înmulţindu-se norodul, ei nu se vor mai putea sustrage de urmărire şi aşa fură siliţi să-şi schimbe traiul şi să se lepede de apucăturile lor prădalnice.

În secolul al XVIII-lea, istoria Huţanilor moldoveni este plină de hoţii şi prădăciuni. De la 1742, tulbura liniştea munţilor faimosul haiduc Olexa Dobosciuc, care se refugiase în Moldova şi a cărui extrădare fusese cerută lui Constantin Vodă Mavrocordat de starostele polon Kriwokowski. Acest „Doboş, vătaf de tâlhari”, se „mistuise” la Răstoace şi, atunci, starostele de Cernăuţi primi ordin să silească pe Răstoceni să descopere ascunzişul haiducului.

O sută de ani mai târziu, la 1848, se ridică, din rândurile aceloraşi Huţani, aventurierul Luchian Cobeliţa”[84].

Naturalistul Hacquet, menţionat de Nistor, discutase cu „căpitanul sau judele locului” (Putila), care avea „un mic harem la casa sa”, acest „căpitan” sau „jude” fiind, de fapt, „Regele Huţulilor”, deci un Dariciuc. „Acest om, care, ca şi ceilalţi compatrioţi, nu avea o fizionomie prea cinstită, a fost, totuşi, destul de sincer, să ne zică într-o convorbire:

– Înainte vreme, noi, cei din munţii aceştia, eram ucigaşi şi tâlhari, dar acum ne-am deprins la muncă şi ne-am făcut mai buni.

Iar când zice el aceasta, eu am gândit: „Ar fi de dorit să fie adevărat ce zici, pentru că aproape jumătate de locuitori au rămas încă credincioşi vechiului lor stil de viaţă”[85].

---

84 ION I. NISTOR, *Problema ucraineană în lumina istoriei*, în „Codrul Cosminului”, Anul VIII/1933-1934, Cernăuţi 1934, p. 65-68

85 HACQUET apud GEORGE BOGDAN-DUICĂ, *Bucovina. Notiţe politice asupra situaţiei*, Sibiu 1895, p. 147

Hacquet exagerează, fiind, probabil, victima unei „pozne” a unui huţul hâtru, care nu a putut irosi ocazia de a-şi bate joc de un „domn”.

Huţan, acuarelă de Franz Jasckhe, 1808
(col. Tiberiu Cosovan)

Despre case şi gospodării

Dacă, în vremurile vechi, plaiurile Brezei, folosite mai mult ca fâneţe şi păşuni, nu determinau întemeierea unei vetre de sat, oamenii având nevoie doar de colibe şi bordeie, care să-i adăpostească pe timpul verii, odată cu întemeierea vetrei actuale de sat, după 1800, încep să apară casele şi gospodăriile trainice, alcătuite cu multă pricepere, în baza unei tehnologii ancestrale.

Colibele şi bordeiele, făcute din bârne (s-a făcut menţiune, despre o astfel de colibă, într-o tranzacţie în cătunul Porşăscul), erau, de fapt, nişte case rudimentare: „Clădire în patru pereţi de bârne necioplite şi neunse, cu crăpăturile dintre bârne neastupate decât cu muşchi de pădure, cu un cuptor mare şi cu o fereastră în faţă, cu alta micuţă înspre ogradă, jos fără nici o podeală, iar acoperişul casei era de nişte lătunoaie, făcute din topor şi prinse pe căpriori cu nişte cepuri de brad drept piroane”[86]. O altă descriere, dar cu referire mai largă, este făcută de primul guvernator militar al Bucovinei: „În aceste sate, locuinţele sunt, cel mai adesea, răzleţe, iar casele sunt atât de prost clădite şi de mici, încât într-însele nu găseşti, în afara unei odăi mici sau, mai degrabă, a unei afumători, alăturate unui antreu, decât arareori o cameră şi foarte rar alt loc de culcare. De cele mai multe ori, aceste cocioabe sunt neîngrădite

[86] IRACLIE PORUMBESCU, *Ai carte, ai parte; n-ai carte, n-ai parte!* în *Scrierile lui Iraclie Porumbescu*, Cernăuţi 1898, p. 171

şi nu sunt prevăzute nici cu şoproane sau grajduri sau alte clădiri gospodăreşti”[87].

Odată cu întemeierea vetrei de sat, casele şi gospodăriile Brezei, aşa cum le descria şi Iraclie Porumbescu („peste apă, casa cea albă, cu şură lungă”; „casa cea care cu cerdac, cu ogradă largă şi cu multe heiuri împrejurul”; „intrarăm, prin cerdac, într-o tindă mare şi, din ea, la mâna stângă, într-o odaie largă”), respectă tipologia caselor şi gospodăriilor româneşti de munte. Pentru că şi brezenii „coboară de prin munţi, care, prin secole, i-au scutit de totală pierzare, prin văile mai adăpostite, unde, în locul colibelor, acoperite cu frunzare sau scoarţă de copac, începură a-şi clădi, din bârne mai groase şi necioplite, locuinţe mai trainice…

Casele vechi ţărăneşti erau, ca şi acum, situate cu faţa spre miazăzi şi făcute din bârne necioplite, clădite, de-a lungul, în direcţiune orizontală, una peste alta şi **încheiate, la cornuri, în cheutori**, astfel că capetele bârnelor se prelungeau, cu 15-25 cm, peste cornul casei. Li se zicea şi **case în cheutori** sau **în cheutori cu urechi**. Existau, însă, pe acele vremuri, şi case cu stâlpi verticali şi cu pereţi împletiţi din nuiele şi unşi cu lut. Lungimea caselor vechi era de 5-8 m, iar lăţimea, de 3-5 m.

În cele mai multe cazuri, pereţii casei nu erau tencuiţi pe dinafară. Se aflau, însă, şi case cu pereţii tencuiţi, pe dinafară, cu lut şi daţi, în loc de var, cu **mal alb** sau **humă**, după cum i se zice la ţară, o culoare cenuşie-deschisă.

Un brâu piedestal, tras cu **mal albastru**, forma trecerea, de la temelie sau prispă, la pereţii casei. Jos, la temelie, împrejurul casei, era **prispa** de lut, de obicei cercuită cu bârne şi prinsă, la cornuri, cu cheutori. Prispa, pe care poporul român, în conservatorismul său, a păstrat-o, din acele vremuri, până în

[87] GABRIEL SPLENY VON MIHALDY, Descrierea districtului Bucovina, în „Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice şi demografice”, Bucureşti 1998, pag. 55

zilele noastre, o vedem, şi astăzi, la cele mai multe case ţărăneşti. Înălţimea ei era de 35-60 cm, iar lăţimea, 40-80 cm. Ea servea, pe de o parte, ca scut pentru temelia casei, contra gerului şi a frigului, în decursul iernii, iar pe de altă parte, în anotimpurile calde de peste an, ca loc de şezut, ca masă, ba chiar şi ca pat pentru dormit. Pe ea vezi, şi-n zilele noastre, bătrâni îngânduraţi şi încărunţiţi de apăsarea vremurilor grele, reamintindu-şi păţaniile vieţii sau ţinând sfat cu ai săi despre cele ce-o să aducă ziua de mâine…

Acoperişul afumat al acestor case vechi, case cu streaşina lor lată, era **în patru table** sau **în patru laţi**. Ele se compuneau din patru table, şi anume din două table în formă de trapez, iar două în formă triunghiulară. Prin fumul ce ieşea din cahla hornului şi se înfunda în podul casei, până ce, prin deschizături anume lăsate, îşi afla ieşirea, acoperişul acestor case era bine conservat şi putea rezista prin timp îndelungat putrejunei.

Acoperişul caselor ţărăneşti este de tot tipic şi caracteristic. Nicicând nu-i vedea, la ţăranul român, case cu acoperişul în două table sau în doi laţi, după cum îl găseşti la casele Nemţilor.

Pe acele vremuri, se acopereau casele bătrâneşti cu scânduri, despicate numai din secure din trunchiul unui copac, îndeosebi, însă, se acopereau ele cu draniţe foarte lungi, de o lungime de 1,5-2 m. Aceste draniţe lungi erau puse, una peste alta, pe prăjinile sau leaţurile cioplite, ce erau întărite cu pene de lemn de căpriorii casei; iar, ca să nu le ia vântul, se puneau, curmeziş, la capătul acestora, prăjini sau căpriori subţiri, care se întăreau, apoi, bine cu gânjuri, de leaţurile de dedesubt. Mai târziu, când uneltele de fier au ajuns a fi mai cunoscute – în cazul acesta, sfredelul – ele se sfredeleau şi se întăreau de leaţuri cu cuie de lemn, şi anume cu cuie din lemn de tisă, tei sau şi răchită. Cei mai bogaţi le drăniţiau cu cuie de tisă, cei mai sărmani, cu cuie de răchită.

După ce ţiganii fierari se încuibaseră prin satele româneşti, după ce fierul şi aplicarea lui ajunse a fi cunoscută poporului, se drăniţiau casele ţărăneşti şi cu cuie de fier, făcute de ţigan.

Ca dovadă despre cele expuse, aflăm şi astăzi (N.N.: 1909), în părţile munţilor, încă multe case ţărăneşti drăniţite cu cuie de lemn şi cuie ţigăneşti (Câmpulung, Dorna-Candrenilor, Fundul-Moldovii).

La **streaşina acoperişului**, din faţa casei, atârna **prăjina**, legată de vârful căpriorilor cu gânjuri. În unele părţi, se numeşte această prăjină şi **drughină, grindă, rudă** sau şi **ruditză**. Ea serveşte pentru atârnarea schimburilor, a hainelor, precum și a altor lucruri.

Modeste de tot erau cerinţele poporului român, pe acele vremuri, modest întocmită era şi casa lui. Afară de **tindă**, ce era situată înspre apus, mai era încă o odaie, pe care o întrebuinţau bătrânii ca **odaie de locuit**. Această odaie, căreia îi ziceau şi „**casă**”, se afla înspre răsărit.

O uşă simplă de lemn, făcută din scânduri, despicate din trunchiul unui copac şi netezită numai din secure sau bardă, forma intrarea în tinda întunecoasă şi, de obicei, fără fereşti. Această uşă joasă şi îngustă era de o înălţime de 1,70-1,90 m şi de o lăţime cam de 70-85 cm. Ea era cu ţâţâni şi încuietoare de lemn, şi prinsă numai în cuie de lemn.

Astfel mai toate lucrurile, mai toate acareturile şi sarsamurile, ce le aveau Românii, pe atunci, astfel toate înjghebările atât de originale, de pe acele vremuri, erau executate numai din lemn. Aşa aflăm, şi-n zilele noastre, care vechi de lemn, pluguri de lemn, precum şi felurite acareturi pentru economia ţăranului nostru, pe care bătrânii le ţin ca o mărturie vie a acelor vremuri.

Atât la ţară, cât şi, îndeosebi, în părţile muntoase, se găsesc, încă, multe uşi cu încuietoare (broască) şi cheie de lemn, atât de artistic construite, că nimeni n-ar fi în stare să le deschidă, afară de stăpânul cheii. Şi câte alte lucruri vechi, câte

obiecte frumoase, din vechiul mobilier ţărănesc, nu se pot afla, încă şi astăzi, împrăştiate pe la ţărani!...

Pragul de la uşa tinzii era foarte înalt; el servea şi ca loc de şezut.

Tinda casei, un spaţiu de o formă dreptunghiulară, de întindere de 8-10 mp, servea, pe atunci, totodată şi ca cămară. Aici păstrau bătrânii felurite lucruri pentru trebuinţele casei. Ea era, jos, nisipită cu pământ şi unsă cu lut, iar sus, despodită sau desfundată, aşa că puteai să ai privire liberă în podul casei. Din tindă, era, pe o scară simplă, suişul în podul casei, care, de asemenea, servea ca loc de păstrare pentru felurite lucruri. Aici ţineau bătrânii, în obroace, bine păstrate bucatele, iar în desagi, hainele şi schimburile lor, precum şi alte lucruri.

O uşă de tot modestă şi simplă, cu un zăvoraş de lemn, o uşă din scânduri simplu netezite, numai din secure sau bardă, forma intrarea în „**casa**” ţăranului. Călcând în această încăpere patriarhală, în care străbunii noştri şi-au trăit viaţa ce le-a fost îngăduită, eşti, inconştient, stăpânit de simţăminte pline de evlavie şi veneraţiune faţă de această încăpere.

Aici, fiecare ungher, fiecare lucru, fie el cât de primitiv, cât de neînsemnat, îşi are povestea sa. Această odaie, de o suprafaţă cam de 16-18 mp şi de o formă aproximativ pătrată, era, jos, nisipită cu pământ şi unsă neted cu lut. Sus, la o înălţime de 1,70-2,00 m, se află podul casei sau tavanul, făcut din scânduri, simplu netezite şi puse, una lângă alta, peste grinzile sau drăgarii casei. În direcţia crucişă a grinzilor, se află, pe de dedesubtul acestora, **grindariul** sau **coarda**, după cum o numesc prin alte părţi, pe care se păstrau felurite lucruri casnice, precum şi fel de fel de flori şi plante bune de leac şi descântec.

Tot mobilierul, original şi simplu, era orânduit, de obicei, în jurul odăii, pe lângă pereţi, aşa că mijlocul odăii rămânea mai mult liber, ceea ce da ochiului privitor o înfăţişare atât de plăcută.

Îndată, la intrare, în cornul odăii, din stânga, era legendara vatră bătrânească, cu hornul şi cuptorul, iar în cornul din fund, tot din stânga, era aşezat patul, cu stâlp în pământ şi prins de pereţii casei. De la pat, se întindeau în jur, pe lângă pereţii casei, până-n dreptul uşii, laiţa de șezut, pe care se afla și lada bătrânească.

În peretele de către miazăzi, se aflau, de obicei, două ferestuici micuţe, făcute aproape una lângă alta, iar pe cel de către răsărit se afla numai o ferestuică, adese, însă, şi două. Ele erau puse sau pe dinafară, sau pe dinăuntru, şi, la mijloc, prevăzute cu o cruce de lemn. Li se ziceau **fereşti în cruci**. Aceste ferestuici erau, de obicei, pe acele vremuri, prevăzute şi cu obloane de lemn, care, iarna, se închideau, în decursul nopţii. Ele erau de o formă aproximativ pătrată şi de o mărime de 25-40 cmp, așa că cu anevoie ar fi putut intra prin ele un om înăuntru. Ca transparent, la aceste ferestuici mici, servea o piele de bârdâzan sau burduf, prin care numai anevoie străbătea lumina zilei, răspândind în odaie o lumină mistică, ca vremurile de pe atunci…

Şi acuma, ceva despre **clădirea şi modul clădirii casei ţărăneşti**, ceva despre **credinţele** frumoase, păstrate, încă din vremurile basmelor, în sânul poporului.

Pentru **clădirea casei**, își alege ţăranul un loc bine situat şi, de obicei, la o distanţă anumită faţă de uliţă. Aici, în liniştea unei livezi cu pomi roditori, îi place ţăranului, potrivit firii sale, să petreacă în pace şi linişte viaţa sa.

Pe locul ales, **toarnă stăpânul casei aghiazmă**, înfige, apoi, în pământ **un chip de cruce**, în semn de credinţă nestrămutată, şi, cu inima plină de umilinţă, invocă harul celui de sus, ca locul ales pentru sălăşluire să fie scutit de orice rău. În acest loc, sub ceriul curat şi liber al unei regiuni pline de farmecul naturii, vezi cum meşterii ţărani, cu capul dezgolit, făcându-şi, cu dreapta, semnul crucii, încep a întruchipa dorinţa stăpânului.

Lucrul începe, mai întâi, cu **punerea temeliei**, pe care o zidesc din piatră. Însă, după cum sunt legate de viaţa ţăranului nostru atâtea **credinţe, moştenite din depărtarea vremurilor**, aşa, şi la clădirea caselor, are el credinţele sale.

Există credinţa că fiecare casă nouă cere jertfirea unui suflet. Nefăcându-se aceasta, se crede că trebuie să moară stăpânul casei. De aceea, **în cornul temeliei de către răsărit**, zidesc meşterii, de viu, un **cocoş negru**, punându-i de mâncare şi apă pe trei zile (această credinţă există în ţinutul Câmpulungului). După o altă versiune, auzită în ţinutul Humorului, se pune în temelie numai un **cap de cocoş negru**.

La clădiri mai monumentale, ca biserici, mănăstiri, există, iarăşi, credinţa cum că numai atunci poate să fie dusă la un bun sfârşit clădirea, dacă se aduce o jertfă mai mare. La atari clădiri, măsoară meşterii, pe furiş, **umbra unui om**, cu un stânjen sau cu o aţă, şi o îngroapă, apoi, în temelie, iar **omul căruia i s-a îngropat umbra** trebuie să moară.

După terminarea temeliei, se începe cu **clădirea pereţilor**, care se fac din lemn de brad, molid sau şi stejar.

La **aşezarea tălpilor**, care se fac dintr-un lemn tare, sănătos, iarăşi se pun, în fiecare corn, în găuri anume făcute, **tămâie şi smirnă**, ca simbol al sfinţeniei, **grâu şi sare**, în semn de mană, contra deochiului – **usturoi**, iar **bani –** ca cei din casă să fie norocoşi.

După ce le-au pus pe toate acestea, urmează cu **clădirea pereţilor**, care se compun din 10-12 bârne cioplite şi încheiate, la cornuri, cu cheutori.

Pe când mai toate casele vechi se făceau în cheutori lungi, se fac casele, în timpul de faţă, în cheutori retezate şi încheiate în coada rândunelei, aşa că pereţii casei formează, la cornurile casei, unghiuri dreptunghiulare.

În unele părţi locuite de Români, se fac casele şi **în amnari**, adică în stâlpi verticali. Printre aceşti amnari jghebuiţi, se pune **bârnuiala**, în o direcţiune orizontală.

Casele făcute din bârne sunt mult mai trainice decât cele din amnari.

Bârnele cele mai de sus ale pereţilor, care, de obicei, sunt, la multe case, prelungite peste cornul casei şi care au menirea de a ţine grinzile, se numesc „**cleşte**”. Pe capătul grinzilor, iarăşi se aşează **cununile** sau **costoroavele**, de care se întăresc căpriorii casei. Căpriorii se deosebesc în **căpriori legători** şi **căpriori din corn** sau şi scurt numiţi „**corni**”. Căpriorii corni se întăresc cu căpriori scurţi, numiţi altfel şi **căprioraşi, ţepe** sau şi **sepe**. Căpriorii legători se pun, perechi, de-a curmezişul casei, şi au menirea de a forma tabla din faţă şi cea din dos a acoperişului.

Când se pun cei dintâi căpriori legători, de către răsărit, se pune, din partea stăpânului casei, în vârful acestora, **un pomişor verde** sau un **brădănaş**, împodobit cu flori şi năfrămi înflorite. De obicei, pentru fiecare meşter, câte o năframă.

Acest pomişor încoronează, pe de o parte, opera meşterilor, iar pe de altă parte, se pune acest pomişor contra deochiului, aşa ca privirile celor trecători să fie, involuntar, aţintite mai mult spre pomişorul împodobit şi nu asupra casei sau a meşterilor.

Pe căpriori se pun, în distanţe, anumite leaţuri. Mai toate casele ţărăneşti sunt acoperite cu draniţe, cu şindrilă, iar prin părţile mai sărmane în lemn, cu paie, cu stuf sau şi maldări.

Casele, drăniţite de meşterii ţărani cu mult gust şi cu o dibăcie neîntrecută, au, de obicei, 7-15 rânduri de draniţe. Cornurile casei sau sunt cu chibzuinţă rotunjiu învelite, sau draniţele se pun, de-a lungul, muchii dreptunghiulare peste olaltă. Celor dintâi li se zice **case cu cornuri învelite**, pe când celor din urmă, **case cu cornuri în străji**.

Pe partea din faţă a acoperişului se află unul, până la trei **fumare** bine orânduite. La multe case se află numai două fumare, iar ceva mai sus, peste aceste, un **foişor mic**, frumos împestriţat, în vârf, cu un bold crestat. Astfel, acoperişul caselor

ţărăneşti, cu streaşina lor lată, cu fumarele împestrite, iar sus, cu coama sau creasta atât de frumos înflorită, apoi cei doi stâlpişori înfloriţi, de pe muchiile acoperişului, cărora li se zice şi **bolduri** (Horodnic, Putna), îi dau casei ţărăneşti un aspect de tot pitoresc.

După ce dulgherii sau tâmplarii au adus la bun sfârşit lucrul de tâmplărit, stăpânul casei, fiind de credinţă că **cel dintâi ce intră în casă trebuie să moară**, lasă să intre în casa nouă, mai întâi, un animal mic, ca: găină, mâţ.

Fiind casa pe deplin terminată, stăpânul ei, potrivit obiceiului vechi, o sfinţeşte după ritul bisericesc, iar după sfinţirea acesteia de către preot, se înconjoară casa, pe afară, şi în borţile sfredelite ale celor tuspatru cornuri de casă pune preotul în ele, în semn de mană, pâine şi sare (în unele locuri, şi bani) şi le astupă, apoi, cu un cui de fag.

Cu această ceremonie religioasă, stăpânul casei se mută în ea, spre a-şi întemeia vatra, în jurul căreia să petreacă el, cu ai săi, să petreacă şi cei ce vor urma…

Atât sus, la munte, cât şi jos, la ţară, vedem casa ţărănească situată cu faţa spre miazăzi. Ea este, de obicei, împărţită, prin tindă, în două încăperi neegale. Sunt **casa cea mare**, dinspre răsărit, care se întrebuinţează numai la diferite ocaziuni festive, şi **casa cea mică** sau **căsuţa**, care serveşte ca încăpere de locuit.

Cu privire la **încăperile casei ţărăneşti** şi situarea acestora sunt foarte multe variaţiuni. Aşa, de exemplu, potrivit cerinţelor de trai, sunt case ţărăneşti cu 3, 4, ba chiar şi cu 5 încăperi. Astăzi, vedem casa ţărănească mult mai mare şi cu încăperi mai spaţioase, ce corespund mai bine şi în privinţa igienică.

Lungimea ei este de 9-12 m, iar lăţimea de 5-8 m.

Ferestuicile micuţe, cu piele de bârdizan, de odinioară au făcut loc altor fereşti, mult mai mari, cu 4-6 geamuri de sticlă, prin care lumina zilei străbate mai uşor în încăperile paşnice

ale ţăranului nostru şi le împle de-o lumină lină şi ademenitoare.

Casa cea mare are, către miazăzi, două, iar către răsărit, de regulă, numai o fereastă, pe când căsuţa, una către miazăzi şi alta către apus. Înălţimea fereştilor este, de obicei, de 0,80-1,10 m, iar lăţimea de 60-80 cm. În locul crucilor de lemn, de odinioară, vedem, astăzi, la fereşti, cruci împodobite cu fier, făcute de ţiganul fierar. Aceste cruci servesc, la fereşti, pe de o parte ca decoraţiune, pe de altă parte, însă, ca scut contra furtişagurilor.

De asemenea, şi uşile înguste şi joase de odinioară, cu ţâţânile de lemn, s-au primenit. În locul acestor uşi scârţâitoare, vedem uşi mai înalte, mai largi şi cu balamale şi încuietori de fier, iar deasupra acestora, 2-3 ferestuici, care lasă să străbată lumina în tindă. Astăzi, deosebim uşi în chingi, uşi blănite sau căptuşite şi ţintuite cu ţinte de fier. Astăzi, vedem, la casele ţărăneşti, şi uşi în cruci, care, de asemenea, sunt ţintuite.

Înălţimea lor ajunge la 1,90 m, iar lăţimea la 0,95 m.

La multe case ţărăneşti, se pot observa, la intrare, şi uşi blănite cu două aripi sau uşi duble. Dimensiunile acestora sunt, aproximativ, de 2,30/1,25 m.

Podul sau tavanul casei ajunge la o înălţime de 2,30-2,80 m, ba chiar şi până la 3 m, iar jos, în locul pământului uns cu lut, începe ţăranul a pune podele sau duşumele.

Formele ce clădire ale arhitecturii autohtone de la ţară, cu multele ei încheieturi originale, au luat, de asemenea, un avânt îmbucurător. Azi vedem case cu fel de fel de foişoare. Ce frumos este să priveşti la casele ţărăneşti, cu streaşina lată şi înconjurate, jur-împrejur, de un gang frumos împestrit şi cu stâlpi sau columne, ce se orânduiesc ritmic, în distanţe anumite, în jurul casei…

În părţile muntoase, mai rar poţi observa case văruite pe de-afară. Se observă numai în jurul fereştilor şi a uşii câte un brâu alb, iar, încolo, rămân pereţii netencuiţi…

În regiunile muntoase, pe unde sătenii nu posedă şuri mari, ca la ţară, pentru păstrarea cerealelor, i se zice acestei şandramale **şură**.

De şandrama lipit, se află, adeseori, şoprul pentru lemne”[88].

Vechilor case româneşti, cu acoperişuri în patru ape, li s-au alăturat, la Breaza, încă de la începuturi, şi casele cu acoperişuri în două ape, după modelul german, dar şi ucrainean, precum şi casele evreieşti, cu arhitectură europeană, dar cu mari influenţe ale clasicului târg galiţian. O astfel de casă, construită de familia Gelber, adăposteşte, astăzi, postul de poliţie

În deceniile din urmă, s-au construit şi case care respectă tipologia impusă de sistematizarea comunistă, dar şi case moderne, confortabile, cu mari influenţe occidentale, case care, în ciuda aparenţelor, nu modifică specificul localităţii, ci doar îl contemporaneizează.

Există, la Breaza, pe valea pârâului Neagra, un adevărat muzeu al vechiului sat românesc de munte, cu opt case cu acoperişuri în patru ape, şapte dintre ele cu o tindă şi o cameră, una cu două camere şi tindă la mijloc, toate datând din secolul al XVIII-lea. Una dintre casele acelea vechi are şi un pridvor încorporat, în detrimentul tindei, dar fiecare construcţie în parte, adusă de pe culmile „munţilor huţăneşti”, cum li se spunea, în epoca austriacă, munţilor stăpâniţi de românii câmpulungeni, de fundaţia bucureşteană „Ştefan cel Mare” şi montată pe o coastă de muncel, este de o frumuseţe desăvârşită. Nici un muzeu al satului din ţară nu are astfel de capodopere ale trecutului arhitectural românesc şi spun asta în deplină cunoştinţă de cauză.

[88] ION ŞTEFUREAC, *Casa ţăranului român din Bucovina*, în „Junimea Literară”, Anul VI, Nr. 2, Februarie 1909, pp. 31-36, Nr. 3-4, Martie-Aprilie 1909, pp. 74-79

Dincoace, peste pârâul Neagra, pe muncelul care aparţinuse, împreună cu plaiul Măgura, mănăstirii Homorului, Radu şi Viorica Marocico, gospodari straşnici, cu vreo treizeci de vite cu lapte şi cu meşteşug ancestral în producerea brânzeturilor, au transformat grajdul vechi din bârne într-un extraordinar han huţănesc, cu sobă cu două plite şi cu şparhat la mijloc, dar şi cu un cuptor încăpător, în spate, dincolo de corlată, un han împodobit, pe dinafară, cu rădăcini ciudate, care probează harul artistic al naturii, iar înăuntru, hanul cu paturi, sus, sub acoperiş, învelite în scoarţe şi blăuri, este mobilat ca în vremurile vechi, cu scaune cu trei picioare şi cu masă întinsă, din scânduri groase, prelucrate din bardă, şi înzestrat cu obiecte ale vechilor meşteşuguri huţule, inclusiv cu ouă încodeiate, inclusiv cu cioplituri în lemn, inclusiv cu coarne de cerb, inclusiv cu o impresionantă măciucă huţănească.

De-a lungul văii pârâului Neagra, ca şi de-a lungul văilor celorlalte pâraie, încă se mai trăieşte şi în case vechi, adevărate monumente de artă ale civilizaţiei rurale munteneşti, dar există şi case de tip austriac, cu balcoane şi ornamentaţii dichisite, ridicate în primele decenii ale secolului XX şi de evrei, şi de români, şi de huţuli, într-o adevărată competiţie a frumosului util şi civilizant, care reprezintă, în fapt, însăşi esenţa multiculturalităţii.

Casele şi dughenele evreieşti de odinioară, transformate în locuinţe, încă mai există la Breaza, dând un aer de urbanitate comunei. În Pârâul Brezei, acolo unde locuieşte familia Feraru, a fost, cândva, dugheana lui Moritz IVANER- Fosta dugheană a lui Leizer MEIR este, astăzi, locuinţa lui Valerian Lesenciuc, în vreme ce dugheana lui Mendel REICHMAN aparţine lui Ion al lui Toader Hoja, iar cea a lui Aron IVANER aparţine familiei Haliţa. În fosta crâşmă a Fridei KINSBRUNER locuieşte directorul şcolii din Breaza, Petru Biscan, fosta moară evreiască fiind transformată în gospodărie de Dumitru Voloşeniuc. Proprietarii de astăzi sunt, desigur, în depline drepturi de

proprietate, construcţiile acelea vechi şi cu valoare patrimonială zonală fiind dobâdite prin cumpărătură, cum se spunea în vremurile cele vechi.

Huţani, 1950 (col. Petrea Lisca)

Despre vechile și noile ocupaţii ale brezenilor

Până la venirea şi statornicirea huţulilor pe plaiurile Brezei, cu măiestria lor în prelucrarea lemnului şi a fierului, românii ocolului câmpulungean, cu moşii în Breaza, aveau ocupaţii străvechi, încurajate de privilegiile voievodale, numite „obiceiuri”, dar fără trimiteri la „dat-uri” folclorice, sau „drepturi”. Aceste „obiceiuri” ocupaţionale au fost consemnate, în 28 aprilie 1793, de mărturia şătrarului Ilie Cârste, apoi, la Vama, în 5 februarie 1843, într-o mărturie „despre drepturile câmpulungenilor”, dată de delegaţi ai satelor câmpulungene, inclusiv de un Dumitru Balahuri din Vatra Moldoviţei, ai cărui descendenţi se află, cu numele de Balahura, şi în Breaza.

Ilie Cârste adeverea, după o cercetare temeinică, făcută la începutul anului 1793, că locuitorii satelor câmpulungene „erau aşezaţi cu şederea lor pe locuri domneşti, unde strămoşii, moşii şi părinţii lor au deschis locuri din păduri verzi şi şi-au făcut casă şi moşioare, şi fânaţ pentru hrana vitelor lor, iarăşi pe locuri domneşti, fiind aşezaţi ei acolo, într-acei munţi, unde niciodată hrana lor cea de toate zilele n-au locuri să o facă, ci numai ară pe locuri boiereşti, mănăstireşti şi răzeşeşti (din zona colinară a Moldovei, precum vornicul Mihalachi Macovei, care avea o moşioară la Roşia, în Moara, despre care vorbea Iraclie Porumbescu – n.n.), o fac, şi cu mai mare şi multă osteneală, o duc la casele lor… pierzându-şi vreme cu căratul

pâinii aici, în Câmpulung, întocmai ca nişte oaspeţi pe la casele lor". Drept compensare pentru traiul greu ca străjeri ai Moldovei, voievozii „le-au dat ca să trăiască şi să stăpânească şi nici un fel de plată de la dânşii nu se lua, nici nu da nimică, nici pentru casă, după obiceiul ţării, nici pentru dijma fânaţelor, nici pentru păşunatul vitelor, nici pentru vânatul peştelui din văi, nici pentru vânatul gujuliilor (jivinelor – n.n.) din munţi, nici pentru tăiatul lemnelor din pădure, nici unele dintre acestea, întru nimică n-au fost siliţi, nici supăraţi a plăti nimic"[89].

În 1843, când delegaţiile săteşti depun mărturie, „precum să se ştie că, hotărându-se târguşorul Câmpulungului de satele întru care locuim noi, şi noi, oameni de vârstă bătrâni, ştim şi ne aducem aminte bine, cum că locuitorii răzeşi din locurile mai sus arătate… atât înainte, cât şi după împreunarea Bucovinii către prealuminata Casa Austriei, vinderea băuturilor, adică propinaţia, vânătoarea, păscăria, păşunatul, fânaţurile şi pădurile, precum şi toate mademurile (plaiurile – n.n.) a tuturor locurilor din munţi, afară de cei mănăstireşti munţi, cât cuprinde hotarele sale, a lor privatnice stăpâniri au fost şi noi numai pe dumnealor i-am apucat singuri de sine stăpânitori, nefiind de nimeni supăraţi"[90].

Huţului, cum se vede şi din uricul închirierii munţilor mănăstirii Putna, aveau aceleaşi ocupaţii, dar şi plusul acela de pricepere în practicarea meşteşugurilor străvechi.

Din tranzacţiile funciare vechi, mai aflăm că, la Breaza, existau şi prisăci, şi piue pentru sumane (pe pârâul Benea, de pildă), şi mori, iar în arealul acesta ocupaţional românesc huţulii s-au integrat perfect, fiind, în fond, şi al lor.

---

89 TEODOR BALAN, *Din istoricul Câmpulungului Moldovenesc*, Bucureşti 1960, p. 311

90 TEODOR BALAN, *Din istoricul Câmpulungului Moldovenesc*, Bucureşti 1960, p. 312

În vremurile care au urmat, românii şi huţulii Brezei au adoptat şi meseriile specifice epocii industrializării Bucovinei, devenind tăietori de arbori şi ţapinari, dar şi muncitori în făbricuţele de chrestea ale neamului Gelber, dar şi minieri în vechile exploataţii austriece, dar şi în minele târzii, din vremea comunismului.

Prima fabrică de cherestea din Breaza, construită în 1894 (un an mai târziu decât cea din Benea), pe locul în care se află, acum, Ocolul Silvic, era dotată cu un motor de locomotivă „Wolf" de 120 c.p., care punea în funcţiune două gatere, două circulare şi cinci gealăie pentru talaş[91]. Distrusă de primul război mondial, dar iniţiind localnicii într-o nouă ocupaţie, cea proletară, fabrica firmei cernăuţene „Pistiner" nu a mai fost refăcută niciodată.

În 1918, Adolf Gelber şi Carol Picher[92] au cumpărat moara de apă a lui Mihalachi, cea care aparţinea în 1897, lui Nicolae Rarion, din dreptul pârâului Gropii, şi au făcut un gater, cu o pânză şi un circular, abia în 1920 fiind achiziţionate o maşină cu aburi „Lanz", de 40 c.p., şi două gatere, din care unul automat, În fabrica lui Adolf Gelber, dotată cu magazin şi cu baie cu aburi, s-a format proletariatul brezean, fochiştii calificaţi Ion Biscan şi Spiridon Cojocar, gateriştii Michii Ungureanu, Ion Voloşeniuc şi Dumitru Paparuş, circularişitii Simion Hojda, Vasile Valach şi Petru Valach fiind adevărate legende profesionale prin părţile locului, la fel ca şi meşterul Simion Rusu, care a făcut o turbină nouă pentru maşina cu abur „Lanz".

În perioada interbelică, atunci când dezvoltarea comunei căpătase avânt, meşteşugurile se transformaseră în mici industrii locale, dar şi în adevărate şcoli de ucenici. Victor Olaş,

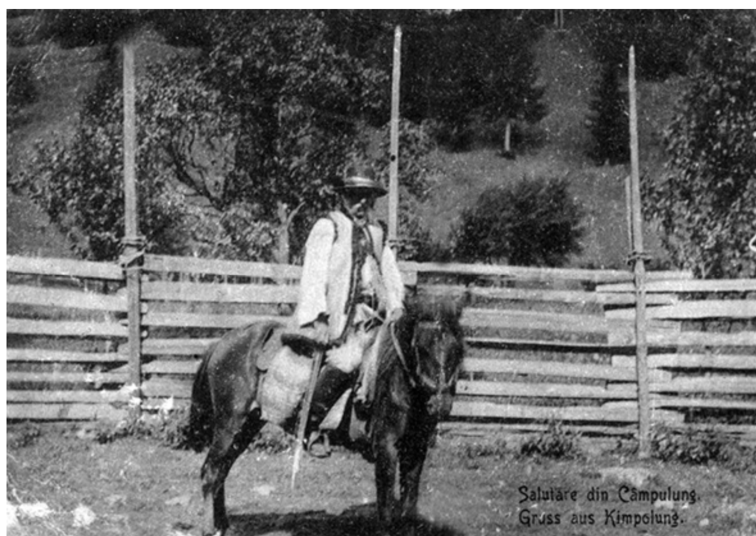
---

[91] IOAN COSMECI, *Breaza / monografie și istorie*, Partea I, Litera Botoșani 2004, p. 40
[92] Ibidem

un emigrant polon (străbunicul arhitectului şi artistului plastic sucevea Doru Ghiocel Olaş), meşter în arta cojocăritului (din beneficii îşi făcuse şi o crâşmă), avea doi ucenici, pe fiul său, Edvard, şi pe Vasile Lucaşiuc. Nichita Colotelo, meşter fierar din Ropcea, rivaliza cu nemţii Scheffel şi Zavila, iar Petrea Ifaliţa, meşter rotar, izbutea să facă şi sănii, şi căruţe, ambele atât de indisolubil legate de civilizaţiile românească şi huţulă. Comuna creştea frumos, îmbinând armonios elemente de viaţă rurală şi urbană, apoi a fost spulberată, odată cu fabrica de cherestea, şi de al doilea război planetar, şi de comunism, deşi creşterea animalelor rămăsese la fel de rentabilă ca în vremurile vechi, deşi proletariatul brezean încă îşi mai exercita meseriile, dar prin fabricile din Pojorâta şi din Câmpulung sau prin minele care, pe neaşteptate parcă, au străpuns munţii din toate cele patru zări.

În ultimii ani, când minele s-au închis, când potenţialul turistic al comunei Breaza a început să fie valorificat, par să fi fost redescoperite vechile aptitudini de întreprinzători („Oamenii noştri îs, mai departe, mai că de-a rândul, lucrători la lemn şi, ca atari, vin încă numai cu Românii în atingere", spuneau huţulii în 1899), potenţialul de eficientizare a vieţii economice brezene dându-l, în ultimele două decenii, firme şi asociaţii familiare precum: LA ŞTEFAN (Ştefan Macovei, comerţ), FIP (Ioan Ivanciuc, comerţ), A.F. FLORESCU (Alexandru Florescu, comerţ), MELLY (Petru Sauţa şi Octavian Hojbotă, comerţ), CERBUL CARPATIN (Cornel Costeliuc, comerţ), A.F. COJOCARU (Gheorghe Cojocaru, comerţ), A.F. CEPELIUC AUREL (comerţ), A.F. VALACH MARIA (comerţ), A.F. SOROCEAC MARIA (comerţ), Î.I. GRĂMADĂ LAURA-DORINA (comerţ), A.F. LISACOVSCHI MARIA (comerţ), Î.I. LUCAŞCIUC S. RAFIRA (comerţ), MARY-ROXY (Ioan Ţăran, comerţ), FERCALEAC COMPROD (Ioan Fercaleac, comerţ), LAV-DUM (Veronica Onea, comerţ), LA ILIE (Ilie Marteşciuc, comerţ), DOROFTEI ADI-DUM (comerţ), Î.I. COJOCARU T. ADRIANA

(comerţ), Î.I. POLEANSCHI DAMIAN (comerţ),, Î.I. BURDUHOSU VASILE (comerţ), SAD-EURO (Alexandru Droniuc, producţie), MIBOL (Mihai Lesenciuc, producţie), TOMA (producţie), MARMIBOG (Marieta Misiuc, producţie), MIMOROM (Mihai Misiuc, producţie), EURO GAT (Alexandru Droniuc, producţie), VIO LACT (Viorel Iasenciuc, producţie), DOI HAIDUCI (Toader Bodnar şi Mihai Macovei, producţie), A.F. SEVERIN IOAN (producţie), SATUL BUCOVINEAN (Dumitru Grigore, turism), STÂNĂ BUCOVINEANĂ (Radu Marocico, producţie şi turism).

Colecţia Vasile Ursachi.

Despre datinile, obiceiurile și tradiţiile brezene

În ciuda faptului că Breaza este o comună relativ nouă, datini ancestrale, care vin din preistorie, precum cultul naturii, cultul luminii, cultul apei, cultul pământului şi cultul îngheţului, încă mai supravieţuiesc la Breaza, fără să aducă atingere credinţei ortodoxe, la care brezenii ţin mult.

Datinile, obiceiurile şi tradiţiile româneşti, precum şi cele de origine slavă, se contopesc într-o matrice stilistică ancestrală, în care închinarea cea mai onestă se face fără trufie, în mijlocul naturii („Cea mai frumoasă şi mai adevărată biserică este umbra unui copac", se spune prin Breaza), lumina fiind omagiată pe tot parcursul sărbătoresc al anului (în nopţile sfinte, de Crăciun, de An Nou sau de Paşti, lumina rămâne vie până după revărsarea zorilor). La mesele sărbătoreşti, din ajunul sfintelor sărbători creştine, încă se mai pun sub faţa de masă mănunchiuri de iarbă şi de flori, lângă spice de grâu, iar deasupra, strachina cu grâu fiert, numită, odinioară, „kuti", de lumânarea aprinsă şi de felia de pâine a gospodarului familiei, se pun bucatele pământului şi ale apelor (grâu fiert, bob fiert, prune usacte şi alte fructe, hribi cu usturoi şi tot felul de meniuri făcute din bureţi, dar şi peşte). Înainte de a începe masa, gospoarul iese în curte, cu strachina cu grâu fiert şi cu „lumina" şi aruncă grâu fiert înspre cer, murmurând: „Mănâncă, frigule, şi te satură!", semn că străvechile datini de îmblânzire a

îngheţului, preluate şi de creştinism drept „lanţurile îngheţului”, lanţul lui Sfântul Dimitrie şi lanţul lui Sfântul Gheorghe, încă mai stăruie în memoria obştească.

Altminteri, brezenii au, de când e satul, hora şi balul gospodarilor, hora destinată tinerilor şi săvârşită în timpul zilei, iar balul gospodarilor dedicat întregii obşti săteşti. Practic, nu există veche sărbătoare muntenească, pe care brezenii să o rateze, iar în ultimii ani se încearcă şi o recuperare a folclorului huţul, prin festivaluri huţăneşti, deşi nu există o limită clară între folclorul românesc şi cel huţul, pentru că, aşa cum observa vechiul cărturarul bucovinean George cavaler de Onciul, deși „în munţii Bucovinei, se conservă și rodește mereu cântul clasic al Românului”, „diferenţele dintre muzicile popoarelor din estul Europei nu sunt, comparativ, mai mari decât diferenţele dintre muzicile diferitelor regiuni din România”[93]. Iar asemănările acestea dintre folclorul muntenesc român şi cel huţul pot fi lesne probate prin cercetarea vechii colecţii de cântece, culese din aceşti munţi, de Carol Miculi, pe la jumătatea secolului al XIX-lea, cântece pe care primul dascăl de vioară al lui Ciprian Porumbescu le şi numise „12 (48) avit nationaux roumains”, dominanta muzicală fiind, desigur, cea încetăţenită şi păstrată cu îndârjire între obcinile Bucovinei drept folclor românesc. Şi tot acestui tip de folclor acestral, dare derivă din vremurile primordiale ale confruntării civilizaţiilor boreală şi polară, îi aparţine şi plânsul trâmbiţei, care anunţă, pe drumurile pietroase ale satului, petrecerea generaţiilor spre veşnicie, sunetul sfâșietor al arhaicului intrument cutremurând icoana unor anumite zile.

---

[93] GEORGE CAV. DE ONCIUL, *Din trecutul muzical al Bucovinei*, în „Şaptezeci de ani de la Înfiinţarea „Societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina” / 1862-1932, Cernăuţi 1932, pp. 221-254

Din vremuri ancestrale vin, şi pe linie răzăşească românească, şi pe linie huţulă, meşteşugul încondeierii ouălor, dar şi cel al prelucrării artistice a lemnului. De altfel, obiceiurile răzeşeşti româneşti şi obiceiurile huţule, ambele aproape necunoscute sau puse, forţat, în sarcina ţărănimii, capătă contururi clare la Breaza, acolo unde răzeşismul câmpulungean şi pragmatismul huţănesc au intrat în deplină armonie, prin complementaritate: „Răzeşul se îmbracă în surduc şi poartă pantaloni de materie cumpărată, se încalţă în ciubote sau papuci în formă mai delicată. La grumaz poartă o basma de matasă şi de culoare deschisă, iară pe cap pălării frumoase, cumpărate din târg. Iarna, poartă cojoc şi manta, dară niciodată suman ţărănesc. Cuşmele răzeşilor sunt mici şi ascuţite; ei sunt cu toţii tunşi, raşi şi cu musteţe răsucite; ici-colea, poartă şi barbă, pieptănată cu mare grijă.

Răzeşiţelor, cărora li se zic cucoane, se îmbracă în caţaveici de materie întunecată şi blănite cu piei de vulpe, de miel sau căptuşite cu bumbac; rochiile li-s de felurite materii şi colori; în cap au tulpane, testemele, basmale mai totdeauna de culoare neagră.

În casa răzeşului, se află măcar un pat, care-i frumuşel şi bine aşternut; prin cuie, de nu se află dulap de straie, stau acăţate veşmintele de sărbătoare, acoperite cu o pânză albă...

Nunţile, la răzeşi, se încep Sâmbăta, seara, cu jocul nunţii, pe când la ţărani se încep vineri, cu cusutul unei cununi de brebenoc pentru mireasă.

Mireasa răzeşă are, la cununie, în cap, numai o floare de târg ori un văl cu o cununiţă de mirtă, pe când la ţărani mireasa vine cu cununa cea cusută de vineri şi cu multe alte găteli în cap.

La ţărani, amândoi tinerii vin, marţi, după cununie, la rugăciunea deslegării, iar la răzeşi vine, la o săptămână, numai mireasa singură.

Răzeşii se căsătoresc numai între olaltă, şi niciodată nu se amestecă cu ţărani.

La paşti, răzeşii fac ouă împistrite cu tot felul de colori, numindu-le „muncite”, pe când poporul de rând face numai ouă roşe sau roş-alb-galbene.

Pasca, la răzeşi, este făcută cu brânză, cu ouă şi cu stafide, şi ei o duc la sfinţit într-o basma mare, pe când ţăranii duc la sfinţit numai un cozonac mai mare, numit pască, apoi mai multe bucăţi de carne friptă, slănină, unt, brânză proaspătă, usturoi şi altele, toate într-o covăţică sau doniţă nouă, cumpărată anume pentru treaba asta.

Răzeşul duce la biserică jertfă numai colaci rotunzi, iară ţăranii duc pânicele de secară.

Răzeşii se aşează, în biserică, la locul cel de frunte şi mai înainte…

Jocurile şi petrecerile răzeşilor se fac deosebi de ale ţăranilor; ţăranii joacă lângă cârşme, răzeşii în casa unuia dintre ei.

Răzeşii lucră numai la răzeşi şi niciodată la ţărani. Ei se duc, unul la altul, la clacă, la prăşit, la arat, la cărat, şi ţăranii încă merg la lucru la ei”[94].

Huţanii Brezei, după cum mă asigură şi bătrânii satului, în frunte cu Petre Lisca, fotografiile vechi sau vechille mărturii scrise, mai mult sau mai puţin întâmplătoare, nu au purtat niciodată pantaloni roşii, ci doar cioareci albi, dar cusăturile şi ţesăturile lor, luminos colorate şi abundândând în elemente florale, valorificau superb celebrul „roşu huţănesc”, pe care, de altfel, răzeşii câmpulungeni de pe valea Moldovei l-au şi adoptat, rapid şi fără rezerve, transformându-l într-un specific muntenesc multietnic.

Sărbătorile brezenilor împletesc cu discretă armonie elemente ale străvechii religii naturale ale străbunilor tuturor

---

[94] DEŞTEPTAREA, Nr. 8/1894, p. 6t0, 61

neamurilor europene cu elemente ale creştinismului ordtodox, ele fiind trăite la fel şi de români, şi de huţului, şi de ucraineni.

Crăciunul brezenilor, numit, odinioară, de ucraineni şi de huţuli Brezei „Rizdvo”, derivă, în fondul lui ritualic, din datina precreştină a ritualurilor, pe care huţulii şi ucrainii o numeau „Koliada”, și înseamnă o interesantă relicvă a străvechilor practici religioase hiperboreene.

Partea cea mai interesantă a datinilor brezene de Crăciun se petrece în Ajunul Crăciunului („Sviat-Vechir”), când ansablul de ritualuri şi de acte magice intime, individuale, încearcă să determine recolte mai bune şi o viaţă mai îmbelşugată în timpul anului care va urma.

Practic, datina începe printr-o invocare a străbunilor („didukh”), străbuni personificaţi de spicul de grâu sau de spicele adunate în snop, aşezate sub acoperământul mesei cu douăsprezece scaune, care simbolizează „Cina cea de taină”, pe masă punându-se mâncăruri de post, care vor fi servite într-o anumită ordine specifică: fasole, peşte, găluşte de cartofi, sarmale („holubtsi”), colivă („dzobavka” sau „kutia”, adică grâu fiert, amestecat cu miere de albine şi cu seminţe de mac), piure de cartofi cu usturoi, compoturi, mazăre sau bob fiert („lohaza”), prune cu fasole, supă de varză cu crupe („rosivnytsia”), terci de mei şi porumb fiert („kokot”).

În seara de Crăciun, gospodarul aduce spice de grâu şi de orz, mănunchiuri de fân şi de alte cereale, pe care le aşează, spunând o rugăciune, pe tăblia mesei, în colţuri puând căţei de usturoi, care vor fi acoperite de gospodină cu o faţă de masă, alte mănunchiuri fiind aşezate la icoane. Sub masă se pun diverse unelte (baltagul, un fier de plug, un căpăstru etc.), iar în capul mesei, la loc de cinste, se pun o oală de lut, plină cu apă, o felie de pâine şi o lumânare aprinsă.

Masa de seară era ceremonială, gospodarul luând, mai întâi, o lingură de grâu fiert (numit „kutia”, de Crăciun) şi un

topor, cu care ieşea afară, în curte, unde arunca grâul în aer, invitând îngheţul să mănânce grâu fiert: „Mănâncă, îngheţule, şi te satură!”.

Întors în casă, gospodarul arunca o a doua lingură cu grâu fiert în tavanul casei şi, în funcţie de numărul boabelor de grâu care se lipeau de tavan, ştia dacă va avea un an agrar rodnic sau nu, precum şi multă miere în stupi.

Acelaşi gospodar lua, apoi, câte o lingură din toate felurile de mâncare aflate pe masă, le amesteca cu făină, apoi le punea peste fânul din ieslea sau în troaca animalelor din gosporăria sa. Câte alte trei linguri din fiecare fel de mâncare erau puse pe o farfurie întinsă şi lăsate, afară, pentru sufletul morţilor.

Deşi ucrainenii nu au colinde şi vifleimuri, ci doar nişte cântece bisericeşti, cântate în grupuri, la Breaza a fost adoptat, fără rezerve, obiceiul răzeşilor români câmpulungeni şi toată lumea, începând de la copii şi terminând cu bătrânii, umblă cu colindul, în etape distincte (mai întâi, copiii şi bătrânii poznaşi, apoi tinerii, şi-abia după aceea, până târziu, în ianuarie, şi gospodarii), mulţi dintre ei, cu vocaţie de versificatori, improvizând colinde despre gospodarul de dincolo de fereastra casei, colinde care, în fond, răsună o singură dată, în anul gospodar, ca şi cu ocazia „pluguşorului”, gospodarul-gazdă având parte de un nou discurs şăgalnic, funcţie de întâmplările trăite peste an.

Anul Nou, serbat de ucraineni cei vechi, cei de înainte şi cei de după creştinare (988), precum şi de cei de până prin secolul al XV-lea, conform vechiului calendar roman, la 1 martie, mutat, în cele din urmă, sub influenţa polonă şi lituaniană a calendarului iulian, care stabilea ziua de 1 ianuarie drept prima zi a anului, de Sfântul Vasile, s-a serbat la Breaza, încă de la întemeierea comunei, odată cu Anul Nou al răzeşilor câmpulungeni, care, fără îndoială, au împrumutat şi elemente de folclor slav, dar şi noţiuni slave, cum ar fi „malanka”,

definind, iniţial, toate jocurile cu măşti, deşi „malankă” este doar mascatul în femeie, simbolizând, şugubeţ, Zeiţa Vetrei.

Sărbătorit, încă din ajun, printr-o suită de ritualuri preistorice, în care grâul fiert, animalele şi măştile (Malanka) jucau un rol important, Anul Nou însemna pentru brezeni, indiferent de etnie, o adevărată prevestire a rodniciei, prin însămânţarea simbolică a grâului, prin înconjurarea satului prin mers pedestru, prin focuri aprinse pentru a vesti, prin flăcări albastre, comori ascunse, şi prin spălarea cu apă curgătoare, în care s-au pus câteva monede, pentru a aduce norocul în fiecare familie.

Din vremurile acelea încă se mai păstrează la Breaza o tradiţie (deci o legendă), pe care mi-a povestit-o viceprimasrul Mihai Misuc, despre o comoară, care s-ar afla în nişte grote de pe muntele Piatra Detunată sau „Tunată”, cum îi ziceau bătrânii, aflat între pâraiele Brteaza şi Porşescul, comoară vestită de focuri albpstrii, dar negăsită de nimeni, deşi au existat, de-a lungul vremii, multe tentative exploratorii.

Surprinzătoare elemente de cultură slavă am observat, la Breaza, în **practicarea ritualurilor funerare**, pe care şi românii le-au păstrat, prin milenii, cât mai nealterate posibil. Ucrainenii, ca şi brezenii, îşi depun morţii, spălaţi şi îmbrăcaţi în haine curate, pe o bancă, sub fereastră, cu capul spre icoanele de pe peretele dinspre răsărit şi cu picioarele spre uşă. În timpul priveghiului, orice activitate gospodărească, inclusiv măturatul casei, încetează, toate preocupările familiei ţinând doar de pregătirea înmormântării.

Când este scos sicriul din casă, în armonia sfâşietoare a bocetelor şi a trânghiţelor (Pintilie Lesenciuc este un neîntrecut trânghiţaş), care vestesc prin sat, prin tulburătoare tânguiri, încă din ziua plecării, tragica veste, sicriul este trecut de trei ori peste prag, astfel ca decedatul să poată să-şi ia bun rămas de la casa lui şi să nu se mai întoarcă vreodată ca spirit.

Grâul fiert cu miere, nujmit, cu ocazia înmormântării, „kolyvo” (de unde şi românescul „colivă”) precede sicriul în drumul spre cimitir. În faţa curtea casei, unde sicriul este depus pe durata purificării, prin slujbă religioasă, a încăperii în care mortul a fost privegheat, dar şi în faţa gropii, se săvârşeşte „ultima îmbrăţişare” şi purificarea prin spălarea ritualică pe mâini.

Praznicul se practică, din vremuri ancestrale, şi de români, şi de huţuli, şi de ucraineni, ocazie cu care se dau numeroase pomeni, care cică vor ajunge la cel plecat „în ceea lume” şi care, având acolo bunăstare, nu se va mai întoarce niciodată. Pomana, și la ucraineni, și la români, ascunde un eres preistoric, în care teama de spiritele nemulţumite ale celor morţi încă predomină mistic. Eresul acesta, de provenienţă slavă, a prins definitiv şi la românii din întreg spaţiul românesc, nu numai la cei din Breaza.

Sărbătorile pascale, deși marcate de ritualuri preistorice specifice Europei hiperboreice, sunt marcate de armonizări cu elemente creştine. Odinioară, huţanii Brezei numeau Paştele, în ucraineană, Ziua cea Mare („Velykden”), vestită superb, la nivel iniţiatic, de Duminica Floriilor („Nedilia Vedrbna”), zi în care se binecuvântau, în biserică, mlădiţe de mesteacăn (mai rar, de salcie, şi mai ales în cazul românilor), iar huţanii şi românii Brezei primeau şi agiazmă, cu care se stropeau reciproc, urându-și să fie înalţi, frumoşi şi drepţi ca mestecenii şi sănătoşi și bogaţi precum apa veşnic vie a pământului. Cu acele mlădiţe sfinţite urma să fie îndemnate vitele şi oile scoase, pentru prima dată, la păşune, o singură ramură, cea a fiului mai mare, fiind înfiptă într-o brazdă de pământ, aşezată pe stâlpul porţii, pentru a aduce rodnicie şi bunăstare în întreaga gospodărie şi în întreaga familie. Obiceiul îl întâlnim şi la mai toţi românii Bucovinei, dar nu este nici românesc, nici huţul, ci preistoric, deci al străbunilor comuni, individualizările,

săvârşite, de-a lungul veacurilor, la nivel de comunităţi rurale sau etnice, fiind nesemnificative.

Săptămâna dintre Florii şi Paşti era menită treburilor gospodăreşti, deci purificării locurilor, cu excepţia zilei de joi, când munca era interzisă până după întoarcerea de la biserică, de la Denii, cu lumânări aprinse, Joia Mare fiind considerată, printre huţani şi printre români, şi Paştele Moşilor, toate ritualuri pascale, în care cântecele ritualice, inclusiv rugăciunile şi osanalele, reprezintă expresii ale unei bucurii comunitare ancestrale, drept reminescenţă a contemplării, cea atât de specifică religiei naturale, dar şi creştinismului din priele două veacuri de după Hristos.

Şi la românii, şi la ucrainenii, şi la huţanii Brezei (biserica a fost unai singură pentru amândouă etniile), sărbătorile durau trei zile, totul începând cu slujba religioasă a Învierii, întâmpinată, an de an, cu aceiaşi evlavie, cu acelaşi preaplin de mulţumire sufletească pură şi proaspătă ca şi apa vie a agiazmei. Ca şi răzeşii români, huţulii adueau la biserică, în coşuri împletite din nuiele, pentru a fi sfinţite şi pască („pasky”), şi ouă încondeiate („krashanky” şi „pysanky”), celebrele „ouă muncite” ale răzeşilor români din Bucovina (ţăranii români şi ucraineni nu făceau ouă încondeiate, ci doar vopsite), dar şi unt, untură, brânză, friptură, cârnaţi, afumături, precum şi boabe de mac şi de piper sau fărâme de sare.

După celebrarea slujbei de Înviere („Utrenia”) şi „luarea luminii”, gospodarii Brezei, români, huţuli şi ucraineni, se întorceau acasă, fiecare gospodar înconjurându-şi casa, cu lumânarea aprinsă în mână, de trei ori, apoi îşi purificau şi animalele, presurându-le prin iesle bucăţi de pască sfinţită şi fărâme de sare mărunţită. Abia după aceea intrau oamenii în case, îşi dăruiau ouă şi le ciocneau ciocneau între ei, păstrâd cojile în apă pentru pacea sufletelor străbunilor („rakhmany”, în ucraineană, deci rahmanii sau blajinii şi din mitologia

românească), coji pe care le îngropau, în zilele următoare, în mormintele antecesorilor.

La Breaza, în timpul celor trei zile de sărbători pascale, cimitirul devine centrul satului, fiind vizitate mormintele, cu „lumină", încă din noaptea Învierii, şi pe tot parcursul zilelor următoare, în pelerinaje benevole, fără ore stabilite. Acolo, printre morminte, se dăruiesc şi se ciocnesc ouă, se dăruiesc felii de pască sau de cozonac şi se „cinstesc" păhăruţe cu băutură întru odihna răposaţilor, rememorându-se, cu duioşie şi cu o incredibilă bucurie lăuntrică, întâmplări frumoase din viaţa celor care nu mai sunt. Morţii Brezei, indiferent cum au trăit, au parte, în memoria obştească, doar de cinstirea a ceea ce a fost frumos, uman şi vesel în viaţa şi în personalitatea lor. Păcatele sunt pe vecie iertate şi, tocmai de aceea, ignorate.

Ispasul, deci sărbătoarea Înălţării Domnului, reprezintă cea mai importantă zi a obştii brezene, ziua în care brezenii, chiar şi cei risipiţi prin lume, se întorc în sat pentru a-şi comemora străbunii. Îmbrăcaţi sărbătoreşte, mulţi încă în portul străbun, oamenii merg, dimineaţa, la slujba de la diserică, apoi urcă pe Dealul Crucii, la mormintele direticate cu câteva zile înainte, unde aprind lumânări, se închină tăcuţi şi cu netrucată evlavie, apoi sărută fiecare cruce a străbunilor direcţi de câte trei ori. Femeile aştern pe morminte pânze frumos ornamentate, pe care pun blidele şi coşurile împletite cu gogoşi, prăjituri, cozonac, grâu fiert şi ouă roşii, toate sfinţite în biserică. Bărbaţii deapănă între ei amintiri, rememorează secvenţe frumoase, adesea chiar exemplare, din viaţa celor care nu mai sunt, apoi, după ce preotul satului rosteşte câte o rugăciune pentru odihna tuturor celor plecaţi şi caligrafiaţi în pomelnice amănunţite, stropind mormintele şi bucatele cu aghiazmă, bărbaţii scot sticlele cu vin sau cu alte băuturi mai moltatice (semn că încă se mai respectă simbolul Crucii Tresviei, din apropiere) şi oferă păhărele, „de sufletul morţilor"

tuturor celor care le ies în cale, gospodinele dăruind din bunătăţurile sfinţite, de cele mai generoase pomeni beneficiind săracii comunei şi ai satelor din megieşie, care nu ratează niciodată un astfel de prilej, ceea ce este bine, creştineşte, pentru că pomana adevărată presupune şi existenţa unor oameni care au nevoie de ea. Nu se fac schimburi de obiecte între oameni, precum în alte sate, deşi brezencele aduc la morminte şi nişte căni, pe care le dăruiesc doar oamenilor nevoiaşi.

La mormintele luminate se stă până târziu, apoi, după aprinderea altor lumânări şi rostirea rugăciunilor tăcute, nici măcar murmurate, crucile sunt sărutate, iarăşi, de trei ori, familiile îndreptându-se, pâlcuri-pâlcuri, spre casele lor (cei rispiţi prin lume, la casa neamului celui mai apropiat), unde are loc, într-un mod instinctiv ritualic, ospăţul îndătinat. Tinerii se adună pe terenul de sport, pentru diverse competiţii sportive şi pentru un veritabil spectacol folcloric, la care participă, spre seară, şşi tinerii din satele megieşe.

Seara, are loc Balul Gospodarilor, petrecere veche, şi ea îndătinată, la care oamenii, îmbrăcaţi majoritar în portul străbunilor, vin cu gustări şi cu băuturi moi, pentru a se distra, precum odinioară, până în zorii zilei următoare. Este ca şi cum înşişi străbunii s-ar ridica din morminte, ca într-un poem al lui George Coşbuc despre Ştefan cel Mare, şi s-ar înfăţişa, veseli şi demni, la o petrecere anuală, ursită şi în veşnicie.

Despre obiceiurile cele vechi ale Brezei, unele încă păstrate, altele fiind din ce în ce mai puţin înţelese, despre care ştiam câte ceva de la oameni dragi sufletului meu, precum Mihai Ungureanu, Grigore Atapa, Dragoş şi Viciu Hojda, Mihai şi Vitoria Macovei, am discutat, lămuritor, şi cu tinerii Gheorghe Lesenciuc, primarul comunei, Mihai Misiuc, viceprimarul, Florin Balahura, secretarul, şi Valentina Balahura, pasionata directoare a căminului cultural şi bibliotecară, cu scriitorul

Vasile Ursachi, director general al Centrului Cultural „Bucovina”, dar şi cu straşnicul bărbat Petrea Lisca, tatăl unuia dintre primii tineri brezeni care au mers la facultate, Vasile Lisca, dar pornisem discuţia în baza unor documentări temeinice despre obiceiurile şi datinile huţulilor şi ucrainenilor din Bucovina[95],

Portul tradiţional brezean, încă folosit cu mândrie de sărbători, inclusiv în dimineţile de duminică ale mersului la biserică, înfrumuseţat, încă din vremuri vechi, mai ales în cazul tinerilor, şi cu bundiţele cu primuri din blană de jder (modă impusă, pe toată valea Moldovei, de un croitor, evreu cernăuţean, stabilit la Colacu, beneficiază de mărturii vechi, precum cea făcută de Iraclie Porumbescu, după o memorabilă experienţă brezeană, la începutul lunii septembrie a anului 1843. Fetele, cu „păr mănos…, împletit în două cosiţe şi date peste piept, de pe care sclipea o salbă de mai multe şiraguri și fel de fel de monete, albe şi galbine, mari și mici. O cămeșă cu altiţe, de pe care fluturii sclipicioşi îţi luau ochii, nu alta! Catrinţa, în colori oacheşe şi cu dungi de chir (peltea), şi brâneţe de asemenea la fel, ba şi mai sclipicioase decât chirul cu care erau întreţesute”. Femeile purtau minişterg, inclusiv huţulcele, dar şi basmale înflorate şi tulpane, părul neacoperit fiind privilegiul fecioriei. Bărbaţii purtau, ca şi Iraclie Porumbescu, „cămaşa de in cu mâneci largi, pieptarul nou cu primuri de jderi, brâu în ciubuce, sumanul negru de miţe pe umeri, pălăria cu flori, cu păuni şi cu gherdane-n cap, iar în picioare ciubote cu turetci lungi, încreţite la încheietură”,

95 GOLOVATSKI, I., *Ocherk staroslavianskogo basnosloviia Ili mifologii*, Lviv 1860; FRANKO, IVAN, *Liudovi viruvannia na Pidhir'iu*, Lviv 1898; HNATIUK, VOLODYMYR, *Znadoby do halyts'ko-ruskoï demonolohiï"*, Lviv 1909), VOROPAI, O., *Zvychaï nashoho narodu*, Munchen 1958-66, KUROCHKIN, O., *Novorichni sviata ukraïntsiv*, Kyiv 1978

Ciubotele erau purtate doar de gospodarii de frunte, săracii mulţumindu-se cu opincile sau cu bocancii, anecdotică rămânând în Breaza izbucnirea primarului interbelic Gheorghe „Gioco” Valach, care, zărindu-l pe fluieraşul Ion Hojda încălţat precum gospodarii de frunte, într-o zi obişnuită, i-ar fi strigat: „Tu să dai ciubotele gios, cu nu poţi purta ciubote ca primarul!”. Ciubotele consfinţeau, în fond, și un anume statut social, o anumită fudulie brezeană aproape trufaşă, care contrastează cu firea deschisă şi prietenoasă a sătenilor.

La petrecerile brezenilor cântau, în vremurile vechi, doar câte doi sripcari, celebrii fiind, conform unei opinii cam exclusiviste[96], emigrantul slovac Anton ISACOVICI (1869-1942), poreclit „Feanic”, după o monedă divizionară austriacă, ucenicul lui „Feanic”, Ioan a lui Tănase COSMECI (1875-1945), Ion MOŞULEAC din Pârâul Gropii, poreclit „Ziunic”, cel care îşi construia singur viorile, Ion TURCU al Rariţei, mort la doar 33 ani, din cauza unei boli de piept, şi Petrea „Lili” TURCU.

Un muzicant de excepţie, care a cântat, împreună cu Ilie CAZACU şi cu Sidor ANDRONICESCU, la Londra, a fost Toader MOROŞAN, de pe pârâul Neagra, virtuozitatea lui fiind mult preţuită în epocă.

Ioan COSMECI, nepotul Eufrosinei Cosmeci, născută în 1821, care a avut un singur fecior din flori, Atanasie, născut în 1847, este fiul Eudochiei Lazov, născută în 1849. Însurat cu Maria Gelber, născută în 1884, Ioan Cosmeci a avut 11 copii, pe: Rachila, în 1902, pe Afanasie, în 1903, pe George, în 1904, pe Petru, în 1906, pe Parascheva, în 1906, pe Ilie, în 1909, pe Gheorghie, în 1911, pe Vasilina, în 1912, pe Onufrie, în 1913, pe Dimitrie, în 1915, şi pe Elisaveta, în 1917.

Pe Ioan MOŞULEAC nu l-am aflat în Condica parohiei Breaza, dar se trage, cu siguranţă, din Archip Moşuleac, născut

[96] IOAN COSMECI, *Breaza / Monografie și istorie*, Partea I, Litera Botoşani 2004, p. 32 şi urm.

în 1855, şi din Parascheva Bodnar, născută în 1875, fiind fiul unuia dintre cei 7 copii ai celor doi soţi. Ion avea şi un frate violonist, Gheorghe MOŞULEAC, iar celor doi muzicanţi, care obişnuiau să cânte mai mult acasă, în serile fremătătoare de vară, li se spunea „Zvânec”, deci cel care face zvon, zgomot, cuvântul definind şi clopotul.

Cât despre cei doi fraţi TURCU, menţionaţi în lucrarea citată, ei ar fi, de fapt, după spusele bătrânilor brezeni, Ilie „Lili” TURCU, violonist de excepţie, şi Ion „Boboţii” TURCU, neîntrecut cobzar, dar care era, uneori, şi toboşar. Atunci când satele de pe valea Moldovei adoptă şi acest instrument. În Condica parohială a comunei Breaza nu i-am găsit menţionaţi. Şi mai există un Petru TURCU, şi el scripcar cu nume celebru cale de şapte sate, cum se spune în popor. Şi mai exista un conzar bun, pe care bâtrânii Brezei şi-l amintesc doar sub numele de TRISCIUC.

La vioară şi la cobză a cântat, cu mult meşteşug, şi Ştefan COTOS, care, de asemenea, nu figurează în condica parohială, un alt viorist cu renume fiind Vasilie LEUŞTEAN, născut în 1914, unul din cei 6 copii ai soţilor Costan Leuștean, născut în 1881, și Ana Cojocar, născută în 1887.

Acum bătrân, dar cu sufletul vibrând de tinereţe, scripcarul Gheorghe ZAIŢ pare să fie ultimul muzicant tradiţonal al satului.

Fluieraşii n-au făcut parte niciodată din tarafurile săteşti, deşi au existat şi fluieraşi cu renume, precum Ioan HOJDA, despre care deja am pomenit, sau, mai înspre zilele noastre, Toader POPESCU, tatăl lui Gheorghe. A existat şi un clarinetist, în perioada interbelică, refugiatul Petrea REPCIUC, însurat cu o Brezeancă şi stabilit, pentru totdeauna, în comuna dintre obcini.

Nunţile şi botezurile erau, datoriotă bisericii, aidoma cu ale românilor şi pentru huţani, şi pentru ucraineni.

La petrecerile brezenilor, conform mărturiilor vechi, „tineretul juca… „Hora” şi „Arcanul”, chiuind şi şuguind”[97], dar şi „Arcanul”, Corăbeasca”[98], „Hora-mare”, „Ardeleneasca”, „Moldoveneasca”, „Ciofu”, „Bătuta”, „Sârbeasca”, „Rusasca”, „Ungureasca”, „Ţigăneasca” şi „Polca”[99]. Probabil, deşi mărturii scrise nu există, iar Carol Miculli un întâlnise o astfel de piesă instrumentală prin munţii huţăneşti, s-a jucat şi „Huţulca”, dar se ştie că huţanul, pururi îndrăgostit de natură şi de libertate, nu-şi prea bătea capul cu muzica, el preferând meşteşugurile, fiind, de altfel, un cioplitor în lemn neîntrecut. Tocmai de asta, folclorul muzical şi coregrafic huţănesc este identic cu cel românesc sau ucrainean, deşi între folclorul românilor şi ucrainenilor bucovineni, care trăiau, de-a lungul veacurilor, în aceleaşi sate şi mergeau la aceiaşi biserică şi la aceiaşi strâsură există o înrudire mai mult decât vizibilă. În mod sigur, „Huţulca” nu reprezintă un produs muzical huţănesc, aşa cum „Ardeleneasca”, „Moldoveneasca”, „Sârbeasca”, „Rusasca”, „Ungureasca”, „Ţigăneasca”, „Leşeasca” sau „Ovreicuţa” nu înseamnă produse muzicale ardeleneşti, moldoveneşti, ruseşti, ungureşti, ţigăneşti, poloneze sau evreieşti, ci produse lăutăreşti care preiau elemente din ritmicitatea folclorului muzical al etniilor bucovinene pentru a le folosi, prin adaptări la ritmicitatea tradiţională românească, la nesfârşitele petreceri ale românilor, cel mai exemplificator exemplu de contaminare folclorică reprezentându-l „sârbele”, care nu sunt, de fapt, decât nişte adaptări, în ritmuri româneşti, ale şlaierelor evreieşti.

Obştea brezeană, formată, în primul rând, din proporţii aproape egale de răzeşi români, de huţani şi de ucraineni, proveniţi din „Rusia Roşie”, cum i se mai spunea Galiţiei, a

[97] DEŞTEPTAREA, Nr. 4/1895, p. 33
[98] DEŞTEPTAREA, Nr. 20/1897, p. 158
[99] DEŞTEPTAREA, Nr. 6/1898, p. 50

adoptat un folclor muzical amplu şi divers, un folclor muzical de sinteză, în care fiecare etnie în parte îşi poate simţi sufletul fremătând. Dominanta românească se datorează proprietăţii, românii câmpulungei fiind, iniţial, stăpânii munţilor, statutul lor social fiind revendicat, şi prin modul de a petrece, şi de celelalte etnii, un exemplu în acest sens reprezentâdul bogatele neamuri de huţani Droniuc şi Cepeliuc, ambele revendicându-şi, prin documentele achiziţionării de proprietăţi, aşa cum se poate observa şi din documentele reproduse, statutul de „răzeşi”.

Folclorul muzical şi coregrafic din Breaza a avut parte de o inedită tezaurizare, prin constituirea unui adevărat ansamblu aristic de amatori, în 1932, ansamblu în cadru căruia formaţia de dansuri tradiţionale, coordonat de coregraful Pentilie TIMU, avea să obţină performanţe şi recunoaşteri de excepţie, apogeul constituindu-l evoluţia pe scenele din Londra, în 1937, împreună cu păstrători de datină din Fundu Moldovei, de talia lui Ilie CAZACU şi Sidor ANDRONICESCU, promotorii artei naţionale româneşti de pe valea Moldovei fiind folcloristul Dimitrie GUSTI şi aghiotantul regal Teofil SIDOROVICI, de loc din Bucşoaia. O fotografie din 1937, reprodusă de Ioan Cosmeci[100], înfăţişează ansambul folcloric din Breaza şi Fundu Moldovei, printre dansatori aflându-se şi brezenii Valerian şi Minodora LEUŞTEAN, Ilie TIRONIAC, Dumitru şi Aurora COSINSCHI, Mihai DORNEANU, Maria ZINECI, Ana UNGUREANU, Eudochia BODNAR, Edvart şi Zenovia OLAŞ. În 1934, conform aceleiaşi surse, tânărul învăţător Gheorghe APETREI, pusese în scenă, la Breaza, „Sânziana şi Pepelea”, de Vasile Alecsandri, din distribuţie făcând parte Gheorghe APETREI, Aurel COSINSCHI, Petrea HALIŢA, Ştefan UNGUREANU, Adrian COSINSCHI, Constantin ŢIPULEAC şi

[100] IOAN COSMECI, *Breaza / monografie și istorie*, Partea I, Litera Botoșani 2004, p. 69

Valeria LEUŞTEAN, spectacolul teatral fiind jucat, ulterior, şi la Bucureşti.

În primele decenii ale epocii comuniste, exista, la Breaza, o tânără rapsoadă, de care se îndrăgostise, tot fără noroc, precum Iraclie Porumbescu, odinioară, de Măriuţa Macovei, vestitul artist instrumentist Silvestru LUNGOCI şi de la care încă mai primeşte piese vechi şi autentice chiar şi Sofia VICOVEANCA, Coca UNGUREANU, dar destinul i-a fost potrivnic, iar hăruirea înnăscută nu a mai avut parte de consacrare. Din păcate.

Astăzi, pe lângă mulţi tineri dansatori brezeni, care evoluează şi în Grupul folcloric „Datina" al comunei Breaza, înfiinţat în anul 2006, la iniţiativa lui Mihai Misiuc şi a doamnei Marieta Cramariuc, dar şi în formaţii din Câmpulung, Fundu Moldovei şi Pojorâta, obştea brezeană tradiţională îşi exprimă sufletul şi prin cântecele interpretei Amelia COSINSCHI-FLORESCU, artist autentic, pe care doar grijile gospodăreşti ale moştenirilor funciare, asumate, la Breaza, dintotdeauna, drept datorie faţă de străbuni, au împiedicat-o să răzbată spre faima care i se cuvine.

Din Grupul „Datina", cu un repertoriu de datini bogat şi divers (Colinde, inclusiv „Urătura", „Dansul caprelor", „Dansul ursului", „Buhaiul", „Dansul moşnegilor", grup vocal, formaţie de dansuri), fac parte: Georgiana LESENCIUC, Amina ŢĂRAN, Alexandra MACOVEI, Mălălina POLOHAN, Nicoleta POLOHAN, Simona BODNAR, Mihai COSINSCHI, Vasile COSINSCHI, Todirică LESENCIUC, George COSINSCHI, Ionel MACOVEI, Mihai HAGĂU, Andrei HOJDA, Eugen CEHREN, Costel POLUNSCHI, Ionuţ TURCU, Dumitru ŢIMPĂU, Cristi STARCIUC şi Cătălin MACOVEI, Grupul „Datina" fiind prezent în mai multe emisiuni, unele speciale, dedicate culturii huţule, ale televiziunilor naţionale şi judeţene (în 2010, de pildă, TVR a înregistrat pentru „Zestrea Românilor", emisiune difuzată în mai multe episoade, iar „Favorit TV", pentru emisiunea „La izvorul Dorului", realizată de Radu Potoran).

În Breaza există şi un Ansamblu Folcloric, „Obcinile Feredeului”, cu Dorin COCÂRŢĂ instructor, cu o orchestră proprie, alcătuită din Constantin ŢARAN (trompetă), Constantin ALEXANDROAIE (acordeon), Ionuţ BURDUHOS (trompetă), Alexandru FLORESCU (taragot), Emil FÂŞC (clarinet), Ioan TURCU (tobă tradiţională) şi Mihai ŢARAN (saxofon şi fluier). Solişti sunt fetele din Grupul „Datina” (Alexandra MACOVEI a câştigat Premiul al III-lea la Festivalul-concurs „Rapsodia Românească” Bucureşti), fraţii Ionuţ şi Grigore CORUŢ şi Amelia FLORESCU, iar dansatori: Vasile COSINSCHI şi Maria COSTELIUC, Toader şi Elena LESENCIUC, Mihai MISIUC și Carmen LUCANIUC, Dorin şi Dana POPESCU, Ioan şi Veronica TÎMPĂU, Sorin și Mihaela TURCU, Ionuţ CORUŢ şi Luiza ŢARAN, Aurel BODNAR şi Angela CALENIUC, Ionel şi Mihaela CRAMARIUC, Vasile VALACH şi Marieta CRAMARIUC, Ionel MACOVEI şi Marilena LESENCIUC, Grigore CORUŢ şi Mihaela ŢARAN.

Festivalul „Fiii Satului”, reluat din 2006, după o iniţiativă anterioară a lui Viorel IASENCIUC, patron la fabrica de lactate din comună, care reînvia o tradiţie veche, adună, de regulă de Ispas, mulţime de brezeni, răspândiţi pe tot cuprinsul ţării şi chiar de peste hotare, pentru a se închina memoriei obşteşti. De regulă, la manifestare, pe lângă spectacole, se organizează parăzi ale portului popular, plimbări cu trăsurile prin comună, dintre ivitaţii speciali distingându-se îndrăgiţii interpreţi de folclor Cornelia şi Lupu Rednic, Nicolae Tiron şi Marius Zuziac (în repertoriu şi cu cântece ucraine şi huţule), toată mulţimea de popor, brezeni şi oaspeţi participând, seara, la „Balul Gospodarilor”, alt vechi obicei brezean.

Despre Breaza şi despre interferenţele câmpulungene

Încă de la întemeierea comunei Breaza, într-un spaţiu al românilor câmpulungeni din Fundu Moldovei, Sadova, Câmpulung și Pojorâta, coloniştii huţani şi ucraineni, fiind conştienţi că sunt „încunjuraţi, din toate părţile, numai de Români şi, încotro se mişcă, numai tot cu ei (Românii) vin în atingere", au intrat în interferenţă cu românii, primind și oferind, la nivelul civilizaţiei munteneşti, elemente ademenitoare, ca utilitate şi ca frumuseţe, influenţele fiind reciproce, iar mărturiile iconografice de care dispun confirmă aceste afirmaţii. În Breaza, aveau întinse moşii „Simion, Costan şi Ilie MÂNDRILĂ, Pentelei ŞANDRU, Pentelei şi Ilie ŢÎMPĂU, Toader şi Mihai COCÂRŢĂ, Ioana ŢÎMPĂU, Vasile ŞALVAR, Spiridon ROPCEAN, Toader şi Costan URSESCU, Toader şi Gavril LEUŞTEAN etc. din Fundul-Moldovei, George şi Ioniţă NEMŢAN, Vasile ULIAN şi Ioniţă BURDUHOS etc. din Câmpulung. Cea mai mare parte din an, petrec ei pe aici"[101], la care se adaugă, prin stabilire timpurie la Breaza, Ştefan BIRĂU, George BODNAR, Toader BURDUHOS, Grigore LAZĂR, Mihai LAZĂR, Gavril LAZĂR, Iacob LEUŞTEAN, Gavril MACOVEI, Nichita MACOVEI, Timofti MACOVEI, Vasile MACOVEI, Iacob MACOVEI, Precob MACOVEI, Frăsina MACOVEI, Iosif MACOVEI, Atanasie MACOVEI, Ignat MACOVEI, Toader MOISA, Andrei

[101] Patria, Anul III, Nr. 366, Miercuri în 5/ 17 Decemvrie 1899, pag. 2

MOISA, Ioan POPESCU, Daniil ROTAR, Filip ŞANDRU, Iacob ŢĂRAN, Iftimie ŢÂMPĂU, Vasile ŢÂMPĂU, Ioan ŢURCAN, Larion UNGUREAN, Gheorghe UNGUREANU şi Grigore URSESCU, cu consecinţa unei reciproce influenţări, în condiţiile în care mulţi membri ai proprietarilor amintiţi, dar şi ai altora, omişi şi de Ilarion Prelici, dar și de Condica parohială a comunei bisericeşti Breaza, precum familiile URSACHI, AMDRONICESCU, RAŢU, HURGHIŞ, GRĂMADĂ etc., deja făceau parte din structura multietnică a satului, ridicându-şi case şi în vatra satului, şi în cătunele componente ale comunei, dar şi prin munceii domoli, pe care îşi aveau întinsele păşuni, fâneţe şi păduri, începând din Dârmoxa, Tătarca, Mănăila, Plai, Pinet şi terminând, să zicem, cu Plaiul Mostici.

Cei mai mulţi dintre noi avem tendinţa de a privi spre vremurile vechi ignorând trăirile, de parcă duioşia şi filosofia ar fi apărut doar odată cu noi, dar în vremurile acelea, în care spaţiul era mult mai vast (casele nu erau atât de apropiate unele de altele), armonia era mai deplină, iar trăirile vibrante, adânci, metafizice. Am găsit, pe fotografiile-cărţi poştale, pe care mi le-a pus la dispoziţie scriitorul Vasile URSACHI, băştinaş din Breaza de Sus, director general al Centrului Cultural „Bucovina", texte interesante, vii şi duioase, care „zugrăvesc" şi suflete, aceleași în toate satele, aceleași în toate vremurile. Cea mai veche fotografie, cu o pereche de miri a anului 1878, făcută de fotograful câmpulungean Maler al firmei „Alois Ziegler", înfiinţată de Bernhar Wachtl din Wien, vorbeşte, de fapt, despre un obicei al luptei cu timpul, pe care şi brezenii îl practicau, mai ales după ce le plecau feciorii la oastea împărătească, expediind şi primind fotografii, pe spatele fiecărei fotografii fiind imprimate datele unei cărţi poştale autentice, fotografia putând fi expediată rapid şi fără complicaţii, într-o provincie în care administraţia austriacă impusese, şi la nivel poştal, rapiditate şi eficienţă. Fotografi erau mulţi, în toate târgurile, inclusiv în Cernăuţi, unde brezenii

ajungeau mai repede decât în Suceava, drumul fiind mai scurt, la Cernăuţi, în atelierul fotografului Curţii regale, Salo Brull, făcându-i portretul, de pildă, şi fostul primar al Brezei, Gheorghe „Gioco" Valach. Alţii înfruntau timpul, cu „suvenire", în atelierele fotografice Puşcanitzki, din Vatra Dornei, Silvestru Dr. Braşcan „foto-Modern Universal", str. Deia, Câmpulung (Buc.), sau în cel al librarului câmpulungean Gabriel Storfer.

Fotografiile cu rol de carte poştală erau trimise, de către brezeni şi brezence, membrilor familiilor (iubiţilor, de către fete), care-şi făceau serviciul militar în cadrul Regimentului 41 de Infanterie din Cernăuţi, cu batalioane răspândite prin Balcani, prin Ungaria sau prin Galiţia, caligrafiindu-se, pe dosul fotografiei, numele celui drag şi o adresă care suna ciudat, precum „Inft. Reg. No. 41 / Ersatz Batalion / I Kompani în / Goss Leoben / Steiermark" sau, în cazul nefericit al rănirii celui drag în vreo bătălie a vremii, pe adresa spitalui imperial „K. K." dintr-o ţară îndepărtată, de exemplu, pe adresa „K. K. Reserve Spital / III Abteilung Zimer No. 6 / în Trencsen / Ungaria!".

Toate fotografiile din acele vremuri, în bună parte versificate în genul „amintirilor" („Printre nouri iese luna, stele pe cer sclipesc, / Eu prin astă mică carte fericire îţi doresc", „Ca un fluture ce-şi cată patul său pe trandafir, / Caut eu în astă poză ca semn la un suvenir" sau „Anii trec şi timpul zboară / prefăcând viaţa în nor / şi din toate nu rămâne / decât amintirea lor!"), reprezintă, în fond, revolte împotriva trecerii timpului şi, în cele din urmă, chiar şi finalitatea visată, „suvenirea", deci un loc bine stabilit în memoria obştească sau măcar în cea a neamului veşnic, dar alcătuit din trecătoare generaţii. Textele acelea, naturale, simple, sentimentale şi fremătătoare, pe care le reproduc aidoma, pentru a păstra savoarea epocii, exemplifică o lume, pe care s-o înţelegem şi s-o trăim, încredinţând-o viitorului, o lumea care nu diferă cu nimic din lumea căreia îi aparţinem noi, altă generaţie trecătoare din structura veşnică a existenţei obşteşti:

„Dragă bădiţă!!!

Printre nouri esă luna stelele pe cer sclipesc.

Noi prin astă mică carte fericire Îţi dorim.

Dar pe ale mele scrisă rânduri ochi când ai arunca lasă o lacrimă să cadă peste litera mea Zinovia. Căci toate în lumi se vor trece chiar şi eu de pe pământ. Dar bunul D-zeu să deie odată să te mai văd. O fi că noi tare dorim la olaltă să mai fim. Dară Nica portret nu îţi trimite. Că Meata încă nu ai trimăs. Dară pentru dânsa îţi trimăt eu portretul moşului Flocea. Şi cu aceste toate îţi sărut gura prin carte. Că acasă când ai veni. De Aglaia mână pentru Zinovia”.

„Mult Iubite Cumnati

Wasilică!

Bine voieşte a primi aceste chipuri între cari sunt şi eu şi te uită bine şi îmi spune or deţi plac. Ca un fluture ceşi caută patul său pe trandafir, caut eu în astă poză ca sămn la un suvenir. Căci toate trec în astă lumi ca şi roaua de pe flori. Suvenirea dar rămâni Weşnic şi Nemuritor. Te sălut şi nu te uit şi mi dor până ce mor”.

Iar răspunsul celui drag, ostaş în cine ştie ce capăt din Europa, venea, oarecum fălos, dar la fel de duios:

„Amentirea de pe timpul meu de serviciu!!! 1906

Ani trec şi timpul sboară
prefăcând viaţa în nor
Şi din toate nu rămâne
Decât amentirea lor!”.

Se întâmpla, în timpul anului, să vănă în concediu câte un ostaş brezean, iar satul se aduna, la casa lui părintească, să-l vadă şi să-l admire, pentru că feciorul purta uniforma de gală,

cea pe care tinerii satului aveau s-o reproducă, prin voite transfigurări artistice, în costumaţiile bunghiereşti ale datinilor de iarnă.

Feciorii satului organizau, în cinstea ostaşului, o „strânsură”, împodobind „steagul” (o prăjină împodobită cu crengi verzi, cu flori şi cu panglici colorate), pe care, în timpul horei şi balului, avea să-l poarte acel ostaş, recunoscut ca vătaf al „strânsurii”, el deschizând petrecerea, conducând dansurile şi decizând ordinea cântărilor.

Dacă ostaşul întors, vremelnic, la vatră, dar şi cel care îşi isprăvea datoria faţă de ţară şi care avea parte şi el de o astfel de petrecere obştească, era dominat sufleteşte mai mult de statutul său obştesc, decât cel impozant de militar, atunci el nu-şi mai punea uniforma militară, care stârnea admiraţia tuturor şi, mai ales, a fetelor, ci hainele lui sărbătoreşti, de gospodar al muntelui.

Flăcăul brezean purta la „strânsură”, ba chiar şi la nuntă, cum probează fotografia din 1878, ciubote negre înalte, cu încreţituri, cioareci sau iţari groşi, dar lărguţi, cămaşă albă, lungă până la genunchi, cu mâneci largi şi cu „ciupac”, deci cu guler înalt, împodobit cu alese cusături. Poalele şi mânecile cămăşii, dacă nu era total neîmpodobite, se terminau cu câte o „raţâcă”, deci cu câte o broderie albă, lucrată cu igliţa. Cămaşa era, întotdeauna, strânsă, la mijloc, de un chimir lat din piele, rareori de un brâu de lână. Bundiţa, simplă, albă, cu primuri din blăniţă neagră de miel, avea puţine şi discrete înflorituri. Cuşma o purta, peste pletele lungi, unse cu seu din osânză, turtită (deci căciulă de necombatant), îndoită la mijloc, din faţă, înspre spate, cu muchia palei. O mustaţă răsucită cu dichis aducea un aer mai bărbătesc pe chipul tânăr şi blajin al munteanului.

Fetele nu aveau voie să poarte broboade, ci doar flori sau coroniţe, pe care le prindeau în cosiţele împletite şi fixate pe creştet, într-un coc dichisit. La horă, fetele, ca şi flăcăii, nu

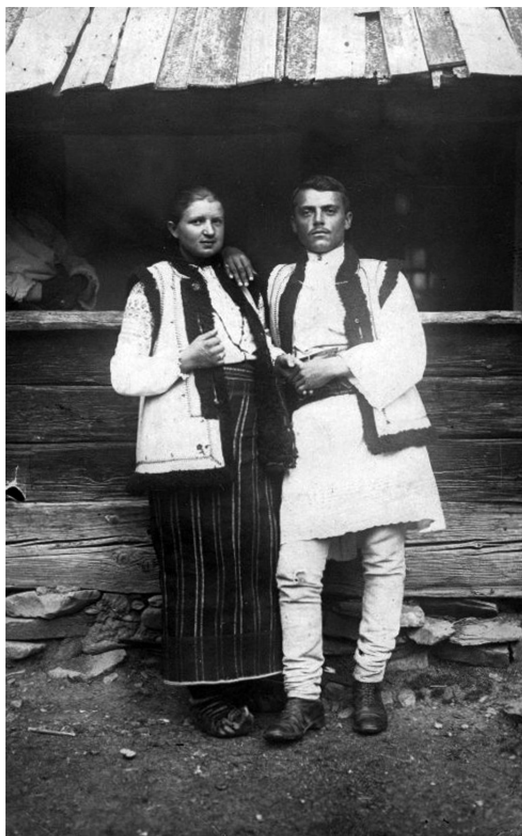
purtau niciodată opinci, ci botine sau chiar cizmuliţe. Catrinţele aveau vrâste lagi, negre, împodobite cu altele mai înguste, viu colorate. O bârneaţă, adesea tricoloră, precum cea din 1878, încingea catrinţa peste cămaşa, împodobită, cu mult rafinament, de cusături şi „raţâce" (broderii). Altiţele erau, la românce, înguste, dar şi româncele aveau să adopte rapid altiţele late, bogat şi vioi colorate ale huţancelor, motivele geometrice româneşti fiind îmbogăţite, din ce în ce mai des, cu motivele florale huţăneşti. La fel, şi în cazul piepţilor, pe care huţancele revărsau curcubeie de imaginaţie şi de culori.

Cu ocazia nunţii, fata îşi lăsa codiţele împletite să se reverse pe piept, iar druștele, care-i pregătiseră, în zilele anterioare, coroniţă bogată, îi împodobeau şi codiţele cu flori, monede şi panglici colorate, coroniţa, mai bogată decât în anii fecioriei, fiind singurul element care-i definea statutul de mireasă. După ceremonia religioasă, coroniţa era înlocuită cu un minişterg sau cu un batic, semn al intrării ei în rândul nevestelor, care nu aveau voie să-şi mai arate părul niciunui bărbat, cu excepţia celui ursit de soartă şi, în fond, ales.

În vremurile acelea vechi, locuitorii comunei Breaza încă nu aveau o identitate obștească, în ciuda faptului că aparţineau unei entităţi administratice distincte, românii considerându-se câmpulungeni, chiar şi în cazul în care avea reşedinţa statornică la Fundu Moldovei, la Sadova sau la Pojorâta, iar huţanii aspirând la statutul de câmpulungeni şi ca o condiţie conștientizată a integrării economice, după cum singuri o mărturiseau în memoriul, deja citat, pentru deschiderea unei şcoli româneşti la Breaza.

Conştiinţa obștească, cea pe care o numim, uneori, cu o anumită doză de ironie „patriotism local" avea să se închege abia după anul 1911, când s-a deschis şcoala ctitorită de Eusebie Mercheş, conştiinţa obștească fiind, la Breaza, un produs spiritual, realizat, prin eforturi comune, de biserică, de şcoală, dar şi de… fabrica de cherestea a evreilor creştinaţi, şi ei

brezeni întrutotul, generaţiile familiei Gelber, ştiut fiind faptul că, prin credinţă, prin iniţieri în cultură şi prin dezvoltare economică, se creează identitatea aceea de care o comunitate poate fi şi mândră.

1910 (col. Vasile Ursachi).

Despre neamurile vechi ale Brezei

Odată cu individualizarea comunei prin stabilirea unei vetre de sat, în jurul căreia gravitau cătunele Benia, „Bentesz”, Groapa, Poraicu şi Porcescul, iar ulterior şi Cocoşul, Dealul Glodului, Făgeţelul, Măgura, Neagra, Pârâul Brezei, Răchitiş şi Runcul, până a se ajunge la o „geografie” a părţilor satului Breaza, din care făceau parte Bentegi, Făgeţel, Măgura, Neagra, Runcu şi Tâmpa, familiile brezene (româneşti, huţule, ucrainene, evreieşti, polone, ţigăneşti şi nemţeşti) capătă pondere sau dispar din viaţa comunitară, funcţie de numărul, dar şi de vrednicia urmaşilor.

Un top al familiilor cu mulţi copiii îi are în frunte, de-a lungul istoriei brezene, cu câte **14 copii** pe soţii Ioan REBENCIUC, născut în 1871, şi Maria IVANIUC, născută în 1874 şi pe soţii Ioan MACOVEI, născut în 1859 şi Maria CUCUTIEC, născută în 1865.

13 copii a avut familia soţilor Dimitrie LESENCIUC, născut în 1884, şi Ana MACOVEI, născută în 1893.

Câte **12 copii** au avut mai multe familii, printre care soţii: Alexa BODNAR, născut în 1900, şi Elisaveta NICHIFOREAN, născută în 1905; Mihai CEPELIUC, născut în 1872 şi Teodosia FAICEAC, născută în 1881; Leontie COBELEŢA, născut în 1869, şi Anastasia REBENCIUC, născută în 1880; George LESENCIUC, născut în 1872 şi Maria MACOVEI, născută în 1878; Ştefan a lui Precob MACOVEI, născut în 1861, şi Maria REBENCIUC, născut

în 1867; Ştefan a lui Petru MACOVEI, născut în 1865, şi Irina VAUCIUC, născută în 1871; Grigorie SOROCHAN, născut în 1892 şi Parascheva PINTEA, născută în 1899; Gavril TURTUREAN, născut în 1873, şi Ana URSESCUL, născută în 1886; Mihai a lui Larion UNGUREAN, născut în 1866, şi Parascheva MACOVEI, născută în 1878; Vasile URSACHI, născut în 1856, şi Elisaveta ANRDONICESCUL, născută în 1864; Ioan VALACH, născut în 1861, şi Axenia VALACH, născută în 1869.

Au avut câte **11 copii** soţii: Ioan COSMECI, născut în 1875, şi Maria GELBER, născută în 1884; George DUCEC, născut în 1897, şi Ana MACOVEI, născută în 1904; George a lui Miron HALEŢA, născut în 1863, şi Ecaterina CECIULEAC, născută în 1865; Vasile IVANIUC, născut în 1870, şi Eudochia CALENCIUC, născută în 1876; Precob MACOVEI, născut în 1866, şi Varvara BUTA, născută în 1869; Andrei MACOVEI, născut în 1888, şi Parascheva SPOIALĂ, născută în 1891; Alexa MACOVEI, născut în 1863, şi Parascheva CHÎRMACI, născută în 1871; Nicolai MACOVEI, născut în 1887, şi Vasilina ŢÂMPĂU, născută în 1893; Ilie PROSCURNIAC, născut în 1868, şi Parascheva CRAMARIUC, născută în 1884; Ioan RUBANIAC, născut în 1884, și Ana, născută în 1892; Nicolaiu RUSAN, născut în 1867, şi Parascheva VALACH, născută în 1874; Alexa SEROCEAC, născut în 1899, şi Casandra FĂŞC, născută în 1907; George SOROCHAN, născut în 1877, şi Maria HOJDA, născută în 1886; Vasile ŞANDRU, născut în 1867, şi Teodosia HRENIUC, născută în 1880; Nicolai ŢĂRAN, născut în 1836, şi Eudochia BALABAŞCIUC, născută în 1841.

Câte **10 copii** au avut soţii: Ioan CECIULEAC, născut în 1877, şi Maria LUCĂU, născută în 1882; Filip CEHREN, născut în 1861, şi Maria MĂGUREAN, născută în 1864; Gheorghe CEHREN, născut în 1902, şi Anastasia CORNEA, născută în 1910; Alexa lui Andrei CEPELIUC, născut în 1876, şi Elena BIRĂU, născută în 1881; Alexandru IANOVICI-GRĂMADĂ, născut în 1874, şi Eudochia CEHREN, născută în 1881; Iacob a

lui Gavril LESENCIUC, născut în 1840, şi Ioana BODNAR, născută în 1857; Pentelei LESENCIUC, născut în 1884, şi Ana HRENIUC, născută în 1904; Grigorie MACOVEI, născut în 1861, şi Varvara MACOVEI, născută în 1867; Mihail a lui Iacob MACOVEI, născut în 1848, şi Titiana ŞESUREAC, născută în 1856; Toader a lui Dumitru lui Ignat MACOVEI, născut în 1894, și Vasilca MACOVEI, născută în 1896; Gavril a lui Ioan PENTIUC, născut în 1879, și Eudochia REBENCIUC, născută în 1887; Ioan POLIEC, născut în 1882, şi Irina POLOCHAN, născută în 1889; Ioan SAVUŢA, născut în 1894, şi Ioana DUCEC, născută în 1899; George ŢĂRAN, născut în 1896, și Elena UNGUREAN, născută în 1906; Leontin VALACH, născut în 1858, şi Ecaterina LESENCIUC, născută în 1868.

1905 (col. Vasile Ursachi)

Despre bisericile Brezei

Prima biserică din Breaza este, conform unui succint şi interesant istoric, scris de preotul brezean Nicolae Fărtăiş, cea din cătunul Porşescul, ridicată, la îndemnul preotului Vasile COMARNIŢCHI, primul preot atestat al Brezei, între anii 1763-1770.

A doua biserică, încă păstrată de o veche fotografie a satului, pe care o reproducem în anexe şi pe copertă, este cea construită, la Fundu Moldovei, în 1682, primită în dar, demontată şi adusă la Breaza, în 1824, pentru a fi amplasată pe locul actual al capelei octogonale de la intrarea în cimitir. În „Schematismus der Bukowinaer gr.-or. Archiepiskopal-Dioceze", în toate ediţiile anuale, Comuna bisericească Breaza, formată, în 1843, din satele Breaza, Porcesul, Benea şi Cucoşul, cu oficiu poştal în Breaza, este menţionată biserica Sfinţilor Mihail şi Gavril ca fiind adusă de la Fundu Moldovei, în 1824, de Mihail MACOVEI, primarul de atunci, care era considerat ctitor al bisericii din Breaza. Părintele Nicolae Fărtăiş consemna, drept dată a ctitoririi bisericii din Breaza, la Fundu Moldovei, anul 1802, când ar fi fost adusă din Chimăn şi ontată la Fundu Moldovei, dar informaţia este contrazisă de recensământul generalului rus Rumeanţev, care consemna, la Fundu Moldovei, în 1772, această biserică, slujită, pe atunci de „popa Georgiţă HASNĂŞ"; după cum consemnează evidenţele mitropolitane anuale, „Scematismus"-urile, biserica nouă din Fundu Moldovei a fost construită între anii 1819-1822, deci abia după aceea,

adică în 1824, după cum precizează aceeaşi sursă mitropolitană, fundmoldovenii şi-au vândut biserica veche, care, în fond, urma să fie de folos descendenţilor lor, stabiliţi la Breaza.

Biserica din Benea a fost dată în folosinţă în anul 1901.

Din aceeaşi sursă, a evidenţelor mitropolitane cernăuţene, aflăm şi numele preoţilor, dar şi numărul enoriaşilor ortodocşi, în decursul timpului. În 1843, anul înfiinţării comunei bisericeşti, paroh încă mai era Alexe COMARNIŢCHI, care păstorea peste 798 de suflete. În 1845, înregistrăm numele celui de-al treilea slujitor al altarului brezean, preotul administrator Alexandru SĂVESCUL, nujmărul enoriaşilor fiind 811. În 1876, paroh era Georgie PRELICI, numărul enoriaşilor ajungând la 1.355. În 1881, acelaşi George Prelici păstorea peste 1.376 suflete. În 1885, anuarul mitropolitan publică şi câteva date despre preotul Prelici, născut în 1832, preot din 1857, paroh din 1863 şi exarh din 1880. În 1888 şi în 1893, sunt preluate aceleaşi date, abia din 1897 fiind consemnat şi preotul cooperator George AGAPI, născut în 1871, preot din 1896, iar din anul 1900 este menţionat şi cantorul Ioan GHEBIUC, născut în 1848. Tot atunci, este menţionată şi şcoala cu o clasă din Breaza, înfiinţată în 1871. În 1905, este menţionat şi oficiul poştal din Breaza. În 1907, sunt menţionaţi 2.056 creştini ortodocşi în Breaza. Din 1908, este menţionat ca paroh Ilarion GRIBOVSCHI, născut la Breaza, în 1859, preot din 1886, paroh din 1908.

Din 1911, funcţiona, la Breaza, şi o şcoală privată românească, cu 2 clase.

În cătunul Pârâul Neagra, există o biserică de lemn, înălţată în 1913, care poate fi vechea bisericuţă a satului, adusă din Fundu Moldovei, în 1824, dar preotul Nicolae Fărtăiş nu consemnează acest lucru, precizând însă că sfântul locaş de închinare a fost înălţat, în 1913, pe cheltuiala lui Ioniţă a Toader Burduhosu, cu „mic ajutor din partea credincioşilor din

cătun". Terenul fusese pus la dispoziţie de Ioniţă Burduhosu şi de Reveca Cosinschi.

Ioniţă a lui Toader Burduhos, născut în 1866, se însurase cu Domnica Ungurean, născută în 1875, cu care a avut 9 copii, pe care îi veţi putea afla menţionaţi în capitolul dedicat familiilor brezene. Reveca sau Raveca Cosinschi era fata lui Ioniţă Burduhos, născută în 1910, numele de Cosinschi, înscris mai târziu, adică după măritiş, în rândul ctitorilor bisericii, fiind al bărbatului ei, George Cosinschi, născut în 1902, fiul lui Ioan, născut în 1874, şi nepotul lui George Cosinschi, născut în 1847, şi al Ioanei Bedrule, născută în 1849.

Obiectele necesare pentru oficierea serviciului divin au fost donate de Ioniţă şi Maria Ursachi din Benia, iar un rând de veşminte, cruci şi prapori – de Ioniţă şi Ana Dorneanu.

Ioniţă Ursachi, născut în 1886, şi sora lui, Maria Ursachi, născută în 1888, erau copiii lui Vasile Ursachi, născut în 1856, şi ai Elisavetei Andronicescul, născută în 1864. Ioan a lui Ieremie Dorneanu sau Dornian, cum este trecut în Condica parohială, s-a născut în 1861, şi se căsătorise cu Ana Burduhos, născută în 1867, sora lui Ioniţă Burduhos.

Cărţile de ritual ale bisericii din cătunul Pârâul Neagra au fost dăruite de vornicul din Fundu Moldovei, Toader al lui Ioniţă Leuştean, Ioniţă Leuştean stăpânind, prin urmaşii săi, din 14 martie 1787, moşioara cumpărată de la Ioniţă Holuţă şi de la feciorul acestuia, Lupul, „anumi Pchinăt, care moşie să hotăreşte adică, din gura Făgeţălului în sus, pănă din sus de râpă, de la râpă tot în susu, pe supt coastă, în sus, alături cu şăsu, pănă în părăul Păltinişului, părău Păltinişului, la dial, printre petre, la dial, pănă în făntănă, şi din făntănă, curmeziş prin păduri, pi supt piatră, di suptu piatră în obărşia părăului Făgeţălului, adică di la făntăna părăului Făgeţălului în vale, pănă în apa Moldovii".

La sfinţirea bisericii din cătunul Pârâul Neagra, săvârşită „cu aprobarea şi binecuvântarea ÎPS Arhiepiscop şi Mitropolit

al Bucovinei şi Dalmaţiei, Dr. Vladimir de Repta, au luat parte Protoereu Nicolae Lumicovschi, Preot Ilarion Gribovschi şi Preot Mihail Boca, arhidiacon din Cernăuţi, şi cântăreţii Ioan Ghebiuc, Ioan Vasilovici, Ioan Lupaşcu şi numeros public din parohiile din împrejurimi”[102].

Biserica cu hramul „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril” din centrul comunei Breaza a fost începută în 25 mai 1914, pe un teren donat de familiile Ioniţă Ursachi şi Mihai Droniuc, ambele din Benia, pe atunci cătun al Brezei. Despre Ioniţă Ursachi, ctitor şi al bisericii din cătunul Pârâul Neagra, am vorbit deja. Mihai Droniuc, fiul al lui Anei lui Nichita Droniuc, născută în 1843, a văzut lumina zilei în anul 1884, însurându-se, la vremea potrivită, cu Maria Andreţul, născută în 1885, cu care a avut trei copii, pe Ioana, în 1908, pe Vasile, în 1909, şi pe Parascheva, în 1912. Fiul al lui Anei lui Nichita Droniuc, născută în 1843,

Zidirea bisericii din cărămidă, în formă de cruce, până la acoperiş, s-a făcut până în toamna anului 1914, când, din pricina rîzboiului mondial, lucrările au fost sistate, pentru a fi reluate abia în 1924, cu sprijinul financiar al Fondului Bisericesc al Bucovinei.

Sfinţirea noului şi frumosului lăcaş de cult s-a făcut în ziua de 26 septembrie 1926, „de către un sobor de preoţi, în frunte cu ÎPS Mitropolitul Nectarie Cotlarciuc” (născut la Stulpicani, şi Înalt Prea Sfinţitul huţan de origine).

Clopotul mare al bisericii, în greutate de 600 kg, a fost donat de Gheorghe Valach, nepotul lui Costan și fiul lui Valach, născut în 1889.

La Breaza de Sus a fost sfinţită o biserică nouă, în 1998, ctitori fiind toţi enoriaşii din fostul cătun Porşecul, preotul

---

102 PR. NICOLAE FĂRTĂIŞ, *Din istoricul bisericilor din comuna Breaza*, manuscris

Alexandru HORGA, consilierul local Aurel CEPELIUC şi enoriaşii Ion SEVERIN şi Vasile CIUCICA.

Biserica Sfinţii Mihail şi Gavril din Breaza, renovată recent, cu sprijinul Primăriei şi a Consiliului comunal Breaza, care a dotat-o cu o centrală termică, îi îndreptăţeşte la statutul de ctitori şi pe enoriaşii din Breaza contemporană, şi pe venerabilul părinte Mihai VERMEŞAN, şi pe tânărul preot Dorin DOMINTE, şi pe gospodarul Radu „Dudu" COSINSCHI, care a donat bisericii un lampadar din porţelan, celălalt lampadar fiind achiziţionat printr-o colectă făcută de enoriaşi.

Brezenii sunt extrem de mândri că, în biserica lor, au intrat, în vara anului 2000, pentru a participa la o cununie, politicianul Victor Surdu și artista Angela Similea, care au declarat că nu au mai văzut nicăieri o biserică atât de frumoasă. Frumoasă, într-adevăr, dar bine ar fi dacă şi-ar aminti brezenii că în faţa catapetesmei, construită şi pictată în 1682, s-au închinat şi Iraclie Porumbescu, și fiul său, Ciprian, și Vasile Bumbac, dar și singurul scriitor pe care l-a produs obștea brezeană, Vasile Ursachi. Iar un alt personaj extrem de important al Brezei, bun prieten și cu poetul T. Robeanu (politicianul și istoricul George Popovici), dar și cu „poetul Sucevei", profesorul gimnazial Vasile Bumbac, a fost luminatul preotul George Prelici, născut în 1832, însurat cu preoteasa Eufrosina, născută în 1839, cu care a avut 6 copii: Ilarion, în 1872, viitor preot în Breaza, Nicolaiu, în 1873, Eusebie, în 1875, George, în 1877, Teofila, în 1889, și Epaminonda, în 1893.

O cronologie a slujirii altarelor brezene afirmă un opis al spiritului, din care fac parte preoţii: Vasile COMARNIŢCHI (1763-1824), Alexe COMARNIŢCHI (1824-1844), Alexandru SĂVESCUL (1845-1857), Georgie PRELICI (1857-1908), George AGAPI (din 1896), Ilarion GRIBOVSCHI (din 1908), Gheorge GHEBIUC, Nicolae FĂRTĂIŞ, Mihai VERMEŞAN, Alexandru HORGA şi Dorin DOMINTE.

Cred că o adevărată carte de onoare a obştii brezene trebuie să înceapă nu numele celor au dăruit din prinosul lor şi pentru bisericile comunei, ctitorii individualizaţi prin ofrande deosebite fiind al doilea primar al Brezei, Mihail „Mihalache" MACOVEI, Ioniţă a Toader BURDUHOSU, Reveca COSINSCHI, Ioniţă şi Maria URSACHI, Ioniţă şi Ana DORNEANU, Toader al lui Ioniţă LEUŞTEAN din Fundu Moldovei, Mihai DRONIUC, primul primar interbelic Gheorghe „Gioco" VALACH, fiul lui Costan, Radu „Dudu" COSINSCHI, preotul Alexandru HORGA, consilierul local Aurel CEPELIUC, Ion SEVERIN, Vasile CIUCICA şi toţi obştenii comunei, cale de generaţii.

Procesiune religioasă interbelică (col. Vasile Ursachi).

Despre învăţământul brezean

Mereu dornici de o istorie triumfalistă, putem exagera tradiţiile învăţământului brezean, din moment ce fiul preotului din Porşescul, Vasile Comarniţchi, respectiv Alexe Comarniţchi, era deja şcolit în 1786, la 14 anişori, când făcea parte din delegaţia care aducea, la Suceava, moaştele Sfântului Ioan cel Nou, din Zolkiew, deci din Galiţia.

Al doilea brezean cu ştiinţă de carte, mărturisit ca atare, pare să fi fost, până în 1843, doar Măriuţa Macovei, fata vornicului Mihalachi, care pleda pentru învăţământ în faţa brezenilor şi în faţa lui Iraclie Porumbescu: „Ia, vedeţi, domniavoastră, ce-i învăţătura, ce-i şcoala! De când vă îndemn să facem şcoală! Pe tatăl dumisale îl ştiţi: e ţăran ca şi noi, dar auziţi-i ficiorul cum vorbeşte şi câte ştie! Iată de ce eu pe copila mea, măcar că nu-i băiat, am dat-o la şcoală şi încă în sat străin”.

Prima şcoală din Breaza s-ar fi construit, conform afirmaţiilor părintelui Nicolae Fărtăiş, în 1861, pe un teren de 50 de prăjini, donat de biserică, dar, ca şi în alte ocazii, părintele Fărtăiş pare să se fi înşelat, din moment ce evidenţele mitropolitane cernăuţene menţionează o şcoală, cu o clasă, abia din 1871, primii învăţători consemnaţi de istoria Brezei fiind preoţii, iar ulterior, învăţătorii de profesie, dar fără prea multă tragere de inimă pentru luminarea obştii brezene, precum Eustrachius Slipeniuc, Otto Borzneag şi Olga Werlniczuv şi Nicolae Davidţchi.

O statistică din 20 septembrie 1873, violent contestată de publicistul de Valeriu Branişte, menţionează o şcoală în Breaza anului 1873, dar învăţământul adevărat avea să înceapă în comună abia după anul 1911, când s-a înfiinţat la Breaza şâcoala privată românească, cu două clase, ctitorită spiritual de fundmoldoveanul Eusebie MERCHEŞ.

Primii copii ai Brezei, care au beneficiat de învăţământul organizat, dar nu la Breaza, ci la Fundu Moldovei, au fost **Amfilochie TURTUREAN**, născut în 1835, **Vasile URSACHI**, născut în 1856, fiul lui Vasile Ursachi şi al Elisavetei Andronicescul, născută în 1864, **Ioniţă URSACHI**, născut în 1886, pe care îl aflăm şi printre ctitorii bisericeşti, **George UNGUREAN**, născut în 1865 şi însurat cu fata preotului George Prelici, Anna, născută în 1862, şi **Precop MACOVEI**, născut în 1866, fiu al lui Alexa Macovei, născut în 1833, şi al Irinei Voloşeniuc, născută în 1835.

În 1898, pentru că aveau probleme cu învăţământul în sat, după ce-şi spuseseră „durerile cele mari… şi domnului deputat Popovici (George Popovici, istoric şi poet, cu opera lirică semnată, cu pseudonim, T. Robeanu), la Fundu-Moldovei, românii brezeni apelau, persuasiv, şi la sprijinul gazetei „Patria", la „scumpa noastră „Deşteptarea", dar şi în alte gazete", cerând „să ni se facă dreptate", prin angajarea unui „învăţător cum se cade şi învăţarea limbii româneşti, de care avem cea mai mare trebuinţă, fiind satul nostru aşezat în un district românesc şi având noi necontenit negoţ şi alte daraveri la Câmpulung, osebit că la noi, în sat, şed mulţi Români Fundmoldoveni", ba mai fac şi o colectă, pentru căminul de stundenţi din Cernăuţi (nu şi pentru şcoala din satul lor), iniţiată de Iliarion şi George Prelici, primindu-se donaţii din partea „zelosului şi neobositului spriginitor al cauzelor culturale, domnul Teodor Leuştean, gospodar din Fundul-Moldovei, în sumă de 121 florini 75 creiţari", dar şi din partea

brezenilor „Ioan alui Teodor URSACHI cu 50 florini, Vasili alui Teodor URSACHI, Ioan GHEBIUC, cantor bisericesc, Petru LESENCIUC şi Nicolai Larion UNGUREANU câte 10 florini, Amfilochi TURTUREAN, George alui Dumitru MACOVEI şi Societatea „STELUŢA" câte 5 florini, discosul bisericii 2 florini 75 creiţari, Vasili CONCINSCI, Vasile ŢIMPĂU, Alexa VOLOŞENIUC, Alexa LOBO și Procopiu alui Alexa MACOVEI câte 1 florin, Maria alui Gavril ŢIMPĂU 60 creiţari, Ilie al Anei VOLOŞENIUC şi George BIRĂU câte 50 creiţari, Ana alui Ioan LAZAR, Ioan alui Matei MOISA, Ioan JECALU, Gavril POLOCHAN, Costan MOROŞAN şi Ana MOROŞAN câte 20 creiţari, Ignat şi Nastasia COSTELIUC câte 15 creiţari, Gavril SERAFINCIUC, Vasili NERESTIUC, George HALIŢA, Ioan COJOCAR, Nicolai SOROCEAC, Petru alui Mihail LAZAR, Ilie CECIULEAC, Ioana alui Teodor VOLOŞENIUC, Ileana HOJDA, Serghie MÂNDRILĂ, Alexa ZICALEAC, Maria alui Teodor ŢIMPĂU, Ana TURENSCHI, Maria alui Ilie LOBA şi Palaghia alui Ioan MACOVEI câte 10 creiţari, Catrina alui Costan VALACH 6 creiţari, Daniil IASENCIUC, Ioan COSTELIUC, Ileana alui Niţă URSU, Ana alui Nichifor DANILIUC, Parasca alui Teodor MIHALCEA, Nastasia SEROCEAC, Ileana G. MACOVEI câte 5 creiţari şi Ileana BUTĂ 4 creiţari"[103].

În 29 decembrie 1899, pledoaria pentru studiul limbii române în şcoala din Breaza, de către un dascăl competent şi statornic, este făcută şi de români, şi de huţani.

O interesantă listă, cuprinzând numele românilor brezeni şi a copiilor lor de vârstă şcolară, însoţeşte pledoaria: „Ioan UNGUREAN cu 1 copil, Onufrei UNGUREAN cu 5 copii, Iftemie ŢIMPĂU – Dimitrie ZÎMPĂU cu 1 copil, George ŢIMPĂU cu 3 copii, Precop MACOVEI cu 6 copii, George BALABAŞ cu 3 copii, Vasile ROTAR – Vasile COSINSCHI – Petrea GRAMADA cu 1

[103] Gazeta Bucovinei, Anul VI, nr. 78, Duminecă 29 Septemvrie / 11 Octomvrie 1896, pag. 4

copil, Artemie GRAMADA cu 1 copil, Vasile GRAMADA – Sofronia ONUFREICIUC cu 2 copii, Petru ONUFREICIUC cu 3 copii, Petru SURPAT cu 1 copil, Maxim FERAR cu 2 copii, Grigorie MÂNDRILĂ cu 3 copii, George COSINSCHI cu 6 copii, Petru BIRĂU cu 1 copil, Ilie ROTAR cu 2 copii, Alexa VOLOŞENIUC cu 3 copii, Ilie BIRĂU cu 2 copii, Elena LEUŞTEAN cu 1 copil, Anastasia LEUŞTEAN cu 3 copii, Teodor MOISA cu 1 copil, Niţucă URSACHI cu 1 copil, Ioan DARABĂ – Daniil CECIULEAC – Nicolai LARION cu 3 copii, Teodor NICHIFORIAN (ŞVERŢAR) cu 1 copil, Mariuca REBENCIUC cu 1 copil, Ioniţă ŢIMPĂU cu 3 copii, George UNGUREAN senior – George UNGUREAN junior cu 3 copii, Mihai BALABAŞ cu 2 copii, Vasile ŢIMPĂU cu 10 copii, Ilarion PAŞCAN – Andrei PAŞCAN cu 2 copii, George BIRĂU cu 2 copii, Gavriil ONUFREICIUC cu 3 copii, Vasile MOISA – Vasile URSACHI cu 8 copii, Amfilochie TURTUREAN cu 6 copii, Ilie POLOCHAN cu 5 copii, Nicolai RUSAN cu 2 copii, Gavriil LARION – George alui Mihai ŢIMPĂU cu 2 copii, Ioan DORNIAN – Filip CEHREN cu 6 copii, Ioan PRISLOPAN cu 5 copii, Mihai LARION cu 2 copii, Gavriil IVAŞCU cu 4 copii, Iftemie VALACH cu 6 copii, Ştefan LUCAŞCIUC cu 4 copii, Andrei PINTEA cu 2 copii, Chirilă POPESCUL – Nicolai LEUŞTEAN cu 6 copii, Sârghie MÂNDRILĂ cu 3 copii, Andrei SAVUŢĂ cu 3 copii, Atanasiu TIRONIAC cu 5 copii, Nistor SALAHURĂ cu 4 copii, Costan MOŞULEAC – Ioniţă BURDUHOS cu 3 copii, Nicolai ZAHAN cu 6 copii, Teodor ŞALVAR – Spiridon DORNIAN cu 4 copii, Andrei VOLOŞENIUC cu 1 copil, Costan ŞCURHAN cu 1 copil, Pavel PENTIUC cu 1 copil, Ilie VOLOŞENIUC cu 1 copil, Simion CECIULEAC cu 1 copil, Ioniţă CURUŢ cu 7 copii, Ioniţă LEUŞTEAN cu 5 copii, Rachila BUCUR (PROCOPIUC) cu 4 copii".

În memoriul respectiv se mai spune că foarte puţini copii brezeni au învăţat la şcolile din Câmpulung şi din Fundu Moldovei, şi anume: Ioniţă URSACHI, Amfilochie TURTUREAN, Vasile URSACHI, George UNGUREAN şi Precop MACOVEI.

Nevoia de învăţământ în limba română era cerută, în acelaşi memoriu, şi de „toţi Ruşii, fără deosebire… pentru că au neapărată trebuinţă de ea, căci îs încunjuraţi, din toate părţile, numai de Români şi, încotro se mişcă, numai tot cu ei (Românii) vin în atingere.

Oraşul cel mai apropiat îi Câmpulungul şi, acolo, nu poţi nimică începe fără limba română. Pân' la Câmpulung, însă – de Putila nu mai amintim, căci îi mult mai depărtată şi nu mai merge nime la ea, pentru că ne-am prea hrănit de cămătari – avem de trecut prin Fundul-Moldovei şi Pojorâta, tot numai sate curat româneşti. Oamenii noştri îs, mai departe, mai că de-a rândul, lucrători la lemn şi, ca atari, vin încă numai cu Românii în atingere.

Şi, în fine, nici în Breaza, chiar când ne-am pune de gând să nu ieşim niciodată din sat, nu putem trăi fără limba română, căci aici au moşii întinse: Simion, Costan şi Ilie MÂNDRILĂ, Pentelei ŞANDRU, Pentelei şi Ilie ŢÎMPĂU, Toader şi Mihai COCÂRŢĂ, Ioana ŢÎMPĂU, Vasile ŞALVAR, Spiridon ROPCEAN, Toader şi Costan URSESCU, Toader şi Gavril LEUŞTEAN etc. din Fundul-Moldovei, George şi Ioniţă NEMŢAN, Vasile ULIAN şi Ioniţă BURDUHOS etc. din Câmpulung. Cea mai mare parte din an, petrec ei pe aici şi ai noştri trebuie, ori de vreau, ori de nu vreau, să înveţe româneşte".

În finalul memoriului, huţanii şi ucrainenii, care formau, ca şi românii, câte o treime din populaţia satului, avertizează „Nu vă mai temeţi atâta că ne romanizăm, căci nu ne mai romanizează nime, ba, din contră, mulţi din noi s-au rusificat, cum îi o mare parte din familia MOISA, venită din Transilvania, şi familia cea mare a BODNARENILOR şi SÂRGHIENILOR, a

MACOVIENILOR, VALACHENILOR, LAZARENILOR şi a SAVUŢENILOR"[104].

Şcoala aceea mult visată şi de români, şi de vorbitorii de limbă ucraineană, huţanii şi ucrainenii (fac delimitarea între huţani şi ucraineni pentru că huţanii brezeni s-au considerat, întotdeauna, altceva decât ucrainenii şi românii, un „altceva" enigmatic şi, tocmai de aceea, ademenitor, dar mai fac delimitarea aceasta şi din convingerea că huţanii, oricâte argumente am avea în favoarea tezelor naţionaliste româneşti sau ucrainene, rămân „o enigmă etonologică", îndreptăţită să decidă singură asupra aderenţelor la spiritualităţi megieşe), deci şcoala aceasta mult visată, cu două clase şi cu predare în limba română, avea să fie deschisă, conform evidenţelor mitropolitane cernăuţene, care se publicau, anual, în „Schematismus der Bukowinaer gr.-or. Archiepiskopal-Dioceze", abia în 1911, cu Eusebie MERCHEŞ, fiul preotului şi fratele primarului din Fundu Moldovei, învăţător, ba chiar mai mult decât atât, adică iniţiator. Şcoala lui Mercheş a funcţionat în lăcaşul de lângă biserică, cea de-a doua clasă fiind deschisă în camera menită drept locuinţă a învăţătorului. E drept, salariul învăţătorului era plătit prin colectă publică, organizată de Ioniţă a Toader BURDUHOSU, ctitorul bisericuţii de pe pârâul Neagra, dar caracterul privat al şcolii doar în salariul învăţătorului consta. Ulterior, avea să fie construită o şcoală nouă în sat, în 1935, precum şi cele din Măgura, în 1960, şi din Porcescu, în 1968, clădirea modernă a şcolii comunale fiind dată în folosinţă în 1960, deci la aproape o jumătate de secol de la primele demersuri iniţiatice, săvârşite de învăţătorul Eusebie Mercheş.

Deşi a avut o viaţă chinuită, adesea umbrită şi de nerecunoştinţa brezenilor, care l-au îndepărtat de la altarul

[104] Patria, Anul III, Nr. 366, Miercuri în 5/ 17 Decemvrie 1899, pag. 2

catedrei lui în câteva rânduri, Eusebie MERCHEŞ, care a fost, voluntar, deci fără leafă, dar suspectat până în posteritatea târzie a unor indivizi gomoşi, şi secretar al Primăriei Breaza, în vremea „voinicosului” (cum se spunea pe atunci) primar Gheorghe „Gioco” VALACH, merită veşnicul omagiu al localnicilor (în fond, şcoala din Breaza ar trebui să-i poarte numele), el ctitorind o stare de spirit, de care aveau să profite alţii.

Pe calea deschisă de Eusebie MERCHEŞ au păşit, cu mai mult sau mai puţin suflet, odată cu el sau mai târziu, învăţătorii Alexandru Malschi, Dionisie Ursescul, Ignătescu, Guia, Ion Apetre, Vasile Romocea din Oradea (în vremea celui de-al doilea război mondial), Ion Grama din Hotin, Ecaterina Cudrenschi din Cernăuţi (soţia directorului Teatrului Naţional din Cernăuţi), Maria Oneşciuc din Storojineţ şi fata ei, tot învăţătoare, Liuba, Iosif Burceag din Cernăuţi, Alexandru Caproş, fostul secretar din Moldova Suliţa, Petru Marocico, învăţătorii din Breaza de Sus Ilie şi Maria Grosu, domnişoara învăţătoare Apetre din Pârâul Brezei, Maria Oneşciuc şi Zahara Hojbotă, cea care se va căsători cu Dragoş, fiul lui Edvard Olaş, și va deveni, în ciuda vitregiilor vremii, un dascăl mare, un mare folclorist şi colecţionar de artă tradiţională, inegalabil instructor de dansuri şi activist cultural, precum şi mama unuia dintre cei mai importanţi arhitecţi şi graficieni satirici ai vremii noastre, Doru Ghiocel OLAŞ.

Există, în vieţile acestor învăţători, şi întâmplări anecdotice, pe care le-au prelungit în timp unii-alţii, dintre cei care n-au prea lăsat şi alte urme ale trecerii lor prin viaţă decât ponegririle, dar prefer să ignor acele întâmplări în spiritul obştesc brezean, manifestat, în cimitirul satului, şi în zilele de Paşi, şi în ziua de Înălţare. Important nu este cum îşi trăieşte fiecare om în parte viaţa de toate zilele, ci „binele făcut altora”, cum spuneau Alecu Hurmuzachi, în 1865, şi Ion Grămadă, în 1917, iar învăţătorii şcolilor din Breaza au durat în timp, după

pricepere şi după putinţă, dar au durat. Iar dovada eficienţei lor profesionale şi umane o constituie numărul mare de fii ai Brezei, care s-au împlinit în diverse profesii, precum

Economist Artemiza AGRIGOROAIE (UNGUREANU), București,
profesorul Gheorghe BALAHURA,
informatician Gheorghe BALAHURA, USA,
medic BELIOAIE (VALACH), Suceava,
profesor Oana BIRĂU, Colegiul Silvic Câmpulung,
profesor Aurelia BISCAN,
generalul Gheorghe BISCAN,
inginer Lucian BISCAN, Suceava,
profesorul Petru BISCAN
juristul Petru BISCAN, Bistriţa,
locotenent colonel Luigi BLEZNCIUC, Suceava,
medic stomatolog Elena BUTEAŢĂ, Dej,
profesorul Petre CALENIUC
inspector Liviu CEHREN, Primăria Câmpulung,
inginer Radu CIUCICA, Călărași,
inginerul Ion al lui Ioan COJOCAR, Baia Mare,
colonelul în rezervă Petre COJOCAR, Târgu Mureş,
economistul Viorel COJOCAR, director BCR Câmpulung,
medic Adrian COSINSCHI, director al Spitalului Municipal Câmpulung,
medicul veterinar Adrian COSINSCHI, Iaşi,
Cornel COSINSCHI, Breaza,
economistul Cornel COSTELIUC, Câmpulung,
publicist Ion COZMECI, Botoşani,
sculptorul Florin CRAMARIUC, artist popular, Suceava
inginer Ionel CRAMARIUC, Breaza,
inginer Radu CRAMARIUC, Câmpulung,
referent Viorica DRĂGUŞANUL, Suceava,
violonista Viorica FILIP (ZVARICI), Filarmonica Bucureşti,

medicul Ioan Orest GHEBIUC, director al Policlinicii Câmpulung,
medicul veterinar Larisa GHEBIUC,
Artemie GRĂMADĂ, Iaşi,
medicul Tamara GHEBIUC,
agronoma Ecaterina GRĂMADĂ
contabil Elena GRĂMADĂ, Primăria Breaza,
jurist Viorica GRĂMADĂ, Câmpulung,
colonel Mihai HOJDA, Suceava,
inspector Laura HRENIUC, Primăria Breaza,
învăţătoarea Ştefania HRENIUC, Breaza,
inginer agronom Elena HUCIU, Galaţi,
tehnician dentar Aurel IASENCIUC, Câmpulung
inginerul zootehnist Viorel IASENCIUC, Câmpulung,
profesor Ovidiu ISACOVICI, Bucureşti,
farmacist Emilia JUNCU, Bacău,
inginer Rodica LASCU (VALACH), Bucureşti,
medic Viorica LEFTER-VALACH, conferenţiar universitar, Universitatea „Dunărea de Jos”,
lector universitar la Academia Forţelor Aeriene de la Braşov, scriitorul Adrian LESENCIUC,
profesor universitar Cristian-Dan LESENCIUC, Facultatea de Geografie Iaşi,
economistul Gheorghe LESENCIUC,
inginerul Gheorghe LESENCIUC, Suceava,
maior Ştefan LESENCIUC, Bucureşti,
inginer Toader LESENCIUC, Breaza,
economistul Adrian LEUŞTEAN,
economistul Iulian LEUŞTEAN, Câmpulung,
educatoare Nicoleta LISCA, Breaza
inginerul Vasile LISCA, Cluj Napoca
medicul Ioan LIŢU,
medic de familie Carmen LUCANIUC (CORUŢ), Moldova-Suliţa,

profesor Vasile LUCASCIUC, Izvoarele Sucevei,
colonel Gheorghe MACOVEI, Bacău,
agronoma Maricica MACOVEI, referent Primăria Breaza,
profesorul Nicolae MACOVEI,
campion naţional şi balcanic Toader MACOVEI, fost component al clubului „Steaua”, Bucureşti,
juristul Toader MÂNDRILĂ, secretar al Primăriei Câmpulung Moldovenesc,
jurist Anca MATEI (DRONIUC), Câmpulung,
inginer Daniel MATEI, Bucureşti,
comandor de marină Vasile MAŢIUC
medicul Berr MEDDLER,
inspector Ilie MISIUC, Primăria Gura Humorului,
economista Marieta MISIUC,
licenţiatul în administraţie publică Mihai MISIUC
farmacista Eudochia NEAMŢU,
medic stomatolog Lăcrămioara NISIOI (PENTIUC), Câmpulung,
Valeria NISTOR (CRAMARIUC), profesor, Câmpulung,
inginera Elvira NUŢESCU,
inginera Laurenţa NUŢESCU,
economista Oltea NUŢESCU,
inginer agronom Maria PĂCURARI (MACOVEI), USA,
Alina PITICAR, Suceava
Asistenta Dorina POP, Beiuş,
colonel Ioan PROCOPIUC, Rpşu, Vatra Dornei,
colonel Vasile PROCOPIUC, Borșa,
filolog Victoria PROCOPIUC, USA,
medic de familie Daurita RĂSTOACĂ (ŢABREA), Breaza,
profesorul universitar Gheorghe SAVUŢA, prodecan al Facultăţii de Zootehnie din Iaşi
licenţiat administraţie Petru SAUŢA, Câmpulung,
inginer Maria SAVUŢA, Suceava,
profesor Iulian SFÎRNACIUC, Breaza,

jurist Viorica SURDU (SAUŢA), Iaşi,
informatician Romeo ŞINCARIU, AJOFM Suceava,
inginer zootehnist Gheorghe al lui Petre ŢÂMPĂU, director adj. Agricola International Bacău,
farmacista Emilia ŢĂRAN,
inginer Gheorghe ŢĂRANU, Sibiu,
profesor Iulia ŢĂRAN, Breaza,
economistul Leonte ŢĂRANU, Braşov,
profesor Constantin ŢURCAN, Breaza
profesor Elena ŢURCAN, Brăila,
inginerul silvic Dumitru UNGUREANU, director al Gărzii de Mediu Sibiu,
conferenţiar doctor inginer Ştefan UNGUREANU, Facultatea de Silvicultură Braşov,
arhitectul Toader UNGUREANU, Iaşi,
profesorul universitar la Academia de Studii Economice Bucureşti Ioan URSACHI, din Benea
colonel în rezervă, director al Centrului Cultural „Bucovina”, scriitorul Vasile URSACHI
profesor Angela VALACH, Colegiul „Alexandru cel Bun” Gura Humorului,
inginer Elena VALACH, Dej,
economista Livia VALACH,
agronoma Rachira lui Ion VALACH,
inginera constructor Viorica lui Ion VALACH,
inginer Dorina ZDROB, Suceava.

Despre Breaza, mărturisitorii și simbolurile ei

Fiecare om al unei comunităţi merită consideraţie. Există, totuşi, şi oameni care benemerită, în afară de consideraţie, şi memorie, datorită unui bagaj de reprezentativitate.

Comuna Breaza are şi mărturisitori, precum Iraclie Porumbescu sau Vasile Bumbac, intraţi incidental în interferenţă cu Breaza, dar are şi simbolurile ei, care, în fond, îi asigură gloria. Asupra acestora, a mărturisitorilor şi a simbolurilor brezene, propun o succintă atenţionare.

Iraclie Porumbescu, primul mărturisitor al comunei Breaza, pe care o şi descrie în contextul anului 1843, a fost şi primul poet adevărat al Bucovinei.

Născut în 8 martie 1823, la Suceviţa, plecat dintre noi în 13 februarie 1896, la Frătăuţii Noi, unde a şi fost înmormântat, Iraclie Porumbescu a lăsat după sine o operă importantă, adunată de prin revistele vremurilor de George Tofan şi publicată drept carte, în 1898, de Leonida Bodnărescu, sub titlul „Scrierile lui Iraclie Porumbescu adunate şi însoţite de o schiţă biografică".

De-a lungul vieţii sale, Iraclie Porumbescu şi-a publicat scrierile (multe pierdute în uitare) în „Albina" (Budapesta), „Albina românească" (Iaşi), „Almanahul Moldovei" (Iaşi), „Bucovina" (Cernăuţi), „Candela" (Cernăuţi), „Concordia"

(Budapesta), „Fântâna Blanduziei“ (Bucureşti), „Federaţiunea“ (Budapesta), „Foaia pentru minte, inimă şi literatură“ (Braşov), „Gazeta Transilvaniei“ (Braşov), „L'Etoile de Danube“ (Iaşi), „România liberă“ (Bucureşti), „Românul“ (Bucureşti), „Telegraful român“ (Sibiu), Tribuna (Sibiu), „Unirea“ (Bucureşti“, dar şi în „Revista Politică“ (Suceava), în „Deşteptarea“ şi în calendarele bucovinene.

„Vajnic cronicar memorialist, un autentic şi plastic informator asupra descinderii vizionarului pribeag din 1848, Aron Pumnul, în Bucovina (schiţa „Cum a venit Pumnul în Bucovina“) şi asupra petrecerii lui Vasile Alecsandri, împreună cu ceilalţi patruzecioptişti în Bucovina („Amintiri despre Vasile Alecsandri“) sau asupra destrucării, din 1856, a sfintelor oseminte de la Putna („Deshumarea Domnitorilor Moldovei“), precum şi asupra altor fapte istorice („Un episod din 1848“ şi „Vasile Mălinescu, fostul pe urmă Agă al Iaşilor“), ci-i, în acelaşi timp, un pronunţat talent de povestitor, depănându-şi, duios şi cu adânci tresăriri pentru poezia naturii, amintirile sale pline de romantice vânzoleli („Zece zile de haiducie“, „Haiducul Darie“ şi „Moş Matei Bercheşanul“, „Un episod extraordinar din anul 1841“, „Un episod din 1848“, „Pronumele meu străin – mântuitor“, „Pronumele meu străin – fatal“ etc.) şi vârstându-şi scrisul cu pagini de cel mai veritabil umor („Un episod hazliu din Mănăstirea Putna“, „O răzbunare minunată“), întrupare a acelei minunate plăsmuiri din basmul nostru, care râde dintr-un ochi şi plânge din celălalt, întocmai cum, în viaţă şi-n operă, avea să fie şi marele său fiu, Ciprian Porumbescu, pururi vibrator între o lacrimă şi între un zâmbet“[105].

Profesorul, poetul şi cărturarul **Vasile Bumbac**, născut la Costâna, în 7 februarie 1837, mort la Suceava, în 27 februarie 1918, autor al unor interminabile poeme, scrise după modelul

105 LECA MORARIU, Revista Bucovinei, nr. 4/1943, pp. 153-157

popular („La Basarabia“, „Partea şi norocul meu“, „Portretul iubitei“, „Anacreon şi femeile“, „Cântec“, „Doina plugarului“, „Cântec de leagăn“, „Casa binecuvântată“, „Cântecul Şcolerilor“, „Rugăciune“, epopeea „Dragoşiada“, cu titlu final „Descălecarea lui Dragoş în Moldova“, precum şi o sumedenie de versificări ale poveştilor şi tradiţiilor populare etc.), Printre puţinele texte poetice, care merită să supravieţuiască în timp numărându-se „Imnul Crucii” (Domnul însuşi crucea pe-al său braţ o duse / Şi pe cruce Domnul fost-a răstignit; / De pe cruce Domnul în mormânt se puse / Şi prin însuşi Domnul crucea s-a mărit. // Din mormânt cu fală Domnul Crist învie, / Cu puterea crucii tartarul zdrobind, / Păgânismul cade cu-a sa-mpărăţie, / Crucea biruieşte, cerul deschizând // Şi la ceruri Domnul falnic se ridică, / Crucea este Domnu-n cer şi pe pământ; / Şi creştinii, astăzi, într-un glas răspică: / Înviat-a Domnul, Dumnezeu cel sfânt“.

Traducător harnic din literatura antică („Oda a 4“-a a lui Horaţiu, „Despărţirea lui Hector de Andromaca“, deci Cântul VI, versurile 312-496, din „Iliada“ lui Homer, „Cântul II“, versurile 1-145, din „Eneida“ lui Virgilius etc.), dar şi un călător pasionat pe itinerarii bucovinene, Vasile Bumbac, supranumit, în eposă, „poetul Sucevei”, a lăsat mărturii importante şi despre Breaza sfârşitului secolului al XIX-lea.

Meritul mare al lui Vasile Bumbac stă în traduceri, pentru că parcursul iniţiatic (şcoala trivială din Suceava, gimnaziul din Cernăuţi, începând cu 1854, unde l-a avut profesor pe Pumnul, Universitatea din Viena şi experienţa „României June“) l-a îndreptăţit la traduceri ambiţioase din operele antichităţii, pe care, astfel, le-a popularizat în Bucovina şi ca modele literare. Şi mai are Vasile Bumbac un merit important, acela de a povesti, ori de câte ori i s-a ivit ocazia, despre colegii săi de gimnaziu şi de universitate, dovedindu-se a fi, adesea, precum în cazul lui Vasile Burlă, lingvistul bucovinean care s-a împlinit la Iaşi, unul

dintre puţinii mărturisitori în Bucovina şi, indirect, participant la delimitarea unui patrimoniu cultural bucovinean.

Poet şi universitar, brezeanul **Adrian Lesenciuc** s-a născut în satul de sub Măgura Homorului în 21 august 1975. Specialist în teoria comunicării şi în relaţii publice, cadru universitar la Academia Forţelor Aeriene „Henri Coandă", Adrian Lesenciuc a devenit, deja, un nume şi în cultura română, în calitate de poet, de eseist şi de grafician satiric. CV-ul său, structurat pe două domenii artistice, grafica umoristică şi literatura, menţionează Premiul II la Festivalul de umor cazon „Podul Minciunilor", ediţia a XI-a, 2001, şi diplomă specială Festivalul de umor cazon „Podul Minciunilor" ediţia a IX-a, 1999), dar şi un statut scriitoricesc important: „membru al Uniunii Scriitorilor din România din 2000, autor a patru volume de versuri şi trei eseuri, premiat la concursuri naţionale şi internaţionale de profil (printre care şi premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru eseu, Braşov 2006), prezent în antologii naţionale şi internaţionale („Voices of Contemporary Romanian Poets", Cluj-Napoca: Sedan, 2007; „Braşovul în o sută de poezii", Braşov: Pastel, 2007 etc.), prezent în dicţionare de specialitate („Scriitori români contemporani. Dicţionar elementar", www.scriitori-romani-contemporani.com, Aurel Sasu, „Dicţionarul biografic al literaturii române", Piteşti: Paralela 45, 2006, Petru Poantă, „Clujul contemporan. Dicţionar de poeţi", Cluj Napoca: Forum / Clusium, 1998 / 1999 etc".

Profesorul universitar doctor **Gheorghe Savuţa**, şef de catedră la Facultatea de Medicină Veterinară din Iaşi, s-a născut la Breaza, în 18 aprilie 1957. Are în palmares 93 lucrări ştiinţifice, 5 cărţi şi manuale universitare, 12 granturi şi contracte de cercetare, competanţele recunoscute, din domeniile Epidemiologie veterinară, Boli infecţioase şi medicină preventivă, permiţându-i accesul în instituţii

profesionale de prestigiu, precum Asociaţia Română de Patologie a Animalelor Sălbatice (ARPAS), Asociaţia Pro- Med-Vita Iaşi, Colegiul Medicilor Veterinari din România, Societatea Română de Epidemiologie Veterinară, Association pour l'Etude de l'Epidémiologie des Maladies Animales (AEEMA), Maison-Alfort, France – responsabil România sau Asociaţia Generală a Medicilor Veterinari din România.

Prof. univ. dr. **Ioan Ursachi** de la Academia de Studii Economice Bucureşti, specialist român incontestabil în management (are şi o carte de referinţă în domeniu, „Management"), fiul lui Ioan al lui Vasile Ursachi şi al Parascăi, dar dublat de o superbă modestie, este coordonatorul mai tuturor studiilor şi traducerilor din literatura de specialitate. Om de ştiinţă deplin, prin operă, prin modestia comportamentului şi prin generozitate, Ioan Ursachi reprezintă un nume mare al României contemporane.

Vasile Ursachi, poet, prozator, eseist, colonel în rezervă şi director general al Centrului Cultural „Bucovina" al Consiliului Judeţean Suceava, s-a născut la Breaza, în 19 septembrie 1959. „Personalitate charismatică" şi „un nume cunoscut în presa din România" (fost redactor la „Frontiera", „Pentru Patrie", fost redactor-şef al săptămânalului „Poliţia Română", colaborator al revistelor literare din întreaga ţară, Vasile Ursachi, „poet autentic, cu har, spiritual, având viziuni adânci, subtil filtrate de o evidentă şi întinsă cultură şi modelate de un gust artistic format în fecventarea avizată a marilor creaţii clasice" intră în dialog du zeii („Epistole către Hefaistos"), cartea lui de poezie devenind „şi o carte de înţelepciune... revelată prin mici naraţiuni memorabile" (opinia lui Şerban TOMŞA), dar şi o mărturie nepremidată despre Breaza vremii sale şi a bunilor şi străbunilor săi. „Antecedentele" lirice ale lui Vasile Ursachi, în domeniul editorial, se numesc „Numele Focului" (1997) şi

„Primire la Regină” (2002), în lucru aflându-se, pe lângă fireştile cărţi de poezie, şi o carte cu 100 proze scurte, „Centameronul”.

Florin Cramariuc, preşedintele Asociaţiei Meşterilor Populari din Moldova, care ştie tainele sfinte ale lemnului, care cântă prin forme, de la bunicul său, Constantin Cramariuc, „mare meşter de case şi de unelte agricole, este şi un extraordinar sculptor în lemn, şi din perspectiva artizanală a artei populare, dar şi din cea a sculpturii moderne, domeniu în care Florin-Constantin Cramariuc, născut la Breaza, în 31 martie 1964, excelează, operele lui, uşor, dar şi echilibrat brâncuşiene beneficiind de multe, multe premii la saloanele naţionale de artă plastică.

Lucările lui tradiţionale, care l-au confirmat drept „unul dintre cei mai reprezentativi meşteri populari pe care i-a dat Ţara de Sus a Moldovei”, au dus faima meşteşugului artistic bucovinean în mai toate ţările mari, şi din punct de vedere cultural, ale Europei, Florin Cramariuc pătrunzând, cu reală îndreptăţire, în intimitatea vieţii culturale româneşti (când m-a sunat, cel mai recent, se afla la o manifestare culturală în Cluj Napoca, împreună cu un alt… Florin de Aur, Florin Piersic, şi el cu rubedenii brezene, precum vrednicul de pomenire preot Agapie sau părintele Vermeşan).

Breaza, în timpul primului război mondial

În vara anului 1914, când, pe neaşteptate, începea primul război mondial, primar al comunei Breaza era huţanul Vladimir Serghie. Într-o zi de miez de iulie, a început să sune sfâşietor sirena fabricii de cherestea și să bată în dungă clopotele bisericilor. Lumea s-a bulucit neliniştită pe drumul care străbate comuna, iar vestea începerii războiului s-a răspândit rapid, vânturând nelinştea de până atunci şi transformând-o într-o spaimă pâcloasă şi grea.

În curtea casei lui George al lui Dumitru Macovei, care încă mai adăpostea biblioteca „Steluţa", s-a adunat lume peste lume, dornică să afle ce spun gazetele, iar cantorul Ioan Ghebiuc începu să citească despre „noi, Românii Bucovineni", care am fi datori Austriei, pentru că „soarta Austriei este şi soarta noastră; aceasta este convingerea nestrămutată nu numai a lumei noastre intelectuale, ci şi a întreg Neamul Românesc din Bucovina, până în păturile cele mai largi ale poporului".

În Breaza, şeful postului austriac de jandarmi, Rudolf Kibec, și subalternii lui începuseră să împartă ordine de concentrare, iar flăcăii şi bărbaţii comunei, „cu inimile învăpăiate de însufleţire au pornit... pe câmpul de luptă ca să aducă jertfă sângele lor întru apărarea tronului şi a patrie. Nimeni nu a lipsit de la datoria sa"[106]. Nu era deloc aşa, dar

[106] VIAŢĂ NOUĂ, Anul III, nr. 139, 27 septembrie 1914, p. 1

gazetele vremii sforăiau de patriotism austriac, în parte şi justificat, pentru că, în ultimele decenii mai ales, Austria izbutise, în Bucovina, să concretizeze un mod de viaţă de tip european, la care şi brezenii ţineau, dar nimeni nu pleca la război cu entuziasm, nici măcar cu bucurie, ci cu o ciudată resemnare. Îmbarcaţi în trenuri, la Câmpulung Moldovenesc, bărbaţii volnici ai Brezei au fost duşi la Cernăuţi, unde erau cantonate Regimentul 41 şi Regimentul 22, din care făceau şi ei parte. „Într-o zi de lucru, li se dădu ordin… să meargă la biserică, la Catedrală, să se roage şi să-şi grijească de suflet… La început, soldaţii îşi făcură, cu multă smerenie, cruce, închinându-se şi sărutând crucea şi icoana de pe tetrapod, apoi, încet, îşi scoase fiecare, de sub bluza cenuşie, câte o lumânare de ceară albă. Tăceau, buzele le ţineau strânse, cu câte o brazdă adâncî şi întunecată printre sprâncene. Rând pe rând, aprinseră lumânările, luând foc de la cele din sfeşnice, apoi, călcând pe vârful picioarelor, cu mare băgare de seamă, se îndreptau fiecare, cu lumânarea în mână, spre câte o icoană, ca să se roage. Fiecare îşi alesese câte o icoană, câte un sfânt, căruia să-şi destăinuiască sufletul. Îngenunchiaţi şi cu lumânările de ceară albă în stânga, începură să se roage încet, pe şoptite numai… Toţi erau îngenunchiaţi, băteau mătănii, lipindu-şi frunţile de lespedea rece, şi plângeau amar, cu şiroaie de lacrimi pe obraji. Printre rugăciunile lor abia şoptite, se ridicau suspine grele şi izbucniră hohote de plâns înăbuşit… La urmă, primiră sfintele taine cu sufletul plin de atâta resemnare, dar cu ochii strălucitori încă de durerea ce-şi înfipse ghiarele în sărmanele lor inimi de ţărani neştiutori; îşi mai făcură vreo câteva cruci, luară iarăşi icoanele pe rând, bătând mătănii înaintea fiecăreia, îşi asunseră, din nou şi cu frică parcă, lumânîrile de ceară în bluzele lor cenuţii şi ieiră afară. Erau parcăă mai împăcaţi, mai uşuraţi la suflet… Peste câteva zile,

trebuiră să plece! La hotare se arătaseră numeroase trupe ruseşti”[107].

În Breaza, cantorul Ghebiuc le citea sătenilor, din gazetele cernăuţene, despre faptele de arme ale „bravilor noştri ostaşi din Regimentul 41, care s-au luptat cu neasămănată bravură. 62 de feciori români au fost distinşi de Maiestatea Sa Împăratul cu medalia pentru vitejie. Trăiască eroii noştri!”[108].

Între timp, pe drumul care însoţeşte apa Moldovei, începură să se scurgă, din Galiţia şi din nordul Bucovinei, şiruri cenuşii de refugiaţi, care povesteau despre cruzimile ostaşilor ruşi, care incendiaseră Storojineţul, Budineţul şi Panca, după ce răzbiseră dincoace de Cernăuţii, pe care îi ocupaseră. Instituţiile administrative se mutaseră, încă din octombrie 1914, la Suceava, iar în decembrie a început o nouă recrutare, care i-a smuls din gospodăriile lor şi pe bărbaţii deja cărunţi ai Brezei. În 18 decembrie 1914, trece prin Breaza arhiducele moştenitor Carol Francisc Iosif, care, împreună cu un grup de strategi, inspectează şi stabilesc reperele unei viitoare linii de apărare montană împotriva invaziei ruseşti pe culmea obcinii Mestecăniş, de la Valea Putnei, până la Şipotele Sucevei. În 2 ianuarie 1915, ruşii ocupau Suceava, apoi „duşmanul a cuprins întreg teritoriul dintre albia Siretului şi valea adâncă a Moldovei, tăbărând în număr de zeci de mii în comunele răsfirate între Gura Humorului şi Valea Putnei, până adânc, în Fundul Moldovei şi Ciocăneşti”[109].

Evreii Brezei se refugiaseră, din vreme, în Austria, iar sătenii, înspăimântaţi de zvonurile despre cruzimea moscalilor, au plecat, în parte, cu puţine lucruri în căruţe, dincolo de linia previzibilă a nouui front, la Poiana Stampii.

[107] ION GRĂMADĂ, *Cartea sângelui*, în „Junimea literară” nr. 1-3/1923, p. 5
[108] VIAŢĂ NOUĂ, nr. 140, 1 octombrie 1914, p. 2
[109] VIAŢĂ NOUĂ, nr. 153, 30 mai 1915, p. 3

„Înaintarea falnică a ruşilor s-a zdrobit, lovindu-se de stâncile Mestecănişului, pe care le-au scăldat într-un potop de sânge. 74 mii de locuitori români din părţile muntelui au îndurat cele mai mari neajunsuri”[110]. Nu era chiar aşa, ba chiar dimpotrivă.

În 25 noiembrie 1915, când au intrat primele trupe muscăleşti în Breaza, sătenii s-au convins rapid că au de-a face cu o armată disciplinată, care nu le va face probleme, ba chiar vor pune capăt tâlhăriilor, pe care le tot comiteau răufăcători adunaţi de prin toate satele munţilor. Ostaşii au fost cazaţi prin casele gospodarilor, mulţi dintre ei trăind idile cu fete şi neveste ale căror bărbaţi plecaseră la război, dar fără să se comită, pe durata celor 14 luni de ocupaţie muscălească asupra satului Breaza nici un viol şi nici o nedreptate. Dimpotrivă, ofiţerii ruşi au organizat o prăvălie „Lauca” cu produse de strictă necesitate, ca să combată specula, şi au deschis, ca peste tot, şi o cantină pentru copiii satului, pe care ostaşii, ţărani de prin toate cotloanele imperiului ţarist, care nu-şi mai văzuseră de multă vreme copilaşii, îi copleşeau cu afecţiune. „Peste tot, la noi şi pe la vecini, se instalaseră soldaţi ruşi, care, în dorul copiilor lor, ne luau în braţe şi ne sărutau… Se instalase o bucătărie pentru trupe; de la această bucătărie am început să primim şi noi, copii din jur, mâncare. Când se suna ora mesei şi se încolona trupa, eram aşezaţi în faţa acesteia şi nouă ni se dădea întâi mâncarea”[111]. La Breaza, popota, care hrănea mai întâi copiii satului, era instalată într-o hală a fabricii de cherestea de atunci.

Sus, pe Mănăila, se auzeau, scrâşnind cumplit, bătăliile de artilerie, cele mai sângeroase bătălii dându-se la Cârlibaba, dar fără ca vreunul dintre combatanţi să-l poată urni din loc pe celălalt. Acolo, pe crestele munţilor, nu aveai ce căuta, pentru

[110] Ibidem
[111] GEORGE UNGUREANU, *Prin labirintul vieţii*, Muşatinii 2010, p. 16

că acolo funcţionau regulile pripite şi dure ale războiului, un singur brezean căzând victimă nevinovată acestor reguli, fiul adoptiv al primarului Vasile Cosinschi, şi el primar într-o vreme, găsit de moscali, în 12 iunie 1916, pe trupul Tâmpa şi decapitat, fără ezitare, ca presupus spion al austriecilor.

Acolo, pe culmea cândva însângerată a munţilor care despart văile Moldovei şi ale Bistriţei, am văzut cruci veghind morminte comune ale unor eroi necunoscuţi. Câte un gărduţ de lemn, reparat în fiecare vară, delimitează peticele acelea de pământ sacru, iar într-un an, în care am întâlnit un bătrân sadovean, venit călare să îngrijească de mormintele singuratice de lângă cer, am întrebat despre naţionalitatea eroilor. Bătrânul sadovean m-a privit surprins şi mi-a răspuns că eroii nu au naţionalitate şi că toţi cei care-s înhumaţi acolo, români, ruşi, austrieci sau ce s-o mai fi întâmplat să fie, sunt la fel de eroi, pentru că fiecare a făcut sacrificiul suprem pentru patria sa, fără să-l macine vrăjmăşii omeneşti. „În război, nu urăşti, în război îţi faci doar datoria faţă de patria ta!”, mi-a răspuns sadoveanul, înainte de a se depărta, călare, înspre o altă cruce, decupată pe cer înspre Dârmoxa.

În vremea crâncenelor bătălii de pe aliniamentul Mestecănişului, Brezeni au putut să vadă, pentru prima şi, probabil, pentru ultima oară, un dirijabil rusesc, lansat de pe Muncelul Praşca, din Fundu Moldovei, pentru a dirija tirul artileriei ruseşti.

În februarie 1917, când în rândurile armatelor ruseşti deja pătrunsese spiritul anarhic al bolșevismului, tunurile de pe Mănăila au tăcut, iar jos, în Breaza, soldaţii ruşi, sătui de război, şi-au pus ofiţerul în faţa plutoului de execuţie, apoi s-au retras, dar ni înainte de a devasta fabrica de cherestea, pe care desigur că o considerau un simbol al exploatării omului de către om, înfierbântaţi fiind de ideile bolşevice, dacă nu cumva de dorul de casele lor din cine ştie ce zări îndepărtate ale îndepărtatei Rusii.

Curând după plecarea ruşilor, au prins să se întoarcă în comună, unul câte unul, şi evreii brezeni, şi sătenii care se bejeniseră pe la Poiana Stampii, ba chiar şi unii ostaşi de pe frontul răsăritean, care încetase să mai existe, datorită revoluţiei ruseşti. Satul căzuse, iar, pradă bandelor de tâlhari, aşa că evreii, ca întotdeauna pragmatici şi plini de iniţiativă, au propus şi impus un primar nou, pe Gheorghe al lui Costan Valach, în locul ineficientului primar, în astfel de vremuri tulburi, Vladimir Serghie.

Gheorghe VALACH, deşi menţionat în unele surse ca fiind „al lui Costan Valach", era, de fapt, nepotul lui Costan al Ecaterinei Valach, născuţi în 1834, şi unul dintre cei 12 copii ai lui Ioan, născut în 1861, şi Ecaterina Valach, născută în 1869, Gheorghe fiind al al doilea copil, născut în 1889, cei 11 fraţi ai lui fiind Garofa, născută în 1887, Ana, născută în 1890, Teodor, născut în 1892, Grigori, născut în 1902, Andrei, născut în 1903, Dumitru, născut în 1906, Ilie, născut în 1908, şi Vasile, născut în 1909.

În 1917, când a fost numit primar interimar, Gheorghe Valach avea, deci, 28 de ani, fusese ostaş, luptase pe front şi, de aceea, era omul potrivit, care să le vină de hac tâlharilor. Cu o gardă publică, organizată de el din foşti ostaşi combatanţi, Gheorghe Valach a curăţat munţii de tâlhari, reinstaurând liniştea în sat, aşa că, în primele zile din decembrie 1918, când brezenii s-au adunat în capătul de jos al satului, la hotarul cu comuna Fundu Moldovei, unde se înălţase şi un arc de triumf, frumos împodobit cu cetină, după moda austriacă, ca să întâmpine cu pâine şi sare prima patrulă românească, Gheorghe Valach, însoţit de învăţătorul Eusebie Mercheş, pe care-l desemnase şi secretar comunal, a rostit primele urări de bun venit administraţiei româneşti în Breaza, pe care avea să o reprezinte şi după alegerile din 12 decembrie 1918, organizate conform legislaţiei austrice, pe care Bucovina avea să o păstreze încă mulţi ani.

Gheorghe Valach, poreclit „Gioco” sau „Zioco” (depinde de pronunţia fiecărui localnic în vârstă, care şi-l mai aminteşte) a fost un personaj remarcabil, cumva emblematic pentru spiritul bărbătesc brezean, mereu vesel, dar înţelept, petrecăreţ, dar plin de idei novatoare, niţel trufaş, dar excelent organizator, aşa că, în mod firesc, avea să beneficieze de dragostea uneia dintre cele mai bogate fete din Breaza, Paracheva Ursachi, căsătoria lor fiind prima celebrată în noua biserică a Sfinţilor Mihail şi Gavril, în 26 septembrie 1926, zi în care şi fusese sfinţită biserica „de către un sobor de preoţi, în frunte cu ÎPS Mitropolitul Nectarie Cotlarciuc”, Mitropolitul, stulpicănean de origine, fiind naşul tinerei familii, care intra în viaţă prin sfinţirea unui locaş dumnezeiesc.

Parascheva Ursachi se născuse în 1897 şi provenea, ca şi soţul ei, dintr-o familie cu 12 copii, cea a lui Vasile Ursachi, născut în 1856, unul dintre primii copii cu şcoală ai Brezei, şi a soţiei lui, Elisaveta Andronicescul, născută în 1864. Fiind vorba de o familie cu rădăcini vechi câmpulungene, în neamurile Ursachi şi Andronicescul, neamuri harnice şi bogate, urmaşii lui Vasile şi ai Elesavetei Ursachi aveau viitorul prosper asigurat, fiecasre dintre ei însemnând, în fonde, o partidă râvnită de oricare fecior şi, respectiv, fată din Breaza. Cei 11 fraţi ai Paraschevei Ursachi erau Toader, născut în 1883, Ioan, născut în 1886, Maria, născută în 1888, Gavril, născut în 1890, Casandra, născută în 1892, Ioana, născută în 1894, Spiridon, născut în 1895, Vasile, născut în 1899, Alexandru, născut în 1901, Ştefan, născut în 1904, şi Ştefania, născută în 1906.

În mod simbolic, familia aceasta, celebrată în ziua sfinţirii noi biserici, reprezintă o epocă a satului Breaza, sat mare, pe atunci, care devenise şi mai prosper, sub auspiciile României Mari.

Despre Breaza interbelică

Perioada interbelică începuse frumos la Breaza. Primarul Gheorghe „Gioco” Valach curăţase munţii de tâlhari, aşa că jandarmii români, trei soldaţi, conduşi de plutonierii Voicu şi Artemi Hurjui, păreau să aibă un viitor tihnit, dar, din păcate, ca peste tot în teritoriile recuperate ale României Mari, jandarmii s-au purtat cu trufaşă bestialitate, arestându-l şi maltratându-l şi pe primarul Gheorghe Valach, căruia i-au fracturat o mână, ba chiar şi pe preotul Ilarion Gribovschi, născut în în 1859 şi însurat cu Maria Prelici, fata preotului George Prelici, născută în 1867, cu care avea patru copii, pe Maria, născută în 1881, pe Ioan, născut în 1886, pe Artemie, născut în 1888, şi pe Elena, născută în 1890.

Reclamaţi prefectului de Câmpulung de inginerul silvic, subofiţerii jandarmi au fost, ulterior, mutaţi într-o comună îndepărtată, înainte de a fi linşaţi de săteni, care nici în vremea austriecilor n-ar fi permis astfel de abuzuri în dauna fruntaşilor satului şi, mai ales, în dauna preotului. Încet, încet, atmosfera s-a detensionat, începură să se deschidă ateliere meşteşugăreşti şi prăvălii, iar fabrica de cherestea a fraţilor Gelber funcţiona din plin şi avea nevoie de mână de lucru calificată, care exista de multă vreme în comună.

Copii brezeni, care aveau, deja, şcolile iniţiatice în satul lor, începuseră să frecventeze şcolile mari din Câmpulung Moldovenesc, cea de arte şi meserii, ba chiar şi liceul, primul licean brezean fiind Gheorghe BISCAN, „înalt, plin de invidie asupra celor care luau note mari, stând la internat, venea întotdeauna cu lecţiile făcute. Era fiu de ţăran din Breaza, orfan

de tată”[112], tată fiindu-i Petru al Mariei Biscan, născut în 1881, care se însurase cu Eudochia Blaseniuc, născută în 1886, cu care a avut opt copii, Gheorghe, născut în 1910, fiind al doilea dintre ei, dar primul băiat. Ceilalţi şapte fraţi au fost Maria, născută în 1908, Nicolai, născut în 1911, Petru, născut în 1913, Constantin, născut în 1916, Ioana, născută în 1918, Elisaveta, născută în 1920, şi Minodora BISCAN, născută în 1931.

George Biscan, care a fost, după cum âmi povesteşte Petrea Lisca, şi şef de gară prin Basarabia şi prin Ardeal (la Ciceu, în capătul pasului Ghimeş-Palanca, l-a găzduit şi pe Petrea Lisca), avea să ajungă general al Armatei Române şi o personalitate a Brezei enigmatică. L-am întâlnit, în câteva vacanţe de vară, fie prin sat, fie prin munţi, tăcut şi enigmatic, dar amabil, deşi impunător şi ca statură, şi ca spirit.

În perioada interbelică, Breaza se politizase masiv, fruntaşii comunei fiind fie liberali, fie ţărănişti, iar sătenii optând politic în funcţie de rubedeniile pe care le aveau la nivel de vârf în structurile locale, dar, vorba lui Petrea Lisca, „atunci când conduceau ţărăniştii, duceau copiii, la şcoală, mâncare învăţătorului”.

Gheorghe „Gioco” Valach a fost primar liberal al Brezei, din toamna anului 1917, când reprezenta, de fapt, Partidul Naţional Român din Bucovina, care avea să adere, după Unire, la PNL, şi până în 1928, când alegerile au fost câştigate, la nivel de ţară, de ţărănişti şi de naţionaliştii lui Nicolae Iorga, primar al Brezei devenind Ştefan LIŢU, gospodar respectat din Benea, dar căruia nu-i prea ardea de fleacuri politiceşti, aşa că s-a retras curând, în favoarea lui Ştefan LESENCIUC, fiul fostului primar, Petru Lesenciuc, care a rezistat în funcţie şi în perioada crizei economice.

Ştefan LIŢU se născuse în 1877, era deci un bărbat de 51 de ani, când câştigase alegerile, căruia nevasta, Ecaterina

112 GEORGE UNGUREANU, *Prin labirintul vieţii*, Mușatinii 2010, p. 51

Ursachi, născută în 1879, la Fundu Moldovei, îi dăruise 9 copii, pe Ioan, în 1900, pe Mihai, în 1902, pe Maria, în 1903, pe Vasile, în 1905, pe Ştefania, în 1908, pe Dimitrie, în 1909, pe Reveca, în 1911, pe George, în 1914, şi pe Parasca, în 1936.

Ştefan LESENCIUC, fiul fostului primar, Petru al lui Mihail Lesenciuc, născut în 1851, şi al Mariei Valach, născută în 1860, văzuse lumina zilei 1892 şi, la vremea potrivită, se însurase cu Maria Grămadă, născută în 1905, cu care a avut 6 copii: pe Veronica, în 1921, pe Gheorghie, în 1923, pe Ştefania, în 1925, pe Maria, în 1926, pe Minodora, în 1927, şi pe Teodora, în 1931), fratele lui, Pentelei, născut în 1894, fiind bunicul actualului primar al Brezei, tânărul economist Gheorghe LESENCIUC.

Perioada interbelică a fost, şi pentru Breaza, marcată de abuzurile incredibile ale funcţionarilor Fondului Bisericesc, culminând cu „un conflict surd care s-a dezlănţuit între Fondul bisericesc… şi între ţăranii crescători de vite – interzicându-li-se acestora accesul lor, de mai multe ori secular, în pădurile Fondului bisericesc pentru păscutul vitelor. Creşterea vitelor este ocupaţia de căpetenie a ţăranilor câmpulungeni, lipsiţi de islazuri şi fâneţe artificiale, iar păscătoarea în păduri este statornicită prin hrisoave emanate de la voievozii moldoveni; stare de fapt pe care a reglementat-o însăşi Austria desnaţionalizatoare…. Administraţia Fondului bisericesc s-a retranşat într-un sistem de permanentă şicanare a ţăranilor: taxe de păşunat (erau, desigur, ceva normal), dar taxe de umbră, taxe pe adăpatul vitelor – nu putea să fie decât o monstruozitate. Şi au fost”[113].

Deputatul liberal Dumitru Timu, care denunţa abuzurile Fondului Bisericesc, săvârşite în arealul circumscripţiei sale

[113] DUMITRU TIMU, *Câteva pagini din administraţia Fondului ortodox român din Bucovina*, Universul, 1940, p. 59

câmpulungene, denunţa şi un abuz care ţine numai şi numai de teritoriul şi istoria comunei Breaza:

„În ziua de 7 Septembrie 1938, Fondul bisericesc ţine, sub preşedinţia noului director general, Gh. Constantinescu, o licitaţie cu oferte închise şi cu garanţii legale, depuse în numerar, pentru vinderea unor cantităţi de lemn de lucru din pădurile Fondului. Pentru cantitatea de 6.000 mc lemn construcţie şi cherestea din Ocolul Silvic Breaza, judeţul Câmpulung, se depun 7 oferte, cu îndeplinirea tuturor formelor legale, şi anume 3 ale unor industriaşi evrei şi 4 ale unor industriaşi români. Oferta cea mai avantajoasă (368 lei de mc pe tulpină) era a unui român cu garanţii morale şi materiale indiscutabile.

Reprezentantul firmei „Fraţii Gelber" din Breaza, Dr. Carol Gelber, un evreu cu multă trecere la noul director general al Fondului bisericesc, ing. Gh. Constantinescu, fiind prezent la licitaţie, dar nedepunând nici o ofertă, stătea la „pândă". El se exprimase doar că oricine ar încerca să cumpere lemne de lucru din pădurile Fondului, Ocolul Silvic Breaza, nu va reuşi, dat fiind faptul că acest lemn e rezervat exlusiv pentru firma evreiască „Fraţii Gelber" din Breaza.

În adevăr, după o tărăgănare de peste o lună de zile, oferta cea mai avantajoasă, de 368 lei de mc pe tulpină, a industriaşului român, este respinsă şi lemnul acesta se vinde, de ing. Gh. Constantinescu, din mână liberă, deci fără licitaţie, firmei evreieşti „Fraţii Gelber" din Breaza. Şi, ca o recompensă, pentru că această firmă a fost nevoită să plătească preţul oferit de industriaşul român pentru cantitatea de 6.000 mc, ing. Gh. Constantinescu majorează această cantitate de lemn de construcţie şi cherestea cu încă 4.000 mc, astfel încât firma evreiască „Fraţii Gelber" din Breaza cumpără, de la Fondul

bisericesc, o cantitate de 10.000 mc lemn de construcţie şi cherestea, câştigând câteva milioane de lei”[114].

Dincolo de naţioalismul de circumstanţă al deputatului câmpulungean, care profita de un probabil act de corupţie, proprietarii fabricii de cherestea din Breaza, fraţii Gelber, făceau parte, prin străbuni, din însăşi istoria Brezei, adică deveniseră, de fapt, băştinaşi care purtau cu mândrie portul popular românesc, după cum încă îşi mai aduc aminte bătrânii obştii. În Breaza multietnică funcţiona şi încă mai funcţionează o multiculturalitate exemplară, în care nu originea etnică, ci valoarea, faptele comunitare ale fiecărui om în parte contau şi erau preţuite. Fraţii Gelber erau înrudiţi cu multe familii brezene româneşti, huţule şi ucrainene, iar dacă ar menţiona Condica parohială şi numele naşilor de la cununii şi botezuri, atunci, probabil, nu s-ar găsi familie din Breaza care să nu fie înrudită, prin taina încreştinării, cu evreii Gelber, care, precum se vede din Condica parohială, erau creştini ortodocşi. Trecutul brezean oferă o lecţie de înţelepciune, în care doar identitatea dumnezeiască de om contează, o lecţie pe care ar trebui să ne-o reamintim cât mai des posibil.

În perioada aceasta destul de tulbure şi de exaltată, de după criza economică, primari ai Brezei au fost VLADIMIRIUC, un gospodar din Benea, al cărui prenume nu şi-l mai aminteşte nimeni, Petru HALEŢA, Pintilie TIMU, liberalul Gheorghe ŢÂMPĂU, Ioan LIŢU şi Dionizie URSESCU, unii în mandate scurte, alţii, precum Ţimpău şi Haliţă, în mai multe mandate, şi acestea destul de scurte.

Petru HALEŢA, al patrulea copil, din unsprezece, al soţilor George al lui Miron Haleţa, născut în 1863, şi Ecaterina Ceciuleac, născută în 1865, s-a născut în anul 1895, cei zece fraţi ai săi fiind Ioan, născut în 1888, Alexa, născut în 1891,

[114] DUMITRU TIMU, *Câteva pagini din administraţia Fondului ortodox român din Bucovina*, Universul, 1940, p. 57, 58

Vasilca, născută în 1893, Mihail, născut în 1897, Leana, născută în 1900, Constantin, născut în 1902, Parasca, născută în 1904, George, născut în 1907, Dimitrie, născut în 1908, şi Ilie, născut în 1910.

Însurat cu Veronica Grămadă, născută în 1903, Petru Haleţa a avut 7 copii: Ştefania, în 1922, Glicheria, în 1924, Gheorghie, în 1926. Octavian, în 1931, Petru, în 1932, Maria, în 1934, şi Viorica, în 1943.

Primar al Brezei până în 1937, apoi, din 1940, până în august 1944, Petru Haleţa a fost ridicat de nemţi, în 24 august 1944, împreună cu 33 de săteni, dus la Colacu, unde, fiind consideraţi prizonieri de război, au fost închişi în şcoală, apoi, după dezarmarea ostaşilor români de la Falcău, care au fost aduşi şi ei la Colacu, puzderia aceea de prizonieri de război a fost dusă, în marş forţat, la Fundu Moldovei, unde oamenii au fost înghesuiţi în vagoane de vite şi expediaţi spre Germania.

Pintilie TIMU, membru al „Străjii Ţării” şi, în mod firesc la români, al partidului comunist, după aceea, era câmpulungean, însărcinat de aghiotantul regal Teofil Sidorovici, bucșoianul cu care fusese coleg de liceu la Câmpulung, să pregătească, în 1937, ansamblul de dansuri populare din Fundu Moldovei şi din Breaza, cu care avea să farmece Londra, în același an. Revenit la Breaza, a avut un interimat de primar, după Petru Haleţa, care se retrăsese, nu se ştie din ce motive, lăsând, curând, locul liberalului Gheorghe Ţâmpău.

Gheorghe ŢIMPĂU, al patrulea copil, tot din unsprezece al soţilor Tudor a lui Vasile Ţâmpău, născut în 1865, şi Elisaveta Cosinschi, născută în 1877, văzuse lumina zilei în 1902, cei 10 fraţi ai săi fiind Mihail, născut în 1895, Petru, născut în 1897, Maria, născută în 1899, Catrina, născută în 1904, Vasile, născut în 1906, Nicolai, născut în 1908, Ioan, născut în 1911, Ştefan, născut în 1912, Filaret, născut în 1920, şi Ilie, născut în 1923.

Secretar al primăriei era, pe vremea aceea, Andrian COSINSCHI, nepotul lui George Cosinschi, născut în 1847, şi al

Ioanei Bedrule, născută în 1849, şi singurul fecior, născut în 1910, al lui Nicolai Cosinschi, născut în 1885, şi al Garofinei Tonigari, născută în 1887. Însurat, mai întâi, cu Maria Ursescu, cu care a avut un băiat, Radu, în 1938, Adrian Cosinschi avea să se însoare, după moartea Mariei Ursescu, cu Veronica Andronicescu, născută în 1915, care îi va dărui o fată, Garofina, în 1944.

Ioan LIŢU, primujl medic dintre fiii comunei Breaza, impus primar de prefectul legionar al Câmpulungului, spre sfârşitul anului 1940, se născuse în anul 1900, drept cel dintâi copil, din cei nouă, al familiei Ştefan Liţu, fost primar în Breaza anului 1928, născut în 1877, şi Ecaterina Ursachi, născută în 1879, ftaţii săi fiind Mihai, născut în 1902, Maria, născută în 1903, Vasile, născut în 1905, Ştefania, născută în 1908, Dimitrie, născut în 1909, Reveca, născută în 1911, George, născut în 1914, şi Parasca, născută în 1936.

Precum se vede, bogata şi numeroasa familie Ursachi, deşi nu a dat comunei Breaza nici un primar, a fost mereu la „guvernarea" administraţiei prin gineri. Ioan Liţu era însurat cu Eugania Nemţan, născută în 1902, cu care a avut 11 copii: Viorica, în 1926, Victoria, în 1928, Ştefan, în 1929, Aurora, în 1931, Silvia, în 1934, Vera, în 1935, Dumitru, în 1937, Mihai, în 1939, Viorel, în 1941, Maria, în 1943, şi Oltea, în 1945.

Deşi legionar, ba chiar şef de cuib, Ioan Liţu avea să renunţe, doar după vreo două luni, la funcţia de primar, ocupată, tot prin ordin al prefectului, de învăţătorul Dionizie Ursescu, şi el şef de cuib legionar şi viitoare victimă a acestui statut nefericit, ultimul primar necomunist al comunei Breaza fiind fostul primar din 1937, Petru Haleţa.

Breaza, în vremea celui de-al doilea război mondial

Mai întâi, vestitor de furtună, a fost exodul nord-bucovinenilor, după dictatul din 29 iunie 1940. Ploua îndesat, nervos, în acel iunie înfricoşător, iar şirurile de refugiaţi curgeau, dinspre izvoarele Siretului, prin Putila, înspre valea luminoasă a Moldovei. O parte dintre refugiaţi, care aveau neamuri îndepărtate în Breaza, au rămas aici, ceilalţi păşind întunecaţi de-a lungul apei. Apoi, ca o ciudăţenie, s-au ivit legionarii, comandantul celor nouă cuiburi legionare fiind Edvard OLAŞ, iar şefi de cuib, medicul Ioan LIŢU, Ştefan SANGHIUC, Ştefan UNGUREAN, Ivănuş UNGUREAN, Toader TOMNAC, Dionizie URSESCU, Gherasim LISACOVSCHI, liceanul Gheorghe BISCAN, cel care avea să ajungă genedral comunist, dar şi două domnişoare, Raveca OLAŞ şi Maria COTELO.

Edvard OLAŞ, sau Eduard, cum este trecut în Condica parohială, se născuse în 1903, se însurase cu Reveca Hojbotă, născută în 1907, şi avea 5 copii, pe Dragoş, născut în 1927 (artist plastic din Vama, tatăl celebrului plastician şi arhitect Doru Ghiocel Olaş din Suceava), pe Octavian, născut în 1929, pe Octavia, născută în 1930, pe Rodica, născută în 1930, şi pe Felicia, născută în 1934. Era un om cu şcoală, dar tatăl său, Victor Olaş, emigrant polon, stabilit la Breaza, îl învăţase şi tainele meseriei de cojocar, dar şi pe cele ale comerţului, familia având o crâşmă în Breaza, iar în spatele ei, un…

„toponim” neoficial, locul de scaldă în apa Moldovei numindu-se, ca şi crâşma, „La Edvard”. Principalul lui colaborator avea să fie învăţătorul Dionizie Ursescu.

Ştefan SANGHIUC, mecanic de profesie, nu figurează în Condica parohială, dar se pare că a fost cel mai agresiv dintre toţi legionarii brezeni.

Legionarii brezeni au început prigonirea evreilor din comună în noiembrie 1940, prădându-le casele şi dughenele, bătându-i şi umilindu-i, apoi încolonându-i şi ducându-i la Câmpulung, apoi ocupând casele rămase pustii, abuz la care s-au dedat şi unii localnici.

După înfrângerea aşazisei rebeliuni legionare, din 21/22 ianuarie 1941, legionarii brezeni, care îi agresaseră şi pe jandarmii comunali, de sub comanda plutonierului Alexandru MOCUŢ, s-au ascuns prin munţi, apoi au revenit în sat, unde au fost arestaţi, pentru scurt timp, apoi lăsaţi în libertate. În fond, urma să înceapă războiul şi era nevoie şi de ei pe fronturile de răsărit.

În 1940, au venit la Breaza, odată cu ocuparea nordului Bucovinei de către trupele sovietice, trei bogate familii ucrainene, care îşi văzuseră spulberată, prin ocupaţie, munca de o viaţă. Familia Mariei MAŢIUC, mama şi doi copii, era originară de lângă Storojineţ, familia lui Dumitru PALAMARIUC, fără copii, venea din străvechiul ţinut al Coţmanilor, iar familia GRIBOVICI nu se ştie de unde. Refugiaţii ucraineni au cumpărat loturi mici de terenuri de la Ilie POMOHACI, din Fundu Moldovei, şi s-au stabilit la Breaza.

Interesantă este povestea Mariei Maţiuc, refugiata care, ca să-şi crească băieţii, fiind o bucătăreasă de excepţie, s-a specializat în prepararea bucatelor pentru nunţi şi petreceri şi, astfel, şi-a trimis feciorii la şcoli, Vasile MAŢIUC, nepotul ei, ajungând comandor de marină. Bătrânul Palamariuc, din acelaşi grup de refugiaţi, a trăit din cizmărie şi din reparat încălţăminte.

Primul ecou al războiului s-a auzit în noaptea de 22 spre 23 iunie 1941, când tunurile instalate pe munceii Brezei au prins să bombardeze Şipotele Sucevei. În sat mai fuseseră cantonate trupe româneşti, în 1939, mai întâi un batalion de jandarmi, apoi şi o unitate de geniu, dar acum, în vara anului 1941, când flăcăii şi bărbaţii Brezei primeau ordine de concentrare, ostaşii români se aflau doar pe înălţimi, pregătind turul de artilerie, care să facă loc infanteriei eliberatoare a nordului Bucovinei. Apoi, s-a făcut linişte, până într-o zi, când s-au auzit bocetele disperate ale neamurilor lui Toader COSINSCHI, primul ostaş brezean, răpus pe front, în Basarabia, în timpul unei misiuni de observare. Apoi, sporadic, au venit veşti triste, ba că a căzut eroic ostaşul Dimitrie ŢÂMPĂU, ba că au căzut, la fel de eroic, Ioan BURACIUC, Toader CHIRIC, Petru COZMECI sau Tănase VALACH.

Războiul şi-a văzut de ale lui, departe de sat, dar îndoliind Breaza cu o inimaginabilă cruzime. În 22 martie 1944, brezenii volnici şi-au părăsit satul, pentru a pleca în refugiu. Au mers pe jos tocmai până la Râmnicu Sărat, iar de acolo, în vagoane ticsite cu păduchi, în Oltenia. Petrea Lisca şi o parte dintre consăteni au fost găzduiţi în satul Beci, iar ceilalţi, în satele megieşe. De acolo, din Beci, a fost înorporat, dus la Hăpria, lângă Alba Iulia, apoi, după o scurtă şi aspră perioadă de instrucţie, expediat în munţii Tatra, unde a luptat, timp de o lună şi jumătate, alături de ostaşii din Batalionul 3 al Regimentului 6 Grănoceri.

În Breaza, unde rămăseseră numai bătrânii şi primarul Petru Haleţa, nemţii în retragere au făcut primele victime, luând prizonieri 33 săteni şi pe primarul lor, apoi au minat drumul din Breaza şi gospodăriile munteneşti de pe culmile muntoase, din care rechiziţionaseră vitele, lăsând numai viţeii. O astfel de mină, amplasată pe Tătarca, l-a rănit grav, în 14 septembrie 1944, pe brezeanul Ioan Ursachi, care, cu picioarele

spulberate de explozie, a mai trăit chinuitor câteva zile, murind la numai 58 de ani.

Pe frontul antisovietic, de răsărit, al celui de-al doilea război mondial au făcut sacrificiul suprem pentru Neam şi Ţară şi brezenii:

Constantin BÂRSAN
Alexei BODNAR
Nicolae BODNAR
Ion BURACIUC
Dumitru CECIULEAC
Vasile CEPELIUC
Ilie CORUŢ
Toader al lui Ion COSINSCHI
Petrea al lui Ion COZMECI
Ştefan CRAMARIUC
Zaharia CRAMARIUC
Octavian GEMĂNAR
Gheorghe HRENIUC
Leonte HRENIUC
Filaret MACOVEI
Valerian OLAŞ
Alexa POLIEC
Costan TIPULEAC
Petre TIPULEAC
Gheorghe TOMNEAC
Dumitru ŢÂMPĂU
Filaret ŢÂMPĂU
Nistor ŢÂMPĂU
Petre UNGUREAN
Ştefan UNGUREAN
Atanase VALACH
Petre VAŞNEI
Toader VAUCIUC

Ştefan VAUCIUC

iar pe frontul antifascist, din apus, au căzut, tot pentru Neam şi Ţară, eroii brezeni:

Nicolae CECIULEAC
Petre COSEICIUC
Gheorghe al lui Andrei MACOVEI
Ilarion PETRESCU
Grigore SAUŢA
Gheorghe ŢIPULEAC
Dumitru ZVARICI.

Camarazii lui Petrea Lisca

Despre Breaza epocii comuniste

Anii comunismului au debutat, la Breaza, cu obişnuita prigoană împotriva luptătorilor pe Frontul de Răsărit (Mihai Ungureanu, de pildă, şi-a distrus brevetele şi medaliile, inclusiv Ordinul „Mihai Viteazul” cu Mantie de Cavaler, recuperat, cu pensia de rigoare, după 1990), dar şi împotriva legionarilor şi, mai ales, împotriva oamenilor cu stare din comună, inclusiv a industriaşilor.

Primul primar de după război, care-i succeda lui Petru Haliţă, cel luat prizonier de război de către nemţii în retragere şi expediat în Germania, a fost, pentru scurtă vreme, Gheorghe ŢÂMPĂU, cel care mai fusese primar şi în scurte perioade interbelice. Apoi a fost ales primar Andrei SAUŢA, din Breaza de Sus, născut în 1914, mezinul soţilor George Sauţa, născut în 1872, şi Ioana Buhaleac, născută în 1880, nepotul lui Andrei a lui Ioan Sauţa, născut în 1833, şi al Călinei Bodnar, născută în 1834. Andrei Sauţa avea 6 fraţi mai mari, pe Parascheva, născută în 1900, pe Mihail, născut în 1901, pe Eudochia, născută în 1903, pe Alexia, născută în 1906, pe Afanasie, născut în 1909, şi pe Teodor, născut în 1911.

Primul primar comunist al Brezei a fost Gheorghe „Isemicico” MACOVEI, succesorul lui fiind Teodor „Federco” BALAHURA, prietenul lui Manole Botnăraş, responsabilul comunist pe întreg nordul Moldovei, fratele ministrului de interne comunist, Emil Botnăraş, dar exclus din partid curând după aceea, apoi Gheorghe IRIMICIUC, iar din 1948, a fost

numită primar în Breaza prima femeie care a deţinut această funcţie, Maria MACOVEI. În timpul mandatului Mariei Macovei, în 12 iunie 1948, a fost naţionalizată fabrica de cherestea a fraţilor Gelber, director fiind instalat lăcătuşul Ioan Leuştean, contabil, Dumitru Cojocaru, fost conductor silvic, cu care, de altfel, ne vom mai întâlni, iar tehnician şef, Iosif Fridel.

La primărie, funcţia de secretar, deţinută, până atunci, de Onceru, care-i succedase lui Adrian Cosinschi, a fost încredinţastă tânărului Ioan Iasenciuc. Pădurile Fondului Religionar au fost, de asemenea, naţionalizate.

În iulie 1949, când s-a făcut o reorganizare administrativ-teritorială, primar, dar sub titulatura de preşedinte al Comitetului provizoriu, a fost numit Nicolae TOMASCIUC, care a deţinut funcţia până în vara anului 1952. Maria Ungureanu, care se căsătorise cu trompetistul Gheorghe Zneci, originar din Bănila Moldovenească, fusese demisă şi exclusă din partid, după ce soţul ei fusese ridicat de securitate, dispărând pentru totdeauna.

„În ziua de 18 Mai 1949, a avut loc, în sala de şedinţe a fabricii de cherestea Breaza, o şedinţă plenară, la care au participat toţi muncitorii, cu care ocazie s-a făcut reorganizarea Cercului ARLUS.

Reorganizarea acestui cerc se impunea, pentru ca activitatea dusă, în scopul unei cât mai intense popularizări a prieteniei cu Uniunea Sovietică să-şi poată da roadele dorite şi în fabrica noastră.

Din cuvântul de deschidere, rostit de dl **Cosmeci Gheorghe**, s-au desprins îndemnuri frumoase de colaborare între muncitori şi funcţionari, pentru ca munca Cercului ARLUS să obţină cele mai bune rezultate.

După desărcinarea din funcţie a vechiului comitet, s-a procedat la alegerea noului comitet al Cercului ARLUS, fiind

aleşi, la propunerea Organizaţiei de bază PRM, tovarăşi cinstiţi şi devotaţi clasei muncitoare.

Adunarea generală a primit cu mult entuziasm pe noii aleşi, urându-le succes în realizarea sarcinilor ce le revin.

După alegerea noului comitet, a luat cuvântul dl **Ţăranu Octavian**, directorul fabricii şi noul preşedinte al Comitetului, mulţumind tuturor pentru încrederea ce i s-a acordat, luându-şi angajamentul că va munci din răsputeri pentru ca sarcinile ce revin noului comitet să poată fi duse la bun sfârşit. / **Cojocaru Dumitru** / Corespondent”[115].

Uneori, poveştile triste ale comunităţii răzbeau în presa vremii, dar expuse partinic, deci din perspectiva unor jumătăţi de adevăruri:

„Timp de 23 de ani a slujit **Ion Cojocaru a Spiridon** ca argat la chiaburul **Cocinschi Nicolae** din Breaza-Câmpulung.

Vrând să se căsătorească, Ion Cojocaru şi-a cerut drepturile, cuvenite pentru cei 23 de ani, slujiţi la chiabur, om lacom şi câinos la inimă.

Chiaburul, însă, n-a vrut să-i plătească nici un ban. Atunci, Cojocaru s-a dus şi a anunţat Sindicatul de Salariaţi Agricoli.

Cercetând cazul, Sindicatul a luat aspre măsuri împotriva chiaburului. L-a obligat să-i dea salariul său, pentru serviciul prestat timp de 23 de ani, şi 3 hectare şi jumătate pământ fânaţ, o jumătate de hectar teren potrivit pentru aşezarea unei gospodării (făcând, pe loc, contractul şi intabularea), o pereche de juncani, o vacă, mobilier pentru o cameră, un covor de lână şi un rând de haine.

În afară de aceasta, chiaburul trebuie să-i construiască lui Cojocaru Ion o casă cu două camere, în decursul anului 1949.

---

[115] LUPTA POPORULUI, Anul III, Nr. 552, Joi 26 Mai 1949, *Reorganizarea cercului ARLUS de la fabrica de cherestea Breaza*, pg. 2

Aşa a ştiut Sindicatul de Salariaţi Agricoli să apere drepturile unui om muncitor, care a fost exploatat, din copilărie, de unul dintre cei mai nesăţioşi bogătaşi. / **Corespondent**”[116].

În vara anului 1952, a fost numit primar al comunei Breaza Vasile BALAHURA, din Vatra Moldoviţei, urmat, în succesiune rapidă, până în 1976, de fostul şef de ocol silvic, Costan COSTELIUC, de Nicolai TOMASCIUC, de Dumitru TOMNEAC, de Petru CIORNEI, de Dumitru TOMIUC, de fostul cizmar Toader CERHEN şi de interimatul inimosului slujitor de obşte Valerian VALACH, care încă mai trăieşte, bucurându-se de aceiaşi consideraţie, de care s-a bucurat întotdeauna.

Din 1976, până la Revoluţia din decembrie 1989, primar al comunei Breaza a fost Paraschiva MATEI, o femei cuminte şi omenoasă, care a fost înlăturată din funcţie doar pentru faptul că reprezenta, fără voia domniei sale, un regim totalitarist.

În perioada comunistă, s-au construit, în afară de şcoli, Complexul Comercial, în 1967 (cu Ilarion Macovei, Petru Lisca şi Toader Pituşac gestionari), Releul TV, în 1970, Moara, în 1970, Dispensarul, în 1971, făcându-se electrificarea, între anii 1960-1975, prima asfaltare a drumului judeţean care străbate comuna, în 1972-1973, trotuarele şi canalizarea, în 1979.

Breaza, desigur, precum toate localităţile din România, şi-a avut revoluţionarii săi, primul primar democratic, cu câteva mandate la activ, fiind Ştefan GRĂMADĂ, fost mecanic de locomotivă şi gospodar de frunte al comunei, care avea să fie demis din funcţie târziu, prin 2005, din pricina incopatibilităţii, soţia lui, doamna Grămadă, fiind contabilul şef al primăriei.

116 LUPTA POPORULUI, Anul III, Nr. 451, Duminică 26 Ianuarie 1949, *Cum şi-a cucerit drepturile, cu ajutorul Sindicatului, salariatul agricol Ion Cojocaru din comuna Breaza – Câmpulung*, pag. 1

În ultimele două mandate ale primarului Ştefan Grămadă, deci inclusiv în cel scurt, viceprimar a fost tânărul economist Gheorghe LESENCIUC, primar interimar în 2005-2006 şi, de atunci, primar ales al comunei Breaza.

Gheorghe LESENCIUC, fiul lui Ilie Lesenciuc, născut în 1942, şi al Eufrosinei SASIUC, născută în 1952, nepotul lui Pentelei Lesenciuc, născut în 1894, şi al Anei Hreniuc, născută în 1904, nepot de frate al primarului Ştefan LESENCIUC, născut în 1892, şi strănepot al primarului brezean Petru al lui Mihail LESENCIUC, născut în 1851, şi al Mariei Valach, născută în 1860, a văzut lumina zilei în 10 aprilie 1974. Căsătorit cu Sofia Mirela Solcan, din Pojorâta, cu care are doi copii, pe Sergiu Alexandru, de 14 anişori, şi pe Georgiana Mădălina, de doar 6 anişori, economistul Gheorghe Lesenciuc se află la apogeul carierei sale de primar brezean, care probabil că va continua încă mulţi ani.

Viceprimar al comunei este, din 2008, Mihai MISIUC, absolvent al Facultăţii de Ştinţe Politice a Universităţii Babeş-Bollyai din Cluj Napoca, însurat cu Marieta LISCA, cu care are un băiat student, Bogdan. Mihai MISIUC este fiul lui Ioan MISIUC, născut în 1930, şi al Eugeniei, născută IASENCIUC, în 1933. Familia Misiuc provine din Ardeal, din „St. George", deci din Sângeorz, Consignaţiunile lui Enzemberg menţionându-l pe emigrantul Moisă MISUC, plugar din St. George şi grănicer năsăudean în Regimentul 2 Românesc, sosit în nordul Moldovei în 1763, împreună cu soţia, cu doi băieţi şi o fată, pentru a se stabili la Tereblecea. Acest Moisă Misuc din Sângeorz-Tereblecea este străbunicul primului Misiuc, Ioan, stabilit la Breaza în jurul anului 1895. Conform Condicii parohiale, Mihai Misiuc se trage, pe linie paternă, din Ioan MISIUC, născut în 1874, şi din Pelaghia Macovei, fata Elenei, nepoata lui Gavril, născută în 1861, care au avut 3 feciori, printre care pe Ilie MISIUC, bunicul viceprimarului, născut în 1898, însurat, prima dată, cu Maria MACOVEI, născută în 1901, cu care a avut 7

copii, printre care şi pe Ioan Misiuc, tatăl viceprimarului, născut în 1930. Pe aceeaşi linie paternă, dar dinspre străbunică, Mihai Misiuc este strănepotul Elenei Macovei, născută în 1829, şi stră-strănepotul lui Gavril Macovei. Prin bunica din partea tatii, Maria Macovei, născută în 1901, el se trage din Alexa Macovei, născut în 1833, şi din Irina Voloşeniuc, născută în 1835.

Mama lui Mihai Misiuc, Eugenia Iasenciuc, născută în 1933, este unul dintre cei 6 copii ai lui Constantin Iasenciuc, născut în 1905, şi ai Elenei Macovei, născută în 1910, bunicul Constantin fiind fiul lui Pentelei Iasenciuc, născut în 1876, şi al Cocăi Caleniuc, născută în 1882.

Secretar al Primăriei Breaza, din 1 februarie 1990 încoace, este omul acela ca o floare, numit Florin BALAHURA, născut în 13 mai 1963, căsătorit cu Valentina Hreniuc, director al căminului culturar şi bibliotecar, surprinzătoare prin erudiţie pentru vârsta sa.

Florin BALAHURA este fiul lui Gheorghe BALAHURA, născut în 1939, şi al Oltei POENAR, născută în 1941. Prim mamă, deci, se trage din vechiul şi puternicul neam al Poenarilor din Fundu Moldovei. Din 1995, Florin şi Valentina Balahura sunt părinţii unui fecioraş, Cezar Constantin Balahura, care le înfrumuseţează şi le motivează existenţa.

În anii aceştia din urmă, echipa primarului Gheorghe Lesenciuc are câteva realizări gospodăreşti, care, deşi nespectaculoase pentru unii, dau concreteţe unei administraţii eficiente: modernizarea, în 2006, a Căminului cultural, înfiinţat în 1956; revigorarea bibliotecii, care are un prim început în Cabinetul de leptură „Steluţa”, înfiinţat în 1896, dar înfiinţată, ca structură modernă, în 1958, şi mutarea ei în sediul nou al primăriei; finalizarea noului sediu al primăriei, în 2006, construcţia fiind demarată în anul 2000, în mandatul primarului Ştefan Grămadă; renovarea şi modernizarea şcolii, în 2007, inclusiv prin dotarea ei cu centrală termică şi grupuri

sanitare civilizate; reabilitarea dispensarului uman; modernizarea drumului judeţean care străbate comuna, lucrare începută în 2002, în mandatul primarului Ştefan Grămadă, şi finalizată în 2009, în mandatul primarului Gheorghe Lesenciuc; realizarea sistemului de apă curentă, odată cu modernizarea drumului; construirea unui parc de joacă pentru copii, la şcoală; înălţarea bisericii din Breaza de Sus, despre care am mai vorbit şi, desigur, înlăturarea efectelor inundaţiilor din 2005 şi 2008, lucrarea de anvergură fiind făcută în 2008.

În deceniile acestea de democraţie, mulţi gospodari brezeni au fost însărcinaţi de obște, prin vot, cu rezolvarea problemelor gospodăreşti ale comunei, echipele de consilieri locali, pe legislaturi, având, conform listelor puse la dispoziţie de secretarul Florin BALAHURA, următoarele componenţe:

Mandatul 1992-1996:

Ioan ŞALVAR
Ioan FERCALEAC
Maria SOROCEAC
Petru HRENIUC
Petru ŢÂMPĂU
Gheorghe UNGUREANU
Ioan CAZACU
Aurel CEPELIUC
Gheorghe TUPIŞCĂ
Ilie LESENCIUC
Constantin ŢARAN

Mandatul 1996-2000:

Petru BISCAN

Mihai LESENCIUC
Laurente PENTIUC
Cornel NEMŢAN
Vladimir ŢABREA
Aurel CEPELIUC
Petru HRENIUC
Ilie LESENCIUC
Leeonte ŢĂRANU
Ştefan MACOVEI
Vasile SAUŢA

Mandatul 2000-2004

Laurente PENTIUC
Vasile MACOVEI
Mihai COSINSCHI
Gheorghe MEHEDEN
Gheorghe LESENCIUC
Aurel CEPELIUC
Vladimir ŢABREA
Cornel COSTELIUC
Dragoş HOJDA
Tiberiu HOJDA
Petru BISCAN

Mandatul 2004-2008

Lăcrămioara PENTIUC
Toader BODNAR
Petru BISCAN
Ilie-Dănuţ SOROHAN
Florentin HRENIUC

Petru HRENIUC
Aurel BODNAR
Ştefan MACOVEI
Mihai HAGĂU
Vasile BÂRSAN
Vasile COSTELIUC

Mandatul 2008-2012:

Vasile-Ovidiu BALAHURA
Mihai COSINSCHI
Marieta CRAMARIUC
Laura-Dorina GRAMADĂ
Ioan SEVERIN
Florentin-Ion HRENIUC
Constantin ŢĂRAN
Petru HRENIUC
Mihai MISIUC
Mihai MACOVEI
Petru LISACOVSCHI

Primarii comunei Breza, în aproape două veacuri de istorie administrativă, 36 la număr, înseamnă, în fond, anumite exponenţialităţi ale unor epoci şi, tocmai de aceea, ei sunt îndreptăţiţi la memorie obştească, în ciuda faptului că puţinătatea mărturiilor determină o oarecare ambiguitate a localizării lor în timp. Conform mărturiilor, cei 36 de primari ai comunei Breaza sunt:

Grigore HADGEAC, menţionat ca primar în 2 martie 1824
Mihalache MACOVEI, menţionat drept vornic în 7 august 1826, în 8 mai 1833 şi în septembrie 1843
Gheorghe BIRĂU, menţionat în 6 iulie 1835

Nechita MACOVEI, menţionat în 28 decembrie 1836
Vasile VOLOŞENIUC, menţionat în 30 noiembrie 1845
Petru LESENCIUC, între anii 1891-1896
Vasile COSINSCHI, după anul 1896, până în 1912
Artemie GRĂMADĂ, 1912-1914,
Vladimir SERGHIE, 1914-1917
Gheorghe „Gioco" VALACH, 1917-1928
Ştefan LIŢU, 1928
Ştefan LESENCIUC, 1929-1933
VLADIMIRIUC, un gospodar din Benea, 1933
Pintilie TIMU, 1938
Gheorghe ŢÂMPĂU, 1934-1937
Ioan LIŢU, sfârşitul anului 1940
Dionizie URSESCU, decembrie 1940 – ianuarie 1941
Petru HALEŢA, 1937, 1941-1944
Gheorghe ŢÂMPĂU, 1944-1945
Andrei SAUŢA, 1945
Gheorghe „Isemicico" MACOVEI, 1946
Teodor „Federco" BALAHURA, 1947
Gheorghe IRIMICIUC, 1947-1948
Maria MACOVEI, 1948-1949
Nicolae TOMASCIUC, 1949-1952
Vasile BALAHURA, 1952-1953
Costan COSTELIUC, 1953-1954
Nicolai TOMASCIUC, 1954
Petru CIORNEI, 1954
Dumitru TOMNEAC, 1955
Dumitru TOMIUC, 1956
Toader CERHEN, 1957-1962
Valerian VALACH, 1962-1980
Paraschiva MATEI, 1980-1989,
Ştefan GRĂMADĂ, 1989-2005
Gheorghe LESENCIUC, 2005-2012

Despre drumurile vechi și noile itinerarii brezene

Conform călătorilor străini, pe actualul teritoriu al comunei Breaza trecea vechiul drum comercial al Răsăritului înspre Europa. Venind dinspre Borşa, în noaptea de 2 spre 3 decembrie 1705, solii lui Francisc Rakoczi la hanul Gazi Ghirai, Michaly Bay şi Gaspar Papay, descriu un „drum de 15 mile bune”, spre Câmpulung Moldovenesc, care trece peste muntele Găina și peste dealul Glodul:

„Pe la trei după miezul nopţii, am plecat şi noi şi, pe la prânz, am trecut apa Cibou, pârâu care desparte Munţii Maramureşului de Munţii Moldovei. Am mers pe al patrulea munte, al cărui nume este Ţapul. Trecând şi pe acesta, am luat-o pe al cincilea munte, care se numeşte Cârlibaba. Pe sub muntele acesta curg două pâraie, unul se numeşte, după munte, Cârlibaba, al doilea Licav. Al şaselea munte pe care l-am urcat se numeşte Găina, la poalele acestuia curge râul Tătarca. Al şaptelea munte pe care l-am urcat este Glodul, râul acestuia se numeşte Tătărcuţa. Al optulea munte pe care a trebuit să-l urcăm se numeşte Tâmpa, apa care curge pe sub el se numeşte Moldova; ajungând pe întuneric, de la ora 3 am poposit aici, pe zăpadă, și, aici, toată noaptea a bătut viforul.

În 4 decembrie, vineri, sculându-ne până în ziuă, am ieşit din munţi, mergând de-a lungul râului Moldova… Munţii

Maramureşului au, de la Borşa până la Câmpulung, 15 mile bune, în care nu se găsesc nici sate, nici nimic altceva”.

Aparenta nepopulare a văii Moldovei, de la Câmpulung în sus, este contrazisă, la sfârşitul lunii august a anului 1709, de suedezul Johann Wendel Bardili, care se întoarcea din tabăra lui Carol al XII-lea de la Bender, și care mărturiseşte că, deşi „sate întregi nu se găsesc aici”, de-a lungul apei Moldovei, „pe munte, pe amândouă părţile, se găseşte, ici şi colea, câte o căsuţă, unde valea are doar atâta lărgime şi atâta pământ încât să poată hrăni câteva capete de vaci. Spre seară, am poposit lângă o asemenea colibă mică şi ne-am aşezat sub streașină, de jur împrejur… Ni s-a spus că aici ar fi ultima locuinţă din Moldova”. De la această căsuţă, până la a începe traversarea munţilor, suedezul a mai „trecut râul şi apoi l-am părăsit, în sfârşit, la dreapta, iar noi am luat-o dimpotrivă, spre stânga… Sus de tot începe o pădure… După aceea am ajuns la o stână de oi, care atunci era goală şi părăsită. Am aflat de la moldovenii noştri (călăuzele) că locuitorii de la multe mile distanţă îşi mână oile aici, la păşune, pentru o vară întreagă, iar colibele acestea le serveau pentru prelucrarea și păstrarea laptelui şi a brânzei”.

Drumul actual, aşa cum îl ştim şi pe traseul deja consacrat de descrierea lui Vasile Bumbac din 1890, a fost construit în anii între anii 1896-1898, după cum rezultă dintr-o scrisoare, datată în „**Breaza**, 4 august 1897” şi publicată, sub titlul „Antreprenor nou pentru lucrarea drumului”, în coloanele gazetei cernăuţene „Patria”:

„Lucrarea drumului nou, din Pojorâta, la Breaza, progresează, în anul acesta, cam rău. În anul trecut, mergeau trebile mai bine. Antreprenorul **Gottesmann** era un om de cuvânt şi rânduială. Lucrătorii erau plătiţi bine, trataţi omeneşte. Nimeni nu s-a plâns de Gottesmann.

În acest an, e antreprenor **Iacob Storfer**. De acum, toate sunt schimbate. Lucrătorii sunt rău plătiţi şi tratarea lor lasă

mult de dorit. Lucrul stagnează adeseori, din aceste pricini, şi Dumnezeu ştie cum va ieşi gata.

Săptămâna trecută, au lucrat vreo 50 de lucrători, sub privegherea unui lipovan. După sfârşirea lucrului, lipovanul a dispărut, iar antreprenorul nici nu vrea să ştie ceva de lucrători. Bieţii oameni au mers la casele lor, rămânându-le paralele neplătite. Unul a rămas în pagubă de 2 florini, iară alţii au pierdut câte 3 florini. Frumos câştig!

Dar, apoi, cum rămâne cu drumul? Când îl vor scoate la capăt? Domnul căpitan (N.N.: prefect de Câmpulung) **Wolfahrt**, ca prezident al comitetului pentru lucrarea şoselelor, trebuie să ştie de toate aceste neajunsuri şi ar trebui să nu se uite numai printre degete”[117].

Drumul acela vechi, modernizat temeinic în ultimii ani şi cu perspective certe de a se prelungi spre Putila nordului bucovinean, dar şi înspre Transcarpatia, urmează un traseu pitoresc, apoi poposeşte într-un sat cu case frumoase, cu gospodării temeinice şi bine îngrijite, Breaza zilelor noastre.

Comuna Breaza, cu drumurile sale vechi, multe dintre ele transformate în drumuri forestiere sau în poteci pentru ciobanii munţilor Carpaţi, are, în imediata megieşie, obiective turistice importante, care se înscriu armonios în peisajul de o tulburătoare frumuseţe, care merită retrăite, de sus, de pe culmile cu relief de tip Hogback al Obcinii Feredeului, cu încântarea de odinioară a lui Iraclie Porumbescu, pentru că-i, „aici, parcă altă lume, şi-apoi ce privelişte, ce panoramă măreaţă şi încântătoare se înfăţişa acum ochilor noştri! Soarele era spre asfinţit şi privea, încă, cu întreaga-i lucire şi mândreţă la lume, căreia, în curând, avea să-i zică „Noapte bună!”. Contururile giganticului Ineu, acolo, departe, spre Ardeal, păreau garnisite în foc şi mărgăritare, iar aici, în faţa noastră, o

[117] PATRIA, Anul I, Nr. 11, Vineri 25 Iulie / 6 August 1897, pag. 2

stână de oi umplea colinele, păscând; oile dinspre soare, parcă cu miţe de aur, iar ciobanii sunau în duiosul bucium, de ţi se părea că toată lumea se legăna în dulceaţa versurilor. Pe când soarele-şi arăta încă existenţa sa prin lungi raze viorii, răsfirate maiestuos de frumoasa boltă a ceriului, ajunserăm pe colnic, de pe care, pe malul râului Moldova, se vedea întins satul Breaza mireasă".

Acelaşi peisaj superb, cu Ineul ca o stranie piramidă egipteană, cu vârfurile Lucina (1.588 m), Bâtca Tatarcei (1.550 m), Dadu (1.523 m), Mestecăniş (1.291 m) și, de cealaltă parte a văii Moldovei, Feredeu (1.477 m), se înfăţişează şi de pe Plai, creastă alpină a Mestecănişului, care se prelinge domol spre Gârbe, Boarie, Mănăila, până spre Lucina, un drumeag de munte, parcă lipit de cer, şerpuind printre mormintele eroilor din cele două războaie mondiale, printre scrâncioburi de lemn uriaşe, printre stâni, colibe şi case răzleţe. Acolo, aproape de cer, ai să întâlneşti munteni care vin, călare, să îngrijească mormintele cele vechi ale eroilor, împrejmuite cu gărduţ din lemn proaspăt, iar dacă ai să întrebi ce fel de eroi îşi dorm veşnicia acolo, pe culmea Mestecănişului, ţi se va răspunde că și eroi români, şi eroi germani, şi eroi ruşi, şi eroi austrieci, şi eroi polonezi, eroi care s-au rătăcit pe acolo, slujind ţărilor în care s-au născut, şi care nu aveau nimic unii cu alţii – de aceea avem datoria să-i cinstim – ci doar şi-au slujit patriile natale până la sacrificiu. Acolo, aproape de cer, găseşti aceeaşi înţelepciune multiculturală ca şi în satul din vale, în care nu există bariere lingvistice sau de altă natură la fel de istoricizantă. Iar jos, de-a lungul pâraielor care se varsă în apa Moldovei, ba şi de-a lungul râului nostru fundamental, întâlneşti formaţiuni geomorfologice superbe, precum Cheile Brezei, pe valea Moldovei, mai sus de Breaza, Cheile Tatarcei, lânga Benea, Cheile Lucavei, aproape de Moldova Suliţa, sau Cheile Botuşului, între Breaza şi Botuş.

Câteva rezervaţii naturale, precum Răchitişul Mare, dintre Breaza şi Benea, în care un relict glaciar precum subarbustul „strugurele ursului" creşte amestecat cu merişorul şi cu afinul, sau Lucina, rezervaţie situată, la 1.200 metri, pe muntele Găina, adică o mlaştină turboasă de circa un hectar, pe care creşte mesteacănul pitic, alt relict glaciar, care înfruntă vremea vremurilor. Tot aici, la Lucina, lângă Cheile Lucavei, pot fi întâlnite Floarea de Colţ (Albumiţa) şi Strugurele rsului, iar în fâneţele Lucinei, Căldăruşa, Crinul de pădure şi Curechiul de munte. Şi tot la Lucina există o veche herghelie de cai, vizitată, în 11 iulie 1887, de prinţul moştenitor Rudolf, cronicarul vremii notând: „Frumos tablou se înfăţoşa ochilor, când vedeai cicoșii conducând cei 540 de harmasari şi iepe de câte trei ani"[118].

Colecţia Petrea Lisca.

118 REVISTA POLITICĂ, Anul II, nr. 5, 15 Iulie 1887, p. 10

Condica parohială a comunei bisericeşti Breaza

Condica parohială a comunei bisericeşti Breaza, extrem de importantă sursă documentară, începută de legendarul preot Alexe COMARNIŢCHI (1752-1844), cel care a făcut parte din delegaţia care a adus la Suceava, în 1786, moaştele Sfântului Ioan cel Nou, „de la oraşul Julcva (Zolkiew), în Galiţia”, descris atât de frumos de Iraclie Porumbescu în amintirile despre povestea sa de dragoste brezeană, din 1843, a fost continuată, de-a lungul timpului, până în perioada interbelică, oferind informaţii brezenilor despre străbunii lor, în bună parte uitaţi, şi despre neamurile din care se trag, inclusiv prin mame, bunice şi străbunice. Tocmai de asta, fiindu-mi de mare folos în scrierea acestei lucrări monografice, am decis să o pun şi la dispoziţia obştii brezene, în curgea ei firească, generaţie după generaţie, înspre viitorul îndepărtat.

B

Ignat BABELEŞCIUC, născut în 1838, şi **Maria ARSENIUC**, născută în 1840, au avut 3 copii: **Simeon** BABELEŞCIUC (născut în 1874, însurat cu **Ileana Bodnar**, născută în 1878, din căsnicie rezultând două fete, Irina BABELEŞCIUC, născută în 1902, şi Parasca BABELEŞCIUC, născută în 1904), **Ioan**

BABELEŞCIUC (născut în 1879, însurat cu **Ileana**, născută în 1885, din căsnicie rezultând doi copii, Ilie BABELEŞCIUC, născut în 1904, şi Maria BABELEŞCIUC, născută în 1909) şi un al doilea **Ioan** BABELEŞCIUC (născut în 1879, însurat cu **Teodora Voloşeniuc**, născută în 1885, din căsnicie rezultând şase copii: Dumitru BABELEŞCIUC, în 1907; Vasile BABELEŞCIUC, în 1910; Parascheva BABELEŞCIUC, în 1913; Ioana BABELEŞCIUC, în 1917; Ana BABELEŞCIUC, în 1920; Ecaterina BABELEŞCIUC, în 1923).

George BALABAŞCIUC şi **Adolfina**, născută în 1844, au avut 3 băieţi, **Mihai** BALABAŞCIUC (născut în 1868, însurat cu **Anna Babeleşciuc**, probabil din Vatra Moldoviţei, născută în 1861, din căsnicie rezultând doi copii, Dimitrie BALABAŞCIUC, în 1892, şi Rachila BALABAŞCIUC, născută în 1893), **Ştefan** BALABAŞCIUC (născut în 1871, însurat cu **Eudochia Ducec**, născută în 1884, din căsnicie rezultând cinci copii: Domnica BALABAŞCIUC, în 1907, care se va căsători cu Vasile Podiuc, născut în 1905; Parascheva BALABAŞCIUC, născută în 1910; Varvara BALABAŞCIUC, născută în 1912, care se va căsători cu Pavel Dragoş Corub, născut în 1913, cu care va avea un copil, Octavian Corub, născut în 1939; Maria BALABAŞCIUC, născută în 1914; Ecaterina BALABAŞCIUC, născută în 1917), **Adam** BALABAŞCIUC, născut în 1878, şi **Eva** BALABAŞCIUC (născută în 1882, măritată cu **Anton Treitl**, născut în 1877).

Simeon BALAHURA, născut în 1864, şi **Ana VOLOŞENIUC**, născută în 1852, au avut trei copii, **Gavril** BALAHURA (născut în 1879, însurat cu **Anna Hojda**, născută în 1885, cu care a avut un băiat, în 1911, Dimitrie BALAHURA), **Varvara** BALAHURA, născută în 1883, **Atanasie** BALAHURA (născut în 1891, însurat cu **Elena Macovei**, născută în 1895, cu care l-a avut pe Vasilie BALAHURA, în 1914, şi pe Alexa BALAHURA, în 1917).

Mihail BALAHURA, născut în 1847, şi **Vasilca IASENCIUC**, născută în 1851, au avut patru copii, **Eudochia** BALAHURA, născută în 1883, **George** BALAHURA (născut în 1885, însurat cu **Elena Guli**, născută în 1890), **Petru** BALAHURA (născut în 1887, însurat cu **Parascheva Bodnar**, născută în 1884, cu care a avut trei copii: Ioana BALAHURA, în 1915; Maria BALAHURA, în 1920; Michail BALAHURA, în 1924) şi **Dimitrie** BALAHURA, născut în 1896.

Gherasim BALAHURA şi **Maria**, născută în 1847, au avut un băiat şi trei fete, **Ioan** BALAHURA (născut în 1871, însurat cu **Teodora Chîrmaci**, născută în 1879, cu care a avut trei copii: Petru BALAHURA, în 1898, care se va căsători cu Elena Daneliuc, născută în 1902; Axenia BALAHURA, născută în 1900; Ilie BALAHURA, născut în 1901; Constantin BALAHURA, născut în 1909), **Parascheva** BALAHURA (născută în 1879, care se va căsători cu **George Petraşciuc**, născut în 1864), **Eudochia** BALAHURA, născută în 1883, şi **Ana** BALAHURA, născută în 1889.

Ioan al Paraschei BALAHURA, născut în 1854, şi **Anastasia CIPRIAN**, născută în 1855, au avut doi băieţi şi o fată, **Ignat** BALAHURA (născut în 1884, însurat cu **Parascheva Biscan**, născută în 1909), **Irimia** BALAHURA, născut în 1897, şi **Iftimia** BALAHURA, născută în 1883, care a avut un copil din flori, în 1921, Elena BALAHURA.

Toader BALAHURA, născut în 1901, şi **Ana CECIULEAC**, născută în 1909, au avut trei copii, **Zenovia** BALAHURA, născută în 1929, **Ilaria** BALAHURA, născută în 1932, şi **Gheorghe** BALAHURA, născut în 1930.

Nicolae BÂRSAN, născut în 1912, şi **Parascheva VALACH**, născută în 1914, au avut doi băieţi, **Constantin** BÂRSAN, născut în 1937, şi **Vasile** BÂRSAN, născut în 1943.

Ioan BERRUCEAC, născut în 1908, şi **Aglaia**, născută în 1890, au avut două fete, **Ştefania** BERRUCEAC (născută în 1909, căsătorită cu **Constantin Rusu**, născut în 1909, cu care a avut trei copii: Sorin BERRUCEAC, în 1938; Florin-Mihai BERRUCEAC, în 1945; Liviu-Mihai BERRUCEAC, în 1949) şi **Viorica** BERRUCEAC, născută în 1911.

George BIRĂU, născut în 1841, şi **Elena VOLOŞENIUC**, născută în 1871, cu care a avut un băiat, **Alexa** BIRĂU **(**născut în 1889, însurat cu **Maria Leţcan**, născută în 1895, cu care a avut 12 copii: Ioan BIRĂU, născut în 1889, însurat cu Sofia Balabasciuc, din care s-au născut Viorica, în 1939, Gavril şi Mihai, în 1940, Filaret, în 1943, Victoria, în 1945 şi Zenovia, în 1948; Eudochia BIRĂU, născută în 1916; Parascheva BIRĂU, născută în 1917; Dimitrie BIRĂU, născut în 1918, însurat cu Elisaveta Valach, născută în 1927, cu care a avut o fată, Stanca, născută în 1945; Dimitrie BIRĂU, născut în 1918, însurat cu Elena Ursescu, născută în 1921, cu care a avut un băiat, Mircea, născut în 1946; Vasilie BIRĂU, născut în 1920, însurat cu Ioana Blezniuc, născută în 1921, cu care a avut doi copii, Eugenia, născută în 1946, şi Valerian, născut în 1948; George BIRĂU, născut în 1920; Petru BIRĂU, născut în 1924; Mihail BIRĂU, născut în 1924; Minodora BIRĂU, născută în 1927; Alexa BIRĂU, născut în 1931; Petrea BIRĂU, născut în 1935) şi o fată, **Paraschiva** BIRĂU, născută în 1891.

Ilie BIRĂU, născut în 1848, şi **Irina URSACHI**, născută în 1858, au avut 2 copii, pe **Ioan** BIRĂU (născut în 1880, însurat cu **Eudochia Jecalo**, născută în 1891, cu care a avut 6 copii: Ilie BIRĂU, în 1908; Maria BIRĂU, în 1909; Parascheva BIRĂU, în

1911; Irina BIRĂU, în 1913, care se va căsători cu Ştefan Ursachi, născut în 1904; Vasilie BIRĂU, în 1929; Elisaveta BIRĂU, în 1930) şi pe **Eudochia** BIRĂU, născută în 1888.

Petru BIRĂU, născut în 1862, şi **Parascheva JECALO**, născută în 1867, au avut 2 băieţi, **Ioan** BIRĂU (născut în 1887 şi însurat cu **Ecaterina Meroniac**, născută în 1903, cu care a avut un băiat, George BIRĂU, născut în 1914) şi **Ştefan** BIRĂU, născut în 1897.

Petru al Mariei BISCAN, născut în 1881, şi **Eudochia BLASENIUC**, născută în 1886, au avut 8 copii, **Maria** BISCAN (născută în 1908, măritată cu **Petru Nichiforean**, născut în 1903, cu care a avut 4 copii: Eufrosina BISCAN, în 1929; Ioan BISCAN, în 1933; Victoria BISCAN, în 1934; Viorica BISCAN, în 1943), **Georgie** BISCAN, născut în 1910, **Nicolai** BISCAN, născut în 1911, **Petru** BISCAN (născut în 1913, însurat cu Ana Grecu, născută în 1918), **Constantin** BISCAN, născut în 1916, **Ioana** BISCAN, născută în 1918, **Elisaveta** BISCAN, născută în 1920, şi **Minodora** BISCAN, născută în 1931.

Ioana BISCAN, sora lui Petru, născută în 1873, şi **Teodor PAULUCIOC**, născut în 1848, au avut o fată, **Elena** PAULUCIOC, născută în 1895, şi doi băieţi, **Teodor** PAULUCIOC, născut în 1901, şi **Simeon** PAULUCIOC, născut în 1913.

Ioan BISCAN, nepotul Eudochiei Biscan, născut în 1888, şi **Varvara HOJDA**, născută în 1885, au avut doi băieţi, **Constantin** BISCAN, născut în 1912, şi **George** BISCAN, născut în 1914, şi o fată, **Elisaveta** BISCAN, născută în 1917.

Parascheva BISCAN, născută în 1888, şi **Ioan TOMIEC**, născut în 1880, au avut o fată, **Elena** TOMIEC, născută în 1920.

Ioan BLEZNIUC, născut în 1839, și **Ioana VOLOŞENIUC**, născută în 1867, au avut patru copii, **Parascheva** BLEZNIUC, născută în 1884, **Eudochia** BLEZNIUC, născută în 1886, **George** BLEZNIUC (născut în 1889, însurat cu **Parasca Lazăr**, născută în 1890), **Petre** BLEZNIUC (născut în 1902, însurat cu **Aglaia Coca**, născută în 1910, cu care a avut 5 copii: Viorica BLEZNIUC, în 1927; Ioan BLEZNIUC, în 1930; George BLEZNIUC, în 1932; Petre BLEZNIUC, în 1940; Aglaia-Aurica BLEZNIUC, în 1947).

Ioan BLEZNIUC, născut în 1839, și **Ana SĂVUŢĂ**, născută în 1886, au avut doi copii, pe **Ioana** BLEZNIUC, născută în 1910, și pe **Grigori** BLEZNIUC, născut în 1913.

Petru al lui Ioan BOBERSCHI, născut în 1840, şi **Ana MACOVEI**, născută în 1883, i-au avut pe **Alexa** BOBERSCHI, în 1908, **Georgie** BOBERSCHI, în 1912, **Ilie** BOBERSCHI, în 1914, **Ecaterina** BOBERSCHI, în 1915, şi **Dimitrie** BOBERSCHI, în 1917.

Chirilă BODNAR, născut în 1827, şi **Ioana MACOVEI**, născută în 1827, au avut doi băieţi, **Nistor** BODNAR (născut în 1841, însurat cu **Maria Tcaciuc**, născută în 1844, cu care a avut 4 copii: Vasile BODNAR, născut în 1869; Alexa BODNAR, născut în 1879, însurat cu Parasca Ceciuleac, născută în 1884, cu care i-a avut pe Vasile, în 1907, Petru, în 1909, Alexandra, în 1911, Ioan, în 1913 şi iarăşi Alexandra, în 1915; Petru BODNAR, născut în 1882, însurat, prima dată, cu Elena Poliec, născută în 1886, care i-au avut pe Nicolai, în 1911, pe Vasilca, în 1911, şi pe Vasile, în 1913, apoi cu **o fată a lui Havrilovschi**, cu care i-a avut pe Ioan şi pe Petru, în 1927, pe Michail, în 1930, pe Vasilina, în 1932 şi pe Dionisia, în 1934) şi **Toader** BODNAR (născut în 1846, însurat cu **Ana Seşureac**, născută în 1850, cu care a avut 3 copii: Ioan BODNAR, în 1880, însurat cu Maria

Voloşeniuc, născută în 1885; Ioana BODNAR, în 1892; Ecaterina BODNAR, în 1894).

George BODNAR, născut în 1844, şi **Maria MACOVEI**, născută în 1837, fără copii trecuţi în Condica parohială a comunei Breaza.

Vasilie al lui George BODNAR, născut în 1845, şi **Ecaterina POLIEC**, fără copii trecuţi în Condica parohială a comunei Breaza.

Maxim BODNAR, născut în 1846, şi **Maria HOJDA**, născută în 1852, au avut un băiat, **George** BODNAR, născut în 1874, căsătorit de două ori (din prima căsătorie, cu **Irina Lazăr**, s-au născut 8 copii: Petre BODNAR, în 1903; Vasile BODNAR, în 1906, însurat cu Ana Macovei, născută în 1914, care i-au avut pe Ion, în 1932, Vasile, în 1933, Rozalia, în 1935, şi Aurel, în 1942; Parascheva BODNAR, în 1908; Maria BODNAR, în 1910; Alexia BODNAR, în 1912, măritată cu Mihai Macovei, născut în 1911; Alexa BODNAR, născut în 1914, însurat cu Parachiva Valach, născută în 1920; Nicolai BODNAR, în 1915; Rachila BODNAR, în 1917. Din a doua căsătorie, cu **Eudochia Săvuţă**, născută în 1903, s-au ivit pe lume 3 fete: Paraschiva BODNAR, în 1925; Ioana BODNAR, în 1932; Ileana BODNAR, în 1935).

Maria lui Vasile BODNAR, născută în 1850, a avut şase copii nelegitimi, pe **Varvara** BODNAR, în 1882, **Toader** BODNAR, în 1885, **Parascheva** BODNAR, în 1887, **Ecaterina** BODNAR, în 1889, **Dimitrie** BODNAR, în 1890, şi **Ioan** BODNAR (născut în 1893, însurat cu **Ioana Hojda**, născută în 1893, cu care a avut 2 copii: George BODNAR, în 1915; Marica BODNAR, în 1918).

Grigorie a lui Costan BODNAR, născut în 1862, şi **Agapia TOMEC**, născută în 1860, au avut 9 copii: **Eudochia** BODNAR, născută în 1891, **Mihail** BODNAR, născut în 1895, **Maria** BODNAR, născută în 1898, **Alexa** BODNAR, născut în 1900, **Constantin** BODNAR (născut în 1902, însurat cu **Vasilina Rubaniac**, născută în 1911, cu care a avut 6 copii: Petru BODNAR, în 1929; Constantin BODNAR, în 1931; Ioan BODNAR, în 1931; Zenovia BODNAR, în 1934; Melania BODNAR, în 1936; Maria BODNAR, în 1948), **George** BODNAR, născut în 1904, **Toader** BODNAR (născut în 1906, însurat cu **Ecaterina Săvuţă**, născută în 1907, cu care a avut 3 copii: Mihail BODNAR, în 1931; Rozalia BODNAR, în 1935; Constantin BODNAR, în 1939), **Ioan** BODNAR (născut în 1908, însurat cu **Eudochia Ungurean**, născută în 1911, cu care a avut 2 copii: Ştefania BODNAR, în 1929; Dionisie BODNAR, în 1933) şi **Nicolai** BODNAR, născut în 1915.

Dumitru al lui Nistor BODNAR, născut în 1864, şi **Iftimia MIHAILIUC**, născută în 1865, fără copii trecuţi în Condica parohială a comunei Breaza.

Vasile al lui Nistor BODNAR, născut în 1869, şi **Irina MIHAILIUC**, născută în 1880, au avut 2 băieţi, pe **Mihail** BODNAR, născut în 1917, şi pe **Ovidiu** BODNAR, născut în 1919.

George T. BODNAR, născut în 1900, şi **Parascheva RUBANIAC**, născută în 1878, au avut 3 fete: **Maria** BODNAR, născută în 1896, **Elena** BODNAR, născută în 1901, şi **Ana** BODNAR, născută în 1910.

Alexa BODNAR, născut în 1900, şi **Elisaveta NICHIFOREAN**, născută în 1905, au avut 12 copii: **Ioana** BODNAR, în 1925, **Gheorghe** BODNAR, în 1926, **Ştefan**

BODNAR, în 1928, **Vasilie** BODNAR, în 1929, **Eufrosina** BODNAR, în 1932, **Ileana** BODNAR, în 1935, **Viorica** BODNAR, în 1936, **Ioana** BODNAR, în 1939, **Petrea** BODNAR, în 1941, **Ştefania** BODNAR, în 1943, **Constantin** BODNAR, în 1946, şi **Ioan** BODNAR, în 1946.

Niculai BOUHAR, născut în 1893, şi **Ioana MÂNDRILĂ**, născută în 1896, au avut 8 copii: **Petru** BOUHAR, în 1921, **Alexandra** BOUHAR, în 1922, **Mihail** BOUHAR, în 1924, **Vasilie** BOUHAR, în 1926, **Maria** BOUHAR, în 1929, **Vasilina** BOUHAR, în 1931, **Elisaveta** BOUHAR, în 1933, şi **Parasca** BOUHAR, în 1936.

Ion BUHALEAC, născut în 1858, şi **Eudochia MACOVEI**, născută în 1858, au avut 2 băieţi, pe **Teodor** BUHALEAC (născut în 1881, însurat cu **Irina**, născută în 1886, cu care a avut 4 copii: Mihai BUHALEAC, născut în 1904, însurat cu Maria Macovei, cu care i-a avut pe Veronica, în 1925, Ana, în 1926, Gheorghie, în 1929, Petru, în 1930, Ana, în 1933, Gheorghe, în 1936, Rosalia, în 1938, Victoria, în 1941, şi Dumitru, în 1943; Ioana BUHALEAC, în 1906; Varvara BUHALEAC, în 1907; Ilie BUHALEAC, în 1909, însurat cu Ecaterina Ilievici, născută în 1914, cu care i-a avut pe Vasili, în 1937, Valerian, în 1935, Ştefan, în 1939, şi Elena, în 1943) şi pe **Dimitrie** BUHALEAC (născut în 1883, însurat cu **Vasilca Lisca**, născută în 1885, cu care a avut 4 copii: Grigori BUHALEAC, în 1909; Maria BUHALEAC, în 1910; Dumitru BUHALEAC, în 1911; Ioan BUHALEAC, în 1913, însurat cu Vasilina Costan C., născută în 1915, şi cu care a avut trei copii, Niculai, în 1938, Ştefania, în 1940, şi Glicheria, în 1947). Ulterior, rămânând văduvă, **Eudochia MACOVEI** avea să se mărite cu **Grigorie LESENCIUC**, născut în 1860, cu care nu a avut alţi copii.

Roman BURACIUC, născut în 1886, şi **Rachila ONOFRICIUC**, născută în 1884, au avut trei copii, pe **Parascheva** BURACIUC, născută în 1911, pe **Ioan** BURACIUC (născut în 1914 şi însurat cu Maria Ferar-Creţu, cu care a avut o fată, Victoria BURACIUC, născută în 1938) şi **Elisaveta** BURACIUC, născută în 1921.

Ioan a lui Toader BURDUHOS, născut în 1866, şi **Domnica UNGUREAN**, născută în 1875, au avut 9 copii: **Vasile** BURDUHOS (născut în 1895, însurat cu **Rariţa Pîsdeli**, născută în 1904, cu care a avut 7 copii: Irina BURDUHOS, în 1925; Arcadie BURDUHOS, în 1927; Ana BURDUHOS, în 1930; Domnica BURDUHOS, în 1931; Ioan BURDUHOS, în 1933; Constantin BURDUHOS, în 1940; Gheorghe BURDUHOS, în 1942), **Nicolai** BURDUHOS, născut în 1895, **Toader** BURDUHOS, născut în 1899, **Pentelei** BURDUHOS, născut în 1901, **Elisaveta** BURDUHOS, născută în 1903, **Leontie** BURDUHOS, născut în 1907, **Raveica** BURDUHOS, născută în 1910, **Ştefania** BURDUHOS, născută în 1912, şi **Zenovia** BURDUHOS, născută în 1914.

C

Cosma CALENCIUC, născut în 1841, şi **Maria SĂVUŢĂ**, născută în 1842, au avut un băiat, pe **Toader** CALENCIUC (născut în 1878, însurat cu **Catarina Sorocean**, cu care a avut 3 copii: Maria CALENCIUC, născută în 1901, măritată cu Ioan Cojocar, născut în 1894; Cosma CALENCIUC, născut în 1903, însurat cu Parasca Cozmeci, cu care i-a avut pe Ştefan, în 1927, Zenovia, în 1929, Adrian, în 1930, Victoria, în 1931, Ioan, în 1934, Filaret, în 1936, Eufrosina, în 1938, Aurel, în 1939, Maria, în 1941, Petrea, în 1943, şi Vladimir, în 1944; Eudochia

CALENCIUC, născută în 1905); **Teodosia** CALENCIUC (născută în 1883, măritată cu **Maxim Purscega** din Moldova-Suliţa, cu care a avut 2 copii: Maria PURSCEGA, în 1938; Petrea PURSCEGA, în 1942).

Trifon CAPRĂ, născut în 1876, şi **Eudochia ONOFRIICIUC**, născută în 1879, fără copii trecuţi în Condica parohială a comunei Breaza.

Maria CECIULEAC, născută în 1820, a avut un copii din flori, pe **David** CECIULEAC, născut în 1840 (însurat cu **Maria Rebenciuc**, născută în 1843, cu care a avut 5 copii: Andrei CECIULEAC, născut în 1869, însurat cu Alexia Chariuc, născută în 1883, cu care i-a avut pe Vasilca, în 1900, George, în 1902, Teodosia, în 1903, Dimitrie, în 1904, Toader, în 1906, şi Parascheva, în 1907, care se va mărita cu Petru Perconschi, născut în 1889, şi o va naşte pe Maria, în 1921; Vasilie CECIULEAC, născut în 1879, însurat cu Anastasia Droniuc, născută în 1890, cu care i-a avut pe Ştefan, în 1910, pe Dimitrie, în 1912, şi pe Toader, în 1914; Agapia CECIULEAC, născută în 1880; Simeon CECIULEAC, născut în 1882; Teodosia CECIULEAC, născută în 1883.

Ioan al lui Iacob CECIULEAC, născut în 1820, a avut trei băieţi, fără ca în Condica parohială a comunei Breaza să fie menţionat şi numele soţiei, pe **Costan** CECIULEAC, născut în 1852, **Nicolai** CECIULEAC, născut în 1863, şi pe **Ioan** CECIULEAC (născut în 1869, însurat cu **Agapia Săvuţă**, născută în 1880, care i-a dăruit 6 copii: Mihai CECIULEAC, în 1902, însurat cu Ecaterina Pentiuc, născută în 1906, din care s-au născut Maria, în 1930, Rozalia, în 1932, şi Ioan, în 1934; Ilie CECIULEAC, născut în 1907; Maria CECIULEAC, născută în 1911; Vasilca CECIULEAC, născută în 1918; Alexa CECIULEAC, născut în 1921; Elena CECIULEAC, născută în 1924.

Ioan și **Parascheva CECIULEAC**, născuţi în 1831, au avut un fiu, în 1869, pe **Nicolai** CECIULEAC (însurat cu **Eudochia Zule**, născută în 1880, cu care a avut 3 copii: Ioan CECIULEAC, în 1901; Mihai CECIULEAC, în 1902; Maria CECIULEAC, în 1904, care avea să se mărite cu Petru Droniuc).

Ilie a lui Tihon CECIULEAC, născut în 1839, și **Anastasia CHARIUC**, născută în 1848, au avut 4 copii: **Dimitrie** CECIULEAC, născut în 1869, **Simeon** CECIULEAC (născut în 1881, însurat cu **Eudochia Macovei**, născută în 1892, cu care a avut 5 copii: Teodosia CECIULEAC, în 1915; Ioana CECIULEAC, în 1916; Vasile CECIULEAC, în 1919; Dionisie CECIULEAC, în 1921; Filaret CECIULEAC, în 1929), **Grigorie** CECIULEAC (născut în 1883 și însurat cu **Elisaveta Coruţ**, născută în 1886, cu care a 5 copiii: Constantin CECIULEAC, în 1909, care avea să se însoare cu Ruzalia Lucău, cea care, în 1938, îl ca naşte pe Ioan Ceciuleac; Georgie CECIULEAC, născut în 1911; Alexie CECIULEAC, născut în 1913, Dimitrie CECIULEAC, născut în 1919; Nicolai CECIULEAC, născut în 1923) și **Chifor** CECIULEAC, născut în 1886.

Mihai CECIULEAC, născut în 1834, și **Anastasia**, născută în 1842, au avut o fată, **Vasilca**, născută în 1883 și care avea să se mărite cu **Petru Jecalo**, născut în 1868.

George a lui Filip CECIULEAC, născut în 1838, și **Ecaterina SERGHIE**, născută în 1845, au avut un băiat, în 1866, **Toader** CECIULEAC, care avea să se însoare cu **Maria Buzu**, născută în 1868, cea care îi va dărui, în 1893, un fecior, Dimitrie CECIULEAC.

Vasile și **Parascheva CECIULEAC**, născuţi în 1843, au avut 4 copii: **Ana** CECIULEAC, născută în 1866, **Teodora**

CECIULEAC, născută în 1869, **Eudochia** CECIULEAC, născută în 1875 (mama unui copil din flori, Alexa CECIULEAC, născut în 1898, cel care avea să se însoare cu Eleana Lisacovschi, născută în 1903, care-i va dărui 6 copii: Vasile, în 1925, George, în 1927, Maria, în 1929, Paraschiva, în 1931, Gherasim, în 1933, şi Ilie, în 1935) şi **Ioan** CECIULEAC, născut în 1877 (însurat cu **Maria Lucău**, născută în 1882, cu care va avea 10 copii: Atanasie CECIULEAC, în 1908; Vasilina CECIULEAC, în 1908; Ioana CECIULEAC, în 1910; Petru CECIULEAC, în 1912; Alexie CECIULEAC, în 1914; Mihai CECIULEAC, în 1915; Dumitru CECIULEAC, în 1919; Vasilie CECIULEAC, în 1922; Ruzalia CECIULEAC, în 1925; Leontina CECIULEAC, în 1929).

Ioan a lui Eustachi CECIULEAC, născut în 1850, şi **Maria CECIULEAC**, născută în 1850, au avut o singură fată, **Varvara** CECIULEAC, născută în 1879.

Maxim şi **Maria CECIULEAC**, născuţi în 1852, au avut un băiat, **Ioan** CECIULEAC, născut în 1873, şi o fată**, Ioana** CECIULEAC, născută în 1870, care a avut două fete din flori, pe Eudochia CECIULEAC, născută în 1892, care va avea şi ea o fată din flori, în 1925, pe Maria, şi pe Varvara CECIULEAC, născută în 1897.

Dumitru a lui Eustachi CECIULEAC, născut în 1853, şi **Ecaterina CHARIUC**, născută în 1866, au avut 6 copii: **Toader** CECIULEAC, născut în 1883 (însurat cu **Ecaterina Procopiuc**, cu care a avut 8 copii: Petru CECIULEAC, în 1909; Ioan CECIULEAC, în 1910; Rachila CECIULEAC, în 1912; Parascheva CECIULEAC, în 1913; Eudochia CECIULEAC, în 1915; Elisaveta CECIULEAC, în 1917; Petru CECIULEAC, în 1921; Dimitrie CECIULEAC, în 1923), **Ioan** CECIULEAC, născut în 1888, **Eudochia** CECIULEAC, născută în 1892 (se va căsători cu **Elexa Tencaliuc**, născut în 1885), **Vasile** CECIULEAC, născut în 1895,

George CECIULEAC, născut în 1896, şi **Ana** CECIULEAC, născută în 1898 (se va căsători cu **Onufrei Ungurean**, născut în 1889).

Ilie a lui Neculai CECIULEAC, născut în 1869, şi **Eudochia LAZĂR**, născută în 1855, au avut un băiat, **Mihai** CECIULEAC, născut în 1895, însurat cu **Eudochia Iasenciuc**, născută în 1909, cu care a avut 8 copii: Maria CECIULEAC, în 1928; Vasilina CECIULEAC, în 1928; Elisaveta CECIULEAC, în 1931; Ana CECIULEAC, în 1932; Elisaveta CECIULEAC, în 1934; Vasili CECIULEAC, în 1937; Dumitru CECIULEAC, în 1939; Ecaterina CECIULEAC, în 1942.

Dimitrie CECIULEAC a Alexiei, născut în 1902, şi **Teodosia CECIULEAC**, născută în 1905, au avut 3 copii, **Alexia** CECIULEAC, născut în 1926, **Ruzalia** CECIULEAC, născută în 1927, şi **Reveca** CECIULEAC, născută în 1928.

Filip CEHREN, născut în 1861, şi **Maria MĂGUREAN**, născută în 1864, au avut 10 copii: **Anastasia** CEHREN, născută în 1887 (a avut un fiu din flori, Dumitru CEHREN, născut în 1909), **Nicolai** CEHREN, născut în 1888 (avea să se însoare cu **Anghelina Ţăran**, născută în 1891, cu care a avut 5 copii: Elena CEHREN, în 1921, care şi ea va avea o fată din flori, Eugenia; Gheorghie CEHREN, născut în 1923; Toader CEHREN, născut în 1925; Minodora CEHREN, născută în 1927; Glicheria CEHREN, născută în 1928), **Rachila** CEHREN, născută în 1893 (avea să se mărite cu **Ioan Chîrmaci**, născut în 1893), **Alexia** CEHREN, născut în 1898, **Ioan** CEHREN, născut în 1900 (avea să se însoare cu **Ilaria Grigorean**, născută în 1903), **Gheorghe** CEHREN, născut în 1902 (avea să se însoare cu **Anastasia Cornea**, născută în 1910, care-i va dărui 10 copii: Vasile CEHREN, în 1928; Aurelian CEHREN, în 1930; Aglaia CEHREN, în 1932; Valeria CEHREN, în 1934; Traian CEHREN, în 1936;

Aurica CEHREN, în 1938; Valerian CEHREN, în 1941; Rosalia-Victoria CEHREN, în 1943; Gheorghe CEHREN, în 1945; Aneta CEHREN, în 1946), **Dimitrie** CEHREN, născut în 1904, **Toader** CEHREN, născut în 1906 (avea să se însoare cu **Vaselina Sorocean**, care-i va dărui 2 băieţi: Ştefan CEHREN, în 1927; Filaret CEHREN, în 1929) şi **Vasile** CEHREN, născut în 1909.

Ioan CEHREN, născut în 1837, şi **Casandra CHÎRMACI**, născută în 1837, nu au avut copii.

Nicolaiu CEPELIUC, născut în 1838, şi **Maria SERGHIE**, născută în 1845, au avut un băiat, **Mihai** CEPELIUC, născut în 1872 (însurat cu **Teodosia Faiceac**, născută în 1881, cu care a avut 12 copii: Paracheva CEPELIUC, în 1898; Ana CEPELIUC, în 1899; Alexandra CEPELIUC, în 1901; Ioan CEPELIUC, în 1903; Nicolaiu CEPELIUC, în 1904; Dumitru CEPELIUC, în 1907; Petru CEPELIUC, în 1909; Vasilina CEPELIUC, în 1910; Eudochia CEPELIUC, în 1912; Vasile CEPELIUC, în 1913; Vasilina CEPELIUC, în 1919; Ilie CEPELIUC, în 1927.

Petru CEPELIUC, născut în 1840, şi **Maria FRANCIUC**, născută în 1875, au avut un băiat, pe **Ioan** CEPELIUC, născut în 1888, care avea să se însoare cu **Ana Cojocar**, care îi va dărui 7 copii: Maria CEPELIUC, în 1913; Axenia CEPELIUC, în 1914; Vasile CEPELIUC, în 1916; Eudochia CEPELIUC, în 1917; Ioan CEPELIUC, în 1919; Dumitru CEPELIUC, în 1921; Paraschiva CEPELIUC, în 1924.

Alexa lui Andrei CEPELIUC, născut în 1876, şi **Elena BIRĂU**, născută în 1881, au avut 10 copii: **Petre** CEPELIUC, născut în 1903, **Eudochia** CEPELIUC, născută în 1905, **Maria** CEPELIUC, născută în 1907, **Ioan** CEPELIUC, născut în 1910, **Georgie** CEPELIUC, născut în 1912, **Petre** CEPELIUC, născut în 1913, **Dimitrie** CEPELIUC, născut în 1915 (avea să se însoare

cu **Anastasia Polanschi**, născută în 1920, care i-a dăruit un băiat, Aurel CEPELIUC, născut în 1943), **Michail** CEPELIUC, născut în 1919, **Parascheva** CEPELIUC, născută în 1922 (avea să nască 3 copii din flori: Maria CEPELIUC, în 1939; Eufrosina CEPELIUC, în 1942; Elesaveta CEPELIUC, în 1947) şi **Rachira** CEPELIUC, născută în 1926.

Călina lui Iacob CERIPAN figurează în Condica parohială a comunei Breaza ca fiind născută în 1829, fără alte informaţii ulterioare.

Georghe CHARIUC, născut în 1846, şi **Elena REBENCIUC**, născută în 1851, nu au avut copii.

Filip CHARIUC, născut în 1848, şi **Ecaterina MACOVEI**, născută în 1864, au avut un băiat, **Vasile** CHARIUC, născut în 1883 (însurat cu **Vasilca Droniuc**, cu care a avut 4 copii: Ioan CHARIUC, în 1910; Ecaterina CHARIUC, în 1911; Ioan CHARIUC, în 1913; Dimitrie CHARIUC, în 1914) şi o fată, **Achilina** CHARIUC, născută în 1889.

Vasile CHARIUC, născut în 1854, şi **Eudochia BIRĂU**, născută în 1856, nu figurează în Condica parohială cu copii.

Ionel CHIRIC, născut 1887, şi **Ioana POLIEC**, născută în 1885, au avut 9 copii: **Ioan** CHIRIC, în 1907, **Ecaterina** CHIRIC, în 1908, **Ana** CHIRIC, în 1909, **Maria** CHIRIC, în 1912, **Dimitrie** CHIRIC, în 1914, **George** CHIRIC, în 1918, **Vasile** CHIRIC, în 1918, **Aglaia** CHIRIC, în 1920, şi **Paraschiva** CHIRIC, în 1922.

George CHIŞCIUC, născut în 1856, şi **Pelaghia CHIŞCIUC**, născută în 1856, au avut 5 copii: **Toader** CHIŞCIUC, născut în 1875 (însurat cu **Irina Filipciuc**, născută în 1880, cu care a

avut 5 copii: George CHIŞCIUC, în 1899; Vasile CHIŞCIUC, în 1900; Eleana CHIŞCIUC, în 1903; Dimitrie CHIŞCIUC, în 1911; Ioan CHIŞCIUC, în 1916), **Petru** CHIŞCIUC, născut în 1882 (însurat cu **Maria Rubaniac**, născută în 1886, au avut 6 copii: George CHIŞCIUC, născut în 1908, însurat cu Elena Lesenciuc, născută 1917, cu care i-a avut pe Petrea, în 1937, Dumitru, în 1938, Ştefania, în 1941, Andreian, în 1943, şi Eufrosina, în 1949; Rachila CHIŞCIUC, născută în 1913; Petru CHIŞCIUC, născut în 1914; Vasilie CHIŞCIUC, născut în 1916; Ana CHIŞCIUC, născută în 1924; Eufrosina CHIŞCIUC, născută în 1927), **Ioan** CHIŞCIUC, născut în 1888 (însurat cu **Parascheva Tironiac**, 1839, care a avut-o pe Maria CHIŞCIUC, în 1839), **Ana** CHIŞCIUC, născută în 1891, şi **Dimitrie** CHIŞCIUC, născut în 1893.

Nicolaiu CHÎMACI, născut în 1834, a avut 2 copii, fără ca în Condica parohială să-i fie trecut numele soţiei. Băiatul, **George** CHÎRMACI, născut în 1866, s-a însurat cu **Ana Voloşeniuc**, născută în 1881, cu care a avut 6 copii: Leontie CHÎRMACI, în 1899; Alexa CHÎRMACI, în 1901; Parascheva CHÎRMACI, în 1902; Nicolai CHÎRMACI, în 1904; Elena CHÎRMACI, în 1906; Dimitrie CHÎRMACI, 1908. Fata, **Parascheva** CHÎRMACI, născută în 1869, a avut 6 copii: Ioan Chîrmaci, în 1890; Petru Chîrmaci, în 1893, însurat cu Eleana Duleanschi, născută în 1897, care au avut o fată, Vasilina, în 1924; Anna Chîrmaci, în 1895, măritată cu Mihail a Precop Macovei, născut în 1895, cu care i-a avut pe Ioan, în 1914, însurat cu Vasilina Rebenciuc, născută în 1922, părinţii Veronicăi, născută în 1940; Aurel Chîrmaci, în 1942; Elisaveta Chîrmaci, în 1944; Vitoria Chîrmaci, în 1946; Dimitrie Chîrmaci, în 1947; Mihail CHÎRMACI, născut în 1897, însurat cu Ioana Ianovici-Grămadă, cu care i-a avut pe Eufrosina, în 1929, Ştefania, în 1930, Vasilina, în 1931, şi Dumitru, în 1932; Maria

CHÎRMACI, născută în anul 1900, şi Ştefan CHÎRMACI, născut în 1909.

Ana CHÎRMACI, născută în 1838, a avut 3 copii din flori: **Matrona** CHÎRMACI, născută în 1861; **Ecaterina** CHÎRMACI, născută în 1878, care a avut 2 copii din flori: Petru CHÎRMACI, născut în 1904; Ioan CHÎRMACI, născut în 1906, însurat cu Ana Cobeliţă, născută în 1909, cu care a avut 6 copii: Vasal, în 1928, Vaselina, în 1930, Petru, în 1932, Maria, în 1933, Ioan, în 1936, şi Gheorghe, în 1938; **Dimitrie** CHÎRMACI, născut în 1881, însurat cu **Domnica Valach**, născută în 1888, cu care a avut 4 copii: Elisaveta CHÎRMACI, în 1911; Eufrosina CHÎRMACI, în 1912; Ioana CHÎRMACI, în 1914; Vasile CHÎRMACI, în 1915.

Ioana CHÎRMACI, născută în 1871, neînregistrată în Condica parohială cu vreun soţ, a avut 6 copii: **Parascheva** CHÎRMACI, în 1897, **Alexa** CHÎRMACI, în 1901, **Teodora** CHÎRMACI, în 1903, **Toader** CHÎRMACI, în 1905, **Ştefan** CHÎRMACI, în 1907, şi **Elena** CHÎRMACI, în 1909.

Ioan CIORNEI, născut în 1839, şi **Casandra DRONIUC**, născută în 1846, au avut un băiat, **George** CIORNEI, născut în 1868, însurat cu **Irina Cepeliuc**, născută în 1874, cu care a avut 4 copii: Teodor CIORNEI, în 1893; Ştefan CIORNEI, în 1895; Parascheva CIORNEI, în 1896; Ioana CIORNEI, în 1900.

Eustachie CIORNEI, născut în 1841, şi **Maria DRONIUC**, născută în 1869, au avut 6 copii: **Eudochia** CIORNEI, născută în 1884, **Dimitrie** CIORNEI, născut în 1885, **Teodosia** CIORNEI, născută în 1887, **Vasilca** CIORNEI, născută în 1888, **George** CIORNEI, născut în 1895 (însurat cu **Irina Tomiuc**, născută în 1896, cu care a avut 2 băieţi: Dimitrie CIORNEI, în 1919; Michail CIORNEI, în 1920), şi **Eudochia** CIORNEI, născută în 1906.

Sofia lui George CIORNEI, născută în 1852, a avut un băiat din flori, **Vasile** CIORNEI, născut în 1885.

Eudochia CECIULEAC-CIORNEI, născută în 1866, probabil că era din neamul Ceciuleac, dar căsătorită cu un Ciornei, din moment ce copiii şi nepoţii ei se vor numi Ciornei. Eudochia a avut trei copii: **Maria** CIORNEI, născută în 1886, **Teodosia** CIORNEI, născută în 1887, şi **Alexa** CIORNEI, născut în 1890 (însurat cu **Eudochia Marocico**, născută în 1903, cu care a avut 2 copii: Vasile CIORNEI, în 1925; Michail CIORNEI, în 1926).

Ioana CIPULEAC, născută în 1837, a avut un fecior din flori, pe **Ilie** CIPULEAC, în 1875.

Miron CIUPERCOVICI, născut în 1883, şi **Ana MÂNDRILĂ**, născută în 1891, au avut o fată, **Parascheva** CIUPERCOVICI, în 1923, şi un băiat, **Mihail** CIUPERCOVICI, în 1925.

Leontie COBELEŢA, născut în 1869, şi **Anastasia REBENCIUC**, născută în 1880, au avut 12 copii: **Dimitrie** COBELEŢA, în 1898, **Vasilca** COBELEŢA, în 1899, **Mihai** COBELEŢA, în 1901, **Eudochia** COBELEŢA, în 1903, **Vasile** COBELEŢA, în 1904, **Maria** COBELEŢA, în 1906, **Foca** COBELEŢA, în 1907, **Agapia** COBELEŢA, în 1909, **Parascheva** COBELEŢA, în 1910, **Ioan** COBELEŢA, în 1912, **Teodor** COBELEŢA, în 1914, şi **Ioana** COBELEŢA, în 1917.

Petru COCA, născut în 1881, şi **Maria UNGUREAN**, născută în 1891, au avut 4 copii: **Aglaia** COCA, în 1910, **Maria** COCA, în 1912, **Grigorie** COCA, în 1914, şi **Eufrosina** COCA, în 1915.

Serafim COJOCAR, născut în 1830, şi **Maria COSTELIUC**, născută în 1828, au avut doi băieţi, pe **George** COJOCAR, născut în 1852 (însurat cu **Solomia Lazăr**, născută în 1885, cu care a avut 9 copii: Dimitrie COJOCAR, în 1875; Maria COJOCAR, în 1878; Vasilca COJOCAR, în 1881; Ana COJOCAR, în 1883, care a avut o fată din flori, Ioana, în 1909; Ilie COJOCAR, în 1887; Achilina COJOCAR, în 1889; Constantin COJOCAR, în 1891; Melania COJOCAR, în 1892, care a avut un băiat din flori, în 1925, pe Ştefan Cojocar; Ioan COJOCAR, în 1894, însurat cu Maria Caleniuc, născută în 1901, cu care i-a avut pe Paraschiva, în 1920, pe Veronica, în 1924, pe Valeria, în 1931, şi pe Ilie Cojocar, în 1941) şi pe **Dumitru** COJOCAR, născut în 1886 (însurat cu **Ioana Macovei**, născută în 1889, care aveau un copil din flori, pe Niculai Macovei, născut în 1911, dar va face doi copii şi cu Dumitru Cojocar, pe Eudochia COJOCAR, în 1914, și pe Parascheva COJOCAR, în 1921).

Ioan COJOCAR, născut în 1850, şi **Axenia MECOŞ**, născută în 1854, nu figurează cu copii în Condica parohială a comunei Breaza.

Dimitrie a lui Gherasim COJOCAR, născut în 1866, şi **Pelaghia IASENCIUC**, născută în 1864, au avut 7 copii, pe: **Eufrosina** COJOCAR, în 1900, **George** COJOCAR, în 1901, **Petrea** COJOCAR, în 1902 (însurat cu **Victoria Ţăran**, născută în 1919, cu care a avut 2 copii: Ioan COJOCAR, în 1946; Dumitru COJOCAR, în 1948), **Simeon** COJOCAR, în 1903, **Ilie** COJOCAR, în 1904 (însurat cu **Ioana Blezniuc**, cu care a avut 3 copii: Ioana COJOCAR, în 1931; Ana COJOCAR, în 1932; Adrian COJOCAR, în 1949), **Grigorie** COJOCAR, în 1906, şi **Constantin** COJOCAR, în 1908.

Vasile COLOTELO, născut în 1879, şi **Ana NICHIFORIAN**, născută în 1882, au avut trei copii, pe: **Vasilena** COLOTELO, în

1905, **Maria** COLOTELO, în 1908, şi **George** COLOTELO, în 1911. Rămasă, probabil, văduvă, **Ana Nichiforian** a mai născut doi copii, pe **Veronica** ONUFRIICIUC, în 1913, şi pe **Teofil** SIMIONESCU, în 1915.

Maxim CORNEA, născut în 1878, şi **Vasilena CURCEŢCHI**, născută în 1892, au avut 8 copii: **Anastasia** CORNEA, în 1910, **Michail** CORNEA, în 1911, **Eudochia** CORNEA, în 1913, **Ştefan** CORNEA, în 1923, **Ioan** CORNEA, în 1925, **Michail** CORNEA, în 1926, **Maria** CORNEA, în 1928, şi **Dumitru** CORNEA, în 1931.

Pavel Dragoş CORUB, născut în 1913, şi **Varvara BALABAŞCIUC**, născută în 1912, au avut un băiat, **Octavian** CORUB, în 1939.

Ilie CORUŢ, născut în 1904, şi **Teodosia PENTIUC**, născută în 1914, au avut 8 copii: **Aurelia** CORUŢ, în 1930, **Ioan** CORUŢ, în 1932, **Ilie** CORUŢ, în 1933, **Ioan** CORUŢ, în 1935, **Rozalia** CORUŢ, în 1937, **Eugenia** CORUŢ, în 1939, **Viorel** CORUŢ, în 1940, şi **Gheorghe** CORUŢ, în 1942.

George CORUŢ, născut în 1907, şi **Maria SERGHIE**, născută în 1914, au avut 2 băieţi, pe **Aurel** CORUŢ, în 1933, şi pe **Viorel** CORUŢ, în 1936.

George a lui Ioan COSEICIUC, născut în 1881, şi **Vasilca MOISA**, născută în 1889, au avut 5 copii: **Ioana** COSEICIUC, în 1907, **Teodor** COSEICIUC, în 1908 (însurat cu **Elena Serghi**, născută în 1912), **Maria** COSEICIUC, în 1910, **Parascheva** COSEICIUC, în 1912 (măritată cu **Andrei Ţăran**, născut în 1906), şi **Dimitrie** COSEICIUC, în 1914.

Petru COSEICIUC, născut în 1886, şi **Ioana SĂUŢĂ**, născută în 1895, au avut o fată, **Vasilca** COSEICIUC, în 1913.

Mihai a lui Ion COSEICIUC, născut în 1879, şi **Maria SAVUŢA**, născută în 1889, au avut 9 copii: **Mihai** COSEICIUC, în 1906, **George** COSEICIUC, în 1909, **Maria** COSEICIUC, în 1912, **Mihai** COSEICIUC, în 1914, **Varvara** COSEICIUC, în 1918, **Ana** COSEICIUC, în 1920, **Petru** COSEICIUC, în 1923, **Glicheria** COSEICIUC, în 1931, şi **Viorica** COSEICIUC, în 1933.

Vasile COSINSCHI, născut în 1822, şi **Parascheva**, născută în 1841, au înfiat 2 copii, pe **Artemie** GRĂMADĂ, născut în 1867, de la sora lui, şi pe **Ana** BADALE, născută în 1875. Vasile Cosinschi a fost căsătorit, mai întâi, cu fata primului primar al Brezei, Măriuţa lui Mihalache Macovei, fosta mare dragoste a lui Iraclie Porumbescu, care, după cum s-ar părea, a murit de tânără.

George COSINSCHI, născut în 1847, şi **Ioana BEDRULE**, născută în 1849, au avut 6 copii: **Ioan** COSINSCHI, născut în 1874 (însurat cu **Ioana**, născută în 1879, cu care a avut doi copii: George, născut în 1902, însurat cu Raveca Burduhos, născută în 1910, cu care i-a avut pe Garofina, în 1931, Adrian, în 1933, Ioan, în 1936, Traian, în 1937, Niculai, în 1938, Ioana, în 1942, şi pe Aurel, în 1944; Maria, născută în 1903)**, Vasile** COSINSCHI, născut în 1879 (în Condica parohială nu este menţionat numele soţiei, dar a avut un băiat, Gheorghe, născut în 1907, însurat cu Ana Serghi, născută în 1915, cu care i-a avut pe Vasile, în 1932, pe Areta, în 1933, şi pe Dumitru, în 1945), **Rachila** COSINSCHI, născut în 1882, **Nicolai** COSINSCHI, născut în 1885 (însurat cu **Garofina Tonigari**, născută în 1887, cu care l-a avut pe Adrian, în 1910, care urma să se însoare, mai întâi, cu Maria Ursescu, care l-a născut pe Radu, în 1938, apoi cu Veronica Andronicescu, născută în 1915, care a născut-o pe Garofina, în 1944), **Gavril** COSINSCHI, născut în 1888 (însurat cu **Eudochia Cocârţă**, născută în 1892, cu care i-a avut pe:

Aurelian, în 1915, Filaret, în 1919, Valeria, în 1921, Glicheria, în 1924, Filomela, în 1926, Ştefania, în 1927, şi Valerian, în 1927) şi **Ştefan** COSINSCHI, născut în 1895.

Dumitru COSINSCHI, născut în 1912, şi **Aurelia MÂNDRILĂ**, născută în 1920, au avut 3 copii: **Mircea** COSINSCHI, născut în 1940, **Ileana** COSINSCHI, născut în 1943, şi **Ioan** COSINSCHI, născut în 1946.

Eufrosina COSMECI, născută în 1821, a avut un fecior din flori, **Atanasie** COSMECI**,** în 1847 (însurat cu **Eudochia Lazov**, născută în 1849, cu care a avut o fată, Ana COSMECI, născută în 1871, şi un băiat, Ioan COSMECI, născut în 1875). Ioan Cosmeci s-a însurat cu **Maria Gelber**, născută în 1884, cu care a avut 11 copii: Rachila COSMECI, în 1902; Afanasie COSMECI, în 1903; George COSMECI, în 1904 (însurat cu Ana Şeşureac, născută în 1906, cu care i-a avut pe: Ioan, în 1929, Maria, în 1932, Filaret, în 1936, şi Viorica, în 1941); Petru COSMECI, în 1906; Parascheva COSMECI, în 1906; Ilie COSMECI, în 1909 (însurat cu Paraschiva Cojocar, născută în 1920, cu care i-a avut pe: Ilie, în 1940, Maria, în 1942, Eufrosina, în 1944, Filaret-Gheorghe, în 1947, şi Ioan, în 1950); Gheorghie COSMECI, în 1911; Vasilina COSMECI, în 1912; Onufrie COSMECI, în 1913; Dimitrie COSMECI, în 1915; Elisaveta COSMECI, în 1917.

Toader a lui Ioan COŞMAN, născut în 1881, şi **Parasceva MOISA**, născută în 1890, au avut un fiu, **Andrei** COŞMAN, în 1908.

Anastasia COSTELIUC, născută în 1820, a avut un băiat din flori, **Petru** COSTELIUC**,** în 1841 (însurat cu **Ana Trifan**, născută în 1846, cu care a avut 6 copii: Parasca COSTELIUC, în 1870; Teodor COSTELIUC, în 1877; Dimitrie COSTELIUC, în 1878; Grigorie COSTELIUC, în 1880; Ecaterina COSTELIUC, în

1888 (măritată cu Toader Slejuc, născut în 1889, cu care i-a avut pe Dimitrie, în 1909, pe Maria, în 1910, şi pe Vasile, în 1911); Anastasie COSTELIUC, în 1898 (însurat cu Elena Mândrilă, născută în 1895, cu care le-a avut pe Maria, în 1917, pe Rachila, în 1919, şi pe Parascheva, în 1920).

Ieremie COSTELIUC, născut în 1823, şi **Domnica COSTELIUC**, născută în 1834, au avut un băiat, **Toader** COSTELIUC, în 1861, care s-a însurat cu **Ecaterina Bodnar**, născută în 1870, cu care a avut 9 copii: Dimitrie COSTELIUC, în 1885; Grigorie COSTELIUC, în 1887; Ioan COSTELIUC, în 1889 (însurat cu Maria Tironeac, născută în 1897, care i-a născut pe Grigore, în 1920, pe Dimitrie, în 1921, pe Ioan, în 1922, pe Michail, în 1926, şi pe Parasca, în 1930); Ioan COSTELIUC, în 1889 (însurat cu Ana Ţăran, născută în 1904, cu care i-a avut pe: Valerian, în 1932, Filaret, în 1933, Aurelian, în 1934, Zenovia, în 1936, Valeria, în 1938, şi tefan, în 1943); Petru COSTELIUC, în 1903; Mihai COSTELIUC, în 1904; Maria COSTELIUC, în 1906; Paraschiva COSTELIUC, în 1909; Constantin COSTELIUC, în 1921.

Ioana lui Vasile COSTELIUC este menţionată în Condica parohială a comunei Breaza doar ca fiind născută în 1839.

Ion COSTELIUC, născut în 1850, şi **Anastasia LESENCIUC**, născută în 1841, au avut un fecior, **Dimitrie** COSTELIUC, născut în 1877, însurat cu **Parasca Macovei**, cu care a avut 3 copii: Mihai COSTELIUC, în 1904; Ioana COSTELIUC, în 1906; Maria COSTELIUC, în 1907.

Ecaterina COSTELIUC, născută în 1822, este menţionată în Condica parohială drept bunică a lui **Pentelei** IASENCIUC, născut în 1876.

Andrei şi **Maria CRAMARIUC**, amândoi născuţi în 1844, au avut un fiu, **Vasile** CRAMARIUC, născut în 1878 (însurat cu **Parasca Blezniuc**, născută în 1884, cu care a avut 8 copii: Anna CRAMARIUC, în 1903; Eleana CRAMARIUC, în 1905; Mihai-George CRAMARIUC, în 1907; Constantin CRAMARIUC, în 1909, însurat cu Vasilina Polochan, născută în 1913, cu care i-a avut pe Eufrosina, în 1934, pe Vasile, în 1938, şi pe Maria, în 1941; Ilie CRAMARIUC, în 1911; Maria CRAMARIUC, născută în 1913, care a avut o fată din flori, Ana Cramariuc, în 1943; Eudochia CRAMARIUC, în 1917; Ioana CRAMARIUC, în 1921), şi o fată, **Parascheva** CRAMARIUC, născută în 1884 (măritată cu **Ilie Proscurnic**, născut în 1868, cu care a avut o fată, Iftimia, în 1887).

Zaharia CRAMARIUC, născut în 1872, şi **Rachila LAZOV**, născută în 1879, au avut 7 copii: **Constantin** CRAMARIUC, în 1896, **Vasile** CRAMARIUC, în 1898, **Paraschiva** CRAMARIUC, în 1900, **Constantin** CRAMARIUC, în 1902, **George** CRAMARIUC, născut în 1904 (însurat cu **Ecaterina Ducec**, născută în 1901, cu care a avut 3 copii: Victoria CRAMARIUC, în 1924; Zaharia CRAMARIUC, în 1925; Vasili CRAMARIUC, în 1928), **Nistor** CRAMARIUC, născut în 1915 (însurat cu **Leontina Voloşeniuc**, cu care le-a avut pe Valeria, în 1947, şi pe Oltea, în 1949), şi **Ştefan** CRAMARIUC, în 1919.

Matrona lui Andrei CURCEŢCHI, născută în 1828, a avut un băiat din flori, **Atanasiu** CURCEŢCHI, născut în 1853, însurat cu **Maria Jecalo**, născută în 1860, cu care a avut o fată, Vasilca CURCEŢCHI, născută în 1892, şi un băiat, Petru CURCEŢCHI, născut în 1902 (însurat cu Alexandra Cepeliuc, născută în 1901, cu care i-a avut pe: Ioana, în 1923, Atanasie, în 1925, Ioan, în 1926, Ştefan, în 1927, Elena, în 1929, Maria, în 1931, şi Andrii, în 1933).

Maria Paraschevei CRUŞELNIŢCHI, născută în 1852, a avut o fată din flori, **Ana** CRUŞELNIŢCHI, născută în 1880 (măritată cu **Mihai Tahn**, cu care a avut 2 copii: Dumitru TAHN, născut în 1905, însurat cu Grapina Jecalău, născută în 1906; Teodor TAHN, născut în 1908, însurat cu Paraschiva Ianovici-Grămadă, născută 1906, cu care i-a avut pe Niculai, în 1939, pe Ştefania, în 1941, şi pe Vasili, în 1943) şi un băiat, **Ilie** CRUŞELNIŢCHI, născut în 1888 (însurat cu **Ana Lazăr**, născută în 1883, cu care a avut un fecior, George CRUŞELNIŢCHI, născut în 1914).

Costan CRUŞELNIŢCHI, născut în 1855, şi **Irina MACOVEI**, născută în 1857, au avut 5 copii: **Irina** CRUŞELNIŢCHI, născută în 1880, **Parascheva** CRUŞELNIŢCHI, născută în 1883, **Petru** CRUŞELNIŢCHI, născut în 1885 (însurat cu **Eudochia Lazăr**, născută în 1888, cu care a avut 2 feciori: Gheorghie CRUŞELNIŢCHI, în 1910; Teodor CRUŞELNIŢCHI, în 1913), **Vasilca** CRUŞELNIŢCHI, născută în 1886, şi **Eudochia** CRUŞELNIŢCHI, născută în 1890, care a avut o fată din flori, Vasiliana CRUŞELNIŢCHI, în 1915.

D

Nichita DANELIUC, născut în 1851, şi **Ana SAVUŢA**, născută în 1863, au avut 8 copii: **Ioan** DANELIUC, în 1885 (însurat cu **Maria Macovei**, născută în 1892), **Maria** DANELIUC, în 1887, **Teodora** DANELIUC, în 1890, **Ioana** DANELIUC, în 1894 (măritată cu **George Paporuş**, născut în 1889), **Grigore** DANELIUC, în 1897, **Alexa** DANELIUC, în 1900, **Toader** DANELIUC, în 1906 (însurat cu **Ecaterina Serafesco**, născută în 1912, cu care a avut un băiat, Vasile DANELIUC, în

1932, şi o fată, Teodosia DANELIUC, în 1933) şi **Elena** DANELIUC, în 1908.

Ioan DARABĂ, născut în 1855, şi **Ioana CECIULEAC**, născută în 1861, nu sunt înregistraţi în Condica parohială cu copii.

Irina DOBOŞ, născută în 1867, a avut 3 copii din flori: **Vasile** DOBOŞ, născut în 1899 (însurat cu **Agapia Şalvari**, născută în 1899, cu care a avut un băiat, George DOBOŞ, în 1924, şi o fată, Reveca DOBOŞ, în 1926), **Petru** DOBOŞ, născut în 1904 (însurat, mai întâi, cu **Elisabeta Ţăran**, născută în 1910, cu care a avut 5 copii: Victoria DOBOŞ, în 1931; Valerian DOBOŞ, în 1933; Viorica DOBOŞ, în 1934; Traian DOBOŞ, în 1938; Viorel DOBOŞ, în 1939. Din a doua căsătorie, cu **Veronica Căilean**, născută în 1923, Petru Doboş a avut alţi 4 copii: Varvara DOBOŞ, în 1944; Petru DOBOŞ, în 1946; Viorel DOBOŞ, în 1947; Laurenţa DOBOŞ, în 1953), şi **Ana** DOBOŞ, născută în 1910.

Ioan a lui Ieremie DORNIAN, născut în 1861, şi **Ana BURDUHOS**, născută în 1867, nu sunt trecuţi în Condica parohială cu copii.

Spiridon DORNIAN, născut în 1871, şi **Melania Lazov**, născută în 1863, au avut 4 copii, **Nistor** DORNIAN, născut în 1896, **Paraschieva** DORNIAN, născută în 1898, **Domnica** DORNIAN, născută în 1900, şi **Rachila** DORNIAN, născută în 1902.

Mihail DORNEANU, născut în 1912, şi **Ioana CECIULEAC**, născută în 1916, au avut 6 copii: **Valeria** DORNEANU, născută în 1935, **Adrian** DORNEANU, născut în 1936, **Vladimir** DORNEANU, născut în 1938, **Ilie** DORNEANU, născut în 1940,

Vasili DORNEANU, născut în 1941, şi **Glicheria** DORNEANU, născută în 1942.

Nistor DOROFTEI, născut în 1880, şi **Maria BUDĂI** au avut 4 copii: **Dionisie** DOROFTEI, născut în 1919, **Aglaia** DOROFTEI, născută în 1921, **Veronica** DOROFTEI, născută în 1923, şi **Constantin** DOROFTEI, născut în 1931.

Andronic DRONIUC, născut în 1839, şi **Maria PACAILO**, născută în 1875, au avut o fată, **Eufrosina** DRONIUC, născută în 1901.

Alexa lui Toader DRONIUC, născut în 1840, şi **Teodosia REBENCIUC**, născută în 1844, nu sunt înregistraţi cu copii în Condica parohială a comunei Breaza.

Ştefan DRONIUC, născut în 1842, şi **Elena URSACHI**, născută în 1858, nu sunt înregistraţi cu copii în Condica parohială.

Ana lui Nichita DRONIUC, născută în 1843, a avut doi băieţi din flori, pe **George** DRONIUC, născut în 1875 (însurat cu **Agapia Ciornei**, născută în 1881, cu care a avut 5 copii: Vasile DRONIUC, în 1900; Alexandra DRONIUC, în 1901; Eudochia DRONIUC, în 1902; Ioan DRONIUC, în 1903; Parascheva DRONIUC, în 1911) şi pe **Mihail** DRONIUC, născut în 1884 (însurat cu **Maria Andreţul**, născută în 1885, cu care a avut 3 copii: Ioana DRONIUC, în 1908; Vasile DRONIUC, în 1909; Parascheva DRONIUC, în 1912, care se va mărita cu Vasile D. Voloşeniuc, născut în 1901).

Alexa lui Ioan DRONIUC, născut în 1861, şi **Eudochia SERGHIE**, născută în 1866, au avut 4 copii: **Anastasia** DRONIUC, născută în 1890, **Agapia** DRONIUC, născută în 1893,

Vasilca DRONIUC, născută în 1895, şi **Ilie** DRONIUC, născut în 1899 (însurat cu **Parasca Ceciuleac**, născută în 1907, cu care a avut 5 copii: Elisaveta DRONIUC, în 1925; Aurel DRONIUC, în 1928; Aurel DRONIUC, în 1929; Dionisie DRONIUC, în 1932; Vasili DRONIUC, în 1936).

Dumitru a lui Ioan DRONIUC, născut în 1863, şi **Elena REBENCIUC**, născută în 1873, au avut 8 copii: **Mihail** DRONIUC, născut în 1890, **Vasila** DRONIUC, născută în 1892, **Ilie** DRONIUC, născut în 1895 (însurat cu **Elena Harasemiuc**, născută în 1893, cu care a avut 6 copii: Dimitrie DRONIUC, în 1920; Ioan DRONIUC, în 1921; Ana DRONIUC, în 1921; Ioan DRONIUC, în 1925; Nicolai DRONIUC, în 1926; Maria, în 1929), **Anastasia** DRONIUC, născută în 1898, **Mihail** DRONIUC, născut în 1900, **Rachila** DRONIUC, născută în 1902, **Mihai** DRONIUC, născut în 1903, şi **Eufrosina** DRONIUC, născută în 1905.

Mihai a lui Vasile DRONIUC, născut în 1854, cu nevasta nemenţionată în Condica parohială, a avut 6 copii: **Dimitrie** DRONIUC, născut în 1887 (însurat cu **Rosalia Ţîmpău**, născută în 1894, care au avut 3 fete: Rahila DRONIUC, în 1914, măritată cu Mihai Mehno, născut în 1902, cu care l-a avut pe Atanasie, în 1932; Aspazia DRONIUC, în 1930, şi Arieta DRONIUC, în 1932), **Anastasia** DRONIUC, născută în 1890, **Eudochia** DRONIUC, născută în 1891, **Vasile** DRONIUC, născut în 1893, **Petru** DRONIUC, născut în 1896 (însurat cu **Vasilca Droniuc**, născută în 1895), **Maria** DRONIUC, născută în 1899 (măritată cu **Anastasie Mehno**, născut în 1895, cu care a avut o fată, Veronica MEHNO, în 1929).

Ioana lui Precob DRONIUC, născută în 1844, a avut 4 copii din flori: **Achilina** DRONIUC, născută în 1876, **George** DRONIUC, născut în 1878 (însurat cu **Parasca Golembioschi**, născută în 1883, cu care a avut doi feciori, **care poartă în vene**

sângele Porumbeştilor: Vasile DRONIUC, născut în 1906, însurat cu Varvara Harasemiuc, născută în 1908, care l-au avut pe Constantin, în 1932; Ioan DRONIUC, născut în 1908), **Ioan** DRONIUC, născut în 1880, şi **Ana** DRONIUC, născută în 1884, măritată cu **Vasile Scrofesco**.

Pentelei DRONIUC, născut în 1849, şi **Irina MAROCICO**, născută în 1855, au avut 10 copii: **George** DRONIUC, născut în 1881 (însurat cu **Parascheva Droniuc**, născută în 1877, cu care a avut 7 copii: Irina DRONIUC, în 1896; Ileana DRONIUC, în 1901; Vasile DRONIUC, în 1905; Alexandra DRONIUC, în 1907; Maria DRONIUC, în 1908; Ioan DRONIUC, în 1910; Ilie DRONIUC, în 1911), **Petru** DRONIUC, născut în 1883, **Mihail** DRONIUC, născut în 1884, **Vasile** DRONIUC, născut în 1885, **Dimitrie** DRONIUC, născut în 1889 (însurat cu **Eudochia Ciornei**, născută în 1906, cu care a avut 3 copii: Maria DRONIUC, în 1924; Toader DRONIUC, în 1926; Vasile DRONIUC, în 1932), **Teodor** DRONIUC, născut în 1891, **Ştefan** DRONIUC, născut în 1892, **Ilie** DRONIUC, născut în 1892, **Maxim** DRONIUC, născut în 1894, şi **Vasilca** DRONIUC, născută în 1897.

Irina lui Simeon DUCEC, născută în 1834, a avut un copil din flori, **George** DUCEC, născut în 1873, însurat cu **Maria Macovei**, născută în 1883, cu care a avut 4 copii: Petru DUCEC, în 1900; Parascheva DUCEC, în 1902; Ioana DUCEC, în 1904; Ion DUCEC, în 1905.

Dimitrie DUCEC, născut în 1840, probabil fiu al lui Simeon Ducec şi, deci, frate cu Irina, însurat cu **Ana IASENCIUC**, născută în 1869, au avut 8 copii: **Ilie** DUCEC, născut în 1878, **Eudochia** DUCEC, născută în 1884, **Grigorie** DUCEC, născut în 1900 (însurat cu **Parascheva Onisimiuc**, născută în 1904, cu care a avut 4 copii: Maria DUCEC, în 1924; Eufrosina DUCEC, în

1926; Grigorie DUCEC, în 1927; Dimitrie DUCEC, în 1933), **Teodor** DUCEC, născut în 1902, **Parascheva** DUCEC, născută în 1904, **Ieremie** DUCEC, născut în 1906, **Iftimia** DUCEC, născută în 1908 (a avut 3 copii din flori: Ştefan DUCEC, în 1929; Ioan DUCEC, în 1933; Ana DUCEC, în 1938), şi **Dumitru** DUCEC, născut în 1908.

Irina DUCEC, născută în 1856, a avut 3 copii din flori: **Ecaterina** DUCEC, născută în 1910, **Ioana** DUCEC, născută în 1912, şi **Eleana** DUCEC, născută în 1912.

Ioan DUCEC, născut în 1859, şi **Matrona SOROCHAN**, născută în 1862, au avut 5 copii: **Achilina** DUCEC, născută în 1889, **Constantin** DUCEC, născut în 1897, **Agapia** DUCEC, născută în 1899, **Andrei** DUCEC, născut în 1900 (însurat cu **Eudochia Tironeac**, născută în 1903, au avut 3 copii: Traian DUCEC, în 1922; Vasile DUCEC, în 1926; Ştefania DUCEC, în 1928), şi **Vasile** DUCEC, născut în 1902.

Miron DUCEC, născut în 1862, şi **Maria PENTIUC**, născută în 1866, au avut 5 copii: **Gavriil** DUCEC, născut în 1893, **Elena** DUCEC, născută în 1896, **Parascheva** DUCEC, născută în 1899, **Catrina** DUCEC, născută în 1901, şi **Dumitru** DUCEC, născut în 1905.

Petru DUCEC, născut în 1866, şi **Elena SAVUŢA**, născută în 1878, au avut 4 copii: **George** DUCEC, născut în 1897 (însurat cu **Ana Macovei**, născută în 1904, au avut 11 copii: Dimitrie DUCEC, în 1923; Eudochia DUCEC, în 1924; Gheorghie DUCEC, în 1926; Elisaveta DUCEC, în 1928; Mihail DUCEC, în 1929; Ioan DUCEC, în 1931; Petru DUCEC, în 1932; Constantin DUCEC, în 1935; Ştefania DUCEC, în 1936; Rachila DUCEC, în 1938; Glicheria DUCEC, în 1946), **Ioana** DUCEC, născută în

1899, **Eudochia** DUCEC, născută în 1901, şi **Parasca** DUCEC, născută în 1903 (a avut o fată din flori, Ana DUCEC, în 1923).

F

Maxim FERAR, născut în 1855, și **Agapia ONOFRIICIUC**, născută în 1852, nu figurează în Condica parohială cu urmaşi.

Ioan a lui Dumitru FERCALEAC şi **Vasilca CECIULEAC**, născută în 1918, nu sunt consemnaţi cu urmaşi în Condica parohială.

Pelaghia FERCALIUC, născută în 1859, a avut un fecior din flori, **Dimitrie** FERCALIUC**,** născut în 1882, însurat cu **Maria Ilievici**, născută în 1900, cu care a avut un fiu, Dimitrie FERCALIUC, născut în 1928.

Simeon FILIPIUC, născut în 1853, şi **Eudochia VALACH**, născută în 1863, nu sunt consemnaţi cu urmaşi în Condica parohială.

Ioana FILIPIUC, născută, în 1843, **TOMIEC**, probabil nevasta unui frate al lui Simeon Filipiuc, a avut 3 copii: **Alexa** FILIPIUC**,** născut în 1879 (însurat cu Parasca Paporoş, născută în 1887, cu care a avut 4 copii: Dumitru FILIPIUC, în 1904; Vasilena FILIPIUC, în 1906; Gheorghie FILIPIUC, în 1910; Maria FILIPIUC, în 1912), **Iria** FILIPIUC**,** născută în 1880, şi **Maria** FILIPIUC**,** născută în 1883, care a avut o fată din flori, Parasca FILIPIUC, în 1904.

Mihaiu şi**Agapia FRANCIUC**, născuţi în 1873, nu figurează cu urmaşi în Condica parohială.

G

Ioan GHEBIUC, născut în 1848, şi **Maria TOLOCICA**, născută în 1863, au avut 6 copii: **Olga** GHEBIUC, născută în 1890, **Eugenia** GHEBIUC, născută în 1892 (măritată cu **Alexandru Malschi**, născut în 1904, cu care a avut un fecior, în 1931, pe Boris MALSCHI), **Fevronia** GHEBIUC, născută în 1894, **Sinclitica** GHEBIUC, născută în 1896, **Mina** GHEBIUC, născută în 1898, şi **George** GHEBIUC, născut în 1901 (însurat cu **Xenia Ţiganiuc**, născută în 1914, cu care a avut 4 copii: Vera GHEBIUC, în 1931; Tănasă GHEBIUC, în 1933; Vera-Larisa GHEBIUC, în 1935; Orest GHEBIUC, în 1937).

Ioan GELBER, născut în 1846, şi **Irina COJOCAR**, născută în 1864, au avut trei fete: **Maria** GELBER, născută în 1884 (a avut o fată din flori, Elisaveta COJOCAR, născută în 1917, măritată cu Ioan Ungurean, născut în 1912), **Elena** GELBER, născută în 1893, şi **Ana** GELBER, născută în 1900.

Vasile GRĂMADĂ este menţionat în Condica parohială doar prin anul naşterii, 1822.

Artemie GRĂMADĂ, născut în 1867, şi **Ana BADALE**, născută în 1875, cei doi copii înfiaţi de primarul Vasile Cosinschi, fostul ginere al primului primar al Brezei, Mihalache Macovei, au avut 6 copii: **Vasile** GRĂMADĂ, născut în 1899 (însurat cu **Ecaterina Lesenciuc**, născută în 1905, cu care a avut 6 copii: Valeria GRĂMADĂ, în 1928; Eughenia GRĂMADĂ, în 1930; Eufrosina GRĂMADĂ, în 1932; Filaret GRĂMADĂ, în 1934; Silviu GRĂMADĂ, în 1940; Maria GRĂMADĂ, în 1944), **Ilie** GRĂMADĂ, născut în 1904, **Maria** GRĂMADĂ, născută în

1905, **George** GRĂMADĂ, născut în 1908, **Ioan** GRĂMADĂ, născut în 1909 (însurat cu **Vasilina Loba**, născută în 1913, cu care a avut 6 copii: Ioan GRĂMADĂ, în 1937; Gheorghe GRĂMADĂ, în 1939; Eughenia GRĂMADĂ, în 1941; Ioan GRĂMADĂ, în 1945; Viorica GRĂMADĂ, în 1948; Ştefan GRĂMADĂ, în 1949) şi **Elena** GRĂMADĂ, născută în 1911.

Alexandru IANOVICI-GRĂMADĂ, născut în 1874, şi **Eudochia CEHREN**, născută în 1881, au avut 10 copii: **Ioana** IANOVICI-GRĂMADĂ, născută în 1900 (a avut o fată din flori, Ştefania IANOVICI-GRĂMADĂ, în 1926), **Ştefan** IANOVICI-GRĂMADĂ, născut în 1902, **Maria** IANOVICI-GRĂMADĂ, născută în 1904, **Parasca** IANOVICI-GRĂMADĂ, născută în 1906 (a avut două fete din flori, pe Ştefania IANOVICI-GRĂMADĂ, în 1930, şi pe Elisaveta IANOVICI-GRĂMADĂ, în 1934), **Dimitrie** IANOVICI-GRĂMADĂ, născut în 1908, **Vasilena** IANOVICI-GRĂMADĂ, născută în 1910 (a avut doi copii din flori, pe Ştefania IANOVICI-GRĂMADĂ, în 1935, şi pe Gheorghe IANOVICI-GRĂMADĂ, în 1937), **Nicolai** IANOVICI-GRĂMADĂ, născut în 1912, **George** IANOVICI-GRĂMADĂ, născut în 1914, **George** IANOVICI-GRĂMADĂ, născut în 1919 (însurat cu **Veronica Balahura**, născută în 1925, au avut 4 copii: Gheorghe IANOVICI-GRĂMADĂ, în 1941; Mihai IANOVICI-GRĂMADĂ, în 1944; Aurelia-Ioana IANOVICI-GRĂMADĂ, în 1946; Maria IANOVICI-GRĂMADĂ, în 1943), şi **Petru** IANOVICI-GRĂMADĂ, născut în 1919.

Toader GRECULEAC, născut în 1886, şi **Maria VALACH**, născută în 1892, au avut 4 copii: **Gheorghe** GRECULEAC, născut în 1925, **Elisabeta** GRECULEAC, născută în 1927, **Ştefania** GRECULEAC, născută în 1929, şi **Dimitrie** GRECULEAC, născut în 1934.

Ioan T. GRECULEAC, născut în 1908, şi **Maria POLIEC**, născută în 1911, au avut trei copii: **Ecaterina** GRECULEAC, născută în 1932, **Dumitru** GRECULEAC, născut în 1934, şi **Mihai** GRECULEAC, născut în 1935.

Mihai GRECULEAC, născut în 1911, şi **Vasilina PRUNDEAN**, născută în 1920, au avut trei copii: **Vasile** GRECULEAC, născut în 1930, **Ana** GRECULEAC, născută în 1932, şi **Maria** GRECULEAC, născută în 1932.

Ilarion GRIBOVSCHI, născut în 1859, viitor paroh în Breaza, şi **Maria PELICI**, născută în 1867, sora viitorului paroh George Prelici, au avut 4 copii: **Maria** GRIBOVSCHI, născută în 1881 (trecută în Condica parohială cu doi copii, Ştefan GRIBOVSCHI, născut în 1905, şi Eufrosina GRIBOVSCHI, născută în 1907, dar fără a fi menţionat şi un soţ), **Ioan** GRIBOVSCHI, născut în 1886, **Artemie** GRIBOVSCHI, născut în 1888, şi **Elena** GRIBOVSCHI, născută în 1890 (menţionată, ca şi sora sa, Maria, fără soţ, dar cu o fată, Maria GRIBOVSCHI, născută în 1912).

Simion GULII, născut în 1846, şi **Ana COSTELIUC**, născută în 1860, au avut 4 copii: **Maria** GULII, născută în 1881 (a avut doi copii din flori, pe Ştefan GULII, în 1905, şi pe Eufrosina GULII, în 1907), **Ioan** GULII, născut în 1886, **Artemie** GULII, născut în 1888, şi **Elena** GULII, născută în 1890 (a avut o fată din flori, Maria GULII, în 1912).

H

Maxim HALEŢA, născut în 1844, şi **Irina**, născută în 1849, au avut o fată, **Parascheva** HALEŢA, născută în 1868 (măritată cu **Vasile Paporuş**, născut în 1837).

George a lui Miron HALEŢA, născut în 1863, şi **Ecaterina CECIULEAC**, născută în 1865, au avut 11 copii: **Ioan** HALEŢA, născut în 1888, **Alexa** HALEŢA, născut în 1891, **Vasilca** HALEŢA, născută în 1893, **Petru** HALEŢA, născut în 1895 (însurat cu **Veronica Grămadă**, născută în 1903, cu care a avut 7 copii: Ştefania HALEŢA, în 1922, măritată cu Constantin Moldoveanu, născut în 1915, cu care a avut o fată, Ileana, în 1944; Glicheria HALEŢA, în 1924; Gheorghie HALEŢA, în 1926; Octavian HALEŢA, în 1931; Petru HALEŢA, în 1932; Maria HALEŢA, în 1934; Viorica HALEŢA, în 1943), **Mihail** HALEŢA, născut în 1897, **Leana** HALEŢA, născută în 1900 (măritată cu **George Ducec**, născut în 1897), **Constantin** HALEŢA, născut în 1902, **Parasca** HALEŢA, născută în 1904, **George** HALEŢA, născut în 1907, **Dimitrie** HALEŢA, născut în 1908, şi **Ilie** HALEŢA, născut în 1910.

Iacob HARASEMIUC, născut în 1872, şi **Parascheva CHIŞCIUC**, născută în 1881, au avut 9 copii: **Eudochia** HARASEMIUC, născută în 1898, **George** HARASEMIUC, născut în 1900 (însurat cu **Ioana Voloşeniuc**, născută în 1907, cu care a avut 3 copii: Eufrosina HARASEMIUC, în 1927; Petru HARASEMIUC, în 1928; Rachila HARASEMIUC, în 1931), **Ioan** HARASEMIUC, născut în 1904, **Constantin** HARASEMIUC, născut în 1905, **Vasile** HARASEMIUC, născut în 1907, **Dimitrie** HARASEMIUC, născut în 1908, **Teodor** HARASEMIUC, născut în

1910, **Alexie** HARASEMIUC, născut în 1912, şi **Petru** HARASEMIUC, născut în 1915.

Dimitrie HARASEMIUC, născut în 1888, şi **Parascheva REBENCIUC**, născută în 1899, au avut 3 copii, **Ioan** HARASEMIUC, născut în 1921, **Vasile** HARASEMIUC, născut în 1923, şi **Maria** HARASEMIUC, născută în 1926.

Alexa HAUCA, născut în 1895, şi **Anastasia ŢURCAN**, născută în 1905, au avut o fată, **Elisaveta** HAUCA, născută în 1921.

Pelaghia HOJDA, născută în 1836, a avut un fiu, **Precop SAVUŢA**, în 1870, care avea să poarte numele tatălui său, **Grigore SAVUŢA**.

Toader HOJDA, născut în 1855, şi **Agapia SAVUŢA**, născută în 1861, au avut 6 copii; **Ana** HOJDA, născută în 1883, **Maria** HOJDA, născută în 1886, **Varvara** HOJDA, născută în 1889, **Simeon** HOJDA, născut în 1890 (însurat cu **Iosefa Başişta**, născută în 1896, cu care a avut 4 copii: Petru HOJDA, în 1924; Alexa HOJDA, în 1927; Gheorghe HOJDA, în 1933; Victoria HOJDA, în 1936), **George** HOJDA, născut în 1892 (însurat cu **Sofronia Leuştean**, născută în 1891), şi **Ioana** HOJDA, născută în 1893 (a avut o fată din flori, Ioana HOJDA, în 1917).

Dintr-o a doua căsnicie a lui **Toader HOJDA**, cu **Parascheva**, născută în 1878, aveau să se nască alţi 6 copii: **George** HOJDA, născut în 1897, **Teodor** HOJDA, născut în 1901 (însurat cu **Ana Rubaniac**, născută în 1910, cu care a avut 6 copii: Victoria HOJDA, în 1929; Valerian HOJDA, în 1930; Mihai HOJDA, în 1932; Dragoş HOJDA, în 1934; Ioan HOJDA, în 1938; Viorica HOJDA, în 1954, măritată cu Ion DRĂGUŞANUL, cu care-i are pe Ana-Cozmina, născută în 1984, şi Andrei-Teodor,

născut în 1990), **Eleana** HOJDA, născută în 1904, **Maria** HOJDA, născută în 1907, **Ana** HOJDA, născută în 1910 (a avut un fecior din flori, Gheorghe HOJDA, în 1937), **Ioan** HOJDA, născut în 1917 (însurat cu **Elisaveta Buraciuc**, născută în 1921, cu care a avut o fată, Maria HOJDA, în 1943, şi un băiat, Ioan HOJDA, în 1949).

Vasile HOJDA, născut în 1856, şi **Elena VOLOŞENIUC**, născută în 1865, au avut 6 copii: **Paraschiva** HOJDA, născută în 1883, **Ana** HOJDA, născută în 1885, **Maria** HOJDA, născută în 1886, **Petru** HOJDA, născut în 1888 (însurat cu **Teodora Danieliuc**, cu care a avut 8 copii: Vasile HOJDA, în 1913; Parascheva HOJDA, în 1914; Ioan HOJDA, în 1916; Ecaterina HOJDA, în 1919; Maria HOJDA, în 1920; George HOJDA, în 1925; Michail HOJDA, în 1927; Dimitrie HOJDA, în 1929), **Alexa** HOJDA, născut în 1892, şi **Ioana** HOJDA, născută în 1894.

Constantin HOJDA, născut în 1862, şi **Irina LESENCIUC**, născută în 1865, nu sunt consemnaţi cu copii în Condica parohială.

Ioan a lui Maftei HREHORIEC, născut în 1880, şi **Maria MACOVEI**, născută în 1886, au avut patru copii: **Eudochia** HREHORIEC, născută în 1909, **Petru** HREHORIEC, născut în 1911, **Vasilie** HREHORIEC, născut în 1914, şi **Parascheva** HREHORIEC, născută în 1917.

Călina lui Ioan HRENIUC, născută în 1847, a avut doi băieţi din flori, pe **George** HRENIUC, născut în 1878 (însurat cu **Irina Lazăr**, cu care a avut 3 copii: Eufrosina HRENIUC, în 1922; Irina HRENIUC, în 1945; Nicolai HRENIUC, în 1947), şi pe **Gavril** HRENIUC, născut în 1883.

Ioan al lui Ioan HRENIUC, născut în 1876, şi **Iftimia FAICIAKZ**, născută în 1884, au avut 8 copii: **Maria** HRENIUC, născută în 1902, **Nastasia** HRENIUC, născută în 1903, **Ioan** HRENIUC, născut în 1904 (însurat cu **Maria Popescu**, născută în 1904, cu care a avut 4 copii: Viorica HRENIUC, în 1926; Maria HRENIUC, în 1927; Gheorghie HRENIUC, în 1928; Ioan HRENIUC, în 1930), **Dimitrie** HRENIUC, născut în 1906, **Michail** HRENIUC, născut în 1908, **Ioan** HRENIUC, născut în 1910 (însurat cu **Viorica** din Bucşoaia, cu care a avut doi copii, pe Vera HRENIUC, în 1935, şi pe Octavian HRENIUC, în 1938), **Vasile** HRENIUC, născut în 1913 (însurat cu **Maria Macovei**, cu care a avut 5 copii: Eugenia HRENIUC, în 1936; Valerian HRENIUC, în 1940; Viorel HRENIUC, în 1943; Nicolai HRENIUC, în 1947; Veronica HRENIUC, în 1949), şi **Nicolai** HRENIUC, născut în 1914.

Constantin a lui Ioan HRENIUC, născut în 1877, şi **Maria**, născută în 1882, au avut 8 copii: **Parascheva** HRENIUC, născută în 1900, **Ioan** HRENIUC, născut în 1902 (însurat cu **Maria Macovei**, născută înb 1907, cu care a avut 5 copii: Ecaterina HRENIUC, în 1929; Elisaveta HRENIUC, în 1930; Alexandru HRENIUC, în 1933; Ioan HRENIUC, în 1936; Gheorghe HRENIUC, în 1944), **Mihai** HRENIUC, născut în 1903 (însurat cu **Elisaveta Lesenciuc**, născută în 1919, cu care a avut 6 copii: Costan HRENIUC, în 1939; Maria HRENIUC, în 1940; Leonti HRENIUC, în 1942; Mihai HRENIUC, în 1943; Vasili HRENIUC, în 1945; Adrian HRENIUC, în 1947), **Ioana** HRENIUC, născută în 1906 (a avut doi copii din flori, pe Glicheria HRENIUC, în 1931, şi pe Niculai HRENIUC, în 1939), **Leontie** HRENIUC, născut în 1908 (însurat cu **Paraschiva**, născută în 1914, cu care a avut 5 copii: Eughenia HRENIUC, în 1935; Gheorghe HRENIUC, în 1937; Leontina HRENIUC, în 1938; Niculai HRENIUC, în 1940; Ioan HRENIUC, în 1943),

Irina HRENIUC, născută în 1911, **Rachila** HRENIUC, născută în 1911, şi **Nicolai** HRENIUC, născut în 1926.

Gavril a lui Ioan HRENIUC, născut în 1883, şi **Achilina DUCEC**, născută în 1889, au avut două fete, pe **Eleana** HRENIUC, născută în 1909, şi pe **Varvara** HRENIUC, născută în 1911.

Maria lui Ilie HRENIUC, născută în 1859, a avut un băiat din flori, **Grigorie** HRENIUC, născut în 1894 (însurat cu **Parascheva Ciornei**, născută în 1896, cu care a avut 8 copii: Ana HRENIUC, în 1921; Parascheva HRENIUC, în 1922; Ioan HRENIUC, în 1923; Ilie HRENIUC, în 1924; Ioan HRENIUC, în 1926; Maria HRENIUC, în 1928; Ioana HRENIUC, în 1930; Vaselina HRENIUC, în 1932).

Haralambie Gavril HURJUI, născut în 1888, şi **Agapia DRONIUC**, născută în 1902, au avut 5 copii: **Petru** HURJUI, născut în 1921, **Ştefan** HURJUI, născut în 1925, **Gavriil** HURJUI, născut în 1924, **Veronica** HURJUI, născută în 1928, şi **Minodora** HURJUI, născută în 1930.

Ilie HUŞULEAC, născut în 1898, şi **Eudochia BODNAR**, născută în 1898, au avut 6 copii: **Vasile** HUŞULEAC, născut în 1922, **Ştefan** HUŞULEAC, născut în 1925, **Constantin** HUŞULEAC, născut în 1928, **Elisei** HUŞULEAC, născut în 1932, **Dionisia** HUŞULEAC, născută în 1935, şi **Alexandru** HUŞULEAC, născut în 1941.

I

Maxim IASENCIUC, născut în 1832, şi **Maria HOJDA**, născută n 1845, nu sunt consemnaţi cu urmaşi în Condica parohială a comunei Breaza.

Daniil IASENCIUC, născut în 1834, fratele lui Maxim, şi **Maria PALENCIUC**, născută în 1849, nu sunt nici ei consemnaţi cu urmaşi, deşi e sigur că Iasenciuc-ii de mai târziu din fraţii Maxim și Daniil Iasenciuc se trag.

Pentelei IASENCIUC, născut în 1876, şi **Coca CALENIUC**, născută în 1882, au avut 7 copii: **Ştefan** IASENCIUC, născut în 1899, **Constantin** IASENCIUC, născut în 1905 (însurat cu **Elena Macovei**, născută în 1910, cu care a avut 6 copii: Ştefania IASENCIUC, în 1928; Ioan IASENCIUC, în 1931; Eugenia IASENCIUC, în 1933; Rozalia IASENCIUC, în 1935; Ştefan IASENCIUC, în 1942; Aurel IASENCIUC, în 1947), **Ana** IASENCIUC, născută în 1906, **Eudochia** IASENCIUC, născută în 1909, **Elena** IASENCIUC, născută în 1911, **Vasilie** IASENCIUC, născut în 1913, **Atanasie** IASENCIUC, născut în 1919 (însurat cu **Ecaterina Lazăr**, născută în 1922, cu care a avut 4 copii: Zenovia IASENCIUC, în 1939; Ştefania IASENCIUC, în 1943; Petru IASENCIUC, în 1947; Maria IASENCIUC, în 1947).

Marfa lui Atanasiu ILIEVICI, născută în 1833, a avut un copil din flori, **Ioan** ILIEVICI, născut în 1860 (însurat cu **Eudochia Droniuc**, născută în 1874, cu care a avut două fete, pe Parascheva ILIEVICI, născută în 1891, şi pe Ecaterina ILIEVICI, născută în 1898, măritată cu Nicolai Ţicaleac, din 1896).

Dumitru ILIEVICI, născut în 1836, şi **Călina CRUŞELNIŢCHI**, născută în 1857, au avut 3 copii: **Vasile** ILIEVICI, născut în 1884 (însurat cu **Maria Voloşeniuc**, 1884, cu care a avut 9 copii: Ioan ILIEVICI, în 1907; Dumitru ILIEVICI, în 1909; Atanasie ILIEVICI, în 1912; Achilina ILIEVICI, în 1914; Petru ILIEVICI, 1916; Alexie ILIEVICI, în 1919; Parascheva ILIEVICI, 1921; Eudochia ILIEVICI, în 1926; Elisaveta ILIEVICI, în 1928), **Petru** ILIEVICI, născut în 1896 (însurat cu **Anastasia Jecalo**, 1901, cu care a avut 7 copii: Ileana ILIEVICI, în 1926; Nicolae ILIEVICI, 1928; Vasile ILIEVICI, în 1929; Maria ILIEVICI, în 1931; Andrei ILIEVICI, în 1933; Ilie ILIEVICI, în 1933; Ioan ILIEVICI, în 1936), **Maria** ILIEVICI, născută în 1900.

Vasile IVANIUC, născut în 1870, şi **Eudochia CALENCIUC**, născută în 1876, au avut 11 copii: **George** IVANIUC, născut în 1899, **Vasile** IVANIUC, născut în 1900, **Dumitru** IVANIUC, născut în 1902 (însurat cu **Maria Bodnar**, născută în 1910, au avut o fată, Ioana IVANIUC, în 1937), **Rachila** IVANIUC, născută în 1904, **Ioan** IVANIUC, născut în 1906, **Ecaterina** IVANIUC, născută în 1907 (măritată cu **Gheorghe Ciornohuz**, au avut o fată, care păstra numele mamei, Veronica IVANIUC, născută în 1934), **Eleana** IVANIUC, născută în 1909 (a avut trei copii din flori: Ştefania IVANIUC, 1930; Rachila IVANIUC, în 1936; Ştefan IVANIUC, în 1943), **Maria** IVANIUC, născută în 1911, **Alexie** IVANIUC, născut în 1914, **Ştefan** IVANIUC, născut în 1916, şi **Elisabeta** IVANIUC, născută în 1922 (a avut un copil din flori, pe Ioan IVANIUC, născut în 1946).

Gavril IVAŞCO, născut în 1859, şi **Matrona MACOVEI**, născută în 1861, au avut 5 copii: **Vasile** IVAŞCO, născut în 1887 (însurat cu **Alexia Voloşeniuc**, născută în 1887, au avut un băiat, Ioan IVAŞCO, în 1910), **George** IVAŞCO, născut în 1889, **Ioan** IVAŞCO, născut în 1891 (avea să se însoare cu

Parascheva Dornean, născută în 1898), **Petru** IVAŞCO, născut în 1900 (însurat cu **Ileana Crăciunaş**, născută în 1901, cu care a avut 2 copii: Minodora IVAŞCO, în 1925; Vasilie IVAŞCO, în 1927), şi **Rachila** IVAŞCO, născută în 1901.

J

Ioan JECALO, născut în 1862, şi **Iftimia DRONIUC**, născută în 1850, au avut 6 copii, trei dintr-o primă căsnicie a Iftimiei, unul din flori şi doi ai lui Ioan Jecalo: **Ştefan** SERGHIE, născut în 1872 (însurat cu **Vaselena Săvuţă**, născută în 1888, au avut trei copii: Maria, în 1908, Eleana, în 1912, şi Eudochia, în 1919), **Alexa** SERGHIE, născut în 1881, **Gavril** SERGHIE, născut în 1883 (însurat cu **Vasilca Droniuc**, născută în 1892, cu care a avut 6 copii: Ştefan SERGHIE, în 1911; Eudochia SERGHIE, în 1915, măritată cu Silvestru Gavrilei, născut în 1906, cu care i-a avut pe Valerian Gavrilei, în 1932, şi pe Maria Gavrilei, în 1934), **George** DRONIUC, născut în 1887, **Eudochia** JECALO, născută în 1891, şi **Vasile** JECALO, născut în 1893 (însurat cu **Eleana Cosinschi**, născută în 1905, cu care a avut 3 copii: Ştefan JECALO, în 1922; Ioan JECALO, în 1925; Dumitru JECALO, în 1927).

Petru JECALO, născut în 1868, şi **Vasilca CECIULEAC**, născută în 1883, au avut 3 copii: **Parasca** JECALO, născută în 1904, **Ioan** JECALO, născut în 1906, şi **Maria** JECALO, născută în 1912 (măritată cu **Adrian Gavrilei**, născut în 1912, au avut un fiu, Ioan Gavrilei, în 1931).

L

Maria LAZĂR a lui Grigore, născută în 1826, a avut doi băieţi din flori, pe **Trifon** LAZĂR, născut în 1852 (însurat cu **Agapia Rebenciuc**, născută în 1847) şi pe **Petru** LAZĂR, născut în 1861 (însurat cu **Ana Lesenciuc**, născută în 1875, cu care a avut-o pe Parascheva LAZĂR, în 1899, măritată cu George Ţâmpău, Parascheva şi George fiind părinţii lui Petrea Ţâmpău, născut în 1937).

Petru a lui Mihai LAZĂR, născut în 1847, şi **Ana CEPELIUC**, născută în 1845, au avut 4 copii: **Irina** LAZĂR, născută în 1870 (a avut trei copii din flori: Maria LAZĂR, în 1895; Dimitrie LAZĂR, în 1896; Ioan LAZĂR, în 1905), **Ilie** LAZĂR, născut în 1880 (însurat cu **Irina Lesenciuc**, născută în 1883, cu care a avut 9 copii: Maria LAZĂR, în 1906; Petru LAZĂR, în 1908; Ioan LAZĂR, în 1910; Maria LAZĂR, în 1910; Michail LAZĂR, în 1911; Ecaterina LAZĂR, în 1912; Alexia LAZĂR, în 1916; Ana LAZĂR, în 1918; Ioan LAZĂR, în 1920), **Ana** LAZĂR, născută în 1883, şi **Ioan** LAZĂR, născut în 1886.

George a lui Mihai LAZĂR, deci fratele lui Petru, născut un an mai târziu, în 1848, şi **Teodosia ŢIPULEAC**, născută în 1845, au avut 5 copii: **Irina** LAZĂR, născută în 1876, **Vasile** LAZĂR, născut în 1880, **Mihai** LAZĂR, născut în 1882 (însurat cu **Vasilca Pentiuc**, născută în 1889, au avut 6 copii: Ioan LAZĂR, în 1909; Dimitrie LAZĂR, în 1912; Grigorie LAZĂR, în 1914; Ioana LAZĂR, în 1923; Teodosia LAZĂR, în 1925; Elisaveta LAZĂR, în 1927), **Petru** LAZĂR, născut în 1885 (însurat cu **Ana Macovei**, născută în 1903), şi **Nicolai** LAZĂR, născut în 1887.

Dumitru a lui Mihai LAZĂR, deci al treilea frate, născut în 1856, şi **Elena SAVUŢA**, născută în 1864, au avut două fete, **Maria** LAZĂR, născută în 1886, şi **Eudochia** LAZĂR, născută în 1888.

Gavril a lui Mihai LAZĂR, deci al patrulea fecior, născut în 1862, şi **Parascheva COSTELIUC**, născută în 1870, au avut 6 copii: **George** LAZĂR, născut în 1890, **Ioan** LAZĂR, născut în 1892, **Vasilca** LAZĂR, născută în 1895, **Alexa** LAZĂR, născut în 1901, **Andrei** LAZĂR, născut în 1904 (însurat cu **Elena Cehren**, născută în 1921, cu care a avut patru copii: Ioan LAZĂR, în 1941; Gheorghe LAZĂR, în 1943; Maria LAZĂR, în 1945; Dumitru, în 1947), şi **Ecaterina** LAZĂR, născut în 1907.

Ioan al lui Gavril LAZĂR, născut în 1851, şi **Ana VALACH**, născută în 1857, au avut 3 copii: **Ilie** LAZĂR, născut în 1880 (însurat cu **Ana Lesenciuc**, născută în 1889, cu care a avut 3 copii: Ioan LAZĂR, în 1912, însurat cu Vasilina Zvareci, născută în 1918, cu care a avut două fete, pe Glicheria, în 1941, şi pe Ana, în 1950; Dumitru LAZĂR, în 1913, însurat cu Maria Valach, născută în 1919, cu care a avut trei copii, pe Glicheria, în 1936, pe Ilie, în 1939, şi pe Gheorghe, în 1940; Maria LAZĂR, în 1915), **Dimitrie** LAZĂR, născut în 1882, şi **Ioana** LAZĂR, născută în 1900.

Petrea lui Gavril LAZĂR, născut în 1864, şi **Eudochia BABELESCIUC**, născută în 1863, au avut un băiat, **Ioan** LAZĂR, născut în 1889. Dintr-o a doua căsnicie, cu **Maria VALACH**, născută în 1892, Petrea lui Gavril Lazăr a avut alţi doi feciori, pe **Vasile** LAZĂR, născut în 1913, şi pe **Toader** LAZĂR, născut în 1921.

Eudochia LAZĂR, născută în 1855, a avut doi copii din flori, pe **George** LAZĂR, născut în 1885 (însurat cu **Maria Burduhos**, născută în 1896, cu care a avut o fată, Parascheva LAZĂR, în 1914), şi **Parascheva** LAZĂR, născută în 1890.

Ioan Simeon LESENCIUC, născut în 1826, şi **Ecaterina BALAHURA**, născută în 1875, au avut o fată, **Maria** LESENCIUC, născută în 1899.

Marfta LESENCIUC, născută în 1829, a avut trei copii din flori: **Agapia** LESENCIUC, născută în 1854 (şi ea a avut un băiat din flori, pe Petru LESENCIUC, în 1884), **Simeon** LESENCIUC, născut în 1862 (însurat cu **Irina Cruşelniţchi**, născută în 1880, cu care a avut doi băieţi, pe Mihail LESENCIUC, în 1908, şi pe Vasilie LESENCIUC, în 1917), şi **Petru** LESENCIUC, născut în 1870 (însurat cu **Agapia Erhan**, născută în 1883, cu care a avut 3 fete: Varvara LESENCIUC, în 1903; Maria LESENCIUC, în 1905; Parascheva LESENCIUC, în 1906).

Iacob a lui Gavril LESENCIUC, născut în 1840, şi **Ioana BODNAR**, născută în 1857.

Toader a lui Gavril LESENCIUC, născut în 1845, şi **Agapia PENTIUC**, născută în 1852, au avut un fiu, **Teodor** LESENCIUC, născut în 1891 (însurat, prima dată, cu **Maria Ţâmpău**, născută în 1899, cu care a avut 4 copii: Veronica LESENCIUC, în 1921; Garofina LESENCIUC, în 1922, care a avut un băiat din flori, Gheorghe, în 1947; Toader LESENCIUC, în 1923; Maria LESENCIUC, în 1924. Din a doua căsătorie, cu **Eudochia Tironiac**, născută în 1903, Toader Lesenciuc a avut alţi 5 copii: Ştefania LESENCIUC, în 1928; Anastasia LESENCIUC, în 1930; Ioan LESENCIUC, în 1933; Petru LESENCIUC, în 1934; Mihai LESENCIUC, în 1942).

Constantin a lui Gavril LESENCIUC, născut în 1853, şi **Irina SAVUŢA**, născută în 1860, au avut 3 copii: **Ioan** LESENCIUC, născut în 1882 (însurat cu **Ecaterina Valach**, născută în 1904), **George** LESENCIUC, născut în 1884, şi **Parascheva** LESENCIUC, născută în 1886.

Petru a lui Mihail LESENCIUC, născut în 1851, şi **Maria VALACH**, născută în 1860, au avut 7 copii: **George** LESENCIUC, născut în 1880, **Ilie** LESENCIUC, născut în 1882, **Vasilca** LESENCIUC, născută în 1889, **Ştefan** LESENCIUC, născut în 1892 (însurat cu **Maria Grămadă**, născută în 1905, cu care a avut 6 copii: Veronica LESENCIUC, în 1921; Gheorghie LESENCIUC, în 1923; Ştefania LESENCIUC, în 1925; Maria LESENCIUC, în 1926; Minodora LESENCIUC, în 1927; Teodora LESENCIUC, în 1931), **Pentelei** LESENCIUC, născut în 1894, **Ana** HRENIUC, născută în 1904 (Maria 1922, Vasililina 1923, Petru 1925, Constantin 1927, Ion 1930, Maria 1932, Mihai 1934, Gheorghe 1937, Iftimia 1939 şi Ilie 1942), şi **Parascheva** LESENCIUC, născută în 1899.

George LESENCIUC, născut în 1872 (însurat cu **Maria Macovei**, născută în 1878**,** cu care a avut 12 copii: Petru LESENCIUC, în 1899; Ioan LESENCIUC, în 1901, însurat cu Maria Polocan, născută în 1903, cu care i-a avut pe Mihail, în 1924, Ştefania, în 1932, Parascheva, în 1934, Maria, în 1937, şi Elisaveta, în 1942; Agapia LESENCIUC, în 1903; Maria LESENCIUC, în 1905; Eudochia LESENCIUC, în 1907; Vasilie LESENCIUC, în 1908, însurat cu Eudochia Spetco, născută în 1915, cu care i-a avut pe Vaselina, în 1934, Adrian, în 1936, Rachira, în 1938, Elisaveta, în 1940, Vasili, în 1942, şi Glicheria, în 1949; Alexie LESENCIUC, în 1911; Teodor LESENCIUC, în 1913; George LESENCIUC, în 1915; Elena LESENCIUC, în 1917; Elisaveta LESENCIUC, în 1919; Ioana LESENCIUC, în 1925), **Eudochia** LESENCIUC, născută în 1881, **Nicolaiu** LESENCIUC, născut în 1882, **Pentelei** LESENCIUC, născut în 1884 (însurat

cu **Ana Hreniuc**, născută în 1904, cu care a avut 10 copii: Maria LESENCIUC, în 1922; Vasilina LESENCIUC, în 1923; Petru LESENCIUC, în 1925; Constantin LESENCIUC, în 1927; Ioan LESENCIUC, în 1930; Maria LESENCIUC, în 1932; Mihai LESENCIUC, în 1934; Gheorghe LESENCIUC, în 1937; Iftimia LESENCIUC, în 1939; Ilie LESENCIUC, în 1942), **Mihail** LESENCIUC, născut în 1886 (însurat cu **Parasca MACOVEI**, născută în 1896, cu care a avut 7 copii: Maria LESENCIUC, în 1921; Ioan LESENCIUC, în 1922, însurat cu Minodora Cehren, născută în 1927, cu care a avut doi băieţi, pe Mihai, în 1948, şi pe Vasile, în 1949; Maria LESENCIUC, în 1924; Petru LESENCIUC, în 1926; Ioana LESENCIUC, în 1929; Pentelei LESENCIUC, în 1933; Niculai LESENCIUC, în 1939), **Constantin** LESENCIUC, născut în 1890, **Parascheva** LESENCIUC, născută în 1892 (a avut o fată din flori, Irina LESENCIUC, în 1916), **George** LESENCIUC, născut în 1895 (însurat cu **Maria Macovei**, cu care a avut 2 băieţi: Gheorghie LESENCIUC, în 1915, însurat cu Ştefania Valach, născută în 1925, cu care a avut un fiu, Valerian, născut în 1949; Vasile LESENCIUC, în 1922, însurat cu Glicheria Lazăr, născută în 1924, cu care a avut trei copii: Rodica, în 1948, Adrian, în 1949, şi Ilie, în 1949), **Elena** LESENCIUC, născută în 1897, şi **Gavril** LESENCIUC, născut în 1900 (însurat cu **Teodora Macovei**, născută în 1904, cu care a avut un fecior, Teodor LESENCIUC, în 1926).

Iacob a lui Mihail LESENCIUC, născut în 1854, şi **Eudochia COSTELIUC**, născută în 1863, au avut 9 copii: **Maria** LESENCIUC, născută în 1881, **Ioan** LESENCIUC, născut în 1883 (însurat cu **Parascheva Valach**, născută în 1892, cu care a avut un băiat, Gheorghie LESENCIUC, în 1911, şi o fată, Eufrosina LESENCIUC, în 1913), **Dimitrie** LESENCIUC, născut în 1884 (însurat cu **Ana Macovei**, născută în 1893, cu care a avut 13 copii: Vasile LESENCIUC, în 1911; Gheorghie LESENCIUC, în 1912; Ilie LESENCIUC, în 1913; Ioana LESENCIUC, în 1915; Ilie

LESENCIUC, în 1924, însurat cu Rachira, născută în 1922, cu care i-a avut pe Vasile, în 1947, şi pe Amelia, în 1948; Rachila LESENCIUC, în 1927; Petru LESENCIUC, în 1930; Ion LESENCIUC, în 1932; Ioan LESENCIUC, în 1933; Eugenia LESENCIUC, în 1935; Glicheria LESENCIUC, în 1939; Ioan LESENCIUC, în 1940; Vasili LESENCIUC, în 1941), **Agapia** LESENCIUC, născută în 1889 (a avut un băiat din flori, Valerian LESENCIUC, în 1924, însurat cu Ecaterina Macovei, născută în 1929, cu care a avut-o pe Maria, în 1946), **Teodor** LESENCIUC, născut în 1892, **Ilie** LESENCIUC, născut în 1893, **Parascheva** LESENCIUC, născută în 1898, **Ecaterina** LESENCIUC, născută în 1900 (a avut doi copii din flori, pe Elena LESENCIUC, în 1923, şi pe Dimitrie LESENCIUC, în 1924), şi **Irina** LESENCIUC, născută în 1903.

Ioan LESENCIUC, născut, ca şi nevasta lui, **Parasca MACOVEI**, în 1853, a avut 4 fete: **Ana** LESENCIUC, născută în 1875, **Irina** LESENCIUC, născută în 1883, **Ioana** LESENCIUC, născută în 1887, şi **Maria** LESENCIUC, născută în 1889 (a avut un băiat din flori, pe Vasile LESENCIUC, născut în 1905).

Grigorie LESENCIUC, născut în 1860, şi **Eudochia MACOVEI**, născută în 1858, au avut doi copii ai Eudochiei dintr-o căsnicie anterioară cu Ion Buhaleac, pe **Teodor** BUHALEAC, născut în 1881, şi pe **Dimitrie** BUHALEAC, născut în 1883.

Maxim LESENCIUC, cu data naşterii nemenţionată, şi **Irina DOBOŞ**, născută în 1867, au avut trei copii: **Maria** LESENCIUC, născută în 1891, **George** LESENCIUC, născut în 1893, şi **Eudochia** LESENCIUC, născută în 1895.

Elena lui Iacob LEUŞTEAN, născută în 1826, a avut doi gemeni din flori, în 1866, pe **Dimitrie** LEUŞTEAN (însurat cu

Vasilina Haleţa, născută în 1893, cu care a avut două fete, pe Rachela LEUŞTEAN, în 1915, şi pe Maria LEUŞTEAN, în 1916) şi pe **Anastasia** LEUŞTEAN (care a avut, mai întâi o fată cu tată cunoscut, pe Eudochia DRONIUC, născută în 1890, apoi trei fete care îi poartă numele, Vasilca LEUŞTEAN, în 1892, Maria LEUŞTEAN, în 1894, şi Agapia LEUŞTEAN, în 1902).

Valerian a lui Petru LEUŞTEAN, născut în 1920, şi **Minodora COSINSCHI**, născută în 1924, sunt înregistraţi în vechea Condică parohială a comunei Breaza cu un fecior, **Iulian** LEUŞTEAN, născut în 1946.

Costan LEUŞTEAN, născut în 1881, şi **Ana COJOCAR**, născută în 1887, au avut 6 copii: **Ioan** LEUŞTEAN, născut în 1908 (însurat cu **Ana Valah**, născută în 1907), **Petru** LEUŞTEAN, născut în 1911, **Georgie** LEUŞTEAN, născut în 1912, **Vasilie** LEUŞTEAN, născut în 1914, **Ioana** LEUŞTEAN, născută în 1919, şi **Gheorghie** LEUŞTEAN, născut în 1923.

Vasile a lui Ştefan LISACOVICI, născut în 1876, şi **Ecaterina SAVUŢA**, născută în 1882, au avut 9 copii: **Gherasim** LISACOVICI**,** născut în 1901 (însurat cu **Elena Polochan**, născută în 1897, cu care a avut trei fete: Ioana LISACOVICI, în 1926, Victoria LISACOVICI, în 1927, şi Viorica LISACOVICI, în 1929), **Ioan** LISACOVICI**,** născut în 1902 (însurat cu **Victoria Holuţă**, născută în 1903, cu care a avut 5 copii: Ştefan LISACOVICI, în 1926; Adrian LISACOVICI, în 1928; Filomica LISACOVICI, în 1933; Vera LISACOVICI, în 1937; Ioan LISACOVICI, în 1939), **Eleana** LISACOVICI**,** născută în 1903, **Parascheva** LISACOVICI**,** născută în 1905, **Vasile** LISACOVICI**,** născut în 1907, **Ana** LISACOVICI**,** născută în 1908, **George** LISACOVICI**,** născut în 1915, **Michail** LISACOVICI**,** născut în 1916, şi **Eufrosina** LISACOVICI**,** născută în 1920.

Atanasiu LISCA, născut în 1855, şi **Eudochia LUCAN**, născută în 1857, au avut doi feciori, pe **Iftemie** LISCA, născut în 1881, şi pe **Leon** LISCA, născut în 1883.

Petru LISCA, născut în 1860, şi **Parasceva CALENIUC**, născută în 1867, au avut două fete, **Maria** LISCA, născută în 1886, şi **Elena** LISCA, născută în 1889.

Maria lui Grigori LISCA, născută în 1864, a avut 4 copii din flori: **Vasilca** LISCA, născută în 1885, **Casandra** LISCA, născută în 1888, **Axenia** LISCA, născută în 1889 (şi ea a avut 3 copii din flori: George LISCA, în 1916; Eudochia LISCA, în 1916; Vasili LISCA, în 1942), şi **Vasile** LISCA, născută în 1899.

George a lui Grigore LISCA, născut în 1876, şi **Parascheva HOJDA**, născută în 1883, au avut o fată, **Vasilca** LISCA, născută în 1900.

Ştefan LIŢU, născut în 1877, şi **Ecaterina URSACHI**, născută în 1879, au avut 9 copii: **Ioan** LIŢU, născut în 1900 (însurat cu **Eughenia Nemţan**, născută în 1902, cu care a avut 11 copii: Viorica LIŢU, în 1926; Victoria LIŢU, în 1928; Ştefan LIŢU, în 1929; Aurora LIŢU, în 1931; Silvia LIŢU, în 1934; Vera LIŢU, în 1935; Dumitru LIŢU, în 1937; Mihai LIŢU, în 1939; Viorel LIŢU, în 1941; Maria LIŢU, în 1943; Oltea LIŢU, în 1945), **Mihai** LIŢU, născut în 1902, **Maria** LIŢU, născută în 1903, **Vasile** LIŢU, născut în 1905, **Ştefania** LIŢU, născută în 1908, **Dimitrie** LIŢU, născut în 1909 (însurat cu **Casandra Ursescu**), **Reveca** LIŢU, născută în 1911, **George** LIŢU, născut în 1914, şi **Parasca** LIŢU, născută în 1936.

Alexa LOBA, născut în 1847, a avut, într-o primă căsătorie, cu soţia nenominalizată în Condica parohială, doi băieţi, **George** LOBA, născut în 1884 (însurat cu **Ioana Macovei**, cu

care l-a avut pe Ioan LOBA, în 1908), şi **Vasile** LOBA, născut în 1888, apoi, dintr-o a doua căsnicie, cu **Titiana COSEICIUC**, născută în 1878, a mai avut 5 copii: **Dimitrie** LOBA, născut în 1897, **Teodor** LOBA, născut în 1902, **Eudochia** LOBA, născută în 1902, **Mihai** LOBA, născut în 1903, şi **Vaselena** LOBA, născută în 1904.

Ilie LOBA, născut în 1851, a avut trei copii: **Parascheva** LOBA, născută în 1882, **Alexia** LOBA, născută în 1884, şi **Irina** LOBA, născută în 1886.

Ştefan LUCAŞCIUC, născut în 1845, şi **Parascheva POLENCIUC**, născută în 1853, au avut 4 copii: **Grigorie** LUCAŞCIUC, născut în 1882 (însurat cu **Vasilca Malarciuc**, născută în 1886, cu care a avut trei copii: Vasile LUCAŞCIUC, în 1909; Eufrosina LUCAŞCIUC, în 1911; Michail LUCAŞCIUC, în 1914), **Irina** LUCAŞCIUC, născută în 1885, **Toader** LUCAŞCIUC, născut în 1888, şi **Ioan** LUCAŞCIUC, născut în 1892.

Vasile a lui Grigore LUCESCU, născut în 1909, şi **Rachila ERHAN**, născută în 1913, au avut 3 copii: **Radu-Dumitru** LUCESCU, născut în 1939, **Elena** LUCESCU, născută în 1944, şi **Virginia** LUCESCU, născută în 1946.

Ştefan LUCIEC, născut în 1836, şi **Vasilena CECIULEAC**, născută în 1847, au avut o fată, **Maria** LUCIEC, născută în 1870 (a avut o fată din flori, Alexia, în 1891), şi un băiat, **Dimitrie** LUCIEC, născut în 1887.

M

Elena lui Gavril MACOVEI, născută în 1829, a avut 5 copii din flori: **Pelaghia** MACOVEI, născută în 1861 (măritată cu **Ioan Misiuc**, născut în 1874, cu care a avut doi copii, pe Ilie, în 1898, şi pe Constantin, în 1898), **Dimitrie** MACOVEI, născut în 1886, **Ioana** MACOVEI, născută în 1889, **Mihaiu** MACOVEI, născut în 1891, şi **Eudochia** MACOVEI, născută în 1898.

George a lui Nichita MACOVEI, născut în 1830, cu nevasta nemenţionată în Condica parohială, a avut doi copii, pe **Ioan** MACOVEI, născut în 1854 (însurat cu **Ana Valach**, născută în 1864, cu care a avut trei copii: Alexa MACOVEI, născut în 1899, însurat cu Parascheva Valach, cu care i-a avut pe Zenovia, în 1931, Maria, în 1932, Victoria, în 1834, Eugenia, în 1936, Parasca, în 1939, şi Ioana, în 1941; Rachila MACOVEI, născută în 1907; George MACOVEI, în 1908), şi **Costan SCURHAN**, copil de suflet, născut în 1864.

Elena MACOVEI, născută în 1832, a avut trei copii din flori: **Petrea** MACOVEI, născut în 1861 (însurat cu **Eudochia Macovei**, născută în 1866, cu care a avut doi copii: Andrei MACOVEI, în 1888, însurat cu Parascheva Macovei, născută în 1891, cu care i-a avut pe Ioana, în 1912, Ana, în 1914, Constantin, în 1919, Petru, în 1921, George, în 1922, Constantin, în 1922, Vasile, în 1925, şi Elisaveta, în 1927; Vasilca MACOVEI, născută în 1896), **Onufrei** MACOVEI, născut în 1862, **Elena** MACOVEI, născută în 1863 (a avut o fată din flori, Ana MACOVEI, în 1890).

Alexa MACOVEI, născut în 1833, și **Irina VOLOȘENIUC**, născută în 1835, au avut 10 copii: **Maria** MACOVEI, născută în 1856 (a avut o fată din flori, Axenia VOLOȘENIUC, născută în 1885 și măritată cu Michail Andrețuleac, născut în 1883), **Pentelei** MACOVEI, născut în 1857 (însurat cu **Maria Valach**, cu care a avut un fecior, Grigorie MACOVEI, născut în 1884, însurat cu Agapia Voloșeniuc, născută în 1885, cu care a avut 9 copii: Ioana, în 1907; Maria, în 1909; Ilie, în 1911, însurat cu Rachira Țicaleac, născută în 1914, cu care i-a avut pe Maria, în 1939, pe Gheorghe, în 1941, și pe Elisaveta, în 1941; Parascheva, în 1931; Ana, în 1915, care a avut o fată din flori, Saveta, în 1937; Ioan, în 1921; George, în 1922; Vasilena, în 1923; Elena, în 1925), **Precob** MACOVEI, născut în 1866 (însurat cu **Varvara Buta**, născută în 1869, cu care a avut 11 copii: Ioan MACOVEI, în 1889; Toader MACOVEI, în 1892; Maria MACOVEI, în 1893; Ioana MACOVEI, în 1895; Elena MACOVEI, în 1899; Axenia MACOVEI, în 1899; Petru MACOVEI, în 1901; Dimitrie MACOVEI, în 1902; Mihai MACOVEI, 1904; Ana MACOVEI, în 1907; Ecateriana MACOVEI, în 1908), **George** MACOVEI, născut în 1866 (însurat cu **Maria Lucasciuc**, născută în 1873, au avut 7 copii: Constantin MACOVEI, născut în 1893, însurat cu Ioana Macovei, născută în 1907, cu care i-a avut pe Aurelian, în 1925, Ioan, în 1926, George, în 1927, Ștefania, în 1928, Maria, în 1929, Mihai, în 1930, Filimon, în 1932, Gheorghe, în 1934, Valerian, în 1936, Octavian, în 1940, și Radu, în 1947; Andrei MACOVEI, născut în 1898, însurat cu Rachila Țîmpău, născută în 1899, cu care i-a avut pe Gheorghe, în 1923, Ioan, în 1924, Filaret, în 1926, Viorica, în 1927, Filaret, în 1930, Glicheria, în 1936, și Dumitru, în 1938; Toader MACOVEI, născut în 1900, însurat cu Maria Droniuc, cu care i-a avut pe Nistor, în 1927, Vasilina, în 1928, Rosalia, în 1930, și Varvara, în 1932; Ioan MACOVEI, născut în 1904; Ioana MACOVEI, născută în 1905; Vasilca MACOVEI, născută în 1907; Dimitrie MACOVEI, născut în 1910, însurat cu Ioana Grămadă,

născută în 1910, cu care i-a avut pe Filaret, în 1931, Traian, în 1934, Dionisie, în 1936, Ioan, în 1941, Aurica, în 1945, şi Minodora, în 1949), **Ioan** MACOVEI, născut în 1883 (însurat cu **Ioana Macovei**, 1897, cu care a avut-o pe Varvara MACOVEI, în 1921), **Grigori** MACOVEI, născut în 1884, **Ana** MACOVEI, născută în 1887 (a avut o fată din flori, Parascheva MACOVEI, născută în 1909), **Onufrei** MACOVEI, născut în 1871 (însurat cu **Vasilca Ţintovici**, cu care a avut 3 copii: Ioan MACOVEI, născut în 1899, însurat cu Ecaterina Macovei, cu care i-a avut pe Gheorghie, în 1925, Varvara, în 1926, Vasilina, în 1928, Eudochia, în 1929, Vasile, în 1931, şi Ioan, în 1934; Constantin MACOVEI, născut în 1902; Ştefan MACOVEI, născut în 1903, însurat cu Eufrosina Droniuc, născută în 1906, cu care i-a avut pe Toader, în 1927, Nistor, în 1928, Veronica, în 1929, Toader, în 1931, şi Adrian, în 1932), **Alexa** MACOVEI, născut în 1890 (în Condica parohială nu-i este menţionată nevasta, cu care a avut 4 copii: Grigore MACOVEI, în 1892; Parascheva MACOVEI, în 1894; Ioana MACOVEI, în 1897; Maria MACOVEI, în 1902), **Alexa** MACOVEI, născut în 1890 (însurat cu **Veronica Scurhan**, născută 1899, cu care i-a avut pe Eudochia MACOVEI, în 1920, Niculai MACOVEI, în 1921, şi Victoria MACOVEI, în 1923).

Vasile MACOVEI, născut în 1834, şi **Ana MACOVEI**, născută în 1834, au avut 3 copii: **Ioan** MACOVEI, născut în 1859 (însurat cu **Maria Cucutiec**, născută în 1865, cu care a avut 14 copii: Vasile MACOVEI, născut în 1884, însurat cu Eudochia Lesenciuc, născută în 1895, cu care i-a avut pe Maria, în 1914, George, în 1916, Maria, în 1917, Nicolai, în 1919, şi Alexie, în 1921; George MACOVEI, născut în 1885; Petru MACOVEI, născut în 1886, însurat cu Irina Macovei, născută în 1890, cu care i-a avut pe Vasilina, în 1914, Ioan, în 1917, Ilarion, în 1918, Minodora, în 1919, Nicolai, în 1920, Petru, în 1922, Glicheria, în 1924, Aurelian, în 1925, Aristide, în 1927,

Aglaia, în 1929, Virginia, în 1931, şi Aglaia, în 1933; Eudochia MACOVEI, născută în 1888; Nicolai MACOVEI, născut în 1889, însurat cu Ana Cepeliuc, născută în 1899; Pelaghia MACOVEI, născută în 1891, care a avut un copil din flori, Vasile, în 1917; Dimitrie MACOVEI, născut în 1892; Timotei MACOVEI, născut în 1894; Mihail MACOVEI, născut în 1896, însurat cu Maria Macovei, născută în 1914, cu care i-a avut pe Ştefania, în 1931, Mihai, în 1934, Dumitru, în 1936, şi Glicheria, în 1939; Teodor MACOVEI, născut în 1899, însurat cu Vasilina Darie, născută în 1905; Parascheva MACOVEI, născută în 1900; Constantin MACOVEI, născut în 1903; Ilie MACOVEI, născut în 1905; Ieremie MACOVEI, născut în 1907), **Grigorie** MACOVEI, născut în 1861 (însurat cu **Varvara Macovei**, născută în 1867, cu care a avut 10 copii: Vasilca MACOVEI, născută în 1887; Maria MACOVEI, născută în 1891; Eudochia MACOVEI, născută în 1895, care a avut o fată din flori, Elena, în 1917; Ecaterina MACOVEI, născută în 1896; Ilie MACOVEI, născut în 1899, însurat cu Parasca Macovei, născută în 1900, cu care i-a avut pe Petru, în 1928, Ecaterina, în 1929, Ştefania, în 1931, Eugenia, în 1934, Ştefan, în 1937, şi Maria, în 1939; Ioan MACOVEI, născut în 1902; Teodora MACOVEI, născută în 1904; Ioana MACOVEI, născută în 1908; Eleana MACOVEI, născută în 1911; Petru MACOVEI, născut în 1919), **Costan** MACOVEI, născut în 1871 (însurat cu **Ana Caleniuc**, născută în 1875, cu care a avut 6 copii: Parascheva MACOVEI, născută în 1896; Ioan MACOVEI, născut în 1899; Ioana MACOVEI, născută în 1901; Maria MACOVEI, născută în 1904; Eudochia MACOVEI, născută în 1907; Petru MACOVEI, născut în 1909, însurat cu Parascheva Valach, născută în 1892, cu care i-a avut pe Ioan, în 1923, Parascheva, în 1933, Maria, în 1938, şi Elisaveta, în 1939).

Eudochia lui Timofti MACOVEI, născută în 1834, a avut un băiat din flori, **Andrei** MACOVEI, născut în 1888 (însurat cu **Parascheva Spoială**, născută în 1891, cu care a avut 11 copii:

Ioana MACOVEI, în 1912; Ana MACOVEI, în 1914; Petru MACOVEI, în 1921; George MACOVEI, în 1922; Constantin MACOVEI, în 1922; Dimitrie MACOVEI, în 1923; Vasili MACOVEI, în 1925; Elisaveta MACOVEI, în 1927; Ioan MACOVEI, în 1928; Ştefania MACOVEI, în 1930; Ştefania MACOVEI, în 1933).

Atanasie MACOVEI, născut în 1835, şi **Matrona MACOVEI**, născută în 1835, au avut 2 feciori: **Ioan** MACOVEI, născut în 1850 (însurat cu **Teodora Savuţa**, născută în 1869, cu care a avut 5 copii: Petru MACOVEI, născut în 1891, însurat cu Maria Macovei, născută în 1891, cu care i-a avut pe Ioan, în 1921, Vasilina, în 1923, Gheorghie, în 1925, Dimitrie, în 1928, Ioan, în 1931, Vasile, în 1932, şi Ilie, în 1938; Ana MACOVEI, născută în 1893; Eudochia MACOVEI, născută în 1893; Michail MACOVEI, născut în 1911; Ecaterina MACOVEI, născută în 1913), **Teodor** MACOVEI, născut în 1872 (însurat cu **Maria Cojocar**, născută în 1878, cu care a avut 9 copii: George MACOVEI, născut în 1901; Teodor MACOVEI, născut în 1903, însurat cu Vasilena Macovei, născută în 1908, cu care i-a avut pe Ioan, în 1930, George, în 1932, Constantin, în 1934, Vasili, în 1936, Filaret, în 1940, Marin, în 1945, şi Ştefan, în 1947; Ana MACOVEI, născută în 1904; George MACOVEI, născut în 1907; Ilie MACOVEI, născut în 1909, Petru MACOVEI, născut în 1912; Vasile MACOVEI, născut în 1913; Ilie MACOVEI, născut în 116, însurat cu Ioana Harasemiuc, născută în 1920, cu care a avut o fată, Victoria, în 1949; Mihai MACOVEI, născut în 1919).

Dumitru MACOVEI, născut în 1836, şi **Domnica MACOVEI**, născută în 1836, au avut un fecior, **George** MACOVEI, născut în 1862 (însurat cu **Vasilca Sîrghie**, născută în 1868, cu care a avut 7 copii: Ioan MACOVEI, născut în 1890; Maria MACOVEI, născută în 1895; Ana MACOVEI, născută în 1898; Varvara MACOVEI, născută în 1902; Nicolai MACOVEI,

născut în 1903; Elena MACOVEI, născută în 1905; Ioana MACOVEI, născută în 1906).

George a lui Vasile MACOVEI, născut în 1844, şi **Ioana MACOVEI**, născută în 1844, au avut 5 copii: **Dumitru** MACOVEI, născut în 1867 (însurat cu **Agapia Savuţa**, născută în 1876, cu care a avut 7 copii: Toader MACOVEI, născut în 1898; Ioan MACOVEI, născut în 1900; Constantin MACOVEI, născut în 1902; Mihai MACOVEI, născut în 1903; George MACOVEI, născut în 1908; Ioana MACOVEI, născută în 1909; Ilie MACOVEI, născut în 1911), **Ilie** MACOVEI, născut în 1879, **Alexa** MACOVEI, născut în 1882, **Ana** MACOVEI, născută în 1883, şi **Ioan** MACOVEI, născut în 1885.

Dimitrie a lui Vasile MACOVEI, născut în 1846, şi **Maria PENTIUC**, născută în 1848, au avut 6 copii: **Ioan** MACOVEI, născut în 1880 (însurat cu **Ecaterina Chîrmaci**, născută în 1880, cu care a avut 4 copii: Ilie MACOVEI, născut în 1905, însurat cu Maria Moisa, născută în 1930, cu care i-a avut pe Vasile, în 1930, Aurelia, în 1933, Victoria, în 1936, Vichentie, în 1938, Zivovia, în 1941, Nistor, în 1944, şi Reveca, în 1946; Dimitrie MACOVEI, născut în 1910, însurat cu Parascheva Poliec, născută în 1909, cu care i-a avut pe Toader, în 1933, pe Vasili, în 1937, şi pe Maria, în 1945; Mihai MACOVEI, născut în 1913, cu nevasta neconsemnată în Condica parohială, dar care a avut un fiu, Costan, în 1915), **George** MACOVEI, născut în 1882, **Teodosia** MACOVEI, născută în 1886, **Alexa** MACOVEI, născut în 1888, **Ioana** MACOVEI, născută în 1890, şi **Pelaghia** MACOVEI, născută în 1894.

Mihail a lui Iacob MACOVEI, născut în 1848, însurat cu **Titiana ŞESUREAC**, născută în 1856, au avut 10 copii: **Ioan** MACOVEI, născut în 1879, **George** MACOVEI, născut în 1883 (însurat cu **Ecaterina Macovei**, născută în 1889, cu care a avut

6 copii: Vasilca MACOVEI, născută în 1908; Vasile MACOVEI, născut în 1910; Eudochia MACOVEI, născută în 1911; Grigorie MACOVEI, născut în 1914; Ieremie MACOVEI, născut în 1019; George MACOVEI, născut în 1923, însurat cu Victoria Hojda, născută în 1929), **Ana** MACOVEI, născută în 1884, **Alexa** MACOVEI, născut în 1886, **Anastasia** MACOVEI, născută în 1887, **Constantin** MACOVEI, născut în 1892 (însurat cu **Varvara Turenschi**, născută în 1889, cu care a avut două fete, pe Eleana MACOVEI, în 1943, şi pe Ioana MACOVEI, în 1944), **Petru** MACOVEI, născut în 1895 (însurat cu **Maria Caleniuc**, născută în 1902, cu care a avut 4 copii: Ioan MACOVEI, născut în 1921; Mihail MACOVEI, născut în 1924; Ecaterina MACOVEI, născută în 1928; Elisabeta MACOVEI, născută în 1927), **Ieremie** MACOVEI, născut în 1897, **Agapia** MACOVEI, născută în 1897, şi **Andrei** MACOVEI, născut în 1900.

George a lui Precob MACOVEI, născut în 1850, şi **Elena CRUŞELNIŢCHI**, născută în 1850, au avut 8 copii: **Vasile** MACOVEI, născut în 1880, **Petru** MACOVEI, născut în 1882, **Parascheva** MACOVEI, născută în 1884, **Maria** MACOVEI, născută în 1888, **Irina** MACOVEI, născută în 1890, **Eudochia** MACOVEI, născută în 1892, **Alexia** MACOVEI, născută în 1896, şi **Dimitrie** MACOVEI, născut în 1917.

Onufrei a lui Precob MACOVEI, născut în 1854, şi **Eudochia LESENCIUC**, născută în 1861, au avut 6 copii: **Ioan** MACOVEI, născut în 1879 (însurat cu **Nastasia Hojda**, născută în 1887, cu care a avut un băiat, Petre MACOVEI, născut în 1904), **Ecaterina** MACOVEI, născută în 1883, **Ştefan** MACOVEI, născut în 1884 (însurat cu **Elisaveta Rusan**, născută în 1896, cu care a avut 5 copii: Vasilie MACOVEI, născut în 1917; George MACOVEI, născut în 1924; Michail MACOVEI, născut în 1926; Constantin MACOVEI, născut în 1928; Vasilina MACOVEI, născută în 1931), **Dimitrie** MACOVEI, născut în 1889 (însurat

cu **Varvara Lesenciuc**, născută în 1903, cu care a avut 3 copii: Nistor MACOVEI, născut în 1922; Maria MACOVEI, născută în 1922, care a avut o fată din flori, Eleonora, în 1946; Elisaveta MACOVEI, născut în 1924), **Constantin** MACOVEI, născut în 1892, şi **Ioana** MACOVEI, născută în 1896.

Dumitru a Frăsinei MACOVEI, născut în 1855, şi **Titiana VALAH**, născută în 1860, au avut 4 copii: **Mihail** MACOVEI, născut în 1883 (însurat cu **Odochia Macovei**, născută în 1888, cu care a avut o fată, Maria MACOVEI, născută în 1918), **Ignat** MACOVEI, născut în 1889, **Maria** MACOVEI, născută în 1892, şi **Mihail** MACOVEI, născut în 1895.

Mihai a lui Iosif MACOVEI, născut în 1855, şi **Maria PENTIUC**, născută în 1863, au avut 3 copii: **Dimitrie** MACOVEI, născut în 1888 (însurat cu **Maria Darie**, născută în 1902, cu care a avut 4 copii: Ioana MACOVEI, născută în 1921; Petru MACOVEI, născut în 1923; Eudochia MACOVEI, născută în 1925; Eufrosina MACOVEI, născută în 1925), **Petru** MACOVEI, născut în 1893, şi **Elena** MACOVEI, născută în 1895.

Ştefan a lui Precob MACOVEI, născut în 1861, şi **Maria REBENCIUC**, născut în 1867, au avut 12 copii: **Nastasia** MACOVEI, născută în 1884, **Ioana** MACOVEI, născută în 1888, **Mihaiu** MACOVEI, născut în 1890 (însurat cu **Ecaterina Lesenciuc**, născută în 1897), **Vasile** MACOVEI, născut în 1893 (însurat cu **Maria Savuţa**, născută în 1899, cu care a avut 2 copii: Elisaveta MACOVEI, născută în 1921, măritată cu Petru Cobiliţă, cu care a avut un băiat, Aurelian Cobiliţă, născut în 1946; George MACOVEI, născut în 1923), **Teodor** MACOVEI, născut în 1896, **Eudochia** MACOVEI, născută în 1897, **Ioan** MACOVEI, născut în 1900, **Anna** MACOVEI, născută în 1903, **Petru** MACOVEI, născut în 1909, **George** MACOVEI, născut în

1912, **Maria** MACOVEI, născută în 1914, **Georgie** MACOVEI, născut în 1915 (însurat cu **Eudochia Cojocar**, cu care a avut 6 copii: Nastasia MACOVEI, născută în 1937; Maria MACOVEI, născută în 1938; Paraschiva MACOVEI, născută în 1939; Elisaveta MACOVEI, născută în 1944; Ştefan MACOVEI, născut în 1947; Ştefania MACOVEI, născută în 1948).

Mihai a lui Precob MACOVEI, născut în 1904, şi **Iftimia ŢÎMPĂU**, născută în 1914: au avut 4 fete: **Victoria** MACOVEI, născută în 1931; **Varvara** MACOVEI, născută în 1934; **Eugenia** MACOVEI, născută în 1935; **Parasca** MACOVEI, născută în 1938.

Ştefan a lui Petru MACOVEI, născut în 1865, şi **Irina VAUCIUC**, născută în 1871, au avut 12 copii: **Petru** MACOVEI, născut în 1889, **Ana** MACOVEI, născută în 1890, **Parascheva** MACOVEI, născută în 1891, **Mihail** MACOVEI, născut în 1893 (însurat cu **Ioana Valach**, născută în 1898, cu care a avut doi feciori: Ştefan MACOVEI, născut în 1921; Dimitrie MACOVEI, născut în 1924), **Mihail** MACOVEI, născut în 1893 (însurat cu **Ecaterina Lesenciuc**, născută în 1900, cu care avut 6 copii: Aglaia MACOVEI, născută în 1929; Ştefania MACOVEI, născută în 1929; Traian MACOVEI, născut în 1931; Ioan MACOVEI, născut în 1934; Eughenia MACOVEI, născută în 1937; Maria MACOVEI, născută în 1940), **Ecaterina** MACOVEI, născută în 1897 (a avut 6 copii din flori: Ioana MACOVEI, născută în 1918; Elena MACOVEI, născută în 1920; Vasilca MACOVEI, născută în 1924; George MACOVEI, născut în 1926; Maria MACOVEI, născută în 1932; Ioan MACOVEI, născut în 1934), **Grigorie** MACOVEI, născut în 1899, **George** MACOVEI, născut în 1902 (însurat cu **Ioana Valach**, născută în 1910, cu care a avut 8 copii: Ghiorghie MACOVEI, născut în 1928; Petru MACOVEI, născut în 1929; Mihai MACOVEI, născut în 1934;

Dumitru MACOVEI, născut în 1935; Dimitrie MACOVEI, născut în 1938; Aglaia MACOVEI, născută în 1942; Ioan MACOVEI, născut în 1947; Rodica MACOVEI, născută în 1949), **Pentelei** MACOVEI, născut în 1903, **Eudochia** MACOVEI, născută în 1904 (a avut doi copii din flori: Maria MACOVEI, născută în 1930; Petru MACOVEI, născut în 1933), **Precop** MACOVEI, născut în 1906 (însurat cu **Paraschiva Hojda**, născută în 1914, cu care a avut 6 copii: Nistor MACOVEI, născut în 1935; Gheorghe MACOVEI, născut în 1938; Dumitru MACOVEI, născut în 1941; Ioana MACOVEI, născută în 1944; Eufrosina MACOVEI, născută în 1946; Ioan MACOVEI, născut în 1949), **Vasile** MACOVEI, născut în 1910.

Nicolaiu MACOVEI, născut în 1862, şi **Ana LAZĂR**, născută în 1866, nu sunt menţionaţi în Condica parohială a comunei Breaza cu urmaşi.

Iganat a lui Iosif MACOVEI, născut în 1868, şi **Parascheva REBENCIUC**, născută în 1868, au avut 2 copii: **Eudochia** MACOVEI, născută în 1889 (măritată cu **Alexa G. Macovei**, născut în 1882, cu care a avut 6 copii: Vasilca MACOVEI, născută în 1908; Parascheva MACOVEI, născută în 1910; George MACOVEI, născut în 1913; Ecaterina MACOVEI, născută în 1915; Rachira MACOVEI, născută în 1922; Vasilina MACOVEI, născută în 1928) şi **Mihail** MACOVEI, născut în 1890 (însurat cu **Alexia Voloşeniuc**, născută în 1889, cu care a avut o fată, Vaselena MACOVEI, născută în 1914).

Maria, văduva lui GRIGORIE MACOVEI, născută în 1848, a avut doi feciori: **Ioan** MACOVEI, născut în 1875 (însurat cu **Parascheva Loba**, născută în 1882, cu care a avut 5 copii: Vasile MACOVEI, născut în 191; Mihai MACOVEI, născut în 1903; Ecaterina MACOVEI, născută în 1905; Vasile MACOVEI, născut în 1906; Eudochia MACOVEI, născută în 1908, măritată

cu Ioan Macovei, născut în 1904, cu care i-a avut pe Atanasie, în 1929, Ioan, în 1931, şi Minodora, în 1942) şi **Mihail** MACOVEI, născut în 1880.

Simion MACOVEI, născut în 1828, şi **Eudochia MACOVEI**, născută în 1828, au avut un singur fecior, **Alexa** MACOVEI, născut în 1863 (însurat cu **Parascheva Chîrmaci**, născută în 1871, cu care a avut 11 copii: Varvara MACOVEI, născută în 1886; Nicolai MACOVEI, născut în 1887, însurat cu Vasilina Ţîmpău, născută în 1893, cu care a avut 11 copii: Petru, în 1914, Ioan, în 1918, Elisaveta, în 1920, Ştefania, în 1921, Nicolai, în 1923, Ştefan, în 1925, Dimitrie, în 1927, Ioan, în 1929, Reveca, în 1931, Eugenia, în 1933, şi Valeria, în 1935; George MACOVEI, născut în 1889; Maria MACOVEI, născută în 1892; MACOVEI, născut în 1894; Gavril MACOVEI, născut în 1896; Eudochia MACOVEI, născută în 1890, care a avut doi copii din flori, pe Ioan, născut în 1933, şi pe Vasili, născut în 1935; Ioan MACOVEI, născut în 1900, însurat, prima dată, cu Paraschiva Bodnar, născută în 1911, cu care a avut patru copii: Ilie, în 1926, Vasilena, în 1929, Aurelian, în 1931, şi Ştefania, în 1934; dintr-o a doua căsnicie, cu Maria Onesemiuc, născută în 1912, Ioan MACOVEI a avut alţi 4 copii: Vladimir, în 1937, Domnica, în 1938, Ilie, în 1940, şi Nechifor, în 1944; Catrina MACOVEI, născută în 1902; Toader MACOVEI, născut în 1905, însurat cu Vaselina Macovei, născută în 1905, cu care a avut 7 copii: Maria, în 1928, Vasile, în 1930, Ioan, în 1933, Saveta, în 1935, Grigorie, în 1937, Eugenia, în 1939, şi Ştefania, în 1941).

Dumitru a lui Gherasim MACOVEI, născut în 1881, şi **Alexandra LAZĂR**, născută în 1885, cu care s-a căsătorit mai întâi, au avut 5 copii: **George** MACOVEI, născut în 1902; **Constantin** MACOVEI, născut în 1909 (însurat cu **Paraschiva Macovei**, născută în 1913, cu care a avut 5 copii: Nicolai MACOVEI, născut în 1929; Filaret MACOVEI, născut în 1931;

Glicheria MACOVEI, născută în 1934; Anna MACOVEI, născută în 1935; Rosalia MACOVEI, născută în 1938), **Dumitru** MACOVEI, născut în 1911, **Ioan** MACOVEI, născut în 1913, şi **Ilie** MACOVEI, născut în 1915.

Dintr-o a doua căsătorie, cu **Pelaghia MACOVEI**, născută în 1891, **Dumitru a lui Gherasim MACOVEI** a avut alţi 6 copii: **Vasilina** MACOVEI, născută în 1920, **Ieremie** MACOVEI, născut în 1922, **Ioan** MACOVEI, născut în 1923, **Parasca** MACOVEI, născută în 1925, **Vasile** MACOVEI, născut în 1930, şi **Ştefania** MACOVEI, născută în 1932.

Andrei a lui Vasile MACOVEI, născut în 1884, şi **Vasilina DUBRII**, născută în 1892, au avut un fecior, **George** MACOVEI, născut în 1912.

Mihai a lui Ioan a lui Atanasie MACOVEI, născut în 1911, şi **Alexia BODNAR**, născută în 1912, au avut 3 copii: **Aurel** MACOVEI, născut în 1936, **Aurica** MACOVEI, născut în 1936, şi **Gheorghi** MACOVEI, născut în 1939.

Toader a lui Dumitru lui Ignat MACOVEI, născut în 1894, şi **Vasilca MACOVEI**, născută în 1896, au avut 10 copii: **Vasile** MACOVEI, născut în 1920, **Ana** MACOVEI, născută în 1921, **Dimitrie** MACOVEI, născut în 1922, **Ioan** MACOVEI, născut în 1924, **Alexia** MACOVEI, născută în 1925, **Vasilina** MACOVEI, născută în 1925, **Eufrosina** MACOVEI, născută în 1929, **Elisaveta** MACOVEI, născută în 1931, **Eughenia** MACOVEI, născută în 1934, şi **Teodor** MACOVEI, născut în 1936.

Ilie MALARCIUC, născut în 1847, şi **Ana lui Ilie LAZOR**, născută în 1847, au avut 3 copii: **Parascheva** MALARCIUC,

născută în 1884, **Vasile** MALARCIUC, născut în 1886, şi **Maria** MALARCIUC, născută în 1890.

Ioan MAROCICO, născut în 1823, şi **Irina**, născută în 1838, au avut un fecior, **Andrei** MAROCICO, născut în 1880 (însurat cu **Elena Serghi**, născută în 1884, cu care a avut o fată, Maria, născută în 1907, măritată cu Vasile Procopiuc, născut în 1902).

Nicolaiu MAROCICO, născut în 1844, şi **Maria MOISA**, născută în 1851, au avut 6 copii: **Andrei** MAROCICO, născut în 1880, **Dimitrie** MAROCICO, născut în 1882, **George** MAROCICO, născut în 1887 (însurat cu **Ana Voloşeniuc**, născută în 1904, cu car a avut 8 copii: Dimitrie MAROCICO, în 1920; Petru MAROCICO, în 1923; Vasile MAROCICO, în 1924; Maria MAROCICO, în 1927; Rachila MAROCICO, în 1929; Vasilina MAROCICO, în 1931; Parascheva MAROCICO, în 1933; Vasilina MAROCICO, în 1936), **Ana** MAROCICO, născută în 1889, **Vasile** MAROCICO, născut în 1891 (însurat cu **Anastasia Droniuc**, născută în 1898, cu care a avut 5 copii: Ioan MAROCICO, în 1919; Parascheva MAROCICO, în 1921; Maria MAROCICO, în 1923; Michail MAROCICO, în 1925; Petru MAROCICO, în 1927), **Teodosia** MAROCICO, născută în 1897.

Alexa MAROCICO, născut în 1846, cu numele nevestei omis de Condica parohială, a avut 3 copii: **Maria** MAROCICO, născută în 1881; **Dimitrie** MAROCICO, născut în 1885 (însurat cu **Agapia Serghi**, născută în 1894, cu care a avut 2 băieţi, pe Ioan MAROCICO, în 1914, şi pe Petru MAROCICO, în 1920) şi **Toader** MAROCICO, născut în 1894 (însurat cu **Agapia Pentiuc**, născută în 1902, cu care a avut doi copii: Parasca MAROCICO, născută în 1925; Ioan MAROCICO, născut în 1926).

George MAROCICO, născut în 1852, şi **Irina ROTAR**, născută în 1855, nu sunt consemnaţi cu urmaşi în Condica parohială a comunei Breaza.

Sîrghie MÂNDRILĂ, născut în 1852, şi **Ecaterina ŞANDRU**, născută în 1864, au avut 7 copii: **George** MÂNDRILĂ, născut în 1882, **Ioan** MÂNDRILĂ, născut în 1886, **Petru** MÂNDRILĂ, născut în 1890, **Elena** MÂNDRILĂ, născută în 1895 (măritată cu **Atanasie Costeliuc**, născut în 1898), **Eudochia** MÂNDRILĂ, născută în 1898, **Mihai** MÂNDRILĂ, născut în 1901, şi **Nastasia** MÂNDRILĂ, născută în 1904.

Grigori MÂNDRILĂ, născut în 1866, şi **Vasilca**, născută în 1866, au avut 2 copii: **George** MÂNDRILĂ, născut în 1894 (însurat cu **Elena Tomiuc**, cu care a avut 2 copii: Parascheva MÂNDRILĂ, în 1919; Vasilie MÂNDRILĂ, în 1920), şi **Ioana** MÂNDRILĂ, născută în 1896.

Adrian MÂNDRILĂ, născut în 1902, şi **Parasca ŢECALO**, născută în 1904, au avut 5 copii: **Vasilina** MÂNDRILĂ, născută în 1928, **Ilie** MÂNDRILĂ, născut în 1929, **Rachila** MÂNDRILĂ, născută în 1930, **Elisaveta** MÂNDRILĂ, născută în 1932, şi **Ioan** MÂNDRILĂ, născut în 1934.

Anastasie MEHNO, născut în 1895, şi **Maria DRONIUC**, născută în 1899, au avut o fată, **Veronica** MEHNO, născută în 1929.

Mihai a lui Vasile MEHNO, născut în 1902, şi **Rahila DRONIUC**, născută în 1914, au avut un băiat, **Anastasie** MEHNO, născut în 1932.

Vasile MEIER, născut în 1872, şi **Dolfina NASSO**, născută în 1883, au avut 4 copii: **Eufrosina** MEIER, născută în 1903,

George MEIER, născut în 1905, **George** MEIER, născut în 1907, şi **Victor** MEIER, născut în 1909.

Aristarch MERCHEŞ, născut în 1889, şi **Eudochia MOISA**, născută în 1893, au avut un băiat, **Dumitru** MERCHEŞ, născut în 1946.

Luchian MIHAILIUC, născut în 1822, şi **Maria MECHETIUC**, născută în 1849, au avut o fată, **Irina** MIHAILIUC, născută în 1880, măritată cu **Vasile Bodnar**, născut în 1869.

Ioan MISIUC, născut în 1874, şi **Pelaghia MACOVEI**, fata Elenei, nepoata lui Gavril, născută în 1861, a avut 3 feciori, pe **Ilie** MISIUC, născut în 1898 (însurat, prima dată, cu **Maria Macovei**, născută în 1901, cu care a avut 7 copii: Rachila MISIUC, în 1923; Nicolai MISIUC, în 1924; Vasile MISIUC, în 1926; Elisaveta MISIUC, în 1928; Ioan MISIUC, în 1930; Grigorie MISIUC, în 1933; Gheorghe MISIUC, în 1937; dintr-o a doua căsnicie, cu **Paraschiva Hreniuc**, **Ilie MISIUC** a mai avut doi copii, pe Valerian MISIUC, în 1941, şi pe Maria MISIUC, în 1943), şi pe **Constantin** MISIUC, născut în anul 1900.

Toader MOISA, născut în 1820, cu numele soţiei omis de Condica parohială, a avut 2 feciori: **Ioan** MOISA, născut în 1855 (însurat cu **Elena Chariuc**, născută în 1860, cu care a avut 4 copii: Vasile MOISA, născut în 1879, însurat cu Teodora Ciornei, născută în 1887, cu care i-a avut pe George, în 1908, Maria, în 1910, Elena, în 1912, Ioan, în 1918, Vasilina, în 1920, Teodor, în 1923, Maria, în 1924, Nicolai, în 1926, şi Ecaterina, în 1929; Alexa MOISA, născut în 1881; Teodor MOISA, născut în 1882, însurat cu Ecaterina Rebenciuc, născută în 1901, cu care i-a avut pe Ioana, în 1921, Vasilina, în 1922, Elisaveta, în 1924, Mihail, în 1926, Gheorghie, în 1928, Vasilie, în 1930, Gheorghe, în 1932, şi Petru, în 1936; Petru MOISA, născut în 1883, însurat

cu Anastasia Droniuc, născută în 1890, cu care i-a avut pe Ana, în 1912, Eudochia, în 1913, Dumitru, în 1914, Vasilca, în 1918, Maria, în 1919, Mihail, în 1921, Ilie, în 1923, Eudochia, în 1925, Ioan, în 1927, Eleana, în 1929, şi Dumitru, în 1931), **Dumitru** MOISA, născut în 1884 (însurat, prima dată, cu **Ana Valach**, născută în 1890, cu care a avut 4 copii: Nicolai MOISA, în 1909; Maria MOISA, în 1911; Ioan MOISA, în 1913; Petru MOISA, în 1918. Din a doua căsnicie, cu **Parasca Balahura**, născută în 1890, **Dumitru MOISA** a mai avut 4 copii: Adrian MOISA, în 1926; Gheorghie MOISA, în 1928; Eufrosina MOISA, în 1930; Ana MOISA, în 1932).

Matei MOISA, născut în 1829, şi **Elena MIRONEAC**, născută în 1844, au avut 4 copii: **Filip** MOISA, născut în 1856 (însurat cu **Ana Polenciuc**, născută în 1863, cu care a avut 3 fete: Vasilca MOISA, născută în 1889; Parascheva MOISA, născută în 1890; Eudochia MOISA, născută în 1904), **Vlasie** MOISA, născut în 1881 (însurat cu **Eudochia Murga**, născută în 1889), **Constantin** MOISA, născut în 1884 (însurat cu **Eudochia Pentiuc**, născută în 1892, cu care a avut 6 copii: Nicolai MOISA, născut în 1911; Vasile MOISA, născut în 1913, însurat cu Ioana Zeţec, născută în 1915; Dimitrie MOISA, născut în 1917; Dimitrie MOISA, născut în 1919; Ioan MOISA, născut în 1921; Constantin MOISA, născut în 1926), **Gavril** MOISA, născut în 1885 (însurat cu **Ioana Macovei**, născută în 1896, cu care a avut 4 copii: Vasilina MOISA, născută în 1914, măritată cu George Straciuc, născut în 1908; Ioan MOISA, născut în 1918; George MOISA, născut în 1924; Dimitrie MOISA, născut în 1927).

Mihail a lui Andrei MOISA, născut în 1849, şi **Cassandra COBILIŢĂ**, născută în 1864, au avut 5 copii: **Teodor** MOISA, născut în 1882 (însurat cu **Maria Rebenciuc**, născută în 1882, cu care a avut 4 copii: Eudochia MOISA, născută în 1908; Ioan

MOISA, născut în 1909; George MOISA, născut în 1912; Ecaterina MOISA, născută în 1914), **Cosma** MOISA, născut în 1890, **Vasile** MOISA, născut în 1900; **Ioan** MOISA, născut în 1902, şi **Ioana** MOISA, născută în 1903.

Ignat a lui Andrei MOISA, născut în 1858, şi **Ecaterina VALACH**, născută în 1848, nu au avut copii, dar Ecaterina a născut un băiat, în 1869, **Gavril** LEŢCAN, deci trecut în Condica parohială cu numele tatălui natural, care băiat avea să se însoare cu **Eudochia Goliţe**, născută în 1877.

Constantin MOŞULEAC, născut în 1848, și **Maria RĂIESCU**, născută în 1835, nu sunt menţionaţi cu urmaşi în Condica parohială a comunei Breaza.

Dimitrie MOŞULEAC, născut în 1854, şi **Irina PAPOROŞ**, născută în 1862, nu sunt consemnaţi cu urmaşi, ceea ce înseamnă fie că nu au avut copii, fie că s-au stabilit într-un alt sat, cel al miresei.

Archip MOŞULEAC, născut în 1855, și **Parascheva BODNAR**, născută în 1875, au avut 9 copii: **Vasilca** MOŞULEAC, născută în 1892, **Dimitrie** MOŞULEAC, născut în 1900 (însurat cu **Ana Ungurean**, născută în 1897, cu care a avut o fată, Elisaveta MOŞULEAC, în 1928), **Ioana** MOŞULEAC, născută în 1903, **Catrina** MOŞULEAC, născută în 1904, **Varvara** MOŞULEAC, născută în 1906, **Eudochia** MOŞULEAC, născută în 1907, **Vasile** MOŞULEAC, născut în 1908 (însurat cu **Parascheva Balabaşciuc**, născută în 1910, cu care a avut 4 copii: Viorica MOŞULEAC, născută în 1934; Vasili MOŞULEAC, născut în 1936; Maria MOŞULEAC, născută în 1942; Aurel MOŞULEAC, născut în 1949), **Agapia** MOŞULEAC, născută în 1911, şi **Rachila** MOŞULEAC, născută în 1916.

N

Vasile NEREŞTIUC, născut în 1840, şi **Eufrosina HARASEMIUC**, născută în 1860, au avut 5 copii: **Irina** NEREŞTIUC, născută în 1888 (a avut 3 copii din flori: Vasilca NEREŞTIUC, născută în 1908; Alexandra NEREŞTIUC, născută în 1911, care a avut şi ea 3 copii din flori, pe Vasile, în 1931, pe Ioan, în 1932, şi pe Vasili, în 1936; Ioan NEREŞTIUC, născut în 1911), **Alexa** NEREŞTIUC, născut în 1893 (însurat cu **Alexandra Harasemiuc**, născută în 1889, cu care a avut 4 copii: Ioan NEREŞTIUC, născut în 1922; Petru NEREŞTIUC, născut în 1924; Paraschiva NEREŞTIUC, născută în 1927; Maria NEREŞTIUC, născută în 1929), **Teodor** NEREŞTIUC, născut în 1897, **Maria** NEREŞTIUC, născută în 1901, şi **Dimitrie** NEREŞTIUC, născut în 1902 (însurat cu **Ana Cobeliţă**, născută în 1897).

Toader NICHIFOREAN, născut în 1874, şi **Vasilina CRAMARIUC**, născută în 1880, au avut 9 copii: **Ana** NICHIFOREAN, născută în 1899, **Maria** NICHIFOREAN, născută în 1901, **Petre** NICHIFOREAN, născut în 1903, **Elisaveta** NICHIFOREAN, născută în 1905, **Elena** NICHIFOREAN, născută în 1908, **Reveca** NICHIFOREAN, născută în 1911, **Paraschiva** NICHIFOREAN, născută în 1914, **Dimitrie** NICHIFOREAN, născut în 1919, şi **Veronica** NICHIFOREAN, născută în 1919.

O

Eduard OLAŞ, născut în 1903, şi **Raveca HOJBOTĂ**, născută în 1907, au avut 5 copii: **Dragoş** OLAŞ, născut în 1927

(artist plastic din Vama, tatăl celebrului plastician şi arhitect Doru Ghiocel Olaş din Suceava), **Octavian** OLAŞ, născut în 1929, **Octavia** OLAŞ, născută în 1930, **Rodica** OLAŞ, născută în 1930, şi **Felicia** OLAŞ, născută în 1934.

Sofronia lui Ion ONOFRIICIUC, născută în 1828, a avut 2 copii din flori, pe **Agapia** ONUFRIICIUC, născută în 1852 (măritată cu **Maxim Ferar**, născut în 1855), şi pe **Ioan** ONUFRIICIUC, născut în 1878 (însurat cu **Victoria Berar**, născută în 1883, cu care a avut un băiat, Petre ONUFRIICIUC, născut în 1901).

Petru ONOFRIICIUC, născut în 1854, şi **Maria TAPENIUC**, născută în 1861, au avut 3 copii: **Ioan** ONUFRIICIUC, născut în 1881 (însurat cu **Ana Ceciuleac**, născută în 1882, cu care a avut o fată, Veronica ONUFRIICIUC, născută în 1913, şi un băiat, Ioan ONUFRIICIUC, născut în 1917), **Rachila** ONUFRIICIUC, născută în 1884, şi **Vasile** ONUFRIICIUC, născut în 1888.

Ioan a lui Vasile ONOFRIICIUC, născut în 1868, şi **Eudochia ONOFRIICIUC**, născută în 1868, au avut 9 copii: **Gavriil** ONUFRIICIUC, născut în 1894, **Dimitrie** ONUFRIICIUC, născut în 1896, **Ileana** ONUFRIICIUC, născută în 1900, **Varvara** ONUFRIICIUC, născută în 1902, **Maria** ONUFRIICIUC, născută în 1903, **Ana** ONUFRIICIUC, născută în 1905, **Teodor** ONUFRIICIUC, născut în 1906, **Vasile** ONUFRIICIUC, născut în 1908, şi **Flore** ONUFRIICIUC, născut în 1912.

Vasile a lui Petru ONUFRIICIUC, născut în 1888, şi **Ana COVALIUC**, născută în 1895, nu sunt menţionaţi cu urmaşi în Condica parohială a comunei Breaza.

P

Vasile PAPOROŞ, născut în 1837, şi **Parascheva HALEŢA**, născută în 1868, au avut 8 copii: **Axintie** PAPOROŞ, născut în 1861 (însurat cu **Irina Polochan**, născută în 1858, cu care a avut o fată, Parascheva PAPOROŞ, în 1887), **George** PAPOROŞ, născut în 1889 însurat cu **Ioana Daneliuc**, născută în 1894, cu care a avut 2 feciori, pe Petru PAPOROŞ, în 1920, şi pe George PAPOROŞ, în 1924), **Dimitrie** PAPOROŞ, născut în 1891 (însurat cu **Parasca Lesenciuc**, născută în 1892, cu care a avut 7 copii: George PAPOROŞ, în 1920; Petru PAPOROŞ, în 1922, însurat cu Elisaveta Leuştean, născută în 1928, cu care a avut un fecior, Dumitru, în 1948; Maria PAPOROŞ, în 1924; Ştefania PAPOROŞ, în 1926; Ştefan PAPOROŞ, în 1929; Eufrosina PAPOROŞ, în 1930; Ioan PAPOROŞ, în 1934), **Maria** PAPOROŞ, născută în 1893, **Ioana** PAPOROŞ, născută în 1896, **Parascheva** PAPOROŞ, născută în 1898 (a avut 4 copii din flori: Ana PAPOROŞ, în 1917, care a avut 4 copii din flori, pe Gheorghe, în 1938, pe Filaret, în 1941, pe Ioana, în 1944, şi pe Ştefania, în 1948; Maria PAPOROŞ, în 1928; Glicheria PAPOROŞ, în 1930; Ariadna PAPOROŞ, în 1931), **Irina** PAPOROŞ, născută în 1901, şi **Ioan** PAPOROŞ, născut în 1904.

Andreiu PAŞCAN, născut în 1851, şi **Elena MACOVEI**, născută în 1853, au avut 2 feciori: **George** PAŞCAN, născut în 1879 (însurat cu **Maria Chariuc**, născută în 1881), şi **Atanasiu** PAŞCAN, născut în 1888 (însurat cu **Ştefania Harasemiuc**, născută în 1896, cu care a avut 8 copii: Ştefan PAŞCAN, în 1918; Nicolai PAŞCAN, în 1920; Maria PAŞCAN, în 1921; Ştefania PAŞCAN, în 1922; Achilina PAŞCAN, în 1924; Minodora

PAŞCAN, în 1926; Victoria PAŞCAN, în 1928; Rozalia PAŞCAN, în 1931).

Vasile a lui Petru PENTIUC, născut în 1834, şi **Marfa REBENCIUC**, născută în 1855, au avut 6 copii: **George** PENTIUC, născut în 1877, **Ioana** PENTIUC, născută în 1889, **Eufrosina** PENTIUC, născută în 1891 (măritată cu **Teodor Harasemiuc**, născut în 1875, cu care a avut o fată, Vasilina HARASEMIUC, în 1915), **Ana** PENTIUC, născută în 1892, **Petru** PENTIUC, născut în 1898 (însurat cu **Paraschiva Cehren**, născută în 1899, au avut 5 copii: Dimitrie PENTIUC, în 1928; Vasilie PENTIUC, în 1929; Ecaterina PENTIUC, în 1931; Eudochia PENTIUC, în 1934; Ioan PENTIUC, în 1934) şi **Maria** PENTIUC, născută în 1899.

Vladimir PENTIUC, născut în 1836, şi **Ana ROTAR**, născută în 1829, nu sunt menţionaţi cu urmaşi în Condica parohială, probabil din pricină că s-au mutat la Moldova-Suliţa.

Timofti PENTIUC, născut în 1830, şi **Elena PENTIUC**, născută în 1830, au avut 2 feciori: **Dumitru** PENTIUC, născut în 1849 (însurat cu **Irina Vaşnec**, născută în 1866, cu care a avut o fată, Vasilca PENTIUC, în 1909) şi **George** PENTIUC, născut în 1861 (însurat cu **Agapia Serocean**, născută în 1863, cu care a avut 3 fete: Vasilca PENTIUC, născută în 1889, măritată cu George Lazăr, născut în 1882; Maria PENTIUC, născută în 1903; Teodosia PENTIUC, născută în 1914, măritată cu Ilie Coruţ, născut în 1904).

Toader PENTIUC, născut în 1849, şi **Agapia REBENCIUC**, născută în 1857, au avut 4 copii: **Vasilca** PENTIUC, născută în 1885, **Ilie** PENTIUC, născut în 1887 (însurat cu **Agapia Poleanschi**, născută în 1890, cu care a avut un fecior, Michail

PENTIUC, în 1913), **Maria** PENTIUC, născută în 1889, şi **Eudochia** PENTIUC, născută în 1892.

Mihai a lui Vasile PENTIUC, născut în 1866, şi **Eudochia LUCASCIUC**, născută în 1871, au avut 6 copii: **Parascheva** PENTIUC, născută în 1896, **Elena** PENTIUC, născută în 1899, **Constantin** PENTIUC, născut în 1902, **Petre** PENTIUC, născut în 1903, **Onufrei** PENTIUC, născut în 1904, şi **Ioana** PENTIUC, născută în 1905.

Gavril a lui Ioan PENTIUC, născut în 1879, nepot al **Paraschevei DAFOSTIEC-CHRABUSZIEC**, născută în 1825, înfiat de mătuşa lui, şi **Eudochia REBENCIUC**, născută în 1887, au avut 10 copii: **Maria** PENTIUC, născută în 1904, **Anastasia** PENTIUC, născută în 1907, **Eleana** PENTIUC, născută în 1908, **Vasilca** PENTIUC, născută în 1909, **Ioan** PENTIUC, născut în 1911, **Mihai** PENTIUC, născut în 1913, **Elena** PENTIUC, născută în 1919, **Alexia** PENTIUC, născută în 1921, şi **Ana** PENTIUC, născută în 1923.

Pelaghia lui Petru PENTIUC, născută în 1832, a avut un fecior din flori, **Petru** PENTIUC, născut în 1847, însurat cu **Ana lui Ştefan Birău**, născută în 1847, cu care a avut un băiat, George PENTIUC, în 1877, însurat cu Paraschiva, născută în 1885, cu care a avut 3 copii: Eudochia, în 1905, Ecaterina, în 1906, şi Alexe, în 1908.

Elena lui Dumitru PENTIUC, născută în 1840, a avut un fecior din flori, **Vasile** PENTIUC, născut în 1863, însurat cu **Ecaterina Ciornei**, născută în 1883, cu care a avut doi copii, pe Nicolai PENTIUC, în 1900, şi pe Agapia PENTIUC, născută în 1902.

Andrei PINTEA, născut în 1845, a avut, dintr-o primă căsătorie, cu nevasta neconsemnată, un băiat, **Dimitrie** PINTEA, născut în 1878 (însurat cu **Irina Lesenciuc**, născută în 1885), iar dintr-o a doua căsnicie, cu **Eudochia BODNAR**, născută în 1874, alţi 5 copii: **Parascheva** PINTEA, născută în 1901, **Grigori** PINTEA, născut în 1904, **Matei** PINTEA, născut în 1906, **Ioana** PINTEA, născută în 1906, şi **Maria** PINTEA, născută în 1908, care a avut o fată din flori, Paraschiva PINTEA, în 1929.

Iftimia PITUŞEAC, născută în 1836, a avut un fecior din flori, **Ioan** PITUŞEAC, născut în 1861, însurat cu **Anastasia Poleanschi**, născută în 1867.

Grigore PITUŞEAC, născut în 1859, şi **Elena CECIULEAC**, născută în 1867, au avut 7 copii: **Ioana** PITUŞEAC, născută în 1888, **Toader** PITUŞEAC, născut în 1890 (însurat cu **Maria Caleniuc**, născută în 1900, cu care a avut 5 copii: Ioan PITUŞEAC, în 1921; Ana PITUŞEAC, în 1923; Elena PITUŞEAC, în 1925; Elisaveta PITUŞEAC, în 1926; Zenovia PITUŞEAC, în 1929), **Ana** PITUŞEAC, născută în 1892, **Petru** PITUŞEAC, născut în 1895, **George** PITUŞEAC, născut în 1898, **Alexa** PITUŞEAC, născut în 1901 (însurat cu **Matroana Ţâmpău**, născută în 1900, cu care a avut 7 copii: Dimitrie PITUŞEAC, născut în 1924; Filaret PITUŞEAC, născut în 1926; Toader PITUŞEAC, născut în 1928; Ştefan PITUŞEAC, născut în 1929; Elena PITUŞEAC, născută în 1931; Valerian PITUŞEAC, născut în 1932; ioan PITUŞEAC, născut în 1937) şi **Ioan** PITUŞEAC, născut în 1909.

Ilie PLACENCIUC, născut în 1855, şi **Parascheva BABELEŞCIUC**, născută în 1869, au avut un fecior, **Dimitrie** PLACENCIUC, născut în 1895, însurat cu **Parascheva Săuţă**, născută în 1900, cu care a avut 9 copii: Ana PLACENCIUC, în

1921; Gherghie PLACENCIUC, în 1923; Elisaveta PLACENCIUC, în 1924; Eudochia PLACENCIUC, în 1925; Maria PLACENCIUC, în 1927; Vasilca PLACENCIUC, în 1929; Mihail PLACENCIUC, în 1930; Ştefania PLACENCIUC, în 1932; Ştefania PLACENCIUC, în 1933.

Vasile PODIUC, născut în 1905, şi **Domnica BALABAŞCIUC**, născută în 1907, au avut o fată, **Eufrosina** PODIUC, născută în 1929. Dintr-o a doua căsnicie, cu **Rachila CALENIUC**, născută în 1906**, Vasile PODIUC** a avut alţi 6 copii: Petru PODIUC, în 1936; Gheorghe PODIUC, în 1938; Vasili PODIUC, în 1939; Eudochia PODIUC, în 1944; Dumitru PODIUC, în 1946; Toader PODIUC, în 1948.

Vasile POLEANSCHI, născut în 1855, şi **Domnica SEŞUR**, născută în 1863, au avut 7 copii: **Ioan** POLEANSCHI, născut în 1884 (însurat cu **Ana Marocico**, născută în 1889, cu care a avut 2 feciori: Nicolai POLEANSCHI, în 1914; Alexa POLEANSCHI, în 1920), **Parascheva** POLEANSCHI, născută în 1885, **Petru** POLEANSCHI, născut în 1889, **George** POLEANSCHI, născut în 1891, **Vasilca** POLEANSCHI, născută în 1893, **Ilie** POLEANSCHI, născut în 1895, şi **Elena** POLEANSCHI, născută în 1897.

Nicolai POLEANSCHI, născut în 1856, şi **Ioana LAZĂR**, născută în 1861, au avut 8 copii: **Anastasia** POLEANSCHI, născută în 1884, **Ioan** POLEANSCHI, născut în 1885, **Ieremie** POLEANSCHI, născut în 1888 (însurat cu **Maria Lazăr**, născută în 1895, cu care a avut 9 copii: Andrei POLEANSCHI, în 1916, însurat cu Eudochia Jecalo, născută în 1914, cu care a avut două fete, pe Maria, în 1938, şi pe Ileana, în 1940; George POLEANSCHI, în 1918; Vasile POLEANSCHI, în 1922; Rahila POLEANSCHI, în 1926; Atanasie POLEANSCHI, în 1928; Ioan POLEANSCHI, în 1931; Maria POLEANSCHI, în 1932; Nicolai

POLEANSCHI, în 1935; Victoria POLEANSCHI, în 1949), **Agapia** POLEANSCHI, născută în 1890, **George** POLEANSCHI, născut în 1893, **Atanasiu** POLEANSCHI, născut în 1896, **Vasile** POLEANSCHI, născut în 1898 (însurat cu **Iftimia Salahura**, născută în 1893), **Costan** POLEANSCHI, născut în 1901 (însurat cu **Maria Coseiciuc**, născută în 1910, cu care a avut 5 copii: Dimitrie POLEANSCHI, în 1926; Vasilina POLEANSCHI, în 1928; Vasilie POLEANSCHI, în 1929; Alexia POLEANSCHI, în 1931; Maria POLEANSCHI, în 1939).

Fedolca lui Teodor POLIEC, născută în 1847, a avut 5 copii din flori: **Nicolaiu** POLIEC, născut în 1880 (însurat cu **Vasilca Pentiuc**, născută în 1885, cu care a avut 5 copii: Vasilena POLIEC, în 1909; Constantin POLIEC, în 1911; Toader POLIEC, în 1912; Maria POLIEC, în 1913; Teodosia POLIEC, în 1924), **Ioan** POLIEC, născut în 1882 (însurat cu **Irina Polochan**, născută în 1889, cu care a avut 10 copii: Vasilie POLIEC, în 1908; Simeon POLIEC, în 1910; Maria POLIEC, în 1911, măritată cu Ioan T. GRECULEAC, născut în 1908; Elena POLIEC, în 1913; Constantin POLIEC, în 1915; Reveca POLIEC, în 1917; Alexie POLIEC, în 1919; Rosalia POLIEC, în 1923; Virginia POLIEC, în 1924; Ioan Victor POLIEC, în 1928), **Simeon** POLIEC, născut în 1884, **Elena** POLIEC, născută în 1886, şi **Petru** POLIEC, născut în 1890.

Costan POLIEC, născut în 1848, şi **Matrona MÂNDRILĂ**, născută în 1860, au avut 4 copii: **Eudochia** POLIEC, născută în 1877, **Nicolai** POLIEC, născut în 1883 (însurat cu **Acchilina Rebenciuc**, născută în 1884, cu care a avut 6 copii: Toader POLIEC, în 1911; Petru POLIEC, în 1913; Maria POLIEC, în 1914; Ioan POLIEC, în 1919; Michail POLIEC, în 1921; Teodosia POLIEC, în 1924), **Ioana** POLIEC, născută în 1885 (măritată cu **Ionel Chiric**, născut în 1877, cu care a avut 6 copii: Ioan CHIRIC, în 1907; Ecaterina CHIRIC, în 1908; Ana CHIRIC, în

1909; Maria CHIRIC, în 1912; Dimitrie CHIRIC, în 1914; Aglaia CHIRIC, în 1929), **Vlasie** POLIEC, născut în 1888.

Alexa POLOCHAN, născut în 1868, şi **Maria BIRĂU**, născută în 1851, au avut o fată, **Achilina** POLOCHAN, născută în 1880.

Mihai a lui Gheorghe POLOCHAN, născut în 1863, şi **Varvara COBEŞ**, născută în 1873, au avut 8 copii: **Elena** POLOCHAN, născută în 1897 (măritată cu **Gherasim Lisacovschi**, născut în 1901), **Maria** POLOCHAN, născută în 1898, **Ioana** POLOCHAN, născută în 1900, **Nicolai** POLOCHAN, născut în 1901, **Iftimia** POLOCHAN, născută în 1904, **Ştefan** POLOCHAN, născut în 1907, **Vasile** POLOCHAN, născut în 1910, şi **Vasilina** POLOCHAN, născută în 1913.

Petru POLOCHAN, născut în 1895**,** şi **Maria LESENCIUC**, născută în 1905, au avut 3 copii, **Vasilie** POLOCHAN, născut în 1926, **Veronica** POLOCHAN, născută în 1930, şi **Traian** POLOCHAN, născut în 1934.

Solomon POLOCHAN, născut în 1902, şi **Rachila RUSAN**, născută în 1902, au avut 6 copii: **Alexandru** POLOCHAN, născut în 1927, **Ioan** POLOCHAN, născut în 1928, **Leontie** POLOCHAN, născut în 1930, **Casandra** POLOCHAN, născută în 1931, **Garofina** POLOCHAN, născută în 1934, şi **Paraschiva** POLOCHAN, născută în 1936.

Teodor a lui Trifon a lui Ioan POPESCU, născut în 1914, şi **Elisaveta VALACH**, născută în 1918, au avut 7 copii: **Vasili** POPESCU, născut în 1936, **Teodor** POPESCU, născut în 1939, **Gheorghe** POPESCU, născut în 1942, **Aurel** POPESCU, născut în 1942, **Eleonora** POPESCU, născută în 1944, **Valeria** POPESCU, născută în 1947, şi **Vasleria** POPESCU, născută în 1949.

Ilie PORCILESCUL, născut în 1882, şi **Rachila SAVUŢA**, născută în 1889, au avut 4 copii: **Mihai** PORCILESCUL, născut în 1908, **Vasile** PORCILESCUL, născut în 1912, **Ioan** PORCILESCUL, născut în 1912, **Gheorghe** PORCILESCUL, născut în 1918 (însurat cu **Eufrosina Macovei**, născută în 1911, cu care a avut 2 feciori, pe Vasili PORCILESCUL, în 1937, şi pe Ilie PORCILESCUL, în 1939).

George PRELICI, luminatul paroh al comunei Breaza, născut în 1832, şi preoteasa **Eufrosina**, născută în 1839, au avut 6 copii: **Ilarion** PRELICI**,** născut în 1872, viitor preot în Breaza, **Nicolaiu** PRELICI**,** născut în 1873, **Eusebie** PRELICI**,** născut în 1875, **George** PRELICI**,** născut în 1877, **Teofila** PRELICI**,** născută în 1889, şi **Epaminonda** PRELICI**,** născut în 1893.

Ioan PRISLOPAN, născut în 1862, şi **Elena MACOVEI**, născută în 1869, au avut 8 copii: **Constantin** PRISLOPAN, născut în 1895, **Casandra** PRISLOPAN, născută în 1899, **Parascheva** PRISLOPAN, născută în 1901, **George** PRISLOPAN, născut în 1904, **Ilarion** PRISLOPAN, născut în 1904, **Ilarion** PRISLOPAN, născut în 1905, **Eudochia** PRISLOPAN, născută în 1907, **Andrei** PRISLOPAN, născut în 1911, şi **Vasilina** PRISLOPAN, născută în 1914.

Alexa PROCOPIUC, născut în 1834, şi **Melania**, născută în 1834, au avut 2 băieţi: **Iacob** PROCOPIUC, născut în 1859 (cu soţie neconsemnată, cu care a avut un fecior, Ioan PROCOPIUC, născut în 1908, însurat cu Eudochia Carne, născută în 1913, cu care a avut 3 fete, pe Petru, în 1929, pe Elisaveta, în 1931, şi pe Maria, în 1933), şi **Maxim** PROCOPIUC, născut în 1870 (însurat cu **Elena Voloşeniuc**, născută în 1920).

Ioan PROCOPIUC, născut în 1830, şi **Teodosia MACOVEI**, născută în 1873, au avut 3 copii: **Vasilca** PROCOPIUC, născută în 1903, **Traian** PROCOPIUC, născut în 1925, şi **Orest** PROCOPIUC, născut în 1934.

Vasile PROCOPIUC, născut în 1855, şi **Rachila BUCUR**, născută în 1864, au avut 7 copii: **Mihai** PROCOPIUC, născut în 1890 (însurat cu **Parasca Seroceac**, născută în 1896, cu care a avut 5 copii: Ana PROCOPIUC, în 1917; Vasilina PROCOPIUC, în 1921; Elena PROCOPIUC, în 1923; Mihai PROCOPIUC, în 1925; Elena PROCOPIUC, în 1927),**Elisaveta** PROCOPIUC, născută în 1899, **Petru** PROCOPIUC, născut în 1900, **Dimitrie** PROCOPIUC, născut în 1902, **Ana** PROCOPIUC, născută în 1903, **Petru** PROCOPIUC, născut în 1905, şi **Eudochia** PROCOPIUC, născută în 1911.

Ilie PROSCURNIAC, născut în 1868, şi **Parascheva CRAMARIUC**, născută în 1884, au avut 11 copii: **Alexia** PROSCURNIAC, născută în 1902, **Ioan** PROSCURNIAC, născut în 1904 (însurat cu **Eufrosina Lucaşciuc**, născută în 1911), **Mihai** PROSCURNIAC, născut în 1906 (însurat cu **Vasilina Leuştean**, născută în 1910, cu care a avut 5 copii: Mihail PROSCURNIAC, în 1931; Gheorghe PROSCURNIAC, în 1934; Valeria PROSCURNIAC, în 1939; Ştefania PROSCURNIAC, în 1944; Maria PROSCURNIAC, în 1947; Ioan PROSCURNIAC, în 1948), **Teodor** PROSCURNIAC, născut în 1909, **Eudochia** PROSCURNIAC, născută în 1909, **George** PROSCURNIAC, născut în 1911, **Gavril** PROSCURNIAC, născut în 1913, **Maria** PROSCURNIAC, născută în 1916, **Petru** PROSCURNIAC, născut în 1917, **Elena** PROSCURNIAC, născută în 1919, şi **Ilie** PROSCURNIAC, născut în 1921.

Artemie PRUNDEAN, născut în 1884, şi **Ana SENCIUC**, născută în 1890, au avut 4 copii: **Vasilca** PRUNDEAN, născută în 1910 (măritată cu **Mihai Greculeac**, născut în 1911), **Ştefania** PRUNDEAN, născută în 1912, **Maria** PRUNDEAN, născută în 1914, şi **Mihai** PRUNDEAN, născut în 1915.

R

Ioan REBENCIUC, născut în 1839, şi **Maria BALABAŞCIUC**, născută în 1845, au avut 2 copii: **Ioan** REBENCIUC, născut în 1871 (însurat cu **Maria Ivaniuc**, născută în 1874, cu care a avut 14 copii: Vasile REBENCIUC, în 1896; Mihai REBENCIUC, în 1898, însurat cu Agapia Droniuc, născută în 1893, cu care i-a avut pe Vasilina, în 1924, Alexa, în 1925, Maria, în 1927, Eleana, în 1929, Vasilina, în 1932, şi Parasca, în 1935; Ioan REBENCIUC, în 1900; Nicolai REBENCIUC, în 1901; Petru REBENCIUC, în 1904; Ioan REBENCIUC, în 1905; Maria REBENCIUC, în 1907; Petru REBENCIUC, în 1909; Ilie REBENCIUC, în 1910; Anastasia REBENCIUC, în 1912; Eudochia REBENCIUC, în 1913; Elena REBENCIUC, în 1915; Ecaterina REBENCIUC, în 1915; Ilie REBENCIUC, în 1916), şi **Eudochia** REBENCIUC, născută în 1887.

Auxentie REBENCIUC, născut în 1849, şi **Domnica SLUSARIEC**, născută în 1860, au avut 8 copii: **Maria** REBENCIUC, născută în 1882, **Vasile** REBENCIUC, născut în 1884, **Ioan** REBENCIUC, născut în 1894, **Simeon** REBENCIUC, născut în 1895, **Eudochioa** REBENCIUC, născută în 1899, **Dimitrie** REBENCIUC, născut în 1900 (însurat cu **Ioana Leţcan**, născută în 1904, cu care a avut 4 copii: Vasilina REBENCIUC, în 1928; Ioan REBENCIUC, în 1930; Maria REBENCIUC, în 1932; Vasile REBENCIUC, în 1934), **Catrina**

REBENCIUC, născută în 1900, şi **Ilie** REBENCIUC, născut în 1904.

Mihai a lui Ştefan REBENCIUC, născut în 1872, şi **Vasilca DRONIUC**, născută în 1880, au avut 4 copii: **Paraschiva** REBENCIUC, născută în 1898, **Ioan** REBENCIUC, născut în 1900, **Maria** REBENCIUC, născută în 1913, şi **Ioan** REBENCIUC, născut în 1919.

Gheorghe a lui Gheorghe REBENCIUC, născut în 1850, şi **Ana COBELIŢĂ**, născută în 1861, au avut 6 copii: **Ştefan** REBENCIUC, născut în 1882 (însurat cu **Elena Tichaniuc**, născută în 1899, cu care a avut un băiat, Vasile REBENCIUC, născut în 1922), **Achilina** REBENCIUC, născută în 1884, **Agapia** REBENCIUC, născută în 1890, **Ioan** REBENCIUC, născut în 1897, **Vasilca** REBENCIUC, născută în 1899, şi **Teodosia** REBENCIUC, născută în 1906.

George a lui Ştefan REBENCIUC, născut în 1855, şi **Varvara SAVUŢA**, născută în 1866, au avut 2 feciori: **Ilie** REBENCIUC, născut în 1889 (însurat cu **Matrona Ropcean**, născută în 1892, cu care a avut 9 copii: Elena REBENCIUC, în 1914; Varvara REBENCIUC, în 1916; Eudochia REBENCIUC, în 1918; George REBENCIUC, în 1924; Dimitrie REBENCIUC, în 1926; Ștefania REBENCIUC, în 1927; Ștefan REBENCIUC, în 1930; Ștefania REBENCIUC, în 1931; Vasile REBENCIUC, în 1933), și **Ilie** REBENCIUC, născut în 1889 (însurat cu **Ana Macovei**, născută în 1890, cu care a avut 5 copii: Ioana REBENCIUC, în 1915; Ioan REBENCIUC, în 1916; Parascheva REBENCIUC, în 1917; Vasilina REBENCIUC, în 1922; Petru REBENCIUC, în 1926).

Vasile MACOVEI-REBENCIUC, născut în 1868, şi **Pelaghia PENTIUC**, născută în 1876, au avut 4 copii: **Maria** REBENCIUC,

născută în 1895, **Parascheva** REBENCIUC, născută în 1899 (măritată cu **Dimitrie Harasemiuc**, născut în 1888), **Dimitrie** REBENCIUC, născut în 1903, şi **Vasile** REBENCIUC, născut în 1910.

Daniil ROTAR, născut în 1825, şi **Maria MÂNDRILĂ**, născută în 1821, au avut un fecior înfiat, **Ioan** a lui Teodor DUCEC, născut în 1881 (însurat cu **Parascheva Birău**, născută în 1891, cu care a avut o fată, Eleana DUCEC, în 1909).

Ilie ROTAR, născut în 1849, şi **Agapia CEHREN**, născută în 1840, au avut 4 copii: **Ioana** ROTAR, născută în 1879, **Alexa** ROTAR, născut în 1882 (însurat cu **Vasilca Ceciuleac**, născută în 1883, cu care a avut un fecior, Mihai ROTAR, născut în 1906), **Alexa** ROTAR, născut în 1882 (însurat cu **Anastasia Poleanschi**, născută în 1889, cu care a avut 3 copii: Petru ROTAR, în 1912; Nicolai ROTAR, în 1914; Ioana ROTAR, în 1922), şi **Maria** ROTAR, născută în 1883.

Vasile ROTAR, născut în 1873, şi **Irina GRĂMADĂ**, născută în 1874, nu sunt consemnaţi cu urmaşi în Condica parohială.

Ioachim RUBANIAC, născut în 1847, este consemnat în Condica parohială a comunei Breaza doar cu anul naşterii.

Pentelei RUBANIAC, născut în 1847, şi **Sofia BLEZNIUC**, născută în 1853, au avut 2 feciori şi o fată: **Mihail** RUBANIAC, născut în 1880 (însurat cu **Alexia Loba**, născută în 1884, cu care a avut 3 copii: Paraschiva RUBANIAC, în 1905; Ana RUBANIAC, în 1910, măritată cu Teodor Hojda; Mihai RUBANIAC, în 1912), şi **Ioan** RUBANIAC, născut în 1884 (însurat cu **Ana**, născută în 1892, cu care a avut 11 copii:

Georgie RUBANIAC, în 1910; Maria RUBANIAC, în 1910; Vasilca RUBANIAC, în 1911; Elena RUBANIAC, în 1913; Ioana RUBANIAC, în 1919; Vasilie RUBANIAC, în 1920; Gheorghie RUBANIAC, în 1923, însurat cu Elena Hojda, născută în 1926; Parascheva RUBANIAC, în 1924; Ioan RUBANIAC, în 1929; Paraschiva RUBANIAC, în 1929; Petru RUBANIAC, în 1932), şi **Maria** RUBANIAC, născută în 1886.

Nicolaiu RUSAN, născut în 1867, şi **Parascheva VALACH**, născută în 1874, au avut 11 copii: **Elena** RUSAN, născută în 1892 (a avut doi feciori din flori, pe Ioan RUSAN, în 1923, şi pe George RUSAN, în 1925), **Elisaveta** RUSAN, născută în 1896, **Maria** RUSAN, născută în 1898, **Vasilca** RUSAN, născută în 1900, **Rachila** RUSAN, născută în 1902, **Parascheva** RUSAN, născută în 1906, **Garofina** RUSAN, născută în 1906, **Ioana** RUSAN, născută în 1907, **Ilie** RUSAN, născut în 1909, **Domnica** RUSAN, născută în 1913, şi **Varvara** RUSAN, născută în 1915.

S

Toader SALAHURA, născut în 1849, şi **Anastasia ROPCEAN**, născută în 1852, au avut un băiat, **Nistor** SALAHURA, născut în 1852, însurat cu **Axenia Ciripan**, născută în 1869, cu care a avut 7 copii: Ioana SALAHURA, în 1885; Ioan SALAHURA, în 1888; Parascheva SALAHURA, în 1890; Maria SALAHURA, în 1897; Petru SALAHURA, în 1900 (însurat cu Ecaterina Savuţa, născută în 1903, cu care i-a avut pe: Varvara, în 1925; Vasile, în 1926, însurat cu Elena Timeş, născută în 1924, cu care l-a avut pe Aurel Salahura, în 1947; Paraschiva, în 1928; Ioan, în 1931; Toader, în 1932; Ioan, în 1941; Elisaveta în 1947); Alexa SALAHURA, în 1907.

Nicolai SATRIUC, născut în 1896, şi **Parascheva ŢĂRAN**, născută în 1908, au avut 5 feciori: **Vasile** SATRIUC, născut în 1927, **Ioan** SATRIUC, născut în 1929, **Mihail** SATRIUC, născut în 1930, **Valerean** SATRIUC, născut în 1931, şi **Nicolai** SATRIUC, născut în 1933.

Andrei a lui Ioan SAUŢA, născut în 1833, şi **Călina BODNAR**, născută în 1834, au avut 2 feciori: **Ioan** SAUŢA, născut în 1870, însurat cu **Parascheva** Macovei, cu care a avut un fecior, Ioan SAUŢA, născut în 1894 (însurat cu Ioana Ducec, născută în 1899, cu care a avut 10 copii: Vasilina SAUŢA, în 1919; Rachila SAUŢA, în 1921; George SAUŢA, în 1924; Varvara SAUŢA, în 1926; Vasilie SAUŢA, în 1929; Eudochia SAUŢA, în 1932; Petrea SAUŢA, în 1933; Mihai SAUŢA, în 1935; Paraschiva SAUŢA, în 1936; Maria SAUŢA, în 1939), şi **George** SAUŢA, născut în 1872 (însurat cu **Ioana Buhaleac**, născută în 1880, cu care a avut 7 copii: Parascheva SAUŢA, în 1900; Mihail SAUŢA, în 1901, însurat cu Ioana Valach, născută în 1910; Eudochia SAUŢA, în 1903; Alexia SAUŢA, în 1906; Afanasie SAUŢA, în 1909; Teodor SAUŢA, în 1911; Andrei SAUŢA, în 1914).

Mihai SAVUŢA, născut în 1828, şi **Parascheva MACOVEI**, născută în 1841, nu sunt menţionaţi cu copii în condica parohială.

Eudochia lui Constantin SAVUŢA, născută în 1836, a avut 2 feciori din flori, **Vasile** SAVUŢA, născut în 1848, şi **Petru** SAVUŢA, născut în 1874 (însurat cu **Teodosia Bodnar**, născută în 1874).

Nichifor SAVUŢA, născut în 1853, şi **Maria UNGUREAN**, născută în 1859, au avut 4 copii: **Ecaterina** SAVUŢA, născută în

1882, **Ana** SAVUŢA, născută în 1886, **Mihail** SAVUŢA, născut în 1888 (însurat cu **Ana Chişciuc**, născută în 1891, cu care a avut 9 copii: Elena SAVUŢA, în 1914; Parascheva SAVUŢA, în 1919; Eufrosina SAVUŢA, în 1921; Dimitrie SAVUŢA, în 1923; Vasile SAVUŢA, în 1925; Ştefania SAVUŢA, în 1927; Elisaveta SAVUŢA, în 1929; Reveica SAVUŢA, în 1932; Viorica SAVUŢA, în 1935), şi **Vasile** SAVUŢA, născut în 1891.

Teodor SAVUŢA, născut în 1855, şi **Eudochia LUCAN**, născută în 1857, au avut 7 copii: **Simeon** SAVUŢA, născut în 1880 (însurat cu **Maria Balahura**, născută în 1882, cu care a avut 2 fete: Ioana SAVUŢA, în 1905; Ecaterina SAVUŢA, în 1907), **Ioan** SAVUŢA, născut în 1882 (însurat cu **Parascheva Valach**, născută în 1896, cu care a avut 2 feciori: Ioan SAVUŢA, în 1913; Petru SAVUŢA, în 1914), **Maria** SAVUŢA, născută în 1886 (măritată cu **Petre Mnohogitnă**, născut în 1880), **Ana** SAVUŢA, născută în 1889, **Rachila** SAVUŢA, născută în 1896 (a avut un fecior din flori, Dimitrie SAVUŢA, în 1920), **Atanasia** SAVUŢA, născută în 1899, **Grigori** SAVUŢA, născut în 1901 (însurat cu **Elena Maciujirec**, născută în 1895, cu care a avut 2 copii: Vasilie SAVUŢA, în 1922, însurat cu Elesabeta Savuţa, cu care i-a avut pe Andrei, în 1946, şi pe Reghina, în 1948; Eudochia SAVUŢA, în 1928).

George a lui Grigore SAVUŢA, născut în 1859, şi **Ana CHÎRMACI**, născută în 1875, au avut 9 copii: **Ioana** SAVUŢA, născută în 1895, **Maria** SAVUŢA, născută în 1899, **Călina** SAVUŢA, născută în 1901, **Catrina** SAVUŢA, născută în 1903, **Vasilina** SAVUŢA, născută în 1904, **Irina** SAVUŢA, născută în 1906, **Elena** SAVUŢA, născută în 1906, **Elena** SAVUŢA, născută în 1907 (măritată cu **Vasile Ţâmpău**, născut în 1906), **Eudochia** SAVUŢA, născută în 1909, şi, în sfârşit, un fecior, **Ilie** SAVUŢA, născut în 1913.

Andrei a lui Grigore SAVUŢA, născut în 1863, şi **Rachila UNGUREAN**, născută în 1868, au avut 8 copii: **Maria** SAVUŢA, născută în 1889 (măritată cu **Mihai Coseiciuc**, născut în 1897), **Vasilca** SAVUŢA, născută în 1892, **Varvara** SAVUŢA, născută în 1896, **Ana** SAVUŢA, născută în 1899, **Andrei** SAVUŢA, născut în 1901 (însurat cu **Alexia Vauciuc**, născut în 1909, cu care a avut 3 copii: Viorica VAUCIUC, în 1930; Aurora VAUCIUC, în 1932; Reghina VAUCIUC, în 1934), **Eudochia** SAVUŢA, născută în 1906, **Parascheva** SAVUŢA, născută în 1907, şi **Irina** SAVUŢA, născută în 1910.

Anastasia SCURHAN, născută în 1838, a avut un băiat din flori, **Lazăr** SCURHAN, născut în 1861 (însurat cu **Eudochia Voloşeniuc**, născută în 1879, cu care a avut doi copii: Ioana SCURHAN, în 1899; George SCURHAN, în 1901).

Petru SENCIUC, născut în 1842, şi **Eudochia ROTARIU**, născută în 1851, au avut 4 copii: **Ilie** SENCIUC, născut în 1877 (însurat cu **Anna Macovei**, născută în 1877, cu care a avut o fată, Vasilca SENCIUC, în 1905), **Cosma** SENCIUC, născut în 1885 (însurat cu **Ioana Turenschi**, născută în 1892, cu care a avut 7 copii: Parascheva SENCIUC, în 1911; Maria SENCIUC, în 1913; Elena SENCIUC, în 1914; Varvara SENCIUC, în 1919; Georgie SENCIUC, în 1921; Vasilina SENCIUC, în 1923; Elena SENCIUC, în 1924), **Ana** SENCIUC, născută în 1890 (măritată cu **Artemiu Prundean**, născut în 1884), şi **Vasilca** SENCIUC, născută în 1892.

Vasile SERAFESCO, născut în 1873, şi **Maria DRONIUC**, născută în 1887, au avut 4 copii: **Ecaterina** SERAFESCO, născută în 1912 (măritată cu **Toader Daneliuc**, născut în 1906, cu care a avut 2 copii: Vasile DANELIUC, în 1932; Teodosia DANELIUC, în 1933), **Ioana** SERAFESCO, născută în 1915,

Toader SERAFESCO, născut în 1921, şi **Ana** SERAFESCO, născută în 1932.

Dumitru a lui Ilie SERGHIE, născut în 1831, şi **Maria DRONIUC**, născută în 1839, au avut 4 copii: **Mihail** SERGHIE, născut în 1871, **Ioan** SERGHIE, născut în 1881, **Dumitru** SERGHIE, născut în 1909, şi **Eudochia** SERGHIE, născută în 1912.

Petru SERGHIE, născut în 1839, şi **Varvara DRONIUC**, născută în 1842, nu sunt consemnaţi cu urmaşi în Condica parohială.

Ioan a lui Dumitru a lui Ignat SERGHIE, născut în 1842, şi **Teodora CHARIUC**, născută în 1848, au avut 4 copii: **Maria** SERGHIE, născută în 1880 (a avut un copil din flori, Ioan SERGHIE, în 1904), **Alexa** SERGHIE, născut în 1882 (însurat cu **Ştefanida Cobiliţă**, născută în 1883), **Elena** SERGHIE, născută în 1884, şi **Ştefan** SERGHIE, născut în 1888.

Vasile a lui Dumitru SERGHIE, născut în 1846, şi **Varvara DRONIUC**, născută în 1875, au avut 6 copii: **Vasilca** SERGHIE, născută în 1895, **Maria** SERGHIE, născută în 1897, **Irina** SERGHIE, născută în 1900, **Eudochia** SERGHIE, născută în 1901, **Mihai** SERGHIE, născut în 1902 (însurat cu **Casandra Prislopan**, născută în 1899), şi **Anna** SERGHIE, născută în 1904.

Vladimir SERGHIE, născut în 1835, cu nevasta nemenţionată de Condica parohială, a avut 2 copii: **Ioan** SERGHIE, născut în 1867 (însurat cu **Paraschiva Ceciuleac**, născută în 1881), şi **Anastasia** SERGHIE, născută în 1891.

George a lui Dumitru SERGHIE, născut în 1853, şi **Maria DRONIUC**, născută în 1863, au avut 6 copii: **Teodor** SERGHIE, născut în 1882 (însurat cu **Domnica Ţăran**, născută în 1907), **George** SERGHIE, născut în 1889 (însurat cu **Eufrosina Droniuc**, născută în 1895), **Dimitrie** SERGHIE, născut în 1892 (însurat cu **Paraschiva Havileţchi**, născută în 1898, cu care a avut 4 copii: Vasile SERGHIE, în 1923; Vasilina SERGHIE, în 1923; Ioan SERGHIE, în 1928; Petru SERGHIE, în 1932), **Agapia** SERGHIE, născută în 1894, **Ecaterina** SERGHIE, născută în 1906, şi **Teodosia** SERGHIE, născută în 1909.

Ilie a lui Toader SERGHIE, născut în 1868, şi **Maria CIORNEI**, născută în 1884, au avut 5 copii: **Gheorghie** SERGHIE, născut în 1903 (însurat cu **Elena Tomiuc**, născută în 1914, cu care a avut 3 copii: Petrea SERGHIE, în 1933; Paraschiva SERGHIE, în 1935; Gheorghe SERGHIE, în 1938), **Ioan** SERGHIE, născut în 1906, **Ioana** SERGHIE, născută în 1911, **Dimitrie** SERGHIE, născut în 1912, şi **Ruzalia** SERGHIE, născută în 1926.

Mihail SERGHIE, născut în 1871, şi **Dosia SEŞULEAC**, născută în 1879, au avut 5 copii: **Parasca** SERGHIE, născută în 1901 (măritată cu **Nicolai Harasemiuc**, cu care a avut 2 copii: Ioan HARASEMIUC, în 1927; Veronica HARASEMIUC, în 1928), **Vasilena** SERGHIE, născută în 1903, **Ioan** SERGHIE, născut în 1904, **Petru** SERGHIE, născut în 1905, şi **Maria** SERGHIE, născută în 1914 (măritată cu **George Coruţ**, născut în 1907, cu care a avut 2 copii: Aurel CORUŢ, în 1933; Viorel CORUŢ, în 1936).

Grigorie SEROCEAC, născut în 1855, şi **Anastasia BIRĂU**, născută în 1857, au avut 2 copii: **Ecaterina** SEROCEAC, născută în 1883, şi **George** SEROCEAC, născut în 1887 (însurat cu **Ana Cozmaciuc**, născută în 1894, cu care a avut 5 copii: Pavel

SEROCEAC, în 1918; Maria SEROCEAC, în 1920; Petru SEROCEAC, în 1922; Eleana SEROCEAC, în 1926; Dumitru SEROCEAC, în 1931).

Nicolaiu SEROCEAC, născut în 1866, şi **Maria BIRĂU**, născută în 1873, au avut 12 copii: **Elena** SEROCEAC, născută în 1895, **Parascheva** SEROCEAC, născută în 1896, **Mihail** SEROCEAC, născut în 1897 (însurat cu **Elena Zicaleac**, născută în 1898, cu care a avut 3 copii: Ilie SEROCEAC, în 1923; Gheorghie SEROCEAC, în 1926; Ioan SEROCEAC, în 1928), **Alexa** SEROCEAC, născut în 1899 (însurat cu **Casandra Făşc**, născută în 1907, cu care a avut 11 copii: Maria SEROCEAC, în 1925; Ştefania SEROCEAC, în 1927; Filaret SEROCEAC, în 1929; Raveca SEROCEAC, în 1931; Aurica SEROCEAC, în 1933; Niculai SEROCEAC, în 1935; Eugenia SEROCEAC, în 1936; Ştefan SEROCEAC, în 1939; Ştefania SEROCEAC, în 1941; Gheorghe SEROCEAC, în 1944; Elena SEROCEAC, în 1946), **Petru** SEROCEAC, născut în 1900, **Catrina** SEROCEAC, născută în 1901, **Anna** SEROCEAC, născută în 1903, **Vaselina** SEROCEAC, născută în 1904 (măritată cu **Toader Cehren**, născut în 1906, cu care a avut 2 feciori: Ştefan CEHREN, în 1927; Filaret CEHREN, în 1929), **Nicolai** SEROCEAC, născut în 1909, **Anastasia** SEROCEAC, născută în 1911, **Petru** SEROCEAC, născut în 1913, şi **Eudochia** SEROCEAC, născută în 1915.

Teodor ŞESUR, născut în 1846, şi **Teodosia MACOVEI**, născută în 1871, au avut 3 copii: **Parasca** ŞESUR, născută în 1903, **Mihai** ŞESUR, născut în 1905 (însurat cu **Ecaterina Macovei**, născută în 1913, cu care a avut 7 copii: Ştefana ŞESUR, în 1930; Ana ŞESUR, în 1932; Maria ŞESUR, în 1935; Ioana ŞESUR, în 1937; Vasilina ŞESUR, în 1940; Niculai ŞESUR, în 1943; Aurica ŞESUR, în 1946), şi **Ana** ŞESUR, născută în 1908.

Nicolaiu ŞESUR, născut în 1860, şi **Eudochia FARENICI**, născută în 1869, au avut o fată, **Ana** ŞESUR, născută în 1892, care a avut 4 copii din flori: Ioana ŞESUR, în 1917; Michail ŞESUR, în 1922; Gheorghie ŞESUR, în 1924; Ioana ŞESUR, în 1930.

Simion ŞESUR, născut în 1864, şi **Eudochia CECIULEAC**, născută în 1866, au avut o fată, **Parascheva** ŞESUR, născută în 1900.

Teofil SIMIONESCU, născut în 1905, şi **Veronica ONUFRIICIUC**, născută în 1913, au avut 2 feciori, **Napoleon** SIMIONESCU, născut în 1935, şi **Decebal** SIMIONESCU, născut în 1937.

Toader SLEJUC, născut în 1889, şi **Ecaterina COSTELIUC**, născută în 1888, au avut 3 copii: **Dimitrie** SLEJUC, născut în 1909, **Maria** SLEJUC, născută în 1910, şi **Vasile** SLEJUC, născut în 1911.

Ioan SLUSARIEC, născut în 1839, şi **Parascheva VOLOŞENIUC**, născută în 1847, nu sunt consemnaţi cu urmaşi în Condica parohială.

Grigorie SOROCHAN, născut în 1852, şi **Maria**, născută în 1852, au avut un fecior, **George** SOROCHAN, născut în 1877 (însurat cu **Maria Hojda**, născută în 1886, cu care a avut 11 copii: Rachila SOROCHAN, în 1909; Michail SOROCHAN, în 1911, însurat cu Rachila Paparuş, născută în 1916, cu care i-a avut pe Pintilei, în 1942, şi pe Mihai, în 1947; Ana SOROCHAN, în 1913; Alexa SOROCHAN, în 1915; Vasili SOROCHAN, în 1916; Parascheva SOROCHAN, în 1919; Ioan SOROCHAN, în 1921; Ioana SOROCHAN, în 1923; Dimitrie SOROCHAN, în 1924; Andrei SOROCHAN, în 1927; Aglaia SOROCHAN, în 1928).

Artemie SOROCHAN, născut în 1863, şi **Eudochia**, născută în 1863, au avut 3 copii: **Maria** SOROCHAN, născută în 1882, **Ecaterina** SOROCHAN, născută în 1889 (măritată cu **George Surpat**, născut în 1885, cu care a avut o fată, Domnica SURPAT, în 1910), **Grigorie** SOROCHAN, născut în 1892 (însurat cu **Parascheva Pintea**, născută în 1899, cu care a avut 12 copii: Ioana SOROCHAN, în 1919; Ecaterina SOROCHAN, în 1921; Vasile SOROCHAN, în 1922; Elena SOROCHAN, în 1924; Eudochia SOROCHAN, în 1926; Maria SOROCHAN, în 1927; Aglaia SOROCHAN, în 1928; Ana SOROCHAN, în 1930; Filaret SOROCHAN, în 1931; Gheorghe SOROCHAN, în 1933; Ioana SOROCHAN, în 1935; Ştefania SOROCHAN, în 1937).

Melania LAZĂR, măritată **SOROCAN**, născută în 1863, a avut 5 copii: **Petru** SOROCHAN, născut în 1885 (însurat cu **Ana Pituşeac**, născută în 1894, cu care a avut 3 copii: Alexie SOROCHAN, în 1911; Vasile SOROCHAN, în 1919; Ioana SOROCHAN, în 192?), **Constantin** SOROCHAN, născut în 1887, **Onufreiu** SOROCHAN, născut în 1889 (însurat cu **Ioana Lazăr**, născută în 1900, cu care a avut 4 copii: Vasile SOROCHAN, în 1919; Ana SOROCHAN, în 1921; Ilie SOROCHAN, în 1923; Onofrei SOROCHAN, în 1924. Dintr-o a doua căsnicie, începută cu un concubinaj care îi dubla căsnicia, cu **Ioana Lazov**, născută în 1909, **Onufreiu SOROCHAN** a mai avut 8 copii: Vasile SOROCHAN, în 1919; Ana SOROCHAN, în 1921; Ilie SOROCHAN, în 1922; Onufrie SOROCHAN, în 1923; Ioan SOROCHAN, în 1925; Minodora SOROCHAN, în 1926; Nicolai SOROCHAN, în 1927; Ilie SOROCHAN, în 1929), **Alexa** SOROCHAN, născut în 1891 (însurat cu **Mălina Valach**, născută în 1897, cu care a avut 4 copii: Aglaia SOROCHAN, în 1921; Dimitrie SOROCHAN, în 1923; Elena SOROCHAN, în 1924; Vasile SOROCHAN, în 1926), şi **Dimitrie** SOROCHAN, născut în 1894.

Iftemie SURPAT, născut în 1862, şi **Irina FERAR**, născută în 1869, au avut un fecior, **George** SURPAT, născut în 1885, însurat cu **Ecaterina Sorochan**, născută în 1889, cu care a avut o fată, Domnica SURPAT, în 1910.

Ioan SVED, născut în 1827, şi **Paraschiva PENTIUC**, născută în 1853, au avut 5 copii: **Maria** SVED, în 1877, **Ecaterina** SVED, în 1879, **Dimitrie** SVED, în 1882, **Teodosia** SVED, în 1884, şi **Elena** SVED, în 1888.

Teodor ŞALVAR, născut în 1903, şi **Eleana HRENIUC**, născută în 1916, au avut 7 copii: **Vasili** ŞALVAR, în 1938, **Gheorghe** ŞALVAR, în 1939, **Ioan** ŞALVAR, în 1940, **Rosalia** ŞALVAR, în 1941, **Valentin** ŞALVAR, în 1942, **Gheorghe** ŞALVAR, în 1946, şi **Valeria** ŞALVAR, în 1949.

Iuliana lui Filip ŞANDRU, născută în 1839, a avut 2 feciori din flori: **Vasile** ŞANDRU, născut în 1867 (însurat cu **Teodosia Hreniuc**, născută în 1880, cu care a avut 11 copii: Maria ŞANDRU, în 1898; George ŞANDRU, în 1900; Parasca ŞANDRU, în 1902; Dimitrie ŞANDRU, în 1904, însurat cu Paraschiva Droniuc, născută în 1912, cu care i-a avut pe Rozalia, în 1931, şi pe Ioan, în 1932; Alexia ŞANDRU, în 1907, care a avut un fecior din flori, Gheorghe Şandru, în 1932; Gheorghie ŞANDRU, în 1909; Ioan ŞANDRU, în 1910; Vasilina ŞANDRU, în 1912; Agapia ŞANDRU, în 1915; Anastasia ŞANDRU, în 1918; Eudochia ŞANDRU, în 1923), şi **Mihail** ŞANDRU, născut în 1879 (însurat cu **Elena Tomiuc**, născută în 188?).

T

George TARASIUC, născut în 1871, şi **Domnica CHIŞCIUC**, născută în 1880, au avut 3 copii: **Teodor** TARASIUC, născut în 1901 (însurat cu **Ioana Ursescu**, născută în 1901, cu care a avut un fecior, Dumitru TARASIUC, în 1931), **Maria** TARASIUC, născută în 1909, şi **Elena** TARASIUC, născută în 1917.

Eudochia lui Ioan TCACIUC, născută în 1825, este menţionată în Condica parohială a comunei Breaza doar prin anul naşterii.

Alexa TCACIUC, născut în 1830, şi **Solomia IASENCIUC**, născută în 1839, au avut o fată, **Maria** TCACIUC, născută în 1872 (măritată cu **Vasile Petrucichevici**, născut în 1870, cu care a avut un fecior, Alexa PETRUCICHEVICI, în 1908).

Ilarion TCACIUC, născut în 1911, şi **Iftimia VALACH**, născută în 1913, au avut doi copii: **Glicheria** TCACIUC, născută în 1947, şi **Visarion** TCACIUC, născut în 1949.

Alexa TENCALIUC, născut în 1885, şi **Eudochia CECIULEAC**, născută în 1892, au avut 9 copii: **Maria** TENCALIUC, născută în 1912, **Ioan** TENCALIUC, născut în 1913, **Vasile** TENCALIUC, născut în 1914, **Maria** TENCALIUC, născută în 1919, **Parascheva** TENCALIUC, născută în 1920, **Petru** TENCALIUC, născut în 1922, **Ana** TENCALIUC, născută în 1924, **Anastasia** TENCALIUC, născută în 1926, şi **Vasilena** TENCALIUC, născută în 1927.

Atanasie a lui Vasile TIRONIAC, născut în 1856, şi **Anastasia ŢÂMPĂU**, născută în 1859, au avut 7 copii: **Ioana** TIRONIAC, născută în 1888, **Toader** TIRONIAC, născut în 1889 (însurat cu **Parasca Valach**, născută în 1897, cu care a avut 4 copii: Gheorghie TIRONIAC, în 1921; Toader TIRONIAC, în 1923; Gheorghie TIRONIAC, în 1929; Ştefan TIRONIAC, în 1930), **Ana** TIRONIAC, născută în 1890 (a avut 2 copii din flori: Ilie TIRONIAC, în 1910; Ioana TIRONIAC, în 1914), **Parascheva** TIRONIAC, născută în 1893, **Maria** TIRONIAC, născută în 1897, **Ştefan** TIRONIAC, născut în 1901, şi **Eudochia** TIRONIAC, născută în 1903.

Anton TREITL, născut în 1877, şi **Eva BALABAŞCIUC**, născută în 1882, nu sunt consemnaţi cu urmaşi în Condica parohială.

George TRIŞCIUC, născut în 1843, şi **Maria VOLOŞENIUC**, născută în 1853, au avut 3 copii: **Ioan** TRIŞCIUC, născut în 1876, **Ana** TRIŞCIUC, născută în 1882 (măritată cu **Alexandru Conrad**, născut în 1876), **Alexa** TRIŞCIUC, născut în 1884.

Iftimia lui Ioachim TURENSCHI, născută în 1835, a avut un fecior din flori, **George** TURENSCHI, născut în 1874 (însurat cu **Maria Macovei**, cu care a avut 3 copii: Petru TURENSCHI, în 1908; Paul TURENSCHI, în 1910; Alexia TURENSCHI, în 1910).

Alexa TURENSCHI, născut în 1856, şi **Ana HOJDA**, născută în 1864, au avut 4 copii: **Maria** TURENSCHI, născută în 1885, **Mihai** TURENSCHI, născut în 1887 (însurat cu **Elena Biscan**, născută în 1895, cu care a avut 7 copii: Ioan TURENSCHI, în 1914; Maria TURENSCHI, în 1919; Alexie TURENSCHI, în 1922; Ioan TURENSCHI, în 1924; Gheorghie TURENSCHI, în 1925; Ştefania TURENSCHI, în 1928; Mihai TURENSCHI, în 1934), **Varvara** TURENSCHI, născută în 1889 (măritată cu **Constantin**

Precopchievici, născut în 1892, cu care a avut o fată, Ioana PRECOPCHIEVICI, în 1910), şi **Ioana** TURENSCHI, născută în 1892.

Ioan TURENSCHI, născut în 1865, şi **Agapia MOŞULEAC**, născută în 1860, au avut un fiu, **Ioan** TURENSCHI, născut în 1880.

Amfilochie TURTUREAN, născut în 1835, şi **Filomela BEDRULE**, născută în 1846, au avut 6 copii: **Petru** TURTUREAN, născut în 1871 (însurat cu **Nastasia Ulian**, născută în 1880, cu care a avut 6 copii: Ana TURTUREAN, în 1909; Vasile TURTUREAN, în 1910; Filomica TURTUREAN, în 1912; George TURTUREAN, în 1916; Ioan TURTUREAN, în 1921; Mihail TURTUREAN, în 1922), **Gavril** TURTUREAN, născut în 1873 (însurat cu **Ana Ursescul**, născută în 1886, cu care a avut 12 copii: Filomela TURTUREAN, în 1908; Ştefania TURTUREAN, în 1910; Reveca TURTUREAN, în 1912; Natalia TURTUREAN, în 1914; Aglaia TURTUREAN, în 1916; Parascheva TURTUREAN, în 1918; Amfilochie TURTUREAN, în 1921; Ioan TURTUREAN, în 1921; Aurelian TURTUREAN, în 1923; Traian TURTUREAN, în 1925; Glicheria TURTUREAN, în 1928; Gavriil TURTUREAN, în 1930), **George** TURTUREAN, născut în 1880 (însurat cu **Elena Liţu**, născută îân 1886, cu care a avut 7 copii: Rusalia TURTUREAN, în 1910; Grigorie TURTUREAN, în 1913; Amfilohie TURTUREAN, în 1915; Maria TURTUREAN, în 1919; Spiridon TURTUREAN, în 1921; Valeria TURTUREAN, în 1924; Vasilie TURTUREAN, în 1930), **Casandra** TURTUREAN, născută în 1882, **Domnica** TURTUREAN, născută în 1883, **Victor** TURTUREAN, născut în 1892 (însurat cu **Elisaveta Sava**, născută în 1903, cu care a avut 3 copii: Florea TURTUREAN, în 1927; Amfilofie TURTUREAN, în 1928; Nicolae TURTUREAN, în 1932).

Nicolai ŢĂRAN, născut în 1836, şi **Eudochia BALABAŞCIUC**, născută în 1841, au avut 11 copii: **Angelina-Matrona** ŢĂRAN, născută în 1891, **Constantin** ŢĂRAN, născut în 1893 (însurat cu **Natalia Ungurean**, născută în 1889, cu care a avut 5 copii: Grigorie ŢĂRAN, în 1922; Minodora ŢĂRAN, în 1925; Elisaveta ŢĂRAN, în 1926; Aurelian ŢĂRAN, în 1928; Vasilie ŢĂRAN, în 1930), **Vasile** ŢĂRAN, născut în 1894, **George** ŢĂRAN, născut în 1896 (însurat cu **Elena Ungurean**, născută în 1906, cu care a avut 10 copii: Valeria ŢĂRAN, în 1924; Ştefania ŢĂRAN, în 1925; Minodora ŢĂRAN, în 1926; Vasilie ŢĂRAN, în 1929; Maria ŢĂRAN, în 1930; Ioan ŢĂRAN, în 1932; Minodora ŢĂRAN, în 1934; Viorica ŢĂRAN, în 1936; Domnica ŢĂRAN, în 1939; Viorel ŢĂRAN, în 1940), **Elisaveta** ŢĂRAN, născută în 1897, **Casandra** ŢĂRAN, născută în 1899, **Ioana** ŢĂRAN, născută în 1901, **Domnica** ŢĂRAN, născută în 1907, **Reveca** ŢĂRAN, născută în 1908, **Petru** ŢĂRAN, născut în 1911, şi **Gavriil** ŢĂRAN, născut în 1911.

Andrei a lui Iacob ŢĂRAN, născut în 1871, şi **Pelaghia RAIA**, născută în 1876, au avut 4 copii: **Maria** ŢĂRAN, născută în 1901, **Ilie** ŢĂRAN, născut în 1903, **Petru** ŢĂRAN, născut în 1906 (însurat cu **Parascheva Coseiciuc**, născută în 1912, cu care a avut 7 copii: Ana ŢĂRAN, în 1932; Mircea ŢĂRAN, în 1934; Eugenia ŢĂRAN, în 1938; Valeria ŢĂRAN, în 1937; Traian ŢĂRAN, în 1941; Vasilina ŢĂRAN, în 1945; Ecaterina ŢĂRAN, în 1947), şi **Ştefania** ŢĂRAN, născută în 1913.

Pentelei a lui Iacob ŢĂRAN, născut în 1873, şi **Ecaterina ŞALVAR**, născută în 1875, au avut 7 copii: **Spiridon** ŢĂRAN, născut în 1899, **Domnica** ŢĂRAN, născută în 1902, **Ana** ŢĂRAN, născută în 1904 (a avut o fată din flori, Raveca ŢĂRAN, în 1927), **Maria** ŢĂRAN, născută în 1908, **Elisaveta** ŢĂRAN, născută în 1910, **Maria** ŢĂRAN, născută în 1912, şi **Leontie**

ŢĂRAN, născut în 1916 (însurat cu **Ioana Biscan**, născută în 1918, cu care a avut un fecior, Leontie ŢĂRAN, în 1943).

Iftimie ŢÂMPĂU, născut în 1818, şi **Parascheva IASENCIUC**, născută în 1837, au avut 2 feciori: **Dimitrie** ŢÂMPĂU, născut în 1861 (însurat cu **Ana Ceciuleac**, născută în 1878, cu care a avut 8 copii: Iftemie ŢÂMPĂU, în 1898, însurat cu Marina Poienar, născută în 1910, cu care le-a avut pe Minodora, în 1933, Viorica, în 1935, Glicheria, în 1937, Rodica, în 1943, Eufrosina, în 1947, şi Rahila, în 1947; Matroşca ŢÂMPĂU, în 1900; Ştefan ŢÂMPĂU, în 1902; Toader ŢÂMPĂU, în 1905, însurat cu Ana Ţicaliac, născută în 1911, cu care i-a avut pe Maria, în 1932, Ioana, în 1933, Andreian, în 1937, Ioan, în 1940, Elisabeta, în 1942, Rachira, în 1942, Dumitru, în 1944, şi Victoria, în 1946; Anastasia ŢÂMPĂU, în 1907; Ioana ŢÂMPĂU, în 1909; Nistor ŢÂMPĂU, în 1912; Maria ŢÂMPĂU, în 1915), şi **George** ŢÂMPĂU, născut în 1867 (însurat cu **Maria Lisca**, născută în 1874, cu care a avut 7 copii: Nicolai ŢÂMPĂU, în 1894; Parascheva ŢÂMPĂU, în 1896; Toader ŢÂMPĂU, în 1898; Andrei ŢÂMPĂU, în 1899; Anna ŢÂMPĂU, în 1901; Ioana ŢÂMPĂU, în 1903; Vasilie ŢÂMPĂU, în 1906, însurat cu Eleana Savuţa, născută în 1907, cu care i-a avut pe George, în 1931, Ilie, în 1947, şi Viorel, în 1948).

Tudor a lui Vasile ŢÂMPĂU, născut în 1865, şi **Elisaveta COSINSCHI**, născută în 1877, au avut 11 copii: **Mihail** ŢÂMPĂU, născut în 1895, **Petru** ŢÂMPĂU, născut în 1897, **Maria** ŢÂMPĂU, născută în 1899, **George** ŢÂMPĂU, născut în 1902, **Catrina** ŢÂMPĂU, născută în 1904, **Vasile** ŢÂMPĂU, născut în 1906 (însurat cu **Ştefania Leuştean**, cu care a avut 2 copii: Valerian ŢÂMPĂU, în 1936; Aurora ŢÂMPĂU, în 1938), **Nicolai** ŢÂMPĂU, născut în 1908, **Ioan** ŢÂMPĂU, născut în 1911 (însurat cu **Maria Ursescu**), Ştefan ŢÂMPĂU, născut în

1912, **Filaret** ŢÂMPĂU, născut în 1920, şi **Ilie** ŢÂMPĂU, născut în 1923.

Constantin ŢÂMPĂU, născut în 1879, şi **Vaselina SAVUŢA**, născută în 1892, au avut 7 copii: **Maria** ŢÂMPĂU, născută în 1912, **Iftimia** ŢÂMPĂU, născută în 1914 (măritată cu **Mihai Macovei**, născut în 1904), **Dimitrie** ŢÂMPĂU, născut în 1916, **Parascheva** ŢÂMPĂU, născută în 1921 (măritată cu **Mihai Ungureanu**, născut în 1917), **Ana** ŢÂMPĂU, născută în 1921, **Gheorghie** ŢÂMPĂU, născut în 1923, şi **Ioana** ŢÂMPĂU, născută în 1924.

Alexa ŢICALEAC, născut în 1837, şi **Teodorina GOLEMBIOSCHI**, născută în 1841 (verişoara lui Iraclie Porumbescu, fata lui Ioan şi Maria Golembioschi), au avut un fecior, **Iraclie** ŢICALEAC, născut în 1860 (însurat cu **Irina Hojda**, născută în 1866, cu care a avut 7 copii: Petru ŢICALEAC, în 1886, însurat cu Maria Lesenciuc, născută în 1891, cu care le-a avut pe Parascheva, în 1910, Ana, în 1911, Eufrosina, în 1912, şi Rachila, în 1914; Maria ŢICALEAC, în 1890; Ioan ŢICALEAC, în 1893; George ŢICALEAC, în 1895, însurat cu Alexia Proscurneac, născută în 1902, cu care a avut un fecior, Ioan, în 1934; Elena ŢICALEAC, în 1897; Ioana ŢICALEAC, în 1902; Teodosia ŢICALEAC, în 1904, care a avut 2 copii din flori, pe Vasilina Ţicaleac, în 1922, şi pe Pentelei Ţicaleac, în 1927).

Teodor ŢICALEAC, născut în 1855, şi **Maria SVED**, născută în 1877, au avut 9 copii: **Nicolai** ŢICALEAC, născut în 1896 (însurat cu **Ecaterina Ilievici**, născută în 1898, cu care a avut 9 copii: Atanasie ŢICALEAC, în 1922; Ioan ŢICALEAC, în 1923; Vasile ŢICALEAC, în 1926; Andrei ŢICALEAC, în 1929; Parascheva ŢICALEAC, în 1931; Maria ŢICALEAC, în 1934; Ion ŢICALEAC, în 1936; Dumitru ŢICALEAC, în 1939; Maria ŢICALEAC, în 1942), **Elena** ŢICALEAC, născută în 1898,

Dimitrie ŢICALEAC, născut în 1899, **Tanasi** ŢICALEAC, născut în 1901, **Alexie** ŢICALEAC, născut în 1902, **Varvara** ŢICALEAC, născută în 1903, **Eudochia** ŢICALEAC, născută în 1905, **Vasilena** ŢICALEAC, născută în 1906, şi **Parascheva** ŢICALEAC, născută în 1908.

Varvara ŢINTOVICI, născută în 1845, a avut 3 copii din flori: **Vasilca** ŢINTOVICI, născută în 1871 (măritată cu **Onufrei Macovei**, născut în 1871), **Mihai** ŢINTOVICI, născut în 1894 (însurat cu **Elena Soroceac**, născută în 1895, cu care a avut 8 copii: Vasile ŢINTOVICI, în 1922, Anastasia ŢINTOVICI, în 1924, măritată cu Ioan Şandru din Ieremic, cu care a avut un băiat, Ivan Şandru, în 1947; Gheorghie ŢINTOVICI, în 1925; Ioana ŢINTOVICI, în 1927; Constantin ŢINTOVICI, în 1929; Reveca ŢINTOVICI, în 1930; Petru ŢINTOVICI, în 1932; Leonti ŢINTOVICI, în 1932), **Vasile** ŢINTOVICI, născut în 1896 (însurat cu **Eufrosina Droniuc**, născută în 1895).

Pentelei ŢIPULIAC, născut în 1851, şi **Vasilca DRONIUC**, născută în 1874, au avut 5 copii: **Constantin** ŢIPULIAC, născut în 1901, **George** ŢIPULIAC, născut în 1903, **Toader** ŢIPULIAC, născut în 1906 (însurat cu **Eufrosina Cozmeci**, născujtă în 1912, cu care a avut 2 copii: Zenovia ŢIPULIAC, în 1931; Vasilena ŢIPULIAC, în 1933), **Eleana** ŢIPULIAC, născută în 1909, şi **Ioana** ŢIPULIAC, născută în 1911.

Ilie ŢIPULIAC, născut în 1859, şi **Ana UNGUREAN**, născută în 1862, au avut 7 copii: **George** ŢIPULIAC, născut în 1887, **Elena** ŢIPULIAC, născută în 1889 (a avut 3 copii din flori: Dimitrie ŢIPULIAC, în 1910; Constantin ŢIPULIAC, în 1915; Vasilca ŢIPULIAC, în 1917), **Maria** ŢIPULIAC, născută în 1891, **Costan** ŢIPULIAC, născut în 1895, **Dimitrie** ŢIPULIAC, născut în 1898 (însurat cu **Ana Iasenciuc**, născută în 1906, cu care a avut 7 copii: Elisaveta ŢIPULIAC, în 1925; Ilie ŢIPULIAC, în

1927; Valeria ŢIPULIAC, în 1930; Ştefan ŢIPULIAC, în 1932; Gheorghie ŢIPULIAC, în 1934; Filaret ŢIPULIAC, în 1937; Leontina ŢIPULIAC, în 1942), **Agapia** ŢIPULIAC, născută în 1901, şi **Petre** ŢIPULIAC, născut în 1903 (însurat cu **Minodora Moroşan**, născută în 1912, cu care a avut două fete: Oltea ŢIPULIAC, în 1930; Areta ŢIPULIAC, în 1931).

Ioan ŢURCAN, născut în 1818, şi **Matrona DUCEC**, născută în 1831, au avut un băiat, **Mihai** ŢURCAN, născut în 1867 (însurat cu **Maria Costeliuc**, născută în 1868, cu care a avut 8 copii: Anastasia ŢURCAN, în 1905; Alexa ŢURCAN, în 1907, însurat cu Ana Cojocar, născută în 1891, cu care a avut o fată, Eufrosina, în 1931; Parasca ŢURCAN, în 1908, care a avut doi copii din flori, pe Atanasie, în 1934, şi pe Victoria, în 1935; Eudochia ŢURCAN, în 1910; Ana ŢURCAN, în 1911; Vasilina ŢURCAN, în 1912; Ioana ŢURCAN, în 1915; Eleana ŢURCAN, în 1917).

Ioan ŢURCAN, născut în 1844, şi **Ioana**, născută în 1844, au avut 2 copii: **Gavril** ŢURCAN, născut în 1884 (însurat cu **Iftimia Mazapiuc**, născută în 1887, cu care a avut 4 copii: Ioan ŢURCAN, în 1910; Dimitrie ŢURCAN, în 1911; Mihai ŢURCAN, în 1913; Elena ŢURCAN, în 1916), şi **Parascheva** ŢURCAN, născută în 1888.

U

Onufrei UNGUREAN, născut în 1830, şi **Maria RUBANIAC**, născută în 1850, au avut 6 copii: **Ioan** UNGUREAN, născut în 1880 (însurat cu **Vasilca Cojocariu**, născută în 1881, cu care a avut 6 copii: Onufrei UNGUREAN, în 1907; Eudochia UNGUREAN, în 1911; Maria UNGUREAN, în 1917; Petru

UNGUREAN, în 1919; Ioana UNGUREAN, în 1922; Ştefan UNGUREAN, în 1924), **Parascheva** UNGUREAN, născută în 1882, **Petru** UNGUREAN, născut în 1884, **Timoteiu** UNGUREAN, născut în 1888, **Onufrei** UNGUREAN, născut în 1889 (însurat cu **Ana Ceciuleac**, născută în 1898, cu care a avut 2 fete: Ioana UNGUREAN, în 1921; Maria UNGUREAN, în 1922. Dintr-o a doua căsnicie, cu **Parascheva Savuţa,** născută în 1907, **Onufrei UNGUREAN** a mai avut 5 copii: Rachila UNGUREAN, în 1928; Maria UNGUREAN, în 1929; Victoria UNGUREAN, în 1931; Onufrei UNGUREAN, în 1931; Aurel UNGUREAN, în 1933), **Ilie** UNGUREAN, născut în 1890.

Ioan UNGUREAN, născut în 1836, este consemnat cu o nepoată, **Ioana** UNGUREAN, născută în 1854, care a avut un copil din flori, Vasile UNGUREAN, în 1881.

Nicolaiu a lui Larion UNGUREAN, născut în 1837, şi **Irina RUSBOMPEA**, născută în 1858, au avut 3 copii: **Vasile** UNGUREAN, născut în 1881 (însurat cu **Eufrosina Ungurean**, născută în 1889, cu care a avut o fată, Maria UNGUREAN, în 1907), **Maria** UNGUREAN, născută în 1891, şi **Nistor** UNGUREAN, născut în 1907 (însurat cu **Elisaveta Liţu**, născută în 1905).

Mihai a lui Larion UNGUREAN, născut în 1866, şi **Parascheva MACOVEI**, născută în 1878, au avut 12 copii: **Constantin** UNGUREAN, născut în 1897, **Dimitrie** UNGUREAN, născut în 1898, **Anastasi** UNGUREAN, născut în 1899, **Eudochia** UNGUREAN, născută în 1902, **Ioana** UNGUREAN, născută în 1903, **Varvara** UNGUREAN, născută în 1905, **Elena** UNGUREAN, născută în 1906, **Ana** UNGUREAN, născută în 1907, **Ioan** UNGUREAN, născut în 1909, **Nicolai** UNGUREAN, născut în 1910 (însurat cu **Elisaveta Biscan**, născută în 1920, cu care a avut 4 copii: Maria UNGUREAN, în 1939; Viorica

UNGUREAN, în 1942; Mihai UNGUREAN, în 1945; Victoria UNGUREAN, în 1949), **Vasile** UNGUREAN, născut în 1915, şi **Grigori** UNGUREAN, născut în 1916 (însurat cu **Vasilina Lesenciuc**, născută în 1923, cu care a avut 2 fete: Aurelia UNGUREAN, în 1945; Maria UNGUREAN, în 1947).

Gheorghe a lui Gheorghe UNGUREANU, născut în 1865, şi **Anna PRELICI**, născută în 1862, au avut 3 copii: **Eufrosina** UNGUREANU, născută în 1889, **Aglaia** UNGUREANU, născută în 1890, şi **Ilarion** UNGUREANU, născut în 1892.

Pavel UNGUREAN, născut în 1891, şi **Odosia DRONIUC**, născută în 1905, nu sunt consemnaţi cu urmaşi în Condica parohială.

Mihai a lui Gheorghe UNGUREAN, născut în 1917, şi **Paraschiva TÂMPĂU**, născută în 1921, au avut 2 copii: **Gheorghe** UNGUREAN, născut în 1943, şi **Maria** UNGUREAN, născută în 1944.

Ioan a lui Gheorghe a lui Petrea UNGUREANU, născut în 1912, şi **Elisaveta GELBER**, născută în 1917, au avut 5 copii: **Ştefan** UNGUREANU, născut în 1936, **Gheorghe** UNGUREANU, născut în 1938, **Ana** UNGUREANU, născută în 1941, **Victoria** UNGUREANU, născută în 1943, şi **Ştefania** UNGUREANU, născută în 1944.

Vasile URSACHI, născut în 1856, şi **Elisaveta ANRDONICESCUL**, născută în 1864, au avut 12 copii: **Toader** URSACHI, născut în 1883 (însurat cu **Eudochia Droniuc**, născută în 1891, cu care a avut 4 copii: Ioan URSACHI, în 1911; Mihai URSACHI, în 1913; Maria URSACHI, în 1918; Elisaveta URSACHI, în 1920), **Ioan** URSACHI, născut în 1886, **Maria** URSACHI, născută în 1888, **Gavril** URSACHI, născut în 1890,

Casandra URSACHI, născută în 1892, **Ioana** URSACHI, născută în 1894, **Spiridon** URSACHI, născut în 1895, **Parascheva** URSACHI, născută în 1897, **Vasile** URSACHI, născut în 1899 (însurat cu **Vasilina Serghie**, născută în 1903, cu care a avut 4 copii: Gavril URSACHI, în 1927; Elisaveta URSACHI, în 1929; Traian URSACHI, în 1932; Maria URSACHI, în 1934), **Alexandru** URSACHI, născut în 1901, **Ştefan** URSACHI, născut în 1904, şi **Ştefania** URSACHI, născută în 1906.

Ioan a lui Grigore URSESCU, născut în 1866, şi **Eudochia LESENCIUC**, născută în 1881, au avut 8 copii: **Ioana** URSESCU, născută în 1901, **Casandra** URSESCU, născută în 1903, **George** URSESCU, născut în 1906, **Ioan** URSESCU, născut în 1908, **Elisaveta** URSESCU, născută în 1911, **Petru** URSESCU, născut în 1912, **Iacob** URSESCU, născut în 1917, şi **Pentelei** URSESCU, născut în 1917.

V

Elena VALACH, născută în 1828, a avut un fecior din flori, **George** VALACH, născut în 1854 (însurat cu **Elena Cramariuc**, născută în 1874, cu care a avut 9 copii: Nicolai VALACH, în 1894; Parascheva VALACH, în 1895; Mălina VALACH, în 1897; Dimitrie VALACH, în 1898, însurat cu Parasca Chîrmaci, născută în 1902; Petre VALACH, în 1900, însurat cu Maria Zvarici, născută în 1915, cu care i-a avut pe Vasilina, în 1930, Glicheria, în 1933, şi Gheorghe, în 1934; Ioana VALACH, în 1900; Teodor VALACH, în 1905; Ana VALACH, în 1907; Iftimia VALACH, în 1913, măritată cu Ilarion Tcaciuc, născut în 1911).

Costan VALACH, născut în 1834, şi **Ecaterina**, născută în 1834, au avut 2 feciori: **Ioan** VALACH, născut în 1861 (însurat

cu **Axenia Valach**, născută în 1869, cu care a avut 12 copii: Garofa VALACH, în 1887; George VALACH, în 1889; Ana VALACH, în 1890; Teodor VALACH, în 1892, însurat cu Eudochia Macovei, născută în 1895, cu care le-a avut pe Maria, în 1919, şi pe Eleana, în 1928; Grigori VALACH, în 1902, însurat cu Varvara Macovei, născută în 1902, cu care i-a avut pe Maria, în 1922, Toader, în 1924, Ştefania, în 1925, şi Ioan, în 1928; Andrei VALACH, în 1903; Dumitru VALACH, în 1906; Ilie VALACH, în 1908; Vasile VALACH, în 1909), şi **Simeon** VALACH, născut în 1872 (însurat cu **Varvara Balahura**, născută în 1883, cu care a avut 6 copii: Nicolai VALACH, în 1902; Costan VALACH, în 1903, însurat cu Eleana Poliec, născută în 1912; Catrina VALACH, în 1904; Teodor VALACH, în 1906; Eleana VALACH, în 1907; Maria VALACH, în 1908).

Ioan a lui Gheorghe VALACH, născut în 1837, şi **Ecaterina POLOCHAN**, născută în 1855, nu sunt consemnaţi cu copii în Condica parohială.

Iftemie VALACH, născut în 1840, şi **Ecaterina POLENCIUC**, născută în 1857, au avut 8 copii: **Ioan** VALACH, născut în 1882 (însurat cu **Ioana Tironiac**, născută în 1888, cu care a avut 6 copii: Elisaveta VALACH, în 1911; George VALACH, în 1913; Atanasie VALACH, în 1919; Panteleimon VALACH, în 1921; Ştefan VALACH, în 1925; Petru VALACH, în 1927), **Petru** VALACH, născut în 1884 (însurat cu **Maria Valach**, născută în 1895, cu care a avut 4 copii: Ioana VALACH, în 1915; Leontina VALACH, în 1916; Parascheva VALACH, în 1920; Toader VALACH, în 1921), **George** VALACH, născut în 1886 (însurat cu **Varvara Turenschi**, născută în 1889, cu care a avut o fată, Ioana VALACH, în 1910), **George** VALACH, născut în 1891 (însurat cu **Parasca Ţâmpău**, născută în 1896, cu care a avut 6 copii: Ecaterina VALACH, în 1921; Iftemi VALACH, în 1923; Elisaveta VALACH, în 1924; Traian VALACH, în 1926;

Maria VALACH, în 1929; Dimitrie VALACH, în 1933), **Maria** VALACH, născută în 1892, **Rachila** VALACH, născută în 1894, **Ioana** VALACH, născută în 1898, şi **Anna** VALACH, născută în 1901.

Leontin VALACH, născut în 1858, şi **Ecaterina LESENCIUC**, născută în 1868, au avut 10 copii: **Iftimia** VALACH, născută în 1888 (a avut un băiat din flori, Mihai VALACH, în 1914, însurat cu Victoria Rusu, cu care l-a avut pe Gavril-Teoctist Valach, în 1939), **Grigori** VALACH, născut în 1891, **Eudochia** VALACH, născută în 1893, **Parascheva** VALACH, născută în 1895 (a avut două fete din flori, pe Vasilina, în 1922, şi pe Minodora, în 1934), **George** VALACH, născut în 1898, **Maria** VALACH, născută în 1899 (a avut 3 copii din flori: Viorica, în 1928, Eleonora, în 1930, şi Reveca, în 1934), **Petru** VALACH, născut în 1902, **Alexa** VALACH, născut în 1904, **Eugenia** VALACH, născută în 1906 (a avut un fecior din flori, Valerian Valach, în 1928), **Alexia** VALACH, născută în 1908.

Axinte a lui Maxim VALACH, născut în 1860, şi **Ana IASENCIUC**, născută în 1864, au avut 8 copii: **Toader** VALACH, născut în 1887, **Ecaterina** VALACH, născută în 1893 (a avut 3 copii din flori: Dumitru CRAMARIUC, în 1913, Eudochia CRAMARIUC, în 1917, şi Maria CRAMARIUC, în 1917), **Constantin** VALACH, născut în 1897 (însurat cu **Parascheva Macovei**, născută în 1891), **Elena** VALACH, născută în 1899, **Alexia** VALACH, născută în 1901, **Trifan** VALACH, născut în 1903 (însurat cu **Ioana Buhaliec**, născută în 1906, cu care a avut 2 copii: Ştefania VALACH, în 1929; Ioan VALACH, în 1931), **Ştefan** VALACH, născut în 1905, şi **Ioan** VALACH, născut în 1906.

George a lui Costan VALACH, născut în 1866, şi **Maria SAVUŢA**, născută în 1878, au avut 9 copii: **Alexa** VALACH, născut în 1907; **George** VALACH, născut în 1910; **Ilie** VALACH, născut în 1911 (însurat cu **Varvara Hreniuc**, cu care a avut 6 copii: Gheorghe VALACH, în 1935; Ioan VALACH, în 1939; Petre VALACH, în 1943; Maria VALACH, în 1944; Mihai VALACH, în 1946; Vasilena VALACH, în 1948), **Petru** VALACH, născut în 1913, **Parascheva** VALACH, născută în 1914 (măritată cu **Nicolae Bârsan**, născut în 1912, cu care a avut 2 feciori: Constantin BÂRSAN, în 1937; Vasile BÂRSAN, în 1943), **Ioan** VALACH, născut în 1916, **Ana** VALACH, născută în 1918, **Petru** VALACH, născut în 1925, şi **Mihail** VALACH, născut în 1928.

Teodor al Anei VALACH, născut în 1895, şi **Ilaria PAPOROŞ**, născută în 1893, au avut 4 copii: **Eleana** VALACH, născută în 1927, **Ana** VALACH, născută în 1928, **Ştefan** VALACH, născut în 1929, şi **Ioan** VALACH, născut în 1931.

Maria lui Nicolaiu VAŞNEI, născută în 1835, a avut 5 copii nelegitimi: **Gavril** VAŞNEI, născut în 1857 (însurat cu **Eudochia Chîrmaci**, născută în 1862, cu care a avut 4 copii: Vasile VAŞNEI, în 1882; Ecaterina VAŞNEI, în 1883; Parascheva VAŞNEI, în 1888; Nicolai VAŞNEI, în 1891), **Vasile** VAŞNEI, născut în 1883 (însurat cu **Maria Macovei**, născută în 1884, cu care a avut 4 copii: Ioan VAŞNEI, în 1909; Andri VAŞNEI, în 1911, însurat cu Ana Precop, născută în 1903; Parascheva VAŞNEI, în 1914; Michail VAŞNEI, în 1919), **George** VAŞNEI, născut în 1884, **Maria** VAŞNEI, născută în 1886, şi **Ioan** VAŞNEI, născut în 1888.

Iacob VAUCIUC, născut în 1840, şi **Maria CHARIM**, născută în 1851, au avut 5 copii: **Petru** VAUCIUC, născut în 1875 (însurat cu **Achilina Cepeliuc**, născută în 1880, cu

care a avut 9 copii: Ioan VAUCIUC, în 1903; Eudochia VAUCIUC, în 1905; Ioan VAUCIUC, în 1906; Mihai VAUCIUC, în 1907; Alexia VAUCIUC, în 1909; Vasile VAUCIUC, în 1911, însurat cu Eleonor Câmpeanu, născută în 1911; Maria VAUCIUC, în 1913; George VAUCIUC, în 1915; Petru VAUCIUC, în 1919), **Maria** VAUCIUC, născută în 1876, **George** VAUCIUC, născut în 1878 (însurat cu **Agapia Rebenciuc**, născută în 1885, cu care a avut 5 copii: Ioan VAUCIUC, în 1908, însurat cu Vasilina Nerestiuc, născută în 1908, cu care i-a avut pe Veronica, în 1945, şi pe Nicolai, în 1947; Varvara VAUCIUC, în 1908; Vasile VAUCIUC, în 1909; Maria VAUCIUC, în 1911; Petru VAUCIUC, în 1931), **Ecaterina** VAUCIUC, născută în 1880, şi **Mihail** VAUCIUC, născut în 1884 (însurat cu **Varvara Leţcan**, născută în 1893, cu care a avut o fată, Parascheva, în 1913, măritată cu Vasile a lui Gavril VAŞULI, născut în 1882).

Ştefan VAUCIUC, născut în 1843, și **Irina SERGHIE**, născută în 1850, au avut 4 copii: **Ioan** VAUCIUC, născut în 1879, **Toader** VAUCIUC, născut în 1885 (însurat cu **Maria Droniuc**, născută în 1894, cu care a avut 8 copii: Simeon VAUCIUC, în 1912; Niculai VAUCIUC, în 1913; Vasilca VAUCIUC, în 1916; Ioan VAUCIUC, în 1918; Vasilie VAUCIUC, în 1920; Ştefan VAUCIUC, în 1921; George VAUCIUC, în 1924; Petru VAUCIUC, în 1926), **Petru** VAUCIUC, născut în 1889, şi **Vasile** VAUCIUC, născut în 1871 (însurat cu **Ana Valach**, născută în 1892, cu care a avut 3 copii: Dimitrie VAUCIUC, în 1911; Irina VAUCIUC, în 1915; Alexa VAUCIUC, în 1915).

Maxim VERULEAC, născut în 1860, şi **Vasilca LAZOV**, născută în 1859, au avut doar copiii Vasilcăi, 7 la număr: **Maria** LAZOV, născută în 1880 (a avut o fată din flori, Ecaterina, în 1908), **Ana** LAZOV, născută în 1883, **Ilie** LAZOV, născut în 1890, **Atanasiu** LAZOV, născut în 1892, **Petru** LAZOV, născut în

1893 (însurat cu **Ana Zvarici**), **Eufrosina** LAZOV, născută în 1894, şi **Eudochia** LAZOV, născută în 1900.

Toader al Anei VOLOŞENIUC, născut în 1842, şi **Maria LOBA**, născută în 1850, au avut 7 copii: **Mihaiu** VOLOŞENIUC, născut în 1874, **Irina** VOLOŞENIUC, născută în 1875, **Parascheva** VOLOŞENIUC, născută în 1882 (a avut 4 copii din flori: Ilie VOLOŞENIUC, în 1905, însurat cu Ecaterina Macovei, născută în 1902, cu care i-a avut pe Maria, în 1926, Ioan, în 1927, Vasilina, în 1929, şi Vasilina, în 1931; Vasilca VOLOŞENIUC, în 1907; Alexei VOLOŞENIUC, în 1909; Eudochia VOLOŞENIUC, în 1912), **Eudochia** VOLOŞENIUC, născută în 1884, **Teodora** VOLOŞENIUC, născută în 1885, **Anna** VOLOŞENIUC, născută în 1887, şi **Alexia** VOLOŞENIUC, născută în 1889.

Timotei VOLOŞENIUC, născut în 1845, şi **Elena MILIAN**, născută în 1853, au avut 4 fete: **Varvara** VOLOŞENIUC, născută în 1882, **Maria** VOLOŞENIUC, născută în 1884, **Agapia** VOLOŞENIUC, născută în 1885, şi **Alexia** VOLOŞENIUC, născută în 1890.

Ilie a lui Toader VOLOŞENIUC, născut în 1856, şi **Elena MOŞULEAC**, născută în 1852, au avut 3 copii: **Petru** VOLOŞENIUC, născut în 1885 (însurat, mai întâi, cu **Eudochia Bodnar**, născută în 1891, cu care a avut un băiat, George VOLOŞENIUC, în 1912. Dintr-o a doua căsnicie, cu **Ioana Daneliuc**, născută în 1894, **Petru VOLOŞENIUC** a mai avut 3 copii: Ana VOLOŞENIUC, în 1928; Elisaveta VOLOŞENIUC, în 1930; Vasile VOLOŞENIUC, în 1931), **Ana** VOLOŞENIUC, născutăîn 1890 (măritată cu **Vasile Frunză**, născut în 1885), şi **Nicolai** VOLOŞENIUC, născut în 1892.

Mihai a lui Toader VOLOŞENIUC, născut în 1867, şi **Rachila VALACH**, născută în 1878, au avut 7 copii: **Ioan** VOLOŞENIUC, născut în 1896, **Elena** VOLOŞENIUC, născută în 1898, **Grigorie** VOLOŞENIUC, născut în 1900 (însurat cu **Maria Polochan**, născută în 1898, cu care a avut 4 copii: Dimitrie VOLOŞENIUC, în 1924; Ioan VOLOŞENIUC, în 1926; Michail VOLOŞENIUC, în 1927; Victoria VOLOŞENIUC, în 1929), **Dimitrie** VOLOŞENIUC, născut în 1901, **Maria** VOLOŞENIUC, născută în 1905, **Ioana** VOLOŞENIUC, născut în 1907, şi **Ana** VOLOŞENIUC, născută în 1912.

George a lui Mihai VOLOŞENIUC, născut în 1865, şi **Parascheva TCACIUC**, născută în 1869, au avut 6 copii: **Vasilca** VOLOŞENIUC, născută în 1892 (a avut 7 copii nelegitimi: Ioana, în 1912, Afanasia, în 1914, Ioan, în 1915, Ana, în 1917, Dimitrie, în 1918, Constantin, în 1920, şi Alexandru, în 1921), **Dimitrie** VOLOŞENIUC, născut în 1899 (însurat cu **Domnica Latiş**, născută în 1905), **Ioana** VOLOŞENIUC, născută în 1900, **Eudochia** VOLOŞENIUC, născută în 1902, **Ioana** VOLOŞENIUC, născută în 1906, şi **Maria** VOLOŞENIUC, născută în 1907.

Andrei a lui Pavel VOLOŞENIUC, născut în 1871, şi **Anastasia FIŞCĂ**, născută în 1873, au avut 9 copii: **Vasile** VOLOŞENIUC, născut în 1899, **Petru** VOLOŞENIUC, născut în 1900 (însurat cu **Alexandra Droniuc**, născută în 1907), **Ecaterina** VOLOŞENIUC, născută în 1901, **Ana** VOLOŞENIUC, născută în 1904; **Maria** VOLOŞENIUC, născută în 1905; **Teodosia** VOLOŞENIUC, născută în 1907; **Ioan** VOLOŞENIUC, născut în 1910; **Dumitru** VOLOŞENIUC, născut în 1914, şi **Varvara** VOLOŞENIUC, născută în 1919.

Alexa lui Ilie VOLOŞENIUC, născut în 1870, şi **Elisaveta URSESCUL**, născută în 1875, au avut 5 copii: **Leontie**

VOLOŞENIUC, născut în 1894, **Elena** VOLOŞENIUC, născută în 1897, **Vasile** VOLOŞENIUC, născut în 1899, **Teodora** VOLOŞENIUC, născută în 1901, şi **Teodora** VOLOŞENIUC, născută în 1905.

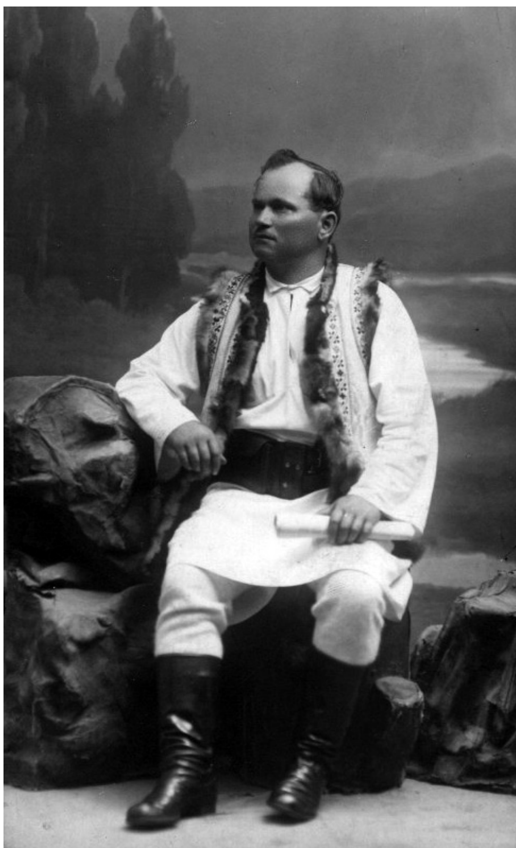
Vasile a lui Dumitru VOLOŞENIUC, născut în 1901, şi **Parascheva DRONIUC**, născută în 1911, au avut 8 copii: **Gheorghie** VOLOŞENIUC, născut în 1928, **Anastasia** VOLOŞENIUC, născută în 1929, **George** VOLOŞENIUC, născut în 1932, **Maria** VOLOŞENIUC, născută în 1933, **Dumitru** VOLOŞENIUC, născut în 1935, **Eudochia** VOLOŞENIUC, născută în 1938, **Ioan** VOLOŞENIUC, născut în 1939, şi **Vasilina** VOLOŞENIUC, născută în 1942.

Z

George ZEZEC, născut în 1869, şi **Ecaterina ŞVED**, născută în 1879, au avut 8 copii: **Constantin** ZEZEC, născut în 1901, **Mihai** ZEZEC, născut în 1902, **Vasilca** ZEZEC, născută în 1904, **Dimitrie** ZEZEC, născut în 1910 (însurat cu **Maria Cramariuc**, născută în 1913), **Nicolai** ZEZEC, născut în 1912, **Ioana** ZEZEC, născută în 1915, **Grigori** ZEZEC, născut în 1918, și **Ecaterina** ZEZEC, născută în 1921.

Timotei ZVARICI, născut în 1836, cu nevasta neconsemnată în Condica parohială, a avut 6 copii: **Maria** ZVARICI, născută în 1862, **George** ZVARICI, născut în 1885 (însurat cu **Ioana Macovei**, născută în 1888, cu care a avut 5 copii: Dimitrie ZVARICI, în 1912, însurat cu Vasilina Macovei, născută în 1914, cu care l-a avut pe Mihai, în 1937; Maria ZVARICI, în 1915; Vasilca ZVARICI, în 1918; Petru ZVARICI, în 1921; Gheorghie ZVARICI, în 1923), **Vasile** ZVARICI, născut în

1888, **Parascheva** ZVARICI, născută în 1892 (a avut 2 copii din flori: Maria ZVARICI, în 1920; Petru ZVARICI, în 1922), **Alexa** ZVARICI, născut în 1896, şi **Ana** ZVARICI, născută în 1898.

Primarul „Gioco" Valach (col. Vasile Ursachi).

1916 (col. Vasile Ursachi)

1917 (col. Vasile Ursachi)

1938 (col. Vasile Ursachi)